

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี

THE STRATEGIC COMMUNICATION OF TEACHERS

IN THAI CLASSICAL DANCE AND LEARNING

OF CHILDREN AGED 6-12 YEARS

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี

THE STRATEGIC COMMUNICATION OF TEACHERS
IN THAI CLASSICAL DANCE AND LEARNING
OF CHILDREN AGED 6-12 YEARS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2558

©2558

ฝนทิพา ศรีสมบัติ

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

เรื่อง การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครุฑนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี

ผู้วิจัย ฝนทิพา ศรีสมบัติ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ปฐมมา สตะเวทิน)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ศุภดิถัก)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรยา สิงห์สงบ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2558

ฝนทิพา ศรีสมบัติ. ปริญญาเนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์, สิงหาคม 2558, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี (196 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดร.ปฐมมา สตะเวทิน

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสำรวจแบบสหวิธี ได้แก่ การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือครูผู้สอนนาฏศิลป์ในโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่เปิดให้มีการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยและมีประสบการณ์การสอนมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี นักเรียนที่สนใจเรียนนาฏศิลป์เพิ่มเติมในโรงเรียนเอกชนนอกระบบและมีอายุระหว่าง 6-12 ปี และผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนนาฏศิลป์เพิ่มเติมในโรงเรียนเอกชนนอกระบบดังกล่าว

ผลการศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมาและการสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการเหล่านี้เพิ่มเติมได้แก่ การอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนการเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ

วิธีการสื่อสารในการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การกล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิดและการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็น ให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่า สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการเหล่านี้เพิ่มเติม ได้แก่ การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ

วิธีการสื่อสารในการชมเชยนักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล ในเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่นักเรียนคนหนึ่งทำได้อยู่คนเดียวและไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป ประกอบกับให้นักเรียนที่ทำออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่างเพิ่มเติม

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การบอกว่าเขาทำได้คืออยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ตามที่ครูบอก

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนานและครูต้องให้ความสนใจสนทนเป็นกันเองกับนักเรียน ในเด็กวัย 9-12 ปี ครูผู้สอนต้องเพิ่มการสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol) ให้กับเด็กวัยนี้

วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ได้แก่ การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนและใช้สีหน้า น้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องเพิ่มการสื่อสารโดยใช้วิธีการย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใดประกอบกับการกำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่สร้างกฎภายในห้องเรียน และเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ และวิธีการสร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย

อนุมัติ: _____

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Srisombut, F. M.Com.Arts (Strategic Communication), August 2015, Graduate School, Bangkok University.

The Strategic Communication of Teachers in Thai Classical Dance and Learning of Children Aged 6-12 Years (196 pp.)

Thesis Advisor: Patama Satawedini, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of this research were to study strategic communication approaches of teachers in Thai classical dance and learning outcomes of learners whose age was between 6 and 12 years of age. A variety of learning theories, theories of persuasion, Thai classical dance concepts, and theories of child development were, therefore, systematically reviewed. This was a qualitative study employing a mixed method of non-participant observation and in-depth interviews. The samples of the study included teachers who were teaching in private, extra-curriculum schools and had at least one year of teaching experiences, students whose leisure time was paid for learning Thai classical dance in such schools and whose age was between 6-12 years of age, and the students' parents. The findings revealed that there were six main strategic communication approaches the Thai classical dance teachers often used, i.e. (1) strategic communication approaches for teaching, (2) strategic communication approaches for corrections, (3) strategic communication approaches for appraisal, (4) strategic communication approaches for reinforcement, (5) strategic communication approaches for persuasion, and (6) strategic communication approaches for building discipline and ready-to-learn conditions. These shed light on the students' learning improvement including the better scores they received, important skills learned, behavior changes, and the learning of Thai classical dance valued.

(1) Strategic communication approaches for teaching; telling directly to children what/how they should do and help them to pose their body. For children between the ages of six to eight, teachers should explain and tell stories then show movements

while telling that story in order to create the learner's imagination and to make them understand the origin and the history of the dances.

(2) Strategic communication approaches for corrections; giving them compliments first and then tells what they need to improve and how to improve. And also show them right and wrong movements and ask which one they prefer better. For children between the ages of six to eight, teacher should give them compliment rather than prohibit them.

(3) Strategic communication approaches for appraisal; compliment them by giving marks or rewards. For children between the ages of six to eight, teacher should give compliments to the children whose does correctly but not over-complimented. As well as, tell the children to show how to do to his/her classmate.

(4) Strategic communication approaches for reinforcement; compliment them and let them know which part still need to be improved, how to improve and how much practice is required.

(5) Strategic communication approaches for persuasion; telling the children stories and creating a movement to make the class enjoyable and also improves relationship between the teachers and the learners. For children between the ages of nine to twelve, teacher should give a clear goal and a role model to children.

(6) Strategic communication approaches for building discipline and ready-to-learn conditions; setting clear punishment and using angry tone of voice when blaming uncontrollable children. For children between the ages of six to eight, teachers should repeat the rules to children to let them understand. The rules have to be clear if any students do not follow the rules then teachers need to make conditions with the children, for example, a condition for students whose does not follow the rules is teacher will not love them.

Approved: _____

Thesis Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของ ดร.ปฐมา สตะเวทิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งในการทำวิจัย ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินงาน

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อิทรสุนานนท์ ในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่ดีจนวาระสุดท้ายของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณสผลบุญจากการศึกษาอุทิศแต่ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อิทรสุนานนท์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ทุกท่านสำหรับคำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์และดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจในการทำวิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ที่ให้ความรักความห่วงใย ให้กำลังใจ และโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนตลอดจนสำเร็จการศึกษา

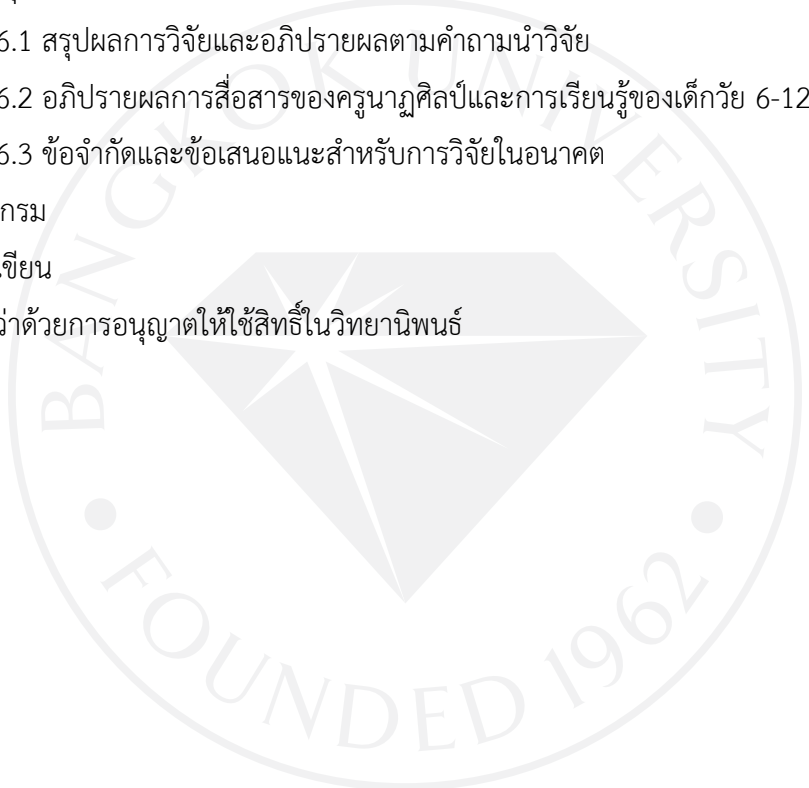
ฝนทิพา ศรีสมบัติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	7
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	7
1.4 คำถามนำวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้	10
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจ	25
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย	30
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและธรรมชาติของเด็ก	33
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	42
3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation)	42
3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	44
3.4 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	47
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	47
3.6 คุณธรรมจริยธรรมในการวิจัย (Ethical Considerations)	49
บทที่ 4 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์	
4.1 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี	53
4.2 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์จำแนกตามระดับการแบ่งชั้นเรียน 2 ช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การเรียนรู้ของเด็กและความคิดเห็นของผู้ปกครอง	
5.1 การเรียนรู้ของเด็กและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อวิธีการสื่อสารการสอน นาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ของเด็กวัย 6-12 ปี	141
5.2 การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-12 ปี	155
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลตามคำถามวิจัย	165
6.2 อภิปรายผลการสื่อสารของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี	182
6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	190
บรรณานุกรม	192
ประวัติผู้เขียน	196
ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในวิทยานิพนธ์	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1: การเสริมแรงและตัวอย่าง	23
ตารางที่ 2.2: เปรียบเทียบการเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางลบและการลงโทษ	24
ตารางที่ 2.3: สรุปพัฒนาการเด็กตามแต่ละช่วงวัยและการสื่อสารที่เหมาะสม	38
ตารางที่ 3.1: แสดงหลักสูตรวิชานาฏศิลป์แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง	42
ตารางที่ 3.2: ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	47
ตารางที่ 4.1: แสดงหลักสูตรวิชานาฏศิลป์แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง	52
ตารางที่ 4.2: การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี	53
ตารางที่ 4.3: สรุปจำนวนนักเรียนช่วงอายุ 6-8 ปี ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ท่าน ที่สอบผ่าน	124
ตารางที่ 4.4: สรุปจำนวนนักเรียนช่วงอายุ 9-12 ปี ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ท่าน ที่สอบผ่าน	139
ตารางที่ 5.1: การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสาร และความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง	145
ตารางที่ 5.2: สรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	159
ตารางที่ 6.1: แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและ ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน	171

สารบัญภาพ

ภาพที่ 3.1: ลักษณะการวิจัยข้างต้นจึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะคติที่บุคคลพึงมีต่อประเด็นใด ประเด็นหนึ่ง และช่วยถ่ายทอดแบบแผนของสังคมอันเป็นที่ยอมรับให้สืบต่อไป (เบญจมาศ พระธานี, 2554) เบอร์โล (Berlo, 1960) กล่าวว่า มนุษย์ทำการสื่อสารเพราะต้องการมีอิทธิพลเหนือสิ่งอื่นด้วยความตั้งใจ กล่าวคือ เราสื่อสารเพื่อจะให้ผู้อื่นเห็นพ้องกับความคิดของเราหรือให้เกิดพฤติกรรมเกิด ปฏิกริยาที่เราต้องการและการสื่อสารยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

ความรู้ ความสามารถในการสื่อสารของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยรอบข้าง เช่น ประสบการณ์ การศึกษา ความสามารถในการรับรู้ สภาพร่างกายและจิตใจ อีกทั้งช่องว่างระหว่างวัยของผู้ที่ทำการสื่อสาร เมื่อต้องมีการสื่อสารซึ่งกันและกันความไม่เข้าใจกันของบุคคลที่ต่างช่วงอายุก็ส่งผลให้การสื่อสารนั้นไม่อาจเกิดประสิทธิผลได้ (พิมพาภรณ์ นวลมี, 2547)

ในระบบการศึกษา การสื่อสารถือเป็นส่วนสำคัญและเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในบริบทการเรียน การสอน เนื่องจากครูและนักเรียนมีการโต้ตอบและสื่อความหมายซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลาทั้งการ อธิบายเนื้อหาวิชาจากครูผู้สอน การซักถามจากผู้เรียน การถาม-ตอบคำถามระหว่างครูผู้สอน และผู้เรียน จะเห็นได้ว่า การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ (เวณิกา บวรสิน, 2541)

ครูเป็นผู้ช่วยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเป็นผู้สื่อสารกับเด็กโดยตรงเพื่อ ถ่ายทอดความรู้ ครูยังเป็นผู้เสริมสร้างทักษะทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เด็กเกิดการปรับตัวเมื่อต้อง สื่อสารและอยู่ร่วมกันในสังคม ทักษะการสื่อสารของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นความสามารถเฉพาะตัว ของครูแต่ละท่านที่จะทำการสื่อสารในแบบของตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ครูสอนเด็กเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสื่อสารในสถานการณ์ที่มีความ ต่างระหว่างช่วงอายุอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ตัวครูผู้สอนกับเด็กมีช่องว่างระหว่างอายุ ความคิด และมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน เมื่อเด็กเริ่มก้าวเข้าสู่วัยเรียน ครูจึงเป็นผู้ที่ต้องติดต่อปฏิสัมพันธ์ และสื่อสารอย่างใกล้ชิดกับเด็กทรงจากครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กจึงเป็นไปในลักษณะ “มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์” คือ ครูกับเด็กใกล้ชิดกัน ครูจึงต้องปรับวิธีการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ให้ เหมาะกับปัจเจกลักษณ์ของเด็ก (เจตนา นาควัชระ, 2549)

นักวิจัยในปัจจุบันให้ความสนใจแนวคิดทฤษฎีของการสื่อสารผ่านระบบการศึกษาด้วย ตัวอย่างงานวิจัยกระบวนการสื่อสารในการเรียนร่วมของเด็กตาบอดกับเด็กสายตาดปกติในห้องเรียน (เกศกัญญา ชาญเขียวกอบกิจ, 2549) กระบวนการสื่อสารในการสอนเต้นบัลเล่ต์สำหรับเด็ก (อภิญา แสงสานนท์, 2550) โดยมองว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญในหน่วยย่อยเล็ก ๆ ของสังคม นั่นคือโรงเรียน ห้องเรียนเป็นพื้นที่หนึ่งที่สำคัญการสื่อสารเพื่อการสัมฤทธิ์ผลของเยาวชน ดังนั้นการสื่อสารจึงถือเป็นพาหนะสำคัญในการปลูกฝังความเป็นมนุษย์ในเยาวชนของชาติ นักวิชาการจึงเริ่มมุ่งประเด็นการศึกษาลงไปเพื่อการสื่อสารระหว่างครูและศิษย์ในชั้นเรียน แนวคิดเรื่องการสื่อสารจึงได้ถูกหยิบยกเข้ามาวิเคราะห์ประกอบการสื่อสารผ่านครูและนักเรียนกันมากขึ้น เช่น การศึกษาการสื่อสารในชั้นเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (มณฑา หิรัญบุญ, 2539) ในชั้นเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ (คนารักษ์ โชติจันทร์, 2548) หรือในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (วิไลลักษณ์ เตชะ, 2549) วิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่อาศัยทักษะทางทฤษฎีซึ่งต่างกับวิชาที่ต้องใช้การปฏิบัติร่างกายควบคู่กับทฤษฎีอย่างในวิชานาฏศิลป์และยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาค้นคว้ากลยุทธ์การสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก หากมีการสื่อสารที่ดีจากครูผู้สอนจะส่งผลดีต่อผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้และอารมณ์ตามมา

แพง ชินพงศ์ (2556) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนนาฏศิลป์ของเด็กไทยว่า “การเรียนนาฏศิลป์ช่วยพัฒนาด้านร่างกาย เนื่องจากธรรมชาติของเด็กนั้นไม่ชอบอยู่นิ่ง แต่ชอบการเคลื่อนไหวร่างกายในการเดิน วิ่ง กระโดด โยกย้ายร่างกายไปมา ดังนั้น การที่เด็กได้รำรำจะทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเนื้อทุกส่วนของร่างกายทั้งกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ให้สอดคล้องกับทำนอง จังหวะและเสียงดนตรี ซึ่งเป็นเสมือนการออกกำลังกาย ส่งผลให้เด็กมีร่างกายที่แข็งแรงสมส่วน คล่องแคล่ว อีกทั้งนาฏศิลป์ยังช่วยพัฒนาด้านอารมณ์ให้กับเด็ก ขณะที่เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายในการฟ้อนรำ เด็กจะมีความสุขสนุกสนาน ได้ปลดปล่อยความเครียด ส่งผลให้เด็ก ๆ มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง กระฉับกระเฉง ในด้านสังคมเนื่องจากกิจกรรมนาฏศิลป์เป็นสื่อหนึ่งที่ทำให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นเพราะเด็กจะได้รำ เล่นละคร หรือแสดงการละเล่นพื้นเมืองร่วมกับเพื่อน เรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตามและการทำกิจกรรมประกอบท่าทางที่พร้อมเพรียงไปกับเพื่อน จะเป็นการหล่อหลอมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก นอกจากนั้นการเรียนนาฏศิลป์ยังช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา ฝึกให้เด็กต้องจดจำและแยกแยะท่าทางการรำให้ถูกต้องตามแบบแผนนาฏศิลป์ของไทย อีกทั้งยังต้องจดจำท่าทางต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อร้องและจังหวะของเพลงให้ถูกต้องแม่นยำและพร้อมเพรียงกับผู้อื่นประสานควบคู่กัน”

การเรียนนาฏศิลป์ จะเป็นการเสริมทักษะด้านการใช้บุคลิกภาพให้เกิดความน่ามองเป็นสง่า และเป็นที่ยื่นชมแก่ผู้พบเห็น โดยที่ผู้เรียนจะค่อย ๆ ซึมซับทักษะนี้หากได้รับการฝึกฝนนาฏศิลป์มาเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้พัฒนาการทางด้าน สติปัญญา สมาธิ จะเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้เรียนได้รับจากความตั้งใจ

ในชั้นเรียน (วารสาร ปานทอง, 2548, หน้า 2) เด็กที่เรียนนาฏศิลป์จะสามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเอง เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัยความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เด็กที่เรียนนาฏศิลป์จึงมีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ (เรณู โกศินานนท์, 2542)

นาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมสำคัญหนึ่ง que แสดงออกถึงสัญลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องวัดความเป็นมาของประวัติศาสตร์และความรุ่งเรืองของชนชาติไทยในครั้งอดีต มีการสันนิษฐานกันว่านาฏศิลป์กำเนิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับชนชาติไทย เพราะนาฏศิลป์ไทยสามารถบ่งบอกได้ถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การแต่งกายรวมถึงคติความเชื่อของคนไทยในอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งนาฏศิลป์ไทยยังมีที่มาจากการเล่นของชาวบ้าน และเป็นการแสดงที่เป็นแบบแผนสืบต่อกันมา (เรณู โกศินานนท์, 2542)

นาฏศิลป์มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกันเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นอารยประเทศ ด้วยนาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมศิลปะทั้งการแต่งกาย วรรณคดี หรือการประดิษฐ์ท่าจากประติมากรรม การสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองของบ้านเมืองจึงใช้ศิลปะเป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ กล่อมเกลาจิตใจเป็นแนวทางนำให้คิดและให้กำลังใจในการสร้างความเป็นแก่นสารของชาติบ้านเมือง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในบทละครพูดสลัปลำ เรื่องหนามยอกเอาหนามบ่ง มีใจความว่า “ศิลปะนั้นไม่ว่าแขนงใด ย่อมมีความสำคัญทั้งนั้น ผู้ที่ขาดการศึกษาจะไม่ทราบว่าคุณค่าของศิลปะสำคัญต่อมนุษย์เพียงใด กวีและปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของโลกหลายคนเห็นคุณค่าของศิลปะอย่างยิ่งและเกิดความบังเตืองใจจนต้องแสดงออกมาทางดนตรีและการแสดงท่าทาง” เซ็คสเปียร์ กวีเอกชาวอังกฤษ ได้กล่าวไว้ถึงศิลปะการดนตรีและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลเป็นไทย

“คนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันตลาลเป็นคนชอบกลั่นก็ใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคืดกบฏอัปลักษณ์หรืออุบายมุ้งร้ายฉมังนัก มโนหนักมีตมัวเหมือนราตรีและดวงใจยอมด่าสกปรก รวามรทคนเช่นกล่าวมานี้” (เรณู โกศินานนท์, 2542)

นาฏศิลป์สะท้อนเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทยที่วัฒนธรรมหรือการแสดงของประเทศอื่นไม่สามารถให้ได้ สะท้อนธรรมชาติของคนไทยที่เป็นคนจิตใจดี สนุกสนาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นพี่เป็นน้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะเป็ใคร คนไทยก็พร้อมจะผูกมิตร สิ่งเหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่านการแสดงนาฏศิลป์ เช่น ระเบียบท่าไหว้ ระบำชวาวนา ที่กล่าวถึงความสนุกสนานรื่นเริง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว ชาวบ้านก็จะมาลงแขกเกี่ยวข้าว ไม่ว่าจะเป็ที่นาของใครชาวบ้านก็จะช่วยกันเก็บเกี่ยว เมื่อเสร็จงานชาวบ้านจะแบ่งปันข้าวกันไปเก็บไว้เพื่อรอการพ่นผ่านของฤดูแล้ง นาฏศิลป์พื้นบ้านในหลาย ๆ ชุดแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น ระบำแห่ไข่มดแดง แข็งกระดืบ ระบำเก็บใบชา การแสดงเหล่านี้บ่งบอกถึงความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของคนไทย

ที่สืบเนื่องเป็นรากฐานของชาติ ไม่สามารถสะท้อนได้จากศิลปะของชาติอื่น

วัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิต ความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยในแต่ละภาคยังถูกแสดงผ่านนาฏศิลป์ เช่น นาฏศิลป์ทางภาคเหนือแสดงถึงความอ่อนช้อยงดงาม ด้วยธรรมชาติของคนเหนือจะพูดจาอ่อนหวาน นาฏศิลป์ของภาคเหนือจึงสื่อถึงคนเหนือผ่านการฟ้อนต่าง ๆ เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนตามระทีป ฟ้อนผาง การฟ้อนเหล่านี้บ่งบอกถึงความอ่อนช้อยงดงาม ความอ่อนหวานของคนเหนือด้วยท่วงทำนองช้า ๆ ในขณะที่คนภาคอีสานคล่องแคล่วว่องไว ชอบความสนุกสนานรื่นเริง นาฏศิลป์ที่เกิดขึ้นคือเซิ้ง มีลักษณะของท่าทางที่รวดเร็วประกอบท่าร้ายรำที่มีความสนุกสนาน คนภาคกลางมีวิถีชีวิตอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลาในนามีข้าว นาฏศิลป์ที่เกิดขึ้นจึงแสดงถึงความมั่งคั่ง การเฉลิมฉลอง เช่น ระบำกลองยาว คนภาคใต้มีเอกลักษณ์ที่การผสมผสานของศาสนา นาฏศิลป์ที่เกิดขึ้นจึงแสดงออกถึงความเป็นหนึ่งเดียวของวัฒนธรรมไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด เราก็เป็นคนไทยเหมือนกัน ความละเอียดประณีต ความใส่ใจในรายละเอียดของคนไทยผ่านท่ารำที่ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิต รากเหง้าของความเป็นไทยที่ศิลปะใด ๆ ในโลกก็ไม่สามารถให้ได้ (ธีรวัฒน์ ช่างสาน, 2553)

คนไทยในปัจจุบันมีบรรทัดฐานทางความคิดที่มักจะให้ความสนใจในศิลปะของชาวต่างชาติ ส่งเสริมและสืบทอดวัฒนธรรมชาวต่างชาติโดยหลงลืมคุณค่าของนาฏศิลป์ไทยและมองว่าเป็นเรื่องล่าหลัง ไม่ทันสมัย ใครส่งบุตรหลานไปเรียนนาฏศิลป์จะได้รับการตั้งคำถามจากสังคม ด้วยเหตุนี้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระองค์ทรงสนพระทัยถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทรงให้การสนับสนุนการแสดงโขน โดยได้มีการจัดแสดงโขนศิลป์ขึ้นในทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการต่อยอดถึงคุณค่าและสืบสานนาฏศิลป์ไทย ทำให้สังคมกลับมาให้ความสนใจและตื่นตัวกับการแสดงนาฏศิลป์กันมากขึ้น อาชีพนักแสดงทางศาสตร์นาฏศิลป์จึงกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งและกำลังได้รับความสนใจในกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่มากขึ้น

ด้วยคุณค่าของนาฏศิลป์ทำให้ปัจจุบันนาฏศิลป์ไทยยังคงแพร่หลายและยังได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์โดยเฉพาะ กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย อีกทั้งการขยายตัวของสถาบันสอนนาฏศิลป์นอกระบบก็เกิดขึ้นมากมาย

โรงเรียนนาฏศิลป์ในประเทศไทยประกอบด้วยวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีการจัดตั้งขึ้นในแต่ละจังหวัดทั่วภูมิภาคของประเทศไทยจะสอนผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย วิชานาฏศิลป์ยังได้ถูกบรรจุลงเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในโรงเรียนสามัญทั่วไปให้เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาทุกคนได้เรียนวิชานาฏศิลป์ นอกจากนั้นยังมีการเกิดขึ้นของโรงเรียนเอกชนที่มีการสอนศาสตร์ทางนาฏศิลป์กระจายอยู่ทั่วไป เพื่อรองรับผู้ที่สนใจให้ได้มีสถานศึกษาเพิ่มเติม นอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียนสามัญทั่วไป โดยการเรียนการสอนนาฏศิลป์นอกระบบที่

เกิดขึ้น นี้แบ่งออกเป็นการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นตามแต่แหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ ในแต่ละเขตของ กรุงเทพมหานครจะจัดตั้งขึ้น การเรียนการสอนภายใต้การจัดตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ และโรงเรียนเอกชนนอกระบบอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากผู้วิจัยสนใจถึงทัศนคติของการสนใจเข้าเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียนสามัญโดยทั่วไปไปด้วย

ทักษะทางนาฏศิลป์เป็นทักษะที่ต้องฝึกหัดอย่างถูกวิธีเพื่อสามารถฟ้อนรำได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีปฏิบัติ ในขณะเดียวกันครูผู้สอนนาฏศิลป์ก็เป็นผู้ใช้กลยุทธ์การสื่อสารต่างไปจากการสื่อสารชั้นเรียนด้านวิชาการ กล่าวคือ ในชั้นเรียนนาฏศิลป์จะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก จำนวนผู้เรียนจะน้อยกว่าการเรียนการสอนโดยทั่วไปที่เป็นชั้นเรียน (Class Group) ซึ่งจะมีจำนวนผู้เรียนมากกว่า อีกทั้งยังมีวิธีการสื่อสารที่แตกต่างจากการสอนโดยทั่วไป โดยการสื่อสารรายวิชาที่เป็นวิชาการ การสื่อสารจะเป็นแบบกลุ่ม (Group Communication) ครูผู้สอนเป็นผู้สื่อสารแก่นักเรียนทั้งชั้นเรียน แต่การสื่อสารในรายวิชานาฏศิลป์จะเป็นการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กและการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนในการสอนนาฏศิลป์จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นส่วนมาก ครูผู้สอนต้องแต่ละตัว สัมผัสร่างกาย กล่าวคือมีการใช้ทักษะการสื่อสารทั้งวจนภาษา (Verbal Communication) และการสื่อสารแบบอวจนภาษา (Nonverbal Communication) ครูจะเป็นผู้อธิบายลักษณะ รายละเอียดของท่า เทคนิค ประกอบกับการสัมผัสและจับตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกและใช้ร่างกายได้อย่างถูกต้อง ทฤษฎีการสื่อสารกล่าวถึงหน้าที่ของการสื่อสารแบบอวจนภาษา (Nonverbal Communication) ด้วยการสัมผัสโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น องค์ประกอบของการทำงาน การแสดงมารยาททางสังคม แสดงมิตรภาพที่อบอุ่น แสดงความรู้สึก เสน่ห์และแสดงอารมณ์ทางเพศ การสัมผัสที่เกิดขึ้นจากครูผู้สอนสื่อสารกับผู้เรียนอันเนื่องมาจากหน้าที่การทำงาน ต้องอาศัยการสัมผัสเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารถือเป็นการสื่อสารแบบอวจนภาษาตามหน้าที่ของการเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน (กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย, 2550) และเนื่องจากนาฏศิลป์ไทยมีความเป็นศิลปะ ผู้แสดงจะต้องมีความเข้าใจในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดและแสดงออกถึงความหมายที่จะสื่อออกมาเป็นท่าทางร่วมกับการแสดงสีหน้าได้อย่างถูกต้อง ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจในศิลปะแขนงนี้ และสามารถถ่ายทอดออกมาผ่านบทบาทการแสดง ตลอดจนสะสมความรู้และพัฒนาขึ้นเป็นทักษะขั้นสูงนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ถูกต้องสวยงามและปลอดภัย ดังในทฤษฎีการสื่อสารของเบอร์โล ผู้ส่งสารต้องมีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill) อันประกอบด้วย การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน รวมถึงการแสดงออกทางท่าทางและกริยาต่าง ๆ การใช้สายตา การยิ้ม การแสดงท่าทางประกอบและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่

เกิดขึ้นระหว่างทำการสื่อสาร การฝึกฝนทักษะการสื่อสารและเลือกใช้ทักษะการสื่อสารให้เหมาะสม ประกอบกับการมีทัศนคติ (Attitude) ที่ดี ในการสื่อสารทั้งต่อตนเองและต่อตัวผู้รับสาร นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังต้องมีความรู้ (Knowledge) ทั้งความรู้ในเนื้อหาที่จะสื่อสารและความรู้ในกระบวนการสื่อสารประกอบกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) ทั้งในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเอง อีกทั้งผู้ส่งสาร (Source) ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการเข้ารหัส (Encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่งและควรจะสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย (Berlo, 1960) เมื่อผู้รับสาร ได้รับสารจะส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบกลับ (Feed Back) หรือสารซึ่งผู้รับสารแสดงตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร ทำให้ผู้ส่งสารทราบว่าผู้รับสารแปลและเข้าใจความหมายของสารได้ตรงกับที่ผู้ส่งสารตั้งใจหรือไม่ และปฏิกิริยาตอบกลับจะส่งผลต่อการใช้กลยุทธ์การสื่อสารในครั้งต่อไป (สุรัตน์ ตรีสกุล, 2548)

เนื่องจากปฏิกิริยาตอบกลับมีประโยชน์ทั้งต่อครูผู้สอนและผู้เรียนในการเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างกัน อีกทั้งยังส่งผลต่อการปรับกลยุทธ์การสื่อสารให้เหมาะสมแก่กันและกัน ดังนั้นการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารในชั้นเรียนจึงต้องพิจารณาองค์ประกอบการสื่อสารด้านปฏิกิริยาตอบกลับจากผู้รับสารเพื่อเสริมสร้างกลยุทธ์การสื่อสารที่เกิดประสิทธิผล

การสื่อสารของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเด็กจึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เนื่องจากครูต้องอาศัยทักษะในปฏิบัติการสื่อสาร (Action Assembly) กับผู้เรียนที่มีช่องว่างระหว่างวัยจากตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารในรายวิชาที่ต้องอาศัยการปฏิบัติทักษะทางร่างกายเพื่อให้เกิดการตอบสนองที่ครูผู้สอน (ผู้ส่งสาร) ต้องการ การรับรู้และพฤติกรรมตอบสนอง ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในกลยุทธ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

การศึกษาวัยครั้งนี้จึงมุ่งสนใจศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี โดยจะสังเกตการณ์การเรียนการสอนของครูผู้สอนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ สัมภาษณ์เชิงเจาะลึกครูผู้สอน รวมถึงการสัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนดังกล่าวตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนถึงการตอบสนองและความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ครูผู้สอนในการใช้เป็นแนวทางการสื่อสารที่เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อการสร้าง ความเข้าใจและความต้องการที่ตรงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และฝึกทักษะทางนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้องตลอดจนสามารถยึดเป็นอาชีพและยังทำให้เกิดพัฒนาการในศาสตร์นาฏศิลป์ในประเทศไทยได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการสื่อสารของครูนาฏศิลป์

1.2.2 เพื่อศึกษาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี โดยจะสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูผู้สอนนาฏศิลป์และสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนแต่ละท่านใช้ระหว่างปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์และศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากได้เรียนกับครูผู้สอนท่านนั้น โดยใช้ครูและนักเรียนจากแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทองเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนจำนวน 4 คน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2557 จนถึงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2557

1.4 คำถามนำวิจัย

1.4.1 ครูผู้สอนมีวิธีการสื่อสารอย่างไรในชั้นเรียนนาฏศิลป์

1.4.2 ผู้เรียนในชั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กในวัย 6-12 ปี เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เกิดประโยชน์แก่ครูผู้สอนในการใช้เป็นแนวทางการสื่อสารที่เกิดประสิทธิผล

1.5.2 เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนเพื่อการสร้างความเข้าใจและความต้องการที่ตรงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะทางนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง

1.5.3 เกิดพัฒนาการในการถ่ายทอดศาสตร์นาฏศิลป์ในประเทศไทย

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสาร หมายถึง วิธีการสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์ของครูผู้สอน ทั้งการ สื่อสารแบบ วจนภาษา และอวจนภาษา

การสื่อสารแบบวจนภาษา หมายถึง การสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำ การพูด เช่น การอธิบาย ว่ากล่าว ออกคำสั่ง ชมเชย ตักเตือน เป็นต้น

การสื่อสารแบบอวัจนภาษา หมายถึง การสื่อสารโดยปราศจากถ้อยคำ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า การสื่อสารด้วยสายตา การสัมผัส เป็นต้น

การเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อวางเงื่อนไขและเตรียม สภาพการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คุณสอนกำหนด

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่มีการเรียนการสอนวิชา นาฏศิลป์ ไทยและมีกรจดบันทึกวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนลงในแบบสังเกตพฤติกรรมสื่อสาร โดยที่ผู้วิจัยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอนของครูผู้สอน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็ก เช่น อายุ เพศ ประสบการณ์ เป็นต้น

การตอบสนอง หมายถึง ปฏิกริยาตอบกลับเมื่อผู้รับสาร (ผู้เรียน) รับรู้ได้ถึงสารนั้น ๆ จากผู้ส่งสาร (ครูผู้สอน) และสื่อสารกลับไปยังครูผู้สอน เช่น การแสดงอาการเบื่อหน่าย แสดงสีหน้าไม่พอใจ การพูดจากร้าว หรือการยิ้มแสดงความพอใจ เป็นต้น

การเรียนรู้ หมายถึง การได้รับความรู้ เกิดพฤติกรรม ทักษะ การให้คุณค่าและความพึงพอใจขึ้นเรียน หมายถึง สถานที่ ที่ได้มีการทำการเรียนการสอนนาฏศิลป์ อาจเป็นทั้ง สถานที่ในอาคารหรือนอกอาคาร เช่น ลานกว้าง สนาม เป็นต้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในห้องเรียนนาฏศิลป์ ดังนั้นทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงเน้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ การโน้มน้าวใจ นาฏศิลป์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของเด็ก เนื่องจากการสื่อสารในห้องเรียนนาฏศิลป์ สำหรับเด็กนั้น ครูผู้สอนต้องใช้กลยุทธ์การสื่อสารต่างไปจากการสอนในชั้นเรียนทั่วไป กล่าวคือ การสื่อสารไปยังกลุ่มผู้รับสารที่เป็นเด็ก ผู้ส่งสารต้องเลือกใช้กลยุทธ์ วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัยและ ช่วงอายุของเด็ก ด้วยความสนใจและการมีใจจดจ่อในสารน้อย การเลือกรับเฉพาะสิ่งที่ตนสนใจและ เลือกที่จะเปิดรับบางสิ่งจากตัวผู้รับสารดังที่กล่าวไว้ในทฤษฎีของผู้รับสาร (สรัตน์ ตรีสุกุล, 2548) ทำให้ครูผู้สอนต้องใช้ทักษะทางการสื่อสาร ดังนั้นการทราบถึงทฤษฎีพื้นฐานการสื่อสารจะช่วยให้ครู ผู้สอนเข้าใจหลักเบื้องต้นของการสื่อสาร อีกทั้งคุณสมบัติในการเป็นผู้ส่งสารที่ดี ผู้ส่งสารจะต้องเป็น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องที่จะสื่อสาร อันจะนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือส่งผล ต่อการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติตาม (ฉรินันท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2527) ดังนั้นการจะทำให้ผู้เรียนเกิด ความเชื่อถือในตัวผู้สอน ครูผู้สอนเองต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ตนจะทำการสอนอย่างถ่องแท้ ทฤษฎีทางนาฏศิลป์จึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ต้องทำความเข้าใจ อีกทั้งการสื่อสารในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความตั้งใจหรือมุ่งก่อให้เกิดผลในตัวผู้รับสาร ผู้ส่งสาร (ครูผู้สอน) มีความพยายามโน้มน้าวชักจูงใจผู้รับสาร (ผู้เรียน) ให้ยอมรับในสิ่งที่ตนทำการสื่อสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวใจ จึงมีความเกี่ยวข้องและการจะสื่อสาร ผู้ส่งสารต้องทำความเข้าใจตัวผู้รับสาร (กรรณิการ์ อัครวรรคเดชา, 2550) การสื่อสารในห้องเรียนที่มีกลุ่มผู้เรียนเป็นเด็ก ครูผู้สอนจึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กเป็น พื้นฐาน เนื่องจากเด็กในแต่ละช่วงอายุมีการรับรู้และความสนใจแตกต่างกัน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กจึงเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีอาจมองข้ามได้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ แนวคิดทฤษฎีการโน้มน้าวใจ แนวคิดทฤษฎีทางนาฏศิลป์และ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของเด็ก เพื่อใช้เป็นหลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นสิ่งที่มนุษย์รู้จักและคุ้นเคยมาตั้งแต่กำเนิด เป็นเครื่องช่วยมนุษย์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร และประสบการณ์ ซึ่งการสื่อสารจะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน อีกทั้งยังเป็นส่วนช่วยในการขยายข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้และเป็นตัวช่วยในการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อเป็นมรดกของสังคม (กริช สืบสนธิ, 2537)

ดังที่ กริช สืบสนธิ (2537) ได้กล่าวไว้ จะเห็นว่า การสื่อสารมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารเป็นเสมือนกาว เชื่อมความสัมพันธ์ในระบบสังคมของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์ดำรงชีวิตและอาศัยอยู่ร่วมกันเพื่อประกอบกิจกรรมหรือเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถทำกิจกรรมทุกอย่างได้โดยลำพัง เมื่อต้องมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันจึงต้องอาศัยการสื่อสาร เข้ามาเป็นตัวเชื่อมระบบระหว่างผู้ที่ทำการส่งสารและผู้รับสาร (จันทรา ธนสงวนวงศ์, 2549)

การทำความเข้าใจถึงรากศัพท์ที่มาของคำว่า “การสื่อสาร” ที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยมีอาจมองข้ามได้ Webster’s Dictionary ได้ให้ความรู้ถึงรากศัพท์ที่มาของคำว่า การสื่อสารไว้ในปี 1978 มีเนื้อหาที่กล่าวไว้ถึงคำว่า การสื่อสาร กล่าวคือ การสื่อสาร (Communication) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน ว่า Communis ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ คำว่า Common มีความหมายว่า ความเหมือนกัน หรือการร่วมกัน (Common) ดังนั้นการสื่อสารจึงหมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราว การแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงออกของความคิดและความรู้สึก (Webster’s Dictionary, 1978, p. 98)

การนิยามความหมายของการสื่อสารนั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจาก การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ ดังนั้น การให้ความหมายเกี่ยวกับการสื่อสารจึงมีหลากหลายมิติ ตามความสนใจของนักวิชาการแต่ละบุคคล

เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1933) กล่าวว่า “การสื่อสารคือการตีความหมายโดยสัญญาตามขั้นตอนทำทางที่แสดงเป็นสัญลักษณ์โดยไม่รู้ตัว ต่อความคิดและต่อพฤติกรรมของบุคคล”

“การสื่อสารเป็นคำที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคน ๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง การสื่อสารจึงไม่ได้หมายความเพียงแต่การเขียนและการพูดเท่านั้น หากยังรวมไปถึงดนตรี ภาพการแสดงบัลเล่ต์ และพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย” (Shannon & Weaver, 1969)

รอยซ์ และเบทีสัน (Ruesch & Batyson, 1968) กล่าวว่า “การสื่อสารไม่ได้หมายความถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดภาษาเขียนที่ชัดเจน และแสดงเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกันด้วยคำนิยามนี้ยึดหลักที่ว่า การกระทำและเหตุการณ์

ทั้งหลายมีลักษณะเป็นการสื่อสาร หากมีผู้เข้าใจการกระทำและเหตุการณ์เหล่านั้น หมายความว่า ความเข้าใจที่เกิดขึ้นแก่คน ๆ หนึ่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงข่าวสารที่คน ๆ นั้นมีอยู่และมีอิทธิพลต่อบุคคลผู้นั้น”

“การสื่อสารหมายถึงการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง” (Miller & Johnson-Laird, 1976)

“การสื่อสารคือกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้า (โดยปกติเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน) เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่น (ผู้รับสาร)” (Hovland, Janis & Kelley, 1968)

เชอริ (Cherry, 1971) กล่าวว่า “การสื่อสารเป็นการกระทำซึ่งเครื่องหมายอันแรก (สิ่งเร้า) ก่อให้เกิดเครื่องหมายที่สอง (ปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งขึ้นอยู่กับผู้รับสิ่งเร้าเป็นราย ๆ ไปว่า จะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไรตามลักษณะนิสัยของเขา ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในอดีต”

“การสื่อสารคือการแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) โดยใช้สัญลักษณ์และระบบสาร (Message System)” (Signorielli & Gerbner, 1988)

ชแรมม์ (Schramm, 1988) กล่าวว่า “การสื่อสาร คือ การมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (Information Signs)”

เดอ์เฟลอร์ และเดนนิส (Defleur & Dennis, 1998) กล่าวว่า “ความสำเร็จของผู้ส่งสารในการส่งความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ตรงกับที่ผู้ส่งสารต้องการ”

วูด (Wood, 2004) กล่าวว่า “กระบวนการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้และผ่านทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างและแปลความหมายของสัญลักษณ์นั้น โดยแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและส่งผลซึ่งกันและกัน”

จากการศึกษานิยามการสื่อสาร เราจะพบพัฒนาการของนิยามการสื่อสารที่นักวิชาการแต่ละท่านให้ไว้แตกต่างกันไป ในช่วงแรก นิยามของการสื่อสารคือการแสดงออกถึงสัญชาตญาณมนุษย์ การแสดงท่าทางโดยไม่รู้ตัวและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ต่อมาการสื่อสารมิได้เป็นเพียงการแสดง ออกของท่าทางและการพูดเท่านั้น แต่การสื่อสารยังรวมไปถึง ดนตรี การแสดงและภาพเขียนที่ล้วนจัดเป็นการสื่อสาร ในบริบทต่อมาการสื่อสารเริ่มถูกมองในด้านสังคมโดยมองผ่านการแสดงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางสังคม (Social Interaction) การโน้มน้าว ชักจูงใจ หรือสื่อสารเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่นและเริ่มสนใจถึงปฏิกิริยาตอบสนองโดยมองเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลซึ่งกันและกัน

เวณิกา บวรสิน (2541) ให้ความสนใจแนวคิดเรื่องการสื่อสารโดยมองบริบทเรื่องการสื่อสารผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เขากล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ คือ การที่บุคคล 2 คนหรือมากกว่าแสดงพฤติกรรมโต้ตอบซึ่งกันและกันและพฤติกรรมของแต่ละฝ่ายส่งผลต่อกัน ในสังคมโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารเกิดขึ้นตลอดเวลา การมีปฏิสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยการใช้

สัญลักษณ์ ท่าทาง ฯลฯ หรือแม้กระทั่งในชั่วโมงการเรียนการสอน การสื่อสารถือเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูและนักเรียนมีการโต้ตอบและสื่อความหมายซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา เช่น การอธิบาย การซักถาม การตอบคำถาม ฯลฯ จึงจะเห็นได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ถ้ามีการปฏิสัมพันธ์ในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียน แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ได้

วิจิตร ศรีสอาน (2539) ให้แนวคิดที่น่าสนใจ กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่พึงมี ในโลกปัจจุบัน โดยอธิบายว่านอกจากครูจะมีความสามารถด้านวิชาการแล้วยังต้องมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร มีความสามารถด้านการสื่อสารระหว่างการสอนได้

นอกจากนั้นแล้ว เบลแลค (Bellack, 1963) ยังได้กล่าวเสริมถึงพฤติกรรมสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม อิทธิพลทางตรง (Direct Influence) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูกระทำแล้วทำให้นักเรียนตอบสนองโดยการกระทำพฤติกรรมไปในทางที่ครูต้องการอย่างเลี่ยงไม่ได้ อิทธิพลประเภทนี้เกิดขึ้นเมื่อครูบรรยาย หรือแสดงความคิดเห็นฝ่ายเดียว และเมื่อครูให้คำแนะนำ ออกคำสั่ง ติเตียน หรือว่ากล่าวเพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม อีกนัยหนึ่งคือ อิทธิพลในทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่ครูกระทำแล้วทำให้นักเรียนตอบสนองในลักษณะใดก็ได้ อิทธิพลทางอ้อมนี้จะเกิดขึ้นเมื่อครูกระทำพฤติกรรมในลักษณะยอมรับ ขยายความ หรือสนับสนุนความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียน ชมหรือให้กำลังใจ ถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในชั้นเรียนนั่นเอง

การสื่อสารจึงเริ่มเข้ามามีความสำคัญในบริบทของการเรียนการสอน กล่าวคือ การสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนนำมาซึ่งความรู้ ครูนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความสามารถด้านวิชาการแล้วยังต้องมีทักษะในการสื่อสารเพราะการสื่อสารที่ดีจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษา ในขณะที่เดียวกันหากครูผู้สอนไม่มีทักษะทางการสื่อสารก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคับข้องใจและเกิดอคติกับการเรียนในรายวิชานั้น ๆ

บริบทการสื่อสารที่เกิดขึ้นในห้องเรียนประกอบด้วยครูผู้สอน สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการสื่อสาร การพูด การสัมผัส การแสดงท่าทาง สีหน้า ผู้เรียน และการตอบสนองจากผู้เรียน เมื่อพิจารณาผ่านองค์ประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดทฤษฎีของ เบอร์โล (Berlo, 1960) อันประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) เราจะพบว่าผู้ส่งสารในการเรียนการสอน คือ ผู้สอน ครู วิทยากร หรือผู้บรรยาย เนื้อหาความรู้ที่ส่งให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ เนื้อหาของวิชาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยจะแบ่งไว้เป็นบทเรียน มีการเรียงลำดับความยากง่าย

เพื่อความสะดวกในการนำมาสอน ช่องทางการสื่อสาร คือ สื่อหรือช่องทางที่ใช้ส่งเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้รับสารในการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียน ซึ่งมีระดับอายุ สติปัญญา และความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น จึงทำให้มีความสามารถในการถอดรหัสแตกต่างกันไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน หมายถึง ผลของการเรียนรู้เพื่อแสดงว่าผู้เรียนสามารถเข้าใจสารหรือความรู้ที่รับมา หรือไม่ ปฏิกริยาสนองกลับของผู้เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนตอบคำถามได้หรืออาจจะถามคำถามกลับไปยังผู้สอน หรือการที่ผู้เรียนแสดงอาการง่วงนอน ยิ้ม หรือแสดงกริยาใด ๆ ส่งกลับไปยังผู้สอน (สุปรیتی สุวรรณบุรณ์, 2553)

บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นจุดเริ่มต้นในการส่งสาร ความรู้ ความคิด ทักษะ ความรู้สึก ฯลฯ ที่ต้องการส่งไปยังผู้รับสารซึ่งรวมเรียกว่าผู้ส่งสารจะกระทำสาร ให้อยู่ในรูปของรหัสหรือสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาท่าทาง วัตถุสิ่งของ เป็นต้น แล้วส่งไปยังผู้รับสาร (สุรัตน์ ตรีสุกุล, 2548)

ผู้ส่งสารจะประสบผลสำเร็จหรือพบกับความล้มเหลว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ส่งสาร ประกอบกัน กิติมา สุรสนธิ (2557) ให้ความเห็นว่าความน่าเชื่อถือและความน่าเลื่อมใสของผู้ส่งสาร (Source Credibility) นั้นมีความสำคัญซึ่งจะทำให้การสื่อสารในครั้งนั้นประสบผลสำเร็จ

แมคโครสกี (McCroskey, 1987) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ส่งสารไว้ในปี 1987 โดยมีเนื้อความที่กล่าวถึง ความสามารถ (Competence) ที่ผู้ส่งสารพึงมี ทั้งความรู้ในเนื้อหาสารที่ตนจะทำการสื่อสารรวมถึงความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ในการสื่อสาร เช่น การควบคุมการรับรู้ของผู้รับสารในขณะที่พูดหรือขณะที่ทำการสื่อสาร ประกอบกับการมีบุคลิกลักษณะ (Character or Apparent) ที่ดี มีไหวพริบตัดสินใจกระทำการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมแสดงออกต่อผู้รับสารทั้งลักษณะการให้ความอบอุ่น เป็นที่น่าไว้วางใจ ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกดีและศรัทธาในตัวผู้ส่งสาร ทั้งยังต้องมีความสุขุม เยือกเย็น (Composure) ไม่แสดงออกถึงอาการตื่นเต้นหรือไม่แสดงอาการที่เป็นการแสดงถึงการขาดสติ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เสมอ

ดังนั้นครูผู้สอน ในที่นี้คือผู้ส่งสารหากต้องการจะสื่อสารให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องสร้างความน่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจและเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองให้อยู่ในสภาวะปกติได้เสมอ

สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการส่งไปยังผู้เรียนในกระบวนการสื่อสาร เรียกว่า เนื้อหาสาร (Message) หรือ สิ่งที่ผู้ส่งสารส่งไปให้ผู้รับสารในรูปของรหัส รหัส คือ สัญญาณ (Signal) หรือสัญลักษณ์ (Symbol) หรือกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นในลักษณะที่มีความหมายต่อคน และผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายได้ต่อเมื่อมีการถอดความหมายของสัญลักษณ์ออกมา สัญญาณหรือสัญลักษณ์ในที่นี้อาจเป็น คำพูด ตัวหนังสือ รูปภาพ เครื่องหมาย หรือกิริยาท่าทางต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงหรือถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการและวัตถุประสงค์ของผู้รับสาร ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว สารคือภาษา (Language) (ภากิตต์ ตรีสุกุล, 2554)

พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2541) ได้กล่าวถึงภาษาว่า ภาษา (Language) คือ ระบบของสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะป็นสัญลักษณ์ที่เกิดจากการพูดหรือการเขียน ซึ่งสมาชิกของสังคมใช้ในทางที่ค่อนข้างเป็นมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความหมายร่วมกัน อีกทั้ง ฮอลแลนเดอร์ (Hollander, 1980 อ้างใน พัทณี เขยจรรยา และคณะ, 2541) ยังสนับสนุนว่า “ภาษาคือสิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์อื่นอย่างเห็นได้ชัด” ภาษาเกิดจากการติดต่อกับคนอื่น ๆ และเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ภาษาประกอบด้วยความหมาย ซึ่งถูกแฝงอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ (Symbolized Meaning) ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งกระตุ้นและเป็นตัวกลางทำให้เกิดการตอบสนอง

สารหรือภาษาแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ วจนสาร หรือ วจนภาษา (Verbal Message or Language) คือ สารหรือภาษาที่แสดงออกในรูปของถ้อยคำ คำพูดหรือตัวอักษร ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน และอวจนสาร หรือ อวจนภาษา (Nonverbal Message or Language) คือ สารหรือภาษาที่ไม่ได้แสดงออกโดยใช้ถ้อยคำ คำพูด หรือตัวอักษรโดยตรง แต่แสดงออกทางอื่น ซึ่งสามารถสื่อความหมายบางอย่างได้เช่นกัน ได้แก่ ระยะห่างระหว่างบุคคล สายตา น้ำเสียง การแสดงออกทางสีหน้า กิริยาท่าทาง สัมผัส และรูปลักษณ์ต่าง ๆ (เมตตา กฤติวิทย์, 2533)

โดมินิค (Dominic, 1997) นักวิจัยชาวอังกฤษ ได้ขยายความของการสื่อสารแบบอวจนภาษาเพิ่มเติม โดยเขาได้แบ่งประเภทของอวจนภาษาออกเป็น 7 ประเภท นั่นคือ อาการภาษา นัยภาษา ปริภาษา กายภาษา เทศภาษา สัมผัสภาษา กาลภาษา

อาการภาษา หรือ Kinesics เป็นการสื่อสารด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย สื่อสารด้วยภาษาท่าทางที่มีความหมาย เช่น โบกมือ ก้มหน้าหรือการส่ายหน้า นัยภาษา หรือ Eye and Facial Behavior หมายถึง การสื่อสารทางสีหน้าและแววตา เช่น ยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ ปริภาษา หรือ Vocalic หมายถึง การสื่อสารด้วยน้ำเสียงและการเปล่งเสียงที่ใช้ในการพูด น้ำเสียงจะแสดงตัวตนความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ กายภาษา หรือ Physical Appearance หมายถึง การสื่อสารด้วยสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การตกแต่งบ้าน อาคารสถานที่ ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เทศภาษา หรือ Proxemics หมายถึง การสื่อสารด้วยระยะทาง ได้แก่ ระยะใกล้ ไกลของผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น การสนทนา สัมผัสภาษา หรือ Touch หมายถึง การสื่อสารด้วยการสัมผัสจับต้อง สามารถสื่อความหมายและให้ความรู้สึกแก่ผู้รับสารได้ เช่น การกอดเพราะความรัก การดึงแขนเพื่อห้ามไม่ให้กระทำ เป็นต้น กาลภาษา หรือ Time หมายถึง การสื่อสารด้วยการใช้เวลาเป็นเครื่องบอกความหมาย เช่น การมาสายเวลามีนัดแสดงให้เห็นถึงความไม่สนใจ การมาก่อนเวลาแสดง ความกระตือรือร้น เป็นต้น

ถึงแม้ว่าภาษาพูดและภาษาเขียนได้ถูกสร้างขึ้นมาใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่ในการสื่อสารของมนุษย์ก็ไม่ได้ใช้เฉพาะภาษาพูดและเขียนเท่านั้น นักวิจัยด้านการสื่อสารเชื่อว่าการสื่อสารที่ใช้อวจนภาษา (Nonverbal Communication) เป็นการสื่อสารที่เทียบเท่ากับการสื่อสาร

เชิงวจนภาษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างความตึงเครียดในการสื่อสารระหว่างบุคคลพบว่า ร้อยละ 93 ของการสื่อความหมายเป็นอิทธิพลจากการสื่อสารด้วยวจนภาษา (Meridian & Ferris, 1967 อ้างใน Meridian & Wiener, 1967)

ผลการวิจัยของ พิลพอท (Philpot, 1983) ค้นพบว่า ร้อยละ 35 ของการสนทนาเป็นภาษาพูดส่วนร้อยละ 65 เป็นการสื่อสารด้วยวจนภาษา นอกจากนี้ยังค้นพบว่าการสื่อสารด้วยวจนภาษา จะใช้ได้ดีในการสื่อสารทางด้านอารมณ์ การแสดงความประทับใจ และการสร้างความสัมพันธ์ทางการสื่อสาร

จากการศึกษาทำให้เห็นถึงความสำคัญของวจนภาษาที่มีไม่น้อยไปกว่าวจนภาษาเลย กล่าวโดยสรุป คือ วจนภาษาจะเป็นตัวถ่ายทอดความรู้สึกที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ดีกว่าวจนภาษา เช่น การแสดงออกทางสีหน้า ที่แม้จะพูดตอบรับไปในครั้งแรกแต่ในใจจริงแล้วคิดในทางตรงกันข้าม ความรู้สึกนี้จะแสดงออกทางวจนภาษา หรือในทางกลับกันก็เป็นตัวเสริมวจนภาษาได้ดี เช่น การพูดโน้มน้าวด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม แสดงมิตรไมตรี ก็จะทำให้ผู้ถูกโน้มน้าวคล้อยตามได้ง่ายกว่าการใช้วจนภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การแสดงออกทางวจนภาษาจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในตัวบุคคลที่ทำการสื่อสารท่ามกลางบริบททางสังคมที่บางครั้งวจนภาษาก็ไม่สามารถถ่ายทอดได้

ในบริบทของการสื่อสารในชั้นเรียน ครูผู้สอนใช้การสื่อสารทั้งวจนภาษา และวจนภาษาควบคู่กันไป ในชั้นเรียนนาฏศิลป์การใช้วจนภาษามีส่วนสำคัญในการสื่อสารจากครูผู้สอน เนื่องด้วยวิชาการปฏิบัติจำต้องรู้ถึงการเคลื่อนไหวร่างกายให้ถูกตำแหน่ง ครูผู้สอนนาฏศิลป์จึงต้องเข้าไปสัมผัสตัวผู้เรียน ให้ทราบถึงตำแหน่งของร่างกายในส่วนที่ต้องเคลื่อนไหว เช่น ในท่ากระดกเท้า ครูผู้สอนต้องเข้าไปแตะ สัมผัสปลายเท้าของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าส่วนนี้คือส่วนที่ต้องหักข้อเท้าข้างพื้น ในท่าของการกระดกเท้า เป็นต้น การอธิบายโดยวจนภาษาเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้เท่ากับการได้รู้สึกจากการสัมผัสตำแหน่งร่างกายที่ถูกต้องจากครูผู้สอน (บุษกร พรหมหล้าวรรณ, 2549)

พาหนะนำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปถึงยังผู้รับสาร คือ ช่องทางการสื่อสาร หมายรวมได้ถึงประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ที่รับรู้ความหมายจากสิ่งต่าง ๆ อันได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การสัมผัส และการลิ้มรส (พัชนี เขยจรรยา และคณะ, 2541)

เรโอ (Rao, 1963) เน้นว่าช่องทางเป็นตัวนำส่งหน่วยพลังงานมวลสาร ซึ่งมีการจัดเป็นระเบียบแบบแผนหรือเป็นสารสนเทศทั้งยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างการทำกิจกรรมร่วมระหว่างบุคคลและเป็นหน่วยพลังงานมวลสาร (Matter-energy Unit) หรือที่เรียกว่าสื่อ

ช่องทางการสื่อสารหรือการเป็นสื่อนั้นมีทั้งสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อที่ไม่ใช่บุคคล กิติมา สุรสนธิ (2557) ได้ให้ความแตกต่างของสื่อทั้งสองชนิดนี้ กล่าวคือ การใช้บุคคลเป็นผู้ส่งสาร ถ่ายทอดข้อมูลไป

ยังผู้รับสาร บุคคลผู้นี้จะเป็นผู้เข้ารหัสสาร (Encoder) และส่งสารไปยังผู้รับเพื่อความรู้ ความเข้าใจ ที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อชนิดนี้จัดเป็นสื่อบุคคล (Personal Media) ส่วนสื่อที่มีใช้ บุคคลประกอบไปด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) เช่น นิตยสาร แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ และสื่อ อิเลคทรอนิกส์ (Electronic Media) ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ดังนั้นการเลือกช่องทางการสื่อสารจึงต้องพิจารณาผ่านความสามารถของผู้รับสารเป็นส่วนประกอบ

จะเห็นได้ว่าการเลือกช่องทางการสื่อสารต้องพิจารณาถึงความสามารถของผู้รับสารเป็นส่วนสำคัญ เพราะการสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการถอดรหัสสารจากผู้รับสารประกอบกัน

สุรัตน์ ตรีสุกุล (2548) กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกใช้สื่อต้องพิจารณาองค์ประกอบของการสื่อสาร นั่นคือ พิจารณาจากทั้งตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารตั้งแต่การเข้ารหัสของผู้ส่งสาร การใช้เหตุผล ความคิด รวมไปถึงภูมิหลังทั้งในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทักษะที่มีในแต่ละบุคคล ตลอดจนความสามารถในการถอดรหัสจากตัวผู้รับสาร

ผู้รับสาร หรือ Receiver คือ บุคคล กลุ่มคน หน่วยงาน องค์กร ที่อยู่ปลายทางของการสื่อสาร เป็นส่วนที่ผู้ส่งสารมุ่งหวังให้ได้รับสารที่ส่งผ่านสื่อและผู้รับสารนี้เองจะกลายเป็นผู้ส่งสารในทันทีเมื่อมีการป้อนกลับ (Feedback) ต่อสารที่ได้รับกลับไปยังผู้ส่งสารมาในครั้งแรก เช่นเดียวกันผู้ส่งสารก็จะกลายเป็นผู้รับสารในสภาพการณ์ดังกล่าว (ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2527)

ผู้รับสารเป็นองค์ประกอบปลายทางในสายใยการสื่อสาร ผู้รับสาร หรือ Receiver หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับสารซึ่งเปรียบผู้รับสารได้เป็นจุดหมายปลายทางของสาร (Destination) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2543) เนื่องจากผู้รับสารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการสื่อสาร การสื่อสารครั้งนั้นจะมีความหมายอย่างไร จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเลือกรับและการตีความของผู้รับสารดังนั้นในการสื่อสารทุกครั้ง สิ่งที่ผู้ส่งสารต้องให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ คือ ตัวผู้รับสาร

สุวิชา ทองสิมา (2539) กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารอันประกอบไปด้วย ความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งจะเป็นไปเพื่อการตอบสนองความต้องการของตนเอง เช่น การเลือกรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเองสอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่มีในตน ความแตกต่างของผู้รับสาร ได้แก่ วัย เพศ การศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ความตั้งใจและประสบการณ์เดิมซึ่งจะทำให้เกิดเป็นความสนใจและพัฒนาเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจ ความคาดหวังและความพึงพอใจ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคนในการตีความสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ

อูรยา วงศ์ไชยคง (2547) ได้ทำการศึกษาผ่านปัจจัยของผู้รับสารโดยศึกษาเรื่อง การสื่อสาร และปัจจัยที่มีผลต่อการตีความเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น งานวิจัยนี้ศึกษาแนวทางการสื่อสารเกี่ยวกับเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์ และผลของการสื่อสารที่มีต่อวัยรุ่น รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการตีความเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณาเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์ใช้ 6 แนวคิดคือ แนวคิดส่งเสริมค่านิยมการบริโภค แนวคิดสัมพันธ์ภาพ แนวคิดส่งเสริมสรรพคุณสินค้า แนวคิดส่งเสริมการช่วยเหลือสังคม แนวคิดที่เป็นคำคมและแนวคิดส่งเสริมการขาย และปัจจัยที่มีผลต่อการตีความเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรกของวัยรุ่นมาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความอยากลอง ความอยากรู้รสชาติ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เพื่อน ญาติพี่น้องและพ่อแม่ ชักชวนให้ดื่ม และปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การเห็นบุคคลรอบข้างหรือดาราดื่ม ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตีความเครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์ในปัจจุบันมาจากปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การมีงานเลี้ยงสังสรรค์ การหาซื้อง่ายและราคาไม่แพง และปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีความรู้หรือทัศนคติที่ดีต่อการดื่ม

จากการศึกษา ผู้วิจัยมองว่าปัจจัยของผู้รับสารที่จะทำให้การสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ปัจจัยทางด้านการสื่อสาร อันได้แก่ ทักษะความสามารถ ความชำนาญในการถอดรหัสสาร ทัศนคติทางการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจที่มีในตัวสาร พิจารณาร่วมกับปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ ศาสนา ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการรับรู้ ตีความ และการทำความเข้าใจในสาร ประกอบกับปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของบุคคล เป็นลักษณะที่แต่ละบุคคลถูกหล่อหลอมและเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน เกิดการสั่งสมทางความรู้สึก สภาพจิตใจ ส่งผลให้การรับรู้และตีความสาร แตกต่างกันไป การจะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐาน

การสื่อสารของมนุษย์นั้นมักจะมีลักษณะเป็นการโต้ตอบกัน กล่าวคือ เมื่อมีผู้พูดก็ต้องมีผู้ฟัง ผู้ฟังรู้สึกอย่างไร ก็มีปฏิกิริยาตอบกลับมา (Feedback) (Berlo, 1960 อ้างใน ปิยพัชกร สิบบัวทอง, 2546) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิเทศศาสตร์ชี้ให้เห็นถึงปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อสารของผู้ส่งสารนั้นว่า จะเกิด ขึ้นตามลักษณะผลของการสื่อสารโดยกล่าวว่า ผู้รับสารอาจแสดงปฏิกิริยาการสื่อสารกลับเชิงบวก (Positive Feedback) คือการสื่อสารกลับที่ทำให้ผู้ส่งสาร พึงพอใจในผลของการสื่อสาร ในอีกด้านหนึ่งก็อาจเป็นการสื่อสารกลับเชิงลบ (Negative Feedback) คือการสื่อสารกลับที่ทำให้ผู้ส่งสารไม่พอใจในผลของการสื่อสารนั้น ๆ ได้เช่นกัน

ศึกษาอิทธิพลของครูที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนระดับอนุบาลและ ประถมศึกษาตอนต้น โดยจัดประเภทของพฤติกรรมของครูผู้ควบคุม คือ ควบคุมด้วยความขัดแย้ง ควบคุมโดยไม่มีความขัดแย้ง ควบคุมโดยการทำงานด้วยกัน อีกรูปแบบหนึ่งคือการรวมเข้าด้วยกันคือ ติดต่อกับการทำงาน ติดต่อกันโดยปราศจากการทำงานด้วยกัน การติดต่อกันของครูกับนักเรียนแต่ละคน คือกลุ่ม จะถูกบันทึกในแบบบันทึกตัวอย่างพฤติกรรมที่ครูควบคุมนักเรียน เช่น บอกให้นักเรียน

ย้ายที่นั่ง เตือน ชมเชย ทำโทษโดยให้เด็กไปอยู่นอกห้องเรียน ให้นักเรียนสนใจสิ่งที่ครูสอน พฤติกรรมที่รวมเข้าด้วยกัน เช่น การถามคำถาม ช่วยนักเรียนหาคำจำกัดความหรือหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา แสดงความพึงพอใจ ยกย่องชมเชย และยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ถามคำถามที่นักเรียนสนใจ ผลการศึกษาของ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1945) แสดงให้เห็นผลตอบรับของนักเรียนจากกลยุทธ์ที่ครูทำการสื่อสาร ครูที่ใช้เทคนิคการควบคุมจะให้นักเรียนก้าวร้าวและมีพฤติกรรมเป็นศัตรู ซึ่งจะแสดงต่อทั้งกับครูและกับเพื่อน ในขณะที่เดียวกัน ถ้าครูใช้การรวมเข้าด้วยกัน นักเรียนจะมีพฤติกรรมความเป็นเพื่อนช่วยเหลือกันและเป็นตัวของตัวเอง

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญในทุกส่วนของสังคม แม้กระทั่งหน่วยย่อยเล็ก ๆ ของสังคมอย่างโรงเรียน ในปัจจุบันแนวคิดเรื่องการสื่อสารจึงได้ถูกหยิบยกเข้ามาวิเคราะห์ ประกอบการสื่อสารผ่านครูและนักเรียนเพิ่มขึ้น

ได้ทำการสังเกตการณ์สอนของครูที่สอนคณิตศาสตร์ผู้หนึ่งและนักเรียนในระดับ 6 จำนวน 23 คน พร้อมทั้งศึกษากระบวนการสื่อสารที่ประกอบด้วย การพูดและการเขียนทั้งของครูและนักเรียน ตลอดจนการสัมภาษณ์ครู และการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการนำกระบวนการสื่อสารมาใช้ในห้องเรียนของครู คือ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน เวลาที่ใช้สอน แบบทดสอบที่ใช้ประเมินผลการเรียน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ทำให้ครูจัดการเรียนการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Ellis, 2002)

ใช้แบบวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาจา ศึกษาอิทธิพลของครูที่มีต่อนักเรียน พบว่า การใช้อิทธิพลทางอ้อมในการเรียนการสอน ได้แก่ การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การยกย่องชมเชย การนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ การถามคำถามจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเองและประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนที่เป็นการใช้อิทธิพลทางตรง ได้แก่ การบรรยายการออกคำสั่ง และการวิจารณ์ (Amidon & Flander, 1963)

การเรียนการสอนในปัจจุบัน รายวิชาที่ทำการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนภายในชั้นเรียน มีทั้งวิชาทางทฤษฎีที่อาศัยการคิดเป็นหลัก เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือวิชาทางด้านภาษาศาสตร์ แต่ยังมีวิชาในอีกแขนงหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะทางการปฏิบัติร่างกาย เช่น วิชาสุนทรียศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ จะเห็นได้ว่าศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้ค่อนข้างจะมีความต่างกันในระดับหนึ่งด้านตัวเนื้อหาวิชา รวมถึงวิถีทางในการเรียนรู้ กล่าวคือ วิชาทางทฤษฎีอาศัยทักษะทางความคิด ในขณะที่วิชาด้านสุนทรียศาสตร์อาศัยทักษะทางด้านอารมณ์ความรู้สึกและการปฏิบัติ ดังนั้นการสื่อสารของครูผู้สอนในศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้จึงแตกต่างกันตามไป

ศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย เป็นศาสตร์ที่อาศัยทักษะทางร่างกายในทุกส่วน ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ผ่านตัวแสดง นาฏศิลป์ไทย จึงจัดเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่ง เนื่องจากนาฏศิลป์ไทย เป็นการเคลื่อนไหวที่มีการประดิษฐ์ท่ารำ เกิดการพัฒนาให้มีความหมาย สามารถบอกเล่าเรื่องราว

หรือสารที่ผู้ถ่ายทอดต้องการสื่อหรือสามารถแสดงอารมณ์ผ่านท่วงท่า ลีลาได้ การแสดงความหมาย ด้วยท่วงท่าและลีลาผ่านนาฏศิลป์ไทย มีการกำหนดที่เป็นระเบียบ แบบแผน เช่น การนั่ง การเดิน การยืน หรือแม้กระทั่งการแสดงอารมณ์ของผู้แสดง ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ รัก โกรธ เศร้า หรือร้องไห้ ท่วงท่าที่แสดงออกจะมีแบบแผนเดียวกันตามแบบแผนของภาษาท่า

การเรียนการสอนนาฏศิลป์ จึงเป็นการสื่อสารที่ต้องอาศัยทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา ระหว่างครูผู้สอนนาฏศิลป์กับนักเรียน กล่าวคือครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนโดยการพูด การสัมผัส การแสดงท่าทาง ฯลฯ การสื่อสารที่เกิดขึ้นจึงเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้สอนจะสื่อความหมายที่ตนต้องการไปยังนักเรียน ในขณะที่นักเรียนเองสามารถโต้ตอบกับครูผู้สอนได้ เมื่อพิจารณาควบคู่กับทฤษฎีองค์ประกอบของการสื่อสารที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้น การสื่อสารในชั้นเรียนการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ จึงสามารถวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารโดย ผู้ส่งสาร คือ ครูผู้สอนนาฏศิลป์ เนื้อหาความรู้ หรือสาร คือ รายวิชาความรู้ตามที่ได้มีการบัญญัติไว้เป็น นานุกรณศัพท์ สื่อ คือ ช่องทางที่ใช้ส่งเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้รับสาร ได้แก่ ผู้เรียน นักเรียนซึ่งมีระดับอายุ สติปัญญา และความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันส่งผลให้มีความสามารถในการถอดรหัสต่างกัน ออกไป ผลตอบรับที่เกิดขึ้น จึงหมายถึง ผลของการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเข้าใจหรือความรู้ที่รับมา มากหรือน้อยส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาสนองกลับของผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนตอบคำถามได้หรืออาจถามคำถามกลับยังผู้สอน หรือปฏิกิริยาที่ผู้เรียนแสดงอาการง่วงนอน ยิ้ม หรือกิริยาอื่น ๆ ที่ส่งกลับไปยังผู้สอนตามมา

2.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

การสื่อสารเพื่อการสอน (Bruner's Theory of Instruction)

บรูเนอร์ (Bruner, 1960) มีความเห็นว่าการสื่อสารเพื่อการสอนนั้น ครูสามารถช่วยจัดประสบการณ์เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมได้ โดยเสนอว่าในการจัดการศึกษานั้นควรคำนึงถึงทฤษฎีพัฒนาการในการเป็นตัวเชื่อมระหว่าง ทฤษฎีความรู้และทฤษฎีการสอน (A theory of development must be link both to a theory of instruction) ทฤษฎีพัฒนาการจะเป็นตัวกำหนดเนื้อหา (Knowledge) และวิธีการสอน (Instruction) ในการจะนำเนื้อหาใดมาสอนเด็กนั้นควรพิจารณาว่าในขณะนั้นเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด มีความสามารถเพียงใด ครูผู้สอนต้องปรับเนื้อหาและวิธีการสื่อสารให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กในการรับรู้ได้ โดยปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับเด็กในวัยนั้น

พัฒนาการทางสมองและการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยลักษณะต่าง ๆ ของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ประกอบด้วยการใช้วิธีที่ผู้ใหญ่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยการกระทำซึ่งให้ผลดีกว่าการอธิบายด้วยคำพูด เช่น การสอนคนให้ขี่จักรยาน หรือเล่นเทนนิส วิธีที่ดีที่สุดคือการแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างซึ่งจะได้ผลดีกว่าการอธิบายเพราะการสื่อสารออกเป็นวาจาในการอธิบายลักษณะขั้นตอนมีความยาก

หากเป็นการกระทำให้ดู (Acting) ผู้เรียนจะเข้าใจทันที เรียกว่า Enactive Representation พัฒนาการทางความคิดหรือเรียกว่า Iconic Representation ในขั้นนี้อยู่ที่การมองเห็นและการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ การที่เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยการมีภาพแทนในใจ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามอายุ เด็กโตจะยังสามารถสร้างภาพในใจได้มากขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต, 2553)

จากการทดลองของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) โดยการให้เด็กดูภาพการจัดแก้ว 9 ใบ ต่อจากนั้นหยิบแก้วออกทีละแก้ว และให้เด็กจัดเองให้เหมือนเดิมจากนั้นหยิบแก้วทั้ง 9 ใบออกจากตะแกรง และให้เด็กจัดให้เหมือนเดิมปรากฏว่าเด็ก 5 ขวบ และ 7 ขวบ สามารถทำได้ ความแตกต่างระหว่างเด็ก 2 วัยนี้คือ เมื่อ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ให้เรียงสลับโดยให้เริ่มจากใบใหญ่ให้อยู่ทางซ้ายมือเด็กวัย 5 ขวบเริ่มต้นได้อย่างถูกต้องแต่ยังสับสนในที่สุดจึงสามารถจัดออกมาเหมือนแบบที่ให้ดูตั้งแต่แรก ส่วนเด็กวัย 7 ขวบนั้นสามารถเรียงสลับได้อย่างถูกต้อง บรูเนอร์ (Bruner, 1960) สรุปว่า การเกิดภาพในใจซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจนั้นจะเพิ่มขึ้นตามอายุทั้งนี้เพราะเด็กรู้จักที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic)

การถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยการใช้สัญลักษณ์หรือภาษา ซึ่งภาษาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความคิด ขั้นนี้เป็นขั้นที่ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ถือว่าเป็นขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ เด็กสามารถคิดหาเหตุผลและในที่สุดจะเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และสามารถแก้ปัญหาได้ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) มีความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจภาษามีพัฒนาการขึ้นมาพร้อม ๆ กันเด็กจะอยู่ในขั้น Symbolic Representation (สุชา จันทน์เอม, 2543)

โดยสรุป ตามแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) คนทุกคนจะมีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Acting, Imaging และ Symbolizing เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต มิใช่ว่าเกิดขึ้นเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งในระยะแรก ๆ ของชีวิตเท่านั้น

จากทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการสอนของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ทำให้เกิดความรู้ในการจัดการสื่อสารเพื่อการสอนโดยการตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการสอนให้กับเด็กเล็ก จัดให้เกิดการกระตุ้นการกระทำ (Enactive) และประเภทที่รับรู้ง่ายเพื่อช่วยสร้างภาพในใจ (Image หรือ Iconic) เน้นความสำคัญของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่มีบทบาท ได้คิดค้นกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Active)

หลักที่ควรคำนึงถึงในการสอนตามทฤษฎีของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) คือครูต้องใช้วิธีการบางอย่างเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียนประกอบการจัดโครงสร้างเนื้อหาวิชาให้เป็นระบบเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายร่วมกับการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก เด็กเล็ก ๆ ควรจะได้รับการสอนในสิ่งที่เป็นรูปธรรม ต่อมาจึงค่อย ๆ ขยายความคิดรวบยอดให้เป็นนามธรรมมากขึ้นอีกทั้งใช้การเสริมแรง

(Reinforcement) ในขณะที่สอนเพราะการเสริมแรงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน (ประสาธ อิศรปริดา, 2556)

บรูเนอร์ (Bruner, 1960) มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องคำนึงถึงทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ และทฤษฎีการสอน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนโดยเน้นให้เห็นว่าพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของนักเรียนจะเป็นไปได้ด้วยดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดสิ่งแวดล้อมของครู

การวิจัยเรื่องการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการสอนของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) (Bruner's Theory of Instruction) เป็นทฤษฎีหลักในการวิเคราะห์วิจัย เนื่องจากทฤษฎีของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมและการสื่อสารที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัยจึงเป็นสิ่งที่ตรงกับแนวทางการวิจัยของผู้วิจัยที่ศึกษาแนวทางการสื่อสารที่ครูผู้สอนจะจัดให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัยที่ต่างกันแนวคิดนี้จึงเป็นแนวคิดที่ตรงกับแนวทางการวิจัยของผู้วิจัย

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์

การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

สกินเนอร์ (Skinner, 1974) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเป็นผู้คิดค้นทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำหรือแบบปฏิบัติการ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน คือ Operant Conditioning Theory หรือ Instrumental conditioning theory หรือ Type - R Conditioning Theory สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เสนอแนวความคิดโดยจำแนกทฤษฎีทางพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S (Response Behavior) ซึ่งมีสิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวกำหนดหรือดึงออกมา เช่น น้ำลายไหลเนื่องจากใส่อาหารเข้าไปในปาก สะดุ้งเพราะถูกเคาะที่สะบ้าข้างเข้าหรือการหรีตาเมื่อถูกแสงไฟ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองแบบอัตโนมัติพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R (Operant Behavior)

พฤติกรรมหรือการตอบสนองขึ้นอยู่กับเสริมแรง (Reinforcement) การตอบสนองแบบนี้จะต่างกับแบบแรก เพราะสิ่งมีชีวิตเป็นตัวกำหนดหรือเป็นผู้สั่งให้กระทำต่อสิ่งเร้า ไม่ใช่ให้สิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต เช่น การกางหญ้า การเขียนหนังสือ การรีดผ้า พฤติกรรมต่าง ๆ ของคน ในชีวิตประจำวันเป็นพฤติกรรมแบบ (Operant Conditioning) โดยมีหลักการเรียนรู้ที่สำคัญคือหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เน้นการกระทำของผู้ที่เรียนรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง เราจะต้องให้ผู้เรียนรู้เลือกแสดงพฤติกรรมเองโดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง “เสริมแรง” พฤติกรรมนั้นทันที เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้น พฤติกรรมการ

ตอบสนองจะขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้ อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบเป็นตัวเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน คำตำหนิ กลิ่น การทำโทษ เป็นการนำตัวเสริมแรงลบเข้ามา เพราะการทำโทษบางอย่างหากนำไปใช้จะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เข้มข้น (ชม ภูมิภาค, 2554)

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) ไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก โดยการใช้เสริมแรง (Reinforcement) ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ครูจะให้การเสริมแรง โดยการชมเชยหรือให้แรงจูงใจ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการให้ผู้อื่นสนใจ ตนหรือเห็นว่าตนเองสำคัญกว่าคนอื่น การให้แรงจูงใจจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ พอใจที่จะเรียน ใน การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างและการลดพฤติกรรมบางอย่าง (Shaping Behavior) หลักการสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) คือการควบคุมการตอบสนองด้วยวิธีการเสริมแรง กล่าวคือ เราจะให้การเสริมแรงเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเพื่อให้เกิดเป็นนิสัย ติดตัว ดังนั้นถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใด ก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัย แต่ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปก็ควรลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นหายไป การปลูกฝังพฤติกรรมใหม่ให้แก่เด็กโดยการใช้การเสริมแรง เป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรม (จำเนียร ช่วงโชติ, ศิริพันธ์ เพชรทองคำ และจิตรา วสุวานิช, 2555)

สกินเนอร์ (Skinner, 1974) ทดลองโดยการสร้างกล่อง Skinner Box เป็นกล่องสี่เหลี่ยมมี คานหรือลิ้นบังคับให้อาหารตกลงมาในจาน เหนือคานจะมีหลอดไฟติดอยู่ เมื่อกดคานไฟจะสว่างและ อาหารจะหล่นลงมา Skinner Box นานักไปใส่ไว้ในกล่อง และโดยบังเอิญนกเคลื่อนไหวไปถูกคาน อาหารก็หล่นลงมา อาหารที่นกได้นำไปสู่การกดคานซ้ำและการกดคานแล้วได้อาหาร

ตารางที่ 2.1: การเสริมแรงและตัวอย่าง

ตารางการเสริมแรง	ลักษณะ	ตัวอย่าง
การเสริมแรงทุกครั้ง (Continuous)	เป็นการเสริมแรงทุกครั้งที่แสดงพฤติกรรม	ทุกครั้งที่เปิดโทรทัศน์แล้วเห็นภาพ
การเสริมแรงความถี่เวลาที่แน่นอน (Fixed - Interval)	ให้การเสริมแรงตามเวลาที่กำหนด	ทุก ๆ สัปดาห์ผู้สอนจะทำการทดสอบ
การเสริมแรงตามความถี่เวลาที่ไมแน่นอน (Variable - Interval)	ให้การเสริมแรงตามระยะเวลาที่ไม่แน่นอน	ผู้สอนสุ่มทดสอบตามเวลาที่ต้องการ
การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่แน่นอน (Fixed - Ratio)	ให้การเสริมแรงโดยดูจากจำนวนครั้งของการตอบสนองที่ถูกต้องด้วยอัตราที่แน่นอน	การจ่ายค่าแรงตามจำนวนครั้งที่ขายของได้
การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่ไม่แน่นอน (Variable - Ratio)	ให้การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองแบบไม่แน่นอน	การได้รับรางวัลจากเครื่องเล่นสล็อตมาซิง

สกินเนอร์ (Skinner, 1974) กำหนดการวางเงื่อนไขการกระทำ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้กันมากในปัจจุบัน โดยวิธีการวางเงื่อนไขจะใช้การเสริมแรง โดยทดลองกับสัตว์ในห้องปฏิบัติการและค้นคว้าจนพบว่าใช้ได้ดีกับมนุษย์โดยการวางเงื่อนไขของผลกรรม

หลักการวางเงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) มีแนวคิดว่าการกระทำใด ๆ (Operant) ย่อมก่อให้เกิดผลกรรม (Consequence หรือ Effect) การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมนี้ต้องการให้เกิดพฤติกรรมโดยใช้ผลกรรมเป็นตัวควบคุมและการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมนี้ต้องการให้เกิดพฤติกรรมโดยใช้ผลกรรมเป็นตัวควบคุม ผลกรรมที่เกิดขึ้น คือ ถ้าเป็นผลกรรมที่ต้องการเป็นผลกรรมเชิงบวก เรียก การเสริมแรง ถ้าเป็นผลกรรมที่ไม่ต้องการ เป็นผลกรรมเชิงลบ เรียกว่า การลงโทษ

การลงโทษ หมายถึง การให้ผลกรรมที่ไม่ต้องการ หรือ ถอดถอนสิ่งที่ต้องการแล้วทำให้พฤติกรรมลดลง ได้แก่ การลงโทษทางบวก เช่น เด็กส่งเสียงดัง แล้วถูกดุ และการลงโทษทางลบ เช่น ทำการบ้านไม่เสร็จแล้วแม่ไม่ให้ไปเล่นเกมส์ (ประสาท อิศรปริดา, 2556)

ตารางที่ 2.2: เปรียบเทียบการเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางลบและการลงโทษ

ชนิด	ผล	ตัวอย่าง
การเสริมแรงทางบวก	พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสิ่งเร้าที่บุคคลนั้นต้องการ	ผู้เรียนที่ทำการบ้านส่งตรงเวลาแล้วได้รับคำชม จะทำการบ้านส่งตรงเวลาสม่ำเสมอ
การเสริมแรงทางลบ	พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อสิ่งเร้าที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาถูกทำให้ลดน้อยหรือหมดไป	ผู้เรียนที่ทำรายงานส่งตามกำหนดเวลาจะไม่เกิดความวิตกกังวลต่อไป ดังนั้นในครั้งต่อไปเขาก็จะรีบทำรายงานให้เสร็จตรงตามเวลา
การลงโทษ 1	พฤติกรรมลดลงเมื่อมีสิ่งเร้าโดยเฉพาะสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้น	เมื่อถูกเพื่อน ๆ ว่า “โง่” เพราะตั้งคำถามถามผู้สอน ผู้เรียนคนนั้นเลิกตั้งคำถามในชั้นเรียน
การลงโทษ 2	พฤติกรรมลดน้อยลง เมื่อนำสิ่งเร้าที่เขาพึงปรารถนาออกไป	ผู้เรียนที่ถูกหักคะแนนเพราะตอบข้อสอบในลักษณะที่แตกต่างจากครูสอน ในครั้งต่อไปเขาจะไม่ตอบคำถามในลักษณะนั้นอีก

ผู้วิจัยเลือกใช้แนวทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เป็นทฤษฎีรองรับในการวิเคราะห์วิจัย เนื่องจากแนวคิดทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญด้านผู้รับสารซึ่งตรงกับแนวทางการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยที่มีการศึกษาถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบ นอกเหนือไปจากการศึกษาวิธีการสื่อสารจากครูผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว อีกทั้งแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการสื่อสารแบบการวางเงื่อนไขและการสื่อสารแบบให้การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งเป็นแนวทางที่ตรงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสนามวิจัยที่เกิดขึ้น

การวิจัยเรื่องการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี ผู้วิจัยเลือกใช้ทั้งทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการสอนของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) และแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการสื่อสารแบบให้การเสริมแรงของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของเด็กวัย 6-12 ปีจำเป็นต้องพิจารณาทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กซึ่งต้องอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมและโครงสร้างเนื้อหาให้ให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของครูผู้สอน เพื่อผู้เรียนในวัยนี้จะสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายตามแนวคิดทฤษฎีของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมและการสื่อสารที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัยประกอบกับการให้ความสำคัญด้านผู้รับสารนั่นคือเด็กที่มีความสนใจและมีปฏิกิริยาตอบกลับเมื่อ

ครูผู้สอนให้การเสริมแรงในลักษณะต่าง ๆ กันออกไปเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย ผู้วิจัยเลือกใช้แนวทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) ประกอบการวิจัยเนื่องจากทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญด้านผู้รับสาร สกินเนอร์ (Skinner, 1974) กล่าวถึงการสื่อสารแบบการวางเงื่อนไขและการสื่อสารแบบให้การเสริมแรงที่มองว่าเมื่อเด็กนักเรียนมีการกระทำบางอย่างซึ่งครูผู้สอนพอใจหรือไม่พอใจ ครูผู้สอนจะให้การเสริมแรงเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลการกระทำเหล่านั้นอันจะเป็นคุณหรือโทษต่อเด็ก นำมาซึ่งการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กวัย 6-12 ปี ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

อย่างไรก็ตามแนวคิดทั้งสองแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นแม้จะมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการให้การเสริมแรง (Reinforcement) แต่ยังมีความเห็นต่างกันตรงที่แนวคิดทฤษฎีของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) นั้นให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดระบบโครงสร้างเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็กประกอบ แนวคิดทฤษฎีนี้จึงสนใจองค์ประกอบด้านอื่นที่จะทำให้การสื่อสารกับเด็กเกิดประสิทธิภาพนอกเหนือไปจากการมองด้านผู้รับสารตามแนวทางของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) แต่เพียงอย่างเดียว

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจ

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มีความตั้งใจหรือมุ่งก่อให้เกิดผลในลักษณะใดลักษณะหนึ่งทั้งในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสาร จากการศึกษานิยามการสื่อสารที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า โดยทั่วไปการสื่อสารเป็นการกระทำที่พยายามก่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งผู้ส่งและผู้รับซึ่งอาจเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือ เอาชนะจิตใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งที่กำลังทำการสื่อสารด้วย

การสื่อสารโดยทั่วไปเราพิจารณาวัตถุประสงค์การสื่อสารได้จากความตั้งใจในการสื่อสารของผู้ส่งสารว่ามีความตั้งใจอย่างไร กิตติมา สุรสุนธิ (2548) ให้ความเห็นว่าผู้ส่งสารจะมีวัตถุประสงค์ในการส่งสารแต่ละครั้ง กล่าวคือ วัตถุประสงค์ในการแจ้งให้ทราบ (To inform) หรือการบอกให้รู้ คือ ผู้ส่งสารต้องการบอกเล่าหรือแจ้งเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับรู้มาถ่ายทอดให้แก่ผู้รับสารทราบ ในการเรียนการสอนบางครั้งครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเมื่อต้องการให้ข้อมูลแจ้งข่าวสารต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียน ประกาศวันกิจกรรมของโรงเรียน หรือการแจ้งระเบียบปฏิบัติการใช้ห้องเรียน หรือเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (To Teach or to Educate) ผู้ส่งสารต้องการจะให้ผู้รับมีความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่องตามที่ต้องการ โดยทั่วไปแล้วเป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องใช้ความพยายามในแง่ของการสื่อสารมากกว่าประเภทแรก ครูจะสื่อสารเพื่อให้ความรู้ต้องพยายามสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจ ครูผู้สอนจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน การสื่อสารเพื่อการสอนนี้เป็นวัตถุประสงค์การสื่อสารที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมากที่สุดในห้วงเวลาที่มีการเรียนการสอน การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนในชั่วโมงเรียน จึงเป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้

โดยตรง ระหว่างการเรียนการสอน บางครั้งครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศระหว่างการเรียนการสอนให้เกิดความสนุกสนานเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้ หรือเป็นการสื่อสารเพื่อให้ความบันเทิง (To Entertain) นั่นคือ ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารมีอารมณ์ดีและแจ่มใส เป็นการพักผ่อนหย่อนใจภายหลังการเคร่งเครียด บางครั้งครูผู้สอนต้องสอดแทรกมุกตลกหรือการเล่านิทานประกอบระหว่างทำการสอนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย การโน้มน้าวใจ (To Persuade) เป็นอีกวัตถุประสงค์หนึ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ทศนคติ หรือพฤติกรรม โดยทั่วไปผู้ส่งสารต้องใช้ทักษะและความพยายามในการสื่อสารสูงกว่าวัตถุประสงค์ประเภทอื่น ในห้องเรียน ครูผู้สอนต้องรู้วิธีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจเพื่อให้เด็กหันมาสนใจเนื้อหาวิชาเรียน จูงใจให้นักเรียนอยากเรียน และยังเป็นการเรียนสอนในวิชาที่มีการปฏิบัติอย่างในวิชานาฏศิลป์ครูผู้สอนต้องมีวิธีในการโน้มน้าวให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อมและอดทน ไม่รู้สึกเบื่อ เมื่อต้องพยายามฝึกท่าที่มีความยากเมื่อนักเรียนรู้สึกว่ายากทำไม่ได้ หรือต้องฝึกท่าท่าเดิมซ้ำ ๆ จะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่อยากเรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้วิธีการสื่อสารที่สามารถโน้มน้าวใจให้นักเรียนกลับมาสนใจในบทเรียน

การโน้มน้าวใจเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนเด็ก ผู้โน้มน้าวใจมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ ดังที่ มิลเลอร์ (Miller, 1989) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจ หมายถึง สถานการณ์ซึ่งพยายามกระทำการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมโดยการติดต่อทางสัญลักษณ์ (สาร) ซึ่งบางครั้งเกี่ยวข้องกับการบังคับ (ทางอ้อม) และหากใช้จุดจูงใจทางเหตุผลและทางอารมณ์ต่อผู้ถูกโน้มน้าวใจเป้าหมาย และการโน้มน้าวใจ คือ การพยายามเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของผู้รับสาร (Bettinghaus & Cody, 1994)

การเรียนรู้กับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน การเรียนรู้ทำให้มนุษย์เกิดประสบการณ์ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีการเรียนรู้มีข้อสมมุติฐานว่ามีความสัมพันธ์ที่สามารถอธิบายและพยากรณ์ได้ระหว่าง “สิ่งเร้า” และ “การตอบสนอง” โดยปกติเมื่อมนุษย์ทำการสื่อสารย่อมมีผลในการโน้มน้าวใจบางประการหรือผู้ส่งสารจะจัดสภาพการณ์ที่มีเงื่อนไขเพื่อให้ผู้รับสารมีปฏิริยาตอบโต้ในแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ สภาพการณ์ทั้ง 2 แบบ เรียกว่า การเรียนรู้แบบเน้นสิ่งจูงใจ (Instrumental Learning หรือ Operant Learning) และการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (Conditioned Learning) ในสภาพการเรียนรู้แบบเน้นสิ่งจูงใจ ผู้รับสารจะได้รับสิ่งเร้าและเมื่อการตอบสนองที่ต้องการเกิดขึ้นแล้ว จะมีรางวัลหรือสิ่งจูงใจแนบไปด้วย เพื่อการตอบสนองจะได้ไม่ลืมหืมไป ถ้าผู้รับสารให้การตอบสนองหลายครั้งที่ไม่ถูกต้องและไม่ได้รับรางวัลหลังจากนั้นเขาตอบสนองได้อย่างถูกต้องและได้รับรางวัลจะมีความเป็นไปได้ผู้รับสารจะทำการตอบสนองได้อย่างถูกต้องถ้าได้รับสิ่งเร้าในแบบเดิม ในขณะที่สภาพการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข เมื่อสิ่งเร้าที่ผู้รับสารตอบสนองแล้วได้รับรางวัลควบคู่กันไปด้วย จะถูกนำเสนอต่อผู้รับสารพร้อมสิ่งเร้าสิ่งใหม่ที่ผู้รับสารไม่คุ้นเคย หลังจากการกระทำซ้ำ สิ่งเร้าสิ่งใหม่ควรได้รับการตอบสนองเช่นเดียวกับสิ่งเร้าสิ่งเดิม (อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท, 2544)

การสื่อสารจากครูผู้สอนเป็นการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ในแบบที่เน้นสิ่งจูงใจและการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข ยกตัวอย่าง การที่ครูผู้สอนบอกให้นักเรียนเดินไปข้างหน้า ด้วยท่าทางตามหลักนาฏศิลป์ไทยแล้วนักเรียนทำได้ถูกต้อง ครูจะให้รางวัล เมื่อครูสั่งให้นักเรียนทำในแบบเดิมอีกนักเรียนก็จะทำตามแต่โดยดีเพราะคิดว่าถ้าทำแล้วจะได้รับรางวัลตอบแทน หรือการที่ครูทราบว่านักเรียนหญิงชอบเล่นเป็นเจ้าหญิงและชอบความสวยงาม ครูก็จะสื่อสารในลักษณะของการบอกว่าหากทำท่าที่ครูสั่งได้นักเรียนก็จะสวยเหมือนกับเจ้าหญิงที่นักเรียนชอบเป็นต้น

คัทลิป และเซนเตอร์ (Cutlip & Center, 1964 อ้างใน อรรชรธรรม ปีลันธนโอบาท, 2544) ได้เสนอความคิดเพิ่มเติม เขากล่าวว่าการโน้มน้าวใจมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเปลี่ยนแปลง (Change) ความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกัน หรือทำให้ความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยนั้นสลายไป (Neutralize) เพื่อก่อเกิด (Crystallize) ความคิดเห็นในทางที่เป็นประโยชน์ต่อเราหรือต่อหน่วยหรือเพื่อรักษา (Conserve) ความคิดเห็นที่ดีอยู่แล้วนั้นให้คงอยู่ตลอดไป การโน้มน้าวใจจึงเป็นความพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ไปจนถึงพฤติกรรมของผู้ถูกโน้มน้าวใจเพื่อสลายความไม่ลงรอยกันอันเป็นหนทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

ทฤษฎีเรื่องการโน้มน้าวใจ จึงถูกให้ความสนใจในวงการการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์ เสรี วงษ์มณฑา (2541) กล่าวว่า ทฤษฎีที่ว่าด้วยการโน้มน้าวใจ เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าการศึกษาที่จะชักจูงใจบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น เหมือนกับการกระตุ้น (Stimulate) บุคคลนั้น เพื่อให้เกิดการตอบสนอง (Response) ในสิ่งที่เราต้องการให้เป็น และในกระบวนการสื่อสารจะมีช่องว่างระหว่างการกระตุ้น และการตอบสนอง ซึ่งเรียกว่าพื้นเพเดิมของบุคคล (Predisposition) ถือเป็นช่องว่างที่สำคัญในการสื่อสาร ดังนั้นในการจูงใจบุคคลหรือจะสื่อสารสิ่งใด เราต้องศึกษาถึงพื้นเพเดิมของบุคคลนั้นก่อน นั่นคือการศึกษา องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ระดับการศึกษา เป็นต้น แล้วจึงออกแบบสาระให้สอดคล้องกับพื้นเพของบุคคลนั้น

ปีทมนันท์ พลเดช (2547) ศึกษาเรื่องปัจจัยการโน้มน้าวใจของสถานออกกำลังกาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจลักษณะประชากรของผู้เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของสถานออกกำลังกาย และเป็นการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการโน้มน้าวใจของสถานออกกำลังกายต่อผู้เป็นสมาชิก และผู้ไม่ได้เป็นสมาชิกของสถานออกกำลังกาย โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มผู้ใช้บริการ และไม่ได้ใช้บริการของสถานออกกำลังกาย และในแต่ละกลุ่มจะแบ่งเป็น 4 กลุ่มช่วงอายุ โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการและกลุ่มผู้ไม่ได้ใช้บริการของสถานออกกำลังกาย มีลักษณะประชากรแตกต่างกันด้านระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยพบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการสถานออกกำลังกายจะมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มากกว่า มีธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด และมีรายได้ที่สูงกว่า กลุ่มผู้ใช้บริการสถานออกกำลังกายมีพฤติกรรมเปิดรับข้อมูลข่าวสารของทางสถานออกกำลังกาย

ที่แตกต่างกัน โดยเปิดรับผ่านทางสื่อบุคคลมากที่สุด แต่กลุ่มผู้ไม่ได้ใช้บริการของสถานออกกำลังกาย เปิดรับผ่านทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด กลุ่มผู้ใช้บริการสถานออกกำลังกายมีระยะเวลาในการออกกำลังกายน้อยกว่า 1 ปีมากที่สุด และกลุ่มผู้ที่ไม่ได้ใช้บริการของสถานออกกำลังกายมีระยะเวลามากกว่า 4 ปีมากที่สุด ปัจจัยในการโน้มน้าวใจให้มีพฤติกรรมใช้บริการของสถานออกกำลังกาย คือ ทำเลที่ตั้งที่สะดวกในการ เดินทาง ตั้งอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี และราคา

โดยลักษณะสำคัญของการโน้มน้าวใจ ผู้โน้มน้าวใจตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ โดยปกติผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งเสมอ และผู้โน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงใจให้ผู้ถูกโน้มน้าวใจยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ สิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการ คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อถือจากตัวผู้ถูกโน้มน้าวใจ ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยอื่น ได้แก่ อารมณ์และพฤติกรรมที่ตามมา เมื่อพิจารณาจากลักษณะที่สำคัญของการโน้มน้าวใจในเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องทราบถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจเป็นความรู้พื้นฐาน ปี 2542 อรวรรณ ปิลันธน์ โอวาท (2542) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ โดยหากมองจากมุมมองภายนอกของผู้รับสารเราจะพบว่า ความแตกต่างภายในตัวผู้ส่งสารแต่ละคนมีปัจจัยต่างกันซึ่งจะทำให้มีความน่าโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน เช่น ความน่าเชื่อถือ อำนาจทางสังคม บทบาทในสังคม สัมพันธภาพกับผู้รับสารรวมถึงลักษณะทางประชากรอื่น ๆ ได้แก่ อายุ เพศ หรืออาชีพ อีกทั้งความแตกต่างภายในตัวสารเองที่มีความน่าโน้มน้าวใจที่ต่างกัน ลักษณะการถ่ายทอดอย่างการพูดหรือการเขียนก็มีความน่าโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน ความแตกต่างในหัวข้อเนื้อหาของสาร หรือลักษณะของการโน้มน้าวใจที่เข้าร่วมถึงการจัดเรียงสาร ข้อโต้แย้งที่ใช้ ตลอดจนลักษณะของท่วงทำนองลีลาสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ตัวสารเกิดความน่าสนใจ ในถูกการโน้มน้าวใจหรือไม่ต่อไป

การโน้มน้าวใจเกี่ยวข้องกับการทำการสื่อสารที่มีอิทธิพลเหนือผู้รับสารในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับสารกระทำในสิ่งที่ต้องการ ไม่ว่าเป้าหมายของการโน้มน้าวใจจะเป็นอะไรก็ตาม แม็คไกวร์ (McGuire, 1973 อ้างใน จินตนา มานิตยโชติพิสิฐ, 2542) ได้เสนอขั้นตอนของการโน้มน้าวใจ โดยอ้างว่าการโน้มน้าวใจจะเป็นไปตามกระบวนการขั้นต่าง ๆ เริ่มจากการ นำเสนอ (Presentation) โดยผู้โน้มน้าวใจต้องคำนึงถึงวิธีการนำเสนอสารให้เหมาะสม เลือกช่องทางในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเนื้อหา ข่าวสาร ตลอดจนต้องให้ผู้รับสารอยู่ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมในการรับสารจนผู้รับสารเกิดความสนใจ (Attending) จากนั้นจะเกิดความเข้าใจ (Comprehending) เมื่อเข้าใจแล้วจะคล้อยตาม (Yielding) เริ่มคิด คำนึงถึงผลที่จะได้รับ หรือเกิดความประทับใจในสาร จึงเกิดการยึดเหนี่ยวสิ่งใหม่ (Retaining the New Position) ผู้โน้มน้าวใจต้องย้ำสารก่อนที่ผู้รับสารจะลืมน้อยและส่งผลให้เกิดการกระทำ (Action)

มันทนา เกวียนสูงเนิน (2540) ศึกษาผลของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจสามแบบต่อการเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อ เจตนา และพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างเป็นทหารกองประจำการสังกัดกองพลเสนารักษ์ กรมแพทย์ทหารบก ผู้ติดบุหรี่จำนวน 120 คน เข้าเงื่อนไขการทดลองเท่ากับ 1 ใน 4 เงื่อนไข คือ ฟังแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ ฟังแบบการชักชวนที่เน้นผลดีของการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ ฟังแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการสูบบุหรี่ต่อไป และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ฟังแบบการชักชวน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูบบุหรี่ที่เซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ มีการเปลี่ยนเจตคติทางตรงและเจตคติทางอ้อมต่อการเซ็นชื่อ ไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ หลังจากได้รับฟังการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจแบบการชักชวน ที่เน้นผลเสียของการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ ต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลดีของการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ และต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการสูบบุหรี่ต่อไป และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ฟังแบบการชักชวน ผู้สูบบุหรี่ที่เซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ มีการเปลี่ยนเจตนาในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ หลังจากได้รับฟังการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ แบบการชักชวนที่เน้นผลดีของการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ สูงกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลเสีย ของการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ และสูงกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการสูบบุหรี่ต่อไป และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ฟังแบบการชักชวน ผู้สูบบุหรี่ที่เซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ มีการเปลี่ยนเจตนาในการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ หลังจากได้รับฟังการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ แบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ ต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลดีของการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ และต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการสูบบุหรี่ต่อไป และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ฟังแบบการชักชวน จำนวนผู้สูบบุหรี่ที่เซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ หลังจากได้รับฟังการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการเซ็นชื่อไม่เข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ ต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลดีของการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดบุหรี่ และต่ำกว่าแบบการชักชวนที่เน้นผลเสียของการสูบบุหรี่ต่อไป และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ฟังแบบการชักชวน

เมื่อการโน้มน้าวใจได้ดำเนินมาถึงขั้นการเกิดการกระทำ นั้นหมายถึงการโน้มน้าวใจในครั้งนั้น ประสบผลสำเร็จและจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อในตัวผู้ถูกโน้มน้าวใจนั้นตามไปด้วย

โรเบิร์ต และฮอฟแลนด์ (Rosenberg & Hovland, 1960 อ้างใน Bettinghaus & Cody, 1994) ได้กล่าวถึงผลของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ โดยกล่าวว่า ผลของการโน้มน้าวใจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ (Cognition Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดรวบยอด ความเชื่อที่เรามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คุณค่าที่เราให้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เรามีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากนั้นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ (Affect Change) เป็นการเปลี่ยนแปลง

ที่แสดงออกได้โดยการหัวเราะ ร้องไห้ ขนลุก ฯลฯ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) เป็นผลขั้นสุดท้าย

การสื่อสารของผู้ส่งสารจะโน้มน้าวใจและมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด อริสโตเติล (Aristotle, 1983) กล่าวว่า ต้องขึ้นอยู่กับ Ethos หรือลักษณะของตัวผู้ส่งสารหรือผู้พูด (Character) การสร้างบุคลิกลักษณะของผู้พูด โดยแสดงว่า ตนเองเป็นผู้มีจิตสำนึกสูง มีหลักการจึงจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ในการเป็นครูผู้สอนต้องสร้างบุคลิกลักษณะของตนให้เกิดความน่าเชื่อถือ เกิดศรัทธาในตัวครู จากผู้เรียน สิ่งที่จะช่วยในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในครูผู้สอน คือ การมีความรู้จริงในเรื่องที่จะสอน การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน และการแสดงออกซึ่งความเป็นผู้มีคุณธรรม

Pathos คือ การสร้างอารมณ์ (Emotion) เพื่อให้การโน้มน้าวใจผู้รับสารอยู่ในอารมณ์ที่เที่ยงธรรมและมีจิตใจที่จะรับสารอย่างมีวิจารณญาณ

ครูผู้สอนจะเป็นผู้สร้างอารมณ์ระหว่างการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน หรือสนุกสนานในกรณีใด กรณีหนึ่ง เพราะผู้เรียนถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารของครูผู้สอน ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงธรรมชาติความต้องการของผู้เรียนด้วยเป็นหลัก

Lagos คือ การชี้แจงเหตุผล หรือเนื้อหาสาระซึ่งจะต้องมีข้อสนับสนุนเป็นหลักฐานตามข้อเท็จจริงหรือการแสดงเหตุผล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสาร นั่นคือ คำพูดของครูผู้สอนจะต้องแสดงให้เห็นถึงความจริง อันประกอบด้วยเหตุผลมาเสนอต่อผู้เรียน ประกอบด้วยข้อเท็จจริง (Fact) หลักฐาน (Evidence) และเหตุผล (Reasoning) (Aristotle, 1983)

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจข้างต้นนี้ จะเห็นว่าการโน้มน้าวใจมีผลต่อการสื่อสารของครูผู้สอนและพฤติกรรมของผู้เรียนในฐานะผู้ถูกโน้มน้าวใจ การสื่อสารระหว่างครูผู้สอน นานาชาติกับนักเรียน ต้องอาศัยการโน้มน้าวใจในกระบวนการสื่อสารอันมีผลต่อความไว้วางใจ รวมถึงความกระตือรือร้น การให้ความร่วมมือ ความสนใจและอยากที่จะเรียนในศาสตร์นาฏศิลป์ที่มีความยากและซับซ้อนต้องอาศัยความอดทนทั้งกายและใจ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย คือ ศิลปะการฟ้อนรำที่ได้รับการสืบทอดต่อเนื่องกันเรื่อยมา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จึงได้มีการนำศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นแบบแผนมาสู่ระบบการศึกษาบรรจุอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนนาฏศิลป์หรือวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะอีกแห่งหนึ่งกล่าวว่านาฏศิลป์ไทยเกิดจากการรับอารยธรรมอินเดียเพราะประเทศอินเดียเป็นประเทศหนึ่งที่มีอารยธรรมเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่โบราณกาล โดยเฉพาะการละครในอินเดียที่รุ่งเรืองประกอบกับชนชาติอินเดีย

นับถือและเชื่อมั่นในศาสนา พระผู้เป็นเจ้า ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ พระผู้เป็นเจ้าที่ชาวอินเดีย นับถือ ได้แก่ พระศิวะ (พระอิศวร) พระวิษณุ และพระพรหม ในบางยุคของชาวอินเดียถือว่า พระอิศวรเป็นเทพเจ้าที่มีผู้เคารพนับถือมาก ยุคนี้ถือว่าพระอิศวรทรงเป็นนาฏราช (ราชาแห่ง การร่ายรำ) มีประวัติทั้งในสวรรค์และในเมืองมนุษย์ ในการร่ายรำของพระอิศวรแต่ละครั้ง พระองค์ ทรงให้พระภรตฤาษีเป็นผู้บันทึกท่ารำและนำมาสั่งสอนแก่เหล่ามนุษย์จนเป็นที่มาของตำนานการ ฟ้อนรำ ซึ่งการเรียนนาฏศิลป์ไทยผู้เรียนทุกคนต้องเข้าพิธีไหว้ครูโจน ละคร ก่อน ได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระพิฆเนศวร พระพิราบ และพระภรตฤาษี ข้อสันนิษฐานนี้จึงมีความ น่าสนใจ หรือนัยอีกด้านหนึ่งนาฏศิลป์ไทยอาจเกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติ เนื่องจากกิริยาท่าทาง ตามธรรมชาติของมนุษย์จะบ่งบอกความหมาย และสื่อสารความหมายกับผู้อื่นได้ควบคู่ไปกับการพูด ในการฟ้อนรำก็เช่นเดียวกัน มีการใช้ท่ารำสื่อความหมายกับผู้ชม จะเห็นได้ว่า การแสดงบางชุดไม่มีเนื้อ เพลง แต่มีทำนองเพลงเพียงอย่างเดียว ผู้แสดงก็จะฟ้อนรำไปตามทำนองเพลงนั้น ๆ ด้วยลีลาท่ารำ ต่าง ๆ ลีลาท่ารำเหล่านี้ก็เป็นท่าทางธรรมชาติที่ใช้สื่อความหมาย ด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการให้ผู้ชมเข้าใจ ความหมายในการรำ และใช้ท่ารำในการดำเนินเรื่องด้วยถึงแม้ว่าท่ารำส่วนใหญ่จะมีลีลาสวยงามวิจิตร กว่าท่าทางธรรมชาติไปบ้าง แต่ก็ยังคงใช้ท่าทางธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ท่ารำและเลือกใช้ ได้เหมาะสม บ่งบอกความหมายได้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น หากต้องการบ่งบอกถึงบุคคลอื่นก็จะชี้ไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าท่ารำเกิดจากการเลียนแบบท่าทางธรรมชาติในอีกด้านหนึ่ง (ฐิติรัตน์ เกิดหาญ, 2552)

อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงที่มาของนาฏศิลป์ไทยที่แท้จริงนั้น ยังไม่มีข้อสรุปออกมาอย่างแน่ชัด เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์จำต้องอาศัยระยะเวลาและหลักฐานมากพอสมควร คำตอบของที่มาใน นาฏศิลป์ไทยอย่างแท้จริงจึงมีอาจหาข้อสรุปได้ในปัจจุบัน

นาฏศิลป์ไทยเป็นศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยการร้อง การบรรเลงดนตรี และการฟ้อนรำ ทั้งนี้ เพราะการแสดงออกของนาฏศิลป์ไทยจะต้องอาศัยบทร้อง ทำนองเพลง ประกอบการแสดง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๆ

ทิสนา แคมณี (2529) กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยต้องประกอบไปด้วยการฟ้อนรำมนุษย์เป็นผู้ ประดิษฐ์ท่ารำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามแบบแผน รวมทั้งบทบาทและลักษณะของตัวละคร ประเภทของ การแสดง และการสื่อความหมายที่ชัดเจน ฟ้อนรำไปตามจังหวะที่เป็นส่วนย่อยของบทเพลง ดำเนิน ไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องใช้จังหวะเป็นพื้นฐานในการฝึกหัด เพราะจังหวะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติและมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน หากผู้เรียนมีทักษะทางการฟัง จังหวะแล้ว ก็จะสามารถรำได้สวยงาม แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจจังหวะก็จะทำให้รำไม่ถูกจังหวะหรือ เรียกว่า “บอดจังหวะ” การรำก็จะไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลา ท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อบอกความหมายของท่ารำ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกใน การแสดงได้ตามเนื้อเรื่อง ตลอดจนสามารถสื่อความหมายกับผู้ชมให้เข้าใจตรงกันได้ เช่น การแสดง

อารมณ์รัก ผู้ร่ำจะประสานมือทาบไว้ที่หน้าอก ไบหน้ายิ้มแย้ม สายตามองไปยังตัวละครที่รำคู่กัน และการแต่งกาย ในการแสดงนาฏศิลป์ ก็สามารถบ่งบอกได้ถึงยศ ฐานะ และบรรดาศักดิ์ของผู้แสดงละครตัวนั้น ๆ

เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะชั้นสูงที่ต้องอาศัยร่างกาย และสรีระที่ถูกต้องในการปฏิบัติท่ารำ ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องเตรียมพร้อมร่างกายก่อนการทำการฝึก เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างการปฏิบัติท่าและเพื่อการได้ท่าที่สวยงามถูกต้องสมบูรณ์แบบตามแบบแผนทางนาฏศิลป์ไทย การฝึกนาฏศิลป์ไทยอย่างถูกต้องจึงมีความสำคัญ

นอกจากนั้นแล้ว พรเทพ บุญจันทร์เพชร (2547) กล่าวยังกล่าวเสริมอีกว่าการเคลื่อนไหวท่าทางตามแบบนาฏศิลป์ไทย คือ การเคลื่อนไหวท่าทางเลียนแบบท่าทางธรรมชาติเพื่อบ่งบอกความหมาย ลักษณะการเคลื่อนไหวแบบนี้จะใช้ท่าทางบ่งบอกหรือสื่อความหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ต้องการบอกความหมายว่าเรียกหรือปฏิเสธก็จะใช้ท่าทางธรรมชาติแสดงออกมา ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงท่าทางที่ใช้สื่อความหมายในด้านต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ คือ อวัจนภาษาที่ถ่ายทอดผ่านการแสดงนาฏศิลป์

การแสดงอารมณ์ความรู้สึก เป็นลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกที่มีลีลาท่าทางเฉพาะ เช่น บอกอารมณ์รัก โกรธ ดีใจ ร้องไห้ ซึ่งในแต่ละท่าทางจะมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันไป

ส่วนของการตีบทในการแสดงนาฏศิลป์ ผุสดี หลิมสกุล (2549) กล่าวว่า การรำเพื่อสื่อความหมายตามบทละคร บทโขน หรือบทร้องตามแบบแผนนาฏยศัพท์ไทยมาตรฐาน จะต้องมีการรำตีบทโดยจะใช้ลีลาท่ารำหรือนาฏยศัพท์ให้สอดคล้องกับบทละครหรือบทร้อง โดยต้องอาศัยการศึกษา บทบาท อุปนิสัย และประวัติของตัวละคร ก่อนที่จะฝึกซ้อมการแสดง ผู้ที่จะตีบทได้ดีและสื่อความเป็นตัวตนของตัวละครนั้น ๆ ได้ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงประวัติของตัวละครเสียก่อน เพื่อจะได้สื่ออารมณ์ความเป็นตัวตนของละครได้สอดคล้องตามเนื้อร้อง

ดังนั้น การรู้ถึงบทบาทของตัวละคร อุปนิสัย และสัมพันธ์ของตัวละครในบท จะช่วยให้ตีบทได้ชัดเจน สื่อความหมายได้สมบทบาทของตัวละครมากยิ่งขึ้น

การตีบทมีความสำคัญต่อการแสดงละครเป็นอย่างมาก นักแสดงนาฏศิลป์บางคนสามารถสื่อความหมายด้วยลีลา ท่ารำ และอารมณ์ความรู้สึกได้ดีมากจนไม่มีใครเสมอเหมือน ก็จะได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีความเป็นเลิศในบทบาทนั้นและจะนิยมเรียกร้องชื่อตัวละครต่อท้ายชื่อของนาฏศิลป์ผู้นั้น เช่น หม่อมครุถ้วน (ศุภลักษณ์) ภัทรนาวิก เนื่องจากหม่อมครุถ้วน ภัทรนาวิก แสดงบทบาทของนางศุภลักษณ์ได้ดีมาก ตีบทได้แตก จึงได้ชื่อว่าเป็นเลิศในบทบาทนี้ เป็นต้น

ทักษะพื้นฐานในการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกหัดตั้งแต่เริ่มต้น นั่นคือเริ่มจากการ การตัดมือ ตัดแขน ตั้งวง และการจีบ เป็นต้น จากนั้นจึงนำไปสู่การประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำ ซึ่งเป็นการนำความคิด จินตนาการออกมาในรูปแบบของการพონรำ ด้วยวิธีการที่

หลากหลาย เช่น ใช้วิธีการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง ใช้ภาษาท่าเพื่อสื่อความหมาย ใช้ภาษาแทนคำพูดและใช้การรำเพื่อสื่อความหมายตามบทละครในโอกาสที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของผู้เรียน ธรรมชาติสาระ รวมถึงรูปแบบวิธีการแสดงอีกด้วย

การสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์ต้องเข้าใจธรรมชาติของนาฏศิลป์และเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนควบคู่กันไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและธรรมชาติของเด็ก

เด็กในแต่ละช่วงอายุจะมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการแสดงออกเพื่อการสื่อสารที่ต่างกันไป ดังนั้นก่อนจะทำการศึกษาศาสตร์สื่อสารในชั้นการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็กนั้น ผู้วิจัยจะต้องมีความเข้าใจพื้นฐานพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กตามแต่ละช่วงอายุ เพื่อทราบถึงลักษณะโดยธรรมชาติ การเรียนรู้ ตลอดจนพฤติกรรมของเด็ก เพื่อครูผู้สอนจะสามารถทำการสื่อสารได้อย่างถูกวิธีและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

การแบ่งชั้นการพัฒนามนุษย์ที่ได้รับการยอมรับส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มีการจัดลำดับชั้นพัฒนาการของเด็กออกตามเกณฑ์ลักษณะการพัฒนาทางร่างกาย อายุ และวุฒิภาวะของเด็ก (สุชา จันทน์เอม, 2543)

พัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะวัยที่สามารถจำแนกให้เห็นเป็นลักษณะเด่นประจำวัย สุโท เจริญสุข (2520) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กที่สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ กล่าวคือ วัยเด็กตอนต้น อายุ 3-5 ปี วัยเด็กตอนกลางอายุ 6-8 ปี และวัยเด็กตอนปลายอายุ 9-12 ปี โดยผู้วิจัยจะขอให้ความสนใจในวัยเด็กตอนวัยเด็กตอนกลางคือเด็กในช่วงอายุ 6-8 ปี และวัยเด็กตอนปลาย ช่วงอายุ 9-12 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษา

ในวัยเด็กตอนกลาง ช่วงอายุระหว่าง 6 - 9 ปี พัฒนาการของเด็กในวัยนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่มากนัก และจะมีพัฒนาการอย่างช้า ๆ จูไรรัตน์ เปรมวรเวทย์ (2547) จำแนกพัฒนาการของวัยเด็กตอนกลางออกเป็นพัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคมและ พัฒนาการทางสติปัญญา กล่าวคือ พัฒนาการทางร่างกาย เด็กจะมีความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวมากขึ้นกว่าเดิม เป็นผลของพัฒนาการที่ผ่านมาจากวัยเด็กตอนต้น พัฒนาการทางอารมณ์ เด็กจะเริ่มมีการควบคุมทางอารมณ์ได้บ้างแล้ว ลักษณะอารมณ์ของเด็กวัยนี้จะเต็มไปด้วยความสนุกสนาน มีความสุขกับการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน จนบางครั้งขาดความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ผู้ใหญ่จึงมักเรียกเด็กในวัยนี้ว่า วัยสนุกสนาน พัฒนาการทางสังคม เด็กจะยังไม่มีการแบ่งกลุ่มทางเพศในการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน แต่จะเริ่มลดการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางแห่งความคิดและการกระทำลง และเริ่มให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน รักพวกพ้อง แต่ทั้งนี้เพื่อนในวัยเดียวจะเริ่มมีบทบาทต่อทัศนคติและความคิดของเด็กมากขึ้นกว่าเดิม พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กจะเริ่มเรียนรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น รู้จัก

ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เลือกรับทำในสิ่งที่ตนสนใจ มีความรับผิดชอบมากขึ้น สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วได้อย่างแม่นยำ สามารถเรียงลำดับตัวเลขไม่มากนักได้ รู้จักแยกแยะสีได้มากกว่าวัยเด็กตอนต้น

ภัสสรฯ แสงมาลี (2549) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมทางวจนภาษา และอวจนภาษาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพูดและการแสดงออก โดยแบ่งเป็นเด็กอายุ 6-8 ปี จำนวน 28 คน และเด็กอายุ 9-12 ปี จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยอายุ 6-8 ปี สามารถสื่อสารทางอารมณ์และสื่อสารทางคุณธรรมและจริยธรรมด้วยวจนภาษามากกว่าเด็กไทยอายุ 9-12 ปี ในขณะเดียวกัน เด็กไทยอายุ 6-8 ปี สามารถสื่อสารทางอารมณ์และสื่อสารทางคุณธรรมและจริยธรรมด้วยอวจนภาษาน้อยกว่าเด็กไทยอายุ 9-12 ปี ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกทางอารมณ์ ตลอดจนเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรมในการสื่อสารและปฏิบัติได้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ลักษณะความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ในช่วงวัยเด็กที่มีอายุ 6-9 ปีนี้ เป็นช่วงวัยที่เด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์ในโรงเรียน ศรีวิไล ยิ่งรัตนสุข (2545) กล่าวว่า ในห้องเรียนของเด็กวัยนี้จะสามารถจัดให้เด็กมีการเข้าร่วมอภิปรายในการตัดสินใจได้โดยมีครู หรือผู้สูงอายุกว่าให้คำแนะนำ สามารถรวมแก้ไขปัญหากับเพื่อน ๆ ได้ง่าย ๆ และคาดคะเนได้ว่าจะมีผลกระทบอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นและในที่สุดก็สามารถเลือกวิธีการแก้ไขได้ สามารถเข้าร่วมการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ได้โดยมีเด็กที่มีอายุมากกว่าหรือผู้ใหญ่คอยให้คำปรึกษา

ในขณะที่ กัญญา สุวรรณแสง (2542) ให้ความเห็นว่า เด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่ผ่านโรงเรียนระดับอนุบาลมาแล้ว บางคนอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียนระดับประถม เพราะในระดับอนุบาลไม่ต้องเรียนอะไรมากเพียงแต่การเตรียมความพร้อม ร้องรำทำเพลง แต่เมื่อต้องเข้าสู่ระบบที่ใหญ่กว่าอาจจะทำให้เด็กในวัยนี้รู้สึกอึดอัดจนเกิดความเครียด ไม่อยากมาโรงเรียน หรือทำเป็นไข่ม่มสลายหรือเป็นโรคปวดท้องขึ้นได้ ดังนั้นในการเรียนคำสอนนั้น เราจะต้องสร้างบรรยากาศของห้องคำสอนให้แตกต่างไปจากห้องเรียนและเด็กในวัยนี้ยังยึดคุณพ่อคุณแม่เป็นวีรบุรุษอยู่อย่างมาก เด็กในวัยอายุ 7 ปีจะชอบฟังเรื่องเล่าต่าง ๆ เขาจะสนุกไปกับเรื่องเล่าต่าง ๆ ได้อย่างไม่รู้เบื่อ ครูจึงต้องพยายามตอบสนองต่อความต้องการโดยพยายามที่จะเป็นนักเล่าเรื่องที่ดี เมื่อเด็กเริ่มเข้า 8 ปี เหมาะที่ครูจะฝึกอบรมให้มีสำนึกแห่งการรู้จักตนเอง (Self – awareness) ต่อสังคม ความสนใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเองและผู้อื่น ที่อยู่รอบข้าง การยอมรับตนเอง และความหมายของอิสรภาพ ลักษณะเด่นของเด็กในวัยนี้คือการเข้าสนิทสนมกับกลุ่มเพื่อนสนิทของตน การเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อนนี้เป็นโอกาสให้เด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์แห่งคำว่ามีตรภาพ ยังเป็นการตรวจสอบความสามารถในการเป็นผู้นำหรือผู้ตาม การรู้จักทำงานร่วมกันกับผู้อื่นและเป็นการประเมินตนเองในการมี ความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ของเขา เด็กในวัยนี้ต้องการการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและการประกาศอย่างสาธารณะถึง

ความสำเร็จหรือการได้รับเกียรติที่เป็น เครื่องหมาย สัญลักษณ์ พวกเขาต้องการการสรรเสริญ การชื่นชมจากคนอื่น ๆ ในกลุ่มโดยการแสดงออกมาให้เห็นว่าเขาสามารถทำอะไรบางสิ่งได้อย่างดีเด็กในช่วงวัยนี้เริ่มรู้สึก ได้ถึงความแตกต่างของผู้คนรอบข้าง เขาอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น คนแปลกหน้า คนต่างชาติ ต่างศาสนาและเผ่าพันธุ์ สนใจ เกี่ยวกับผู้คนที่ต่าง ๆ สถานที่และสิ่งใหม่ ๆ จากสิ่งต่าง ๆ นี้พวกเขาสามารถเสริมสร้าง

ในวัยเด็กตอนปลาย อายุ 9-12 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มชอบการแต่งกายที่สวยงาม สนใจอิสรภาพ สนใจอาชีพต่าง ๆ สนใจกีฬา สนใจภาพยนตร์แนวต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์เพลง สงคราม ตลก อาชญากรรม เรื่องเร้าใจ ถ้าเป็นผู้หญิงจะสนใจเรื่องรักเป็นพิเศษ สนใจศาสนา ประวัติศาสตร์และชีวประวัติสนใจวิทยาศาสตร์ เรื่องลึกลับ นักสืบ ผจญภัย นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย เช่น สภาพแวดล้อม หรือการเลี้ยงดู เป็นต้น (สุโท เจริญสุข, 2520)

วัชร ทรัพย์มี (2518) เรียกเด็กวัยนี้ว่าเป็นเด็กวัยเรียน (School Age) เด็กวัยนี้ควรจัดให้มีการเคลื่อนไหวกำลังกายมากขึ้น โดยเพิ่มการเล่นในกลุ่มเพื่อน ในวัย 9-12 ปี กลุ่มเพื่อน (Peer Group) จะมีอิทธิพลอย่างยิ่ง อิริคสัน (Erikson, 1962) กำหนดให้วัยนี้เป็นระยะขยับหนึ่มเพียรกับความรู้สึกมีปมด้อย (Industry Versus Inferiority) เด็กจะพอใจในความสามารถของตนเองเด็กที่ไม่มีความสามารถจะรู้สึกผิดหวัง ไม่พอใจในตัวเอง จะเกิดปมด้อย ส่วน ฟรอยด์ (Freud, 1960) จัดวัยนี้อยู่ในระยยะ “Latency Period” ซึ่งถือเป็นระยะสงบไม่มีพัฒนาการทางจิตใจเกี่ยวกับเพศที่สำคัญแต่เอกลักษณ์ทางเพศจะเริ่มมั่นคงขึ้นเข้าบทบาทเพศในฐานะหญิงหรือชาย การเข้ากลุ่มจะแยกระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิงบุคลิกภาพจะเริ่มก่อตัวในวัยนี้ส่วนพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจย์ (Piaget, 1962) จัดให้อยู่ในระยยะ Concrete Operation (7-11 ปี) เด็กสามารถวาดภาพความคิดและคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ในใจได้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของมากกว่า 2 สิ่งขึ้นไป การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ลดน้อยลงเรียนรู้ว่า อะไรถูก อะไรผิด เข้าใจ Concept ต่าง ๆ เช่น การเกิด การตายและสามารถเล่นโดยประสานงานกับเพื่อนได้

กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี (2540) กล่าวเสริมว่า เด็กในวัยนี้ไม่ต้องการ การเอาใจใส่จากพ่อแม่ แต่บางครั้งก็มีความรู้สึกเหงา ต้องมีเวลาให้เด็กทันทีที่ร้องขอ ให้โอกาสและสถานที่ เมื่อเขาอยากอยู่คนเดียว ให้ทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ให้เด็กโตช่วยเหลือเด็กที่เล็กกว่า ให้เล่นเกมที่ต้องใช้กลยุทธ์ เช่น หมากล้อม หมากกรุก ให้ช่วยเหลืองานบ้านและรับผิดชอบกิจวัตรประจำวันของตนเอง เช่น การกิน การนอน การอาบน้ำ การทำการบ้าน การจัดเก็บห้องของตนเอง การเก็บของเข้าที่ ช่วยเหลืองานของพ่อแม่ ตามวัย เช่น การเก็บล้างจาน ช่วยขายของ

นอกจากนั้น ศรีวิไล ยิ่งรัตนสุข (2545) ยังเพิ่มเติมว่า เด็กระยยะ 9-11 ปี จะสามารถประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในลักษณะที่ปะทะกัน หรือหนีไม่สู้หน้ากัน รู้หนทางที่จะจัดการกับ

ตนเองเมื่ออยู่ในภาวะความขัดแย้ง เลือกว่าจะทำให้เกิดความยุติธรรมกับทุกคน ซึ่งมีใช้เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตนฝ่ายเดียว ประเมินความต้องการของตนเองและของผู้อื่นโดยอาศัยมาตรฐานของความยุติธรรม สามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ชนะกับสิ่งที่จะต้องชนะกัน และทำข้อตกลงได้อย่างชัดเจนโดยกำหนดว่าใครอะไรเมื่อไรและอย่างไร เริ่มมีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ได้โดยไม่มีที่ปรึกษาและสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับเพื่อนในห้องเรียนที่มีความขัดแย้ง

ชวลวรรณ เวชชธรรม (2549) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพฤติกรรมทางวัจนะ และอวัจนะจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอายุ 6-12 ปี โดยเป็นเด็กอายุ 6-8 ปีจำนวน 28 คน และเด็กอายุ 9-12 ปีจำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน ผลการวิจัยพบว่าเด็กอายุ 6-8 ปีสามารถสื่อสารความรู้สึกภายในตนเองและสื่อสารความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทางวัจนะได้มากกว่าเด็กอายุ 9-12 ปี ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถในการพูดและแสดงออกอย่างอิสระ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กเผชิญอุปสรรคและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารในตนเอง และการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กอายุ 6-12 ปีได้ขึ้น

กันยา สุวรรณแสง (2542) เด็กวัย 9 ขวบต้องการที่จะเป็นอิสระ แม้ว่าเขายังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่อยู่ บางวันเขาก็ดูเหมือนว่าจะเป็นผู้ใหญ่ที่น่าประหลาดใจ แต่อีกบางวันเขาก็กลับทำเหมือนเด็กทารกถ้าหากเขาถูกดุว่าว่ากล่าวอย่างไม่เหมาะสมหรือแสดงความไม่พอใจเขาก็จะกลับเป็นกบฏและไม่ยอมสมาคมด้วยในสายตาของเขา เขารู้สึกว่าตนเองโตแล้วและอยากให้ เคารพความเป็นอิสระของเขา เด็กวัยนี้มีลักษณะเด่นอยู่กับการผูกพันอยู่กับกลุ่มเพื่อน การรับอิทธิพลจากเพื่อน การแข่งขันและการร่วมมือกับผู้อื่น ความผูกพันปรับระดับจากครอบครัวมาสู่กลุ่มเพื่อน ๆ สนใจในเรื่องของกลุ่มสูง ส่วนการละเล่นนั้นยังแยกกันเล่นแยกกันอยู่ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง เมื่อเด็กชอบเล่นและทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มในห้องคำสอนจึงเป็นการเปิดโอกาส ให้พวกเขาได้เรียนรู้ถึงทักษะที่แสดงออกถึงความรักและความอดทน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มหรือกิจกรรมที่ต้องเป็นการร่วมมือกันและจัดผลัดเปลี่ยนหน้าที่กันรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ครูจะต้องสนับสนุนให้เด็ก ๆ รู้จักการประนีประนอม การแบ่งปันอุปกรณ์และรับฟังเมื่อเขาพูดพร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นของเขา

นิรมน ชยุตสาหกิจ (2513) นักจิตวิทยาเด็ก ยอมรับว่า เด็กในวัยนี้สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้แล้ว เด็ก ๆ เริ่มที่จะเข้าใจหลักศีลธรรมที่เป็นนามธรรมได้บ้าง โดยจะตัดสินเรื่องคุณธรรมได้เป็นกรณี ๆ ตามสถานการณ์ที่เคยได้รับการเรียนรู้มา เขาสามารถตัดสินเรื่อง “ถูก” หรือ “ผิด” ได้ตามเนื้อหาแต่ยังขาดการไตร่ตรองหรือการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความขัดแย้งหรือความสับสนที่เกิดกับเด็กในวัยนี้ก็คือสิ่งที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอน จากทางบ้านกับสิ่งที่ได้จากกลุ่มเพื่อน

การให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาทางศีลธรรมด้วยตัวเองนั้นครูสามารถให้เด็กได้เล่นบทบาทสมมติ การให้เล่นแบบนี้จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรากระตุ้นจิตสำนึกและจงใจให้คิดหาทางแก้ไขปัญหาและผลที่จะตามมา

อีกทั้ง ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2540) กล่าวเสริมว่า เด็กวัยนี้ให้คุณค่ากับเรื่อง ความยุติธรรม ความจงรักภักดี และการรับผิดชอบ สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็น “ของฉัน” หรือ “ของเธอ” โดยปกติเขามักจะพูดความจริงและยอมรับการตำหนิเมื่อได้ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมลงไป บางครั้งอาจจะมีเด็กบางคนที่ชอบทำลายข้าวของหรือรังแกเด็กที่ไม่อยู่ในกลุ่มของตน ความผิดปกตินี้สามารถแก้ไขได้ถ้าเด็ก ๆ ได้เรียนรู้ถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยนี้ ต้องเป็นเรื่องที่สนุก เช่น การเล่นเกมที่เกี่ยวกับคำต่าง ๆ การถอดรหัส เกมปริศนา อะไรเรื่อย เป็นต้น ความจำเป็นสิ่งที่จะทำให้เขารู้สึกว่าตน ประสบผลสำเร็จ มีพลังในการทำงานที่สร้างสรรค์งานที่ทำหายและงานใหม่ ๆ ไม่จำเจ ชอบทำงานอดิเรกหรืองานโครงการที่มีระยะเวลายาวนานได้ ถ้าเขาได้รับการสนับสนุนและการชื่นชม เขาพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความล้มเหลวถ้าหากว่าเขาประสบความสำเร็จมาแล้ว พลังเหล่านี้ครูควรค้นให้พบในเด็กแต่ละคนให้นำออกมาใช้ในสิ่งที่ถูกต้อง มิเช่นนั้นเด็ก ๆ อาจจะใช้พลังเหล่านี้ไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ ครูควรมอบหมายงานหรือหน้าที่ตามความสามารถของเขา เขาชื่นชอบการยกย่องงานของเขามากกว่าการไม่ได้รับรู้หรือไม่ชมหรือไม่ให้รางวัลเขาเลย เด็กในวัยนี้ต้องการได้รับความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ไว้วางใจ ครูควรเป็นเพื่อนกับเขา เป็นต้น ในเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่ชอบก่อปัญหาว่าแห้ว ขี้อาย เรียนช้า เด็กเหล่านี้จะต้องไม่เรียกเขาว่าเป็นเด็กเลว เด็กขี้เกียจหรือโง่งอย่างเด็ดขาด ครูต้องพยายามค้นหาสาเหตุของความผิดปกติของเขาให้พบ เพราะบางครั้งปัญหาเกิดจากความเข้าใจผิดเท่านั้นเองซึ่งเราสามารถแก้ไขได้โดยการพูดคุยทำความเข้าใจกัน

ตารางที่ 2.3: สรุปพัฒนาการเด็กตามแต่ละช่วงวัยและการสื่อสารที่เหมาะสม

ช่วงอายุ (ปี)	พัฒนาการ	ความต้องการ	การสื่อสารที่เหมาะสม
6-8	<ul style="list-style-type: none"> - คล่องตัวในการเคลื่อนไหวมากขึ้น - เริ่มการควบคุมทางอารมณ์ได้บ้าง - เริ่มรู้จักสังคม ลดการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง - ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนรักพวกพ้อง - สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วได้อย่างแม่นยำ - ยึดบุคคลต้นแบบในลักษณะการให้เป็นวีรบุรุษ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสุขกับการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน - ชอบฟังเรื่องเล่าต่าง ๆ - มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสำรวจ - สนใจเกี่ยวกับผู้คนต่าง ๆ สถานที่และสิ่งใหม่ ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้เด็กมีการสื่อสารโดยการเข้าร่วมอภิปรายในการตัดสินใจได้ โดยมีครู หรือผู้สูงอายุกว่าให้คำแนะนำ - เปิดโอกาสให้แสดงออกว่าเขาสามารถทำอะไรบางสิ่งได้อย่างดี - สื่อสารผ่านการเป็นนักร้องที่ตีกลองติดกับเด็กมากขึ้น - สื่อสารผ่านเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวของเด็ก
9-12	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มรักสวยรักงาม - พิจารณาความรู้สึกตนเองแยกแยะการมีปมเด่น ปมด้อย - พิจารณา แยกแยะความแตกต่างทางเพศ - เรียนรู้ว่า อะไรถูก อะไรผิด - ให้คุณค่ากับเรื่อง ความยุติธรรม ความจงรักภักดี และการรับผิดชอบ - สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็น “ของฉัน” หรือ “ของเธอ” - พุดความจริงและยอมรับการตำหนิได้เมื่อได้ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมลงไป - มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบการแต่งกายที่สวยงาม - สนใจใสรภาพ สนใจอาชีพต่าง ๆ สนใจกีฬา - ได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ - รักอิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เด็กได้ริเริ่มคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่เข้าควบคุม แต่เป็นการให้คำปรึกษาอยู่ห่าง ๆ - จัดการสื่อสารโดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหากับเพื่อนในห้องเรียนเมื่อเกิดความขัดแย้งกัน - สื่อสารผ่านการให้เล่นบทบาทสมมติ การให้เล่นแบบนี้จะทำให้เด็กเกิด ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา กระตุ้นจิตสำนึก และจงใจให้คิดหาทางแก้ไขปัญหาและผลที่จะตามมา - สร้างบรรยากาศระหว่างทำการสื่อสารให้มีความสุขสนุกสนานเพราะเด็กในวัยนี้ชอบความสนุกสนาน - การสื่อสารต้องใช้เหตุผลประกอบ

ที่มา: benjarat nuchana. (2552). พัฒนาการของเด็กวัยเรียน 6 – 12 ปี. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/305008>.

ในการสื่อสารของผู้สอนกับผู้เรียนที่เป็นเด็กนั้น ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กตามแต่ละช่วงอายุเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการสื่อสารที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบถูกต้อง อีกทั้งเด็กในแต่ละคนมีความต่างกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กบางคนแสดงพฤติกรรมออกมาต่างกันเนื่องด้วยเหตุของแรงจูงใจภายในที่ต่างกัน ดังนั้นในการสื่อสารกับเด็ก การทราบถึงธรรมชาติและพัฒนาการในเด็กตามแต่ละช่วงอายุ จะทำให้ผู้สอนเข้าใจและสามารถสอนเด็กได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพ

กล่าวถึงปัจจัยในการสื่อสารกับเด็กว่ามีความเกี่ยวข้องกับเพศ อายุ พัฒนาการของสมอง และร่างกาย สภาพทางสังคม สภาพแวดล้อม ทักษะในการสื่อสารของเด็กจะพัฒนาผ่านปัจจัยดังกล่าว เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นจะสามารถจัดการและจัดระบบความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารและสร้างสรรค์ได้มากขึ้น (Warrtella & Reeves, 1987)

ในขณะที่ แฮสเลท (Haslett, 1988) กล่าวว่า อายุ มีอิทธิพลต่อความสามารถในการสื่อสาร ทักษะในการใช้ภาษา การเปล่งเสียง ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์และมีบทบาทต่อการพัฒนา ระดับประเภทของความสัมพันธ์ การพูดคุย (Talk) ของเด็ก สมองวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของเด็กได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับวิธีการมองความสัมพันธ์ในสังคมและความสามารถที่จะแสดงออกต่อผู้อื่น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นจะลดการคิดออกจากตนเองลง (Egocentric) รู้จักการแลกเปลี่ยนและมีการรับรู้การสื่อสารที่เป็นไปโดยธรรมชาติตามวัย

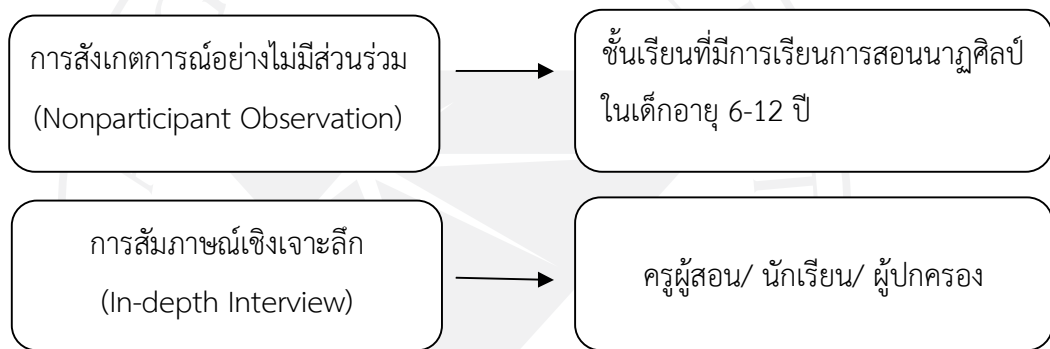
การทำการสื่อสารกับเด็กต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านทางร่างกาย พัฒนาการทางสมอง สภาพสังคม เพศ และอายุของเด็ก เด็กในแต่ละช่วงอายุจะมีความสามารถในการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปตามแต่วิธีการมองความสัมพันธ์และความสามารถในการแสดงออกของเด็กแต่ละคนและเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นจะสามารถจัดระบบความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ได้มากขึ้น

พัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การสื่อสารกับเด็กจึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทุกด้านของเด็กเช่นกัน สำหรับการเลือกสรรสารที่จะสื่อสารควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสารกับตัวเด็กให้สัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้ การแปลสาร และการทำความเข้าใจเนื้อหาสาร อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงอิทธิพลทางสังคม คนชดใกล้ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวประกอบกัน

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กในชั้นเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ดังนั้นจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-depth Interview) ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนผู้ปกครอง

ภาพที่ 3.1: ลักษณะการวิจัยข้างต้นจึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

จากแผนภาพ ลักษณะการวิจัยข้างต้นจึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพราะข้อมูลที่ได้มาจะเป็นข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด การแสดงออก สีหน้า ท่าทาง ทั้งเชิงวัจภาษา และอวัจจภาษา ข้อมูลเหล่านี้อยู่นอกเหนือไปจากข้อมูลเชิงปริมาณ การวิจัยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะนี้จึงเป็นการวิจัยแบบสหวิธีการ (Triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) เพื่อการเห็นภาพรวมของการสื่อสารในชั้นเรียน การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-depth Interview) ครูผู้สอนเพื่อการทราบถึงวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้ และสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง ถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนนาฏศิลป์ ประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจะรับรู้ได้ถึงบรรยากาศจริงที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้สอนทำการสื่อสาร ได้ข้อมูลทั้งเชิงวัจจและอวัจจภาษาทั้งจากครูผู้สอนและนักเรียนภายหลังจากที่ครูผู้สอนใช้วิธีการสื่อสารร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกโดยตรงจากครูผู้สอนเพื่อให้ได้ข้อมูลลงลึกมากกว่าการสังเกตจากตัวผู้วิจัยเพียงอย่างเดียว

ยุรนันท์ ตามกาล (2550) ทำการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารในการฟื้นฟูสภาพจิตใจเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารที่เจ้าหน้าที่และญาติใช้กับเด็กและเยาวชน เก็บข้อมูลแบบสหวิธีการ โดยใช้การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

เกศกัญญา ชาญเชี่ยวชาญกิจ (2551) วิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารในการเรียนรู้ของเด็กตาบอดกับเด็กสายตาทปกติในห้องเรียน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของครูที่สอนในห้องเรียนร่วมศึกษาการปรับตัวของเด็กตาบอดในการเรียนรู้ร่วมกับเด็กสายตาทปกติ ศึกษาการปรับตัวของเด็กสายตาทปกติในการเรียนรู้ร่วมกับเด็กตาบอด รูปแบบการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

โรงเรียนนาฏศิลป์ในประเทศไทยประกอบด้วยวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีการจัดตั้งขึ้นในแต่ละจังหวัดทั่วภูมิภาคของประเทศไทยจัดการเรียนสอนผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัยที่มีความประสงค์จะศึกษาวิชานาฏศิลป์โดยตรงเพื่อใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพ ผู้เรียนในระดับนี้จะเป็นผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 18- 22 ปี นอกจากนั้นวิชานาฏศิลป์ยังได้ถูกบรรจุลงเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในโรงเรียนสามัญทั่วไปให้เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาทุกคนได้เรียน

ในปัจจุบันยังมีการเกิดขึ้นของโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่มีการสอนศาสตร์ทางนาฏศิลป์กระจายอยู่ทั่วไป เพื่อรองรับผู้ที่สนใจวิชานาฏศิลป์เป็นพิเศษให้ได้มีสถานศึกษาเพิ่มเติม โดยการเรียนการสอนนาฏศิลป์นอกระบบที่เกิดขึ้นนี้แบ่งออกเป็นการเรียนการสอนภายใต้การจัดตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ และโรงเรียนเอกชนนอกระบบอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย

ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปีในโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้วยเพราะผู้วิจัยสนใจถึงทัศนคติของการสนใจเข้าเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียนสามัญโดยทั่วไปโดยโรงเรียนที่เลือกศึกษาคือแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอันมีประวัติการจัดตั้งและมีการเรียนการสอนมายาวนาน โดยจัดให้มีกิจกรรมเพื่อสังเคราะห์รวมทั้งการแสดงและการเรียนการสอนศาสตร์ทางดนตรีและนาฏศิลป์ไทยอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่มีทั้งการให้วิชาความรู้แก่นักเรียนในวิถีแบบไทยและเป็นแหล่งคืนประโยชน์กลับสู่สังคม

หลักสูตรวิชานาฏศิลป์ของแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง จะมีการเลื่อนระดับการเรียนโดยการต่อเพลงที่ยากขึ้นไปตามความสามารถของผู้เรียน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาในการเรียนการสอนเด็กช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี ซึ่งมีหลักสูตรดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1: แสดงหลักสูตรวิชานาฏศิลป์แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง

ช่วงอายุ (ปี) ระดับ	6-8	9-12
ต้น	ชวา เซ็งกระต๊อบ	ระบำเก็บชา เซ็งโปงกลาง
กลาง	ระบำดอกบัว ฟ้อนภูไท	ระบำฉิ่ง ฟ้อนสาวไหม
สูง	ระบำสีภาค รำศรีวิชัย	ระบำทวาราวดี ระบำมโนราห์บุชายัญ

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ครูสอนนาฏศิลป์ในโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่เปิดให้มีการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยและมีประสบการณ์การสอนมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี
- 2) นักเรียนนาฏศิลป์ที่สนใจเรียนนาฏศิลป์เพิ่มเติมในโรงเรียนเอกชนนอกระบบและมีอายุระหว่าง 6-12 ปี
- 3) ผู้ปกครองนักเรียนในช่วงอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนนาฏศิลป์เพิ่มเติมในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation)

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) การเก็บข้อมูลในลักษณะนี้ ผู้วิจัยจะไม่เข้าร่วมในเหตุการณ์หรือกิจกรรม เพียงแต่เฝ้าดูหรือสังเกตอยู่ภายนอกกลุ่ม โดยมีให้ผู้ถูกสังเกตทราบว่ามีการสังเกตพฤติกรรมของตนอยู่ (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2554) ผู้วิจัยเลือกใช้การเข้าสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) เพราะต้องการได้ข้อมูลตามที่เป็นอยู่ การให้ข้อมูลภายหลังอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และการเข้าไปสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้วิจัยรับรู้ได้ถึงบรรยากาศจริงที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้สอนทำการสื่อสาร ได้ข้อมูลทั้งเชิงวัจนและอวัจนภาษาจากครูผู้สอนและผู้เรียนในขณะที่ครูผู้สอนได้ใช้กลยุทธ์การสื่อสารบางอย่างออกไป

ข้อดีของการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) คือ สามารถบันทึกรายละเอียดได้ชัดเจนเพราะผู้วิจัยได้เข้าไปยังสนามข้อมูลจริง และข้อจำกัดของการวิจัยในลักษณะนี้คือ หากผู้ถูกสังเกตรู้ตัวก็จะไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงให้เห็น ดังนั้นการติดตามสังเกตจะต้องกระทำการณ์อย่างรอบคอบและต่อเนื่อง

ศาลินา บุญเกื้อ (2539) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู เด็กเร่ร่อนและเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีเฉพาะโรงเรียนวัดหลักสี่ งานวิจัยนี้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน การสอนและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูกับเด็กเร่ร่อนและครูกับเด็กปกติ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กเร่ร่อนกับเด็กปกติ และเด็กเร่ร่อนกับเด็กเร่ร่อน พบว่า ปฏิสัมพันธ์ที่ครูมีต่อเด็กเร่ร่อนและเด็กปกติต่างกันและเหมือนกันตามเงื่อนไขลักษณะเด็ก เด็กเร่ร่อนที่สามารถปรับตัวได้จะเป็นที่ยอมรับจากเด็กปกติและเด็กเร่ร่อนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนในกลุ่ม

จุฑามาศ หันยอ (2541) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดเพื่อสื่อความหมายโดยใช้เทคนิคการสอนแบบสนทนาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับก่อนวัยเรียน โดยใช้วิธีการเข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน (Nonparticipant Observation) ร่วมกับการสัมภาษณ์ (Interview) พบว่า การใช้เทคนิคการสอนพูดแบบสนทนาทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดสื่อความหมายเพิ่มขึ้นและการพูดแบบสนทนา โดยยึดพัฒนาการของเด็กปกติ สอนให้เด็กใช้คำอย่างมีความหมายและให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กต้องการสื่อความหมายจากการสอนโต้ตอบกับผู้สอนในเหตุการณ์ต่าง ๆ พบว่า เด็กมีความสามารถในการรับรู้ภาษาและการใช้ภาษาดีขึ้น

กระบวนการของการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) กระทำโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนก่อนการลงไปเก็บข้อมูลในครั้งนั้น วางแผนการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เตรียมเครื่องมือในการสังเกต กำจัดความรู้สึกและอคติส่วนตัว เตรียมตัวให้พร้อมโดยทำให้สบายลดความวิตกกังวล ทำการสังเกตโดยตั้งใจและระมัดระวังอย่างรอบคอบ บันทึกผลการสังเกตตีความหมายและสรุปผลการสังเกตตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546)

การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ครั้งนี้ เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย เครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง และสมุดบันทึก

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเพื่อขอเข้าเก็บข้อมูลโดยติดต่อไปยังโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็ก โดยติดต่อไปยังหน่วยงานบุคลากรของแต่ละโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลให้แก่ผู้วิจัย โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลโดยแจ้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและขอบเขตการวิจัยให้หน่วยงานที่ผู้วิจัยจะเข้าเก็บข้อมูลทราบ

สถานที่และวัน-เวลา ในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทองในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในเด็กอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี

3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อความรู้และความเข้าใจระดับลึกในประเด็นการวิจัยที่ศึกษา รูปแบบของแนวคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิดดำเนินการสัมภาษณ์ไปตามรูปแบบคำถามที่วางไว้ (Erlandson et al., 1993) ข้อดีของการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือ ได้ข้อมูลเชิงลึกในเรื่องส่วนบุคคล (Sensitive, Personal Account) และข้อมูลด้านความคิดเห็น ด้วยรูปแบบของการสนทนาจึงทำให้ผู้วิจัยซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมของข้อมูลได้เสมอ ส่วนข้อจำกัดของการวิจัยในลักษณะนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความครอบคลุมรอบด้านในประเด็นที่ศึกษาทำให้ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลายท่าน ทำให้ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์จำนวนมาก อีกทั้งข้อมูลอาจมีลักษณะเป็น “อติวิสัย” ซึ่งต้องการความรอบคอบในการวิเคราะห์และตีความ

ตัวอย่างการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ปิยพักตร์ สีนบัวทอง (2544) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของทหารในโครงการฝึกอบรมเพื่อฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติดและจิตวิทยาการสื่อสารในกระบวนการสื่อสารที่ทหารใช้ในโครงการเดือนเพ็ญพัฒนาเยาวชน โดยสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ทหารชุดฝึก 8 นาย และเยาวชนผู้เข้ารับการฝึก 25 คน ประกอบกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า 1) กลยุทธ์การสื่อสารในการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 กลยุทธ์ คือ การสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา การสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา การสื่อสารโดยใช้รูปแบบกิจกรรม 2) จิตวิทยาการสื่อสารในกระบวนการสื่อสาร คือ การนำหลักจิตวิทยาแห่งวินัย ซึ่งเป็นการปฏิบัติการจิตวิทยาทางทหารรูปแบบหนึ่งมาใช้ในการสื่อสาร เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของเยาวชน

จรัสพร กิรติเสวี (2544) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช ทั้งในโรงพยาบาลและในครอบครัว โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วย 6 คน และญาติของผู้ป่วยทั้ง 6 คนและทีมบำบัดจิตเวชผู้รับผิดชอบผู้ป่วยรวม 24 คน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สังเกตการณ์ (Observation) และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่า ทีมบำบัดจิตเวชมีกลยุทธ์การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรับให้เข้ากันทั้งอาการของผู้ป่วย อารมณ์ของผู้ป่วยและปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของผู้ป่วยแต่ละคน แต่สถานการณ์ ส่วนญาติยังมีวิธีการจัดการกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งไม่ดีพอ ยังไม่มีความเข้าใจในตัวผู้ป่วยและอาการของผู้ป่วยดีพอ และเมื่อจัดกิจกรรมเสริมสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่าญาติสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรม “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช” ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของกันและกันมากขึ้น และผู้ป่วยต้องการให้ทุกคนสื่อสารกับตนเหมือนเป็นธรรมดา ไม่ใช่ผู้ผิดปกติหรือผู้ก่อเกิดปัญหา

ทวีป ลิ้มปกรณวัฒน์ (2547) ได้ทำการศึกษา กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจบุคคลให้มาบริจาคอวัยวะ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจบุคคลให้มาบริจาคอวัยวะและขั้นตอนการตัดสินใจบริจาคอวัยวะของผู้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ของศูนย์รับบริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทย และกลุ่มบุคคลผู้แสดงความจำนงบริจาคอวัยวะจำนวน 40 ราย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” ผู้วิจัยมีวิธีการสัมภาษณ์โดยเริ่มต้นจากการแนะนำตนเองและที่มาที่ไปในการมาสัมภาษณ์ครั้งนี้ บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ แจ้งเหตุผลของการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านและดำเนินการสัมภาษณ์ถึงวิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ที่ครูผู้สอนแต่ละท่านใช้ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบถึงกลยุทธ์ที่ผู้สอนใช้ในการสื่อสาร รวมถึงการเตรียมตัวต่าง ๆ ก่อนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์นั้น ผู้วิจัยจึงต้องเตรียมการสัมภาษณ์โดยมีการวางแนวคำถามเอาไว้ล่วงหน้า (Guideline Question) เพื่อป้องกันการหลุดประเด็นและทำให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการทำวิจัย แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ทางด้านนิเทศศาสตร์ เป็นผู้ตรวจสอบเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษาในแบบสัมภาษณ์ เพื่อคำแนะนำในการตรวจสอบ แก้ไขที่เหมาะสม ก่อนที่ผู้วิจัยจะใช้ในการสัมภาษณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ในการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียงและสมุดจดบันทึกโดยจะทำการสัมภาษณ์ครูที่มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ไทยในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์

การเข้าสัมภาษณ์ครูผู้สอนจึงต้องมีการจัดทำหนังสือขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์แจ้งไปยังสังกัดที่ครูผู้สอนสังกัด เพื่อขออนุมัติการเข้าสัมภาษณ์ แจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่มาที่ไปและความต้องการของงานวิจัยรวมถึงขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลให้ครูผู้สอนและสังกัดโรงเรียนที่ครูผู้สอนสังกัดอยู่ทราบ เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงนัดหมายกับครูผู้สอนและติดต่อกำหนดวันเวลา สถานที่ที่จะเข้าไปทำการสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามดังต่อไปนี้

แนวทางคำถาม (Interviewing Guide)

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - 1.1) ชื่อ
 - 1.2) อายุ
 - 1.3) ระดับการศึกษาในสายนาฏศิลป์
 - 1.4) ประสบการณ์การสอน

2) รูปแบบการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

- 2.1) วิธีการสื่อสารของครูในการสอนนาฏศิลป์ไทย
- 2.2) วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด
- 2.3) วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน
- 2.4) วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน
- 2.5) วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียน
- 2.6) วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ใน

สภาพพร้อมที่จะเรียน

สถานที่และวัน-เวลา ในการให้สัมภาษณ์ คือ โรงเรียนแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทองในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังทำการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครอง จึงต้องมีการจัดทำจดหมายแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่มาที่ไปและความต้องการของงานวิจัยรวมถึงขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ เมื่อได้รับการยินยอมแล้วจึงจะสามารถทำการสัมภาษณ์ได้ตามกรอบแนวคำถามการวิจัย (Guideline Question)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์นักเรียน

- 1) ความรู้สึกต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 2) ความคาดหวังจากการเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 3) ทักษะคติต่อครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทย
- 4) รูปแบบการสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียน
 - 4.1) การเรียนรู้ของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์ของ ครูสอนนาฏศิลป์
 - 4.2) ความรู้สึกของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไข ข้อผิดพลาด
 - 4.3) ความรู้สึกของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารของครูในการชมเชย นักเรียน
 - 4.4) ความรู้สึกของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจ นักเรียน
 - 4.5) ความรู้สึกของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียน

4.6) ความรู้สึกของนักเรียนต่อวิธีการสื่อสารในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

- 1) เหตุผลที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนนาฏศิลป์และความคาดหวังจากการเรียน
- 2) ความสนใจและความกระตือรือร้นของเด็กในการเรียนนาฏศิลป์
- 3) ความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับครูผู้สอน

- 4) คำบอกเล่าของเด็กเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน
 - 5) ความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์ (จากการบอกเล่าของเด็ก) สถานที่และวัน-เวลา ในการสัมภาษณ์ คือแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์
- บางบัวทองในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน

3.4 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2: ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ครู	อายุ (ปี)	การศึกษา	ประสบการณ์การสอน (ปี)
A	35	ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย)	14
B	28	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชานาฏศิลป์)	7
C	36	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชานาฏศิลป์)	13
D	29	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชานาฏศิลป์)	9

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการประกอบด้วย การจำแนก การจัดระบบข้อมูล และการหาความสัมพันธ์ของข้อมูล มีจุดมุ่งหมายในการแยกแยะและอธิบายองค์ประกอบ ความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ภายใต้เงื่อนไขทางสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (ศากุล ช่างไม้, 2546)

การใช้หลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการมองภาพองค์รวม การอธิบายเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของปรากฏการณ์และนำเอาทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลมาอธิบายปรากฏการณ์โดยให้ความสำคัญต่อมุมมองของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งถือเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์หรืออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปหรือการวิเคราะห์เนื้อหา (แน่งน้อย ย่านาวารี, 2554)

ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบไปด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพปฐมภูมิ (Primary Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่มาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ข้อมูลเหล่านี้ต้องถูกบันทึกเป็นข้อความ (Text) เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหา (ทวิศักดิ์ นพเกษตร, 2549) และข้อมูลเชิงคุณภาพทุติยภูมิ (Secondary Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อความ

(Text) ที่อยู่ในสิ่งบันทึกต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วรรณกรรม บันทึกการประชุม บัญชีขงบุคคล ภาพ เสียง ทั้งนี้ข้อมูลที่ไม่เป็นข้อความ เช่น ตัวเลข ภาพ และ เสียง จะต้องแปลความหมายเป็นข้อความที่เป็นตัวอักษร (Text) เพื่อให้สามารถทำการวิเคราะห์เนื้อหาได้ต่อไป (ทวีศักดิ์ นพเกษตร, 2549)

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและมีการตรวจสอบข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหารูปแบบพฤติกรรมหรือหาข้อเท็จจริงและการให้คำอธิบายหรือให้ความหมายแก่พฤติกรรมสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ดังนี้ (Williamson & Long, 2005)

- 1) การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) (Beck, 1994) ห้ามมีการข้ามประโยคบางประโยคที่ผู้วิจัยตัดสินใจเองว่า “ไม่มีความสำคัญ” เพราะข้อมูลบางอย่างอาจนำมาใช้ในการตรวจสอบในภายหลังได้
- 2) การจัดเตรียมข้อมูล (Data Management) เนื่องจากกรวิจัยเชิงคุณภาพไม่เน้นการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ (Notetaking) ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยข้อมูลที่จดบันทึกอาจจัดเตรียมเป็นลักษณะแฟ้มต่าง ๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) การให้รหัส (Coding) จัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categoring) หรือการทำดัชนีข้อมูล (Indexing) เป็นการ เลือกคำบางคำมาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลนี้อาจเป็นคำ (Words) เป็นประโยค (Sentences) เป็นแนวคิด (Concept) ได้
- 4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและการตัดทอนข้อมูล (Memoing Data Reduction) การทำข้อสรุปชั่วคราว เป็นการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง การทำข้อสรุปชั่วคราวจึงเป็นการลดขนาดข้อมูล และช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้
- 5) การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ (Displaying Data for Analysis and Presentation) เป็นการนำข้อสรุปย่อย ๆ มาเชื่อมโยงกัน เพื่อหาข้อสรุปซึ่งจะตอบปัญหาการวิจัย โดยอาจจัดทำเป็นแผนที่ (Map) แผนภูมิ (Charts) ตารางบรรจุเนื้อหา (Matrices) เครือข่ายของเหตุและผล (Causal Network) การจัดแบ่งประเภทของคำ ความคิด ความเชื่อ (Taxonomies or Ethnoscassifications)
- 6) การประมวลผลและสรุปข้อเท็จจริง (Drawing and Verifying Conclusions) ได้แก่ การค้นหาแบบแผน การจัดกลุ่ม การวิเคราะห์ปัจจัย การระบุความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ การเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีกับสิ่งที่ค้นพบ ความสำเร็จของการสร้างบทสรุปขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เป็นข้อสรุปย่อย ประกอบกับความเป็นสหวิทยาการในตัวผู้วิจัย นั่นคือถ้าข้อมูลเดิมดี โอกาสที่จะได้บทสรุปที่ดีก็มีมาก และถ้าผู้วิจัยมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดี มีความรู้หลากหลายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้บทสรุปนั้นมีความแหลมคมน่าสนใจ

7) การพิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปเชิงนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในเหตุการณ์ใหม่อีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าบทสรุปที่ทำไว้นั้นเหมาะสมดีแล้ว มีความน่าเชื่อถือ วิธีการที่นักวิจัยอาจนำมาใช้ยืนยันความถูกต้องของข้อสรุป ได้แก่ การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูลว่ามาจากแหล่งที่เป็นตัวแทนจริงหรือไม่ การตรวจสอบตัวนักวิจัยเองว่ามีอคติหรือไม่ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า การประเมินคุณภาพของข้อมูล และอาจตรวจสอบบทสรุปที่ได้กับผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น (Morse & Field, 1996) เมื่อแน่ใจว่าบทสรุปที่ได้มีความเหมาะสม น่าเชื่อถือ จึงทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” ผู้วิจัยจะอิงหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทุกกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจะจำแนกที่มาของข้อมูล วิเคราะห์ผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตลอดจนการสรุปผลตามแนวทางการวิจัยในเชิงคุณภาพ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงคือการมีอิสระทางความคิด ปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย โดยต้องตระหนักว่าอคติ ส่วนตนหรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

3.6 คุณธรรมจริยธรรมในการวิจัย (Ethical Considerations)

3.6.1 การสังเกต

การคำนึงถึงด้านคุณธรรมจริยธรรมของการสังเกต ผู้วิจัยต้องระวังเรื่องการนำข้อมูลบางอย่างออกเผยแพร่ เนื่องจากผู้วิจัยได้เข้าไปล่วงรู้สถานการณ์บางอย่างขณะทำการสังเกต เช่น การที่นักเรียนบางคนถูกกล่าวจากครูผู้สอน บางครั้งสถานการณ์ในลักษณะนี้นักเรียนอาจไม่ต้องการให้คนนอกอย่างผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูล ผู้วิจัยจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ก่อนการนำข้อมูลออกเผยแพร่ ผู้วิจัยต้องตรวจสอบ มิให้มีการเปิดเผยชื่อจริงหากมิได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหรือตรวจสอบการเปิดเผยสถานการณ์บางอย่างที่จะส่งผลต่อนักเรียนภายหลัง การแก้ไขนอกจากก่อนนำข้อมูลออกเผยแพร่ ผู้วิจัยต้องตรวจสอบขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยยังต้องทำหนังสือขออนุญาตก่อนเข้าทำการสังเกต แจ้งถึงขอบเขตของการนำข้อมูลออกเผยแพร่และการเปิดเผยชื่อ เพื่อไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

3.6.2 การสัมภาษณ์

เมื่อผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสิ่งที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือการปฏิบัติต่อผู้ให้ข้อมูลอย่างเป็นธรรมและไม่สร้างภัยคุกคามแก่ผู้ให้ข้อมูลหรือการทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับอันตรายหรืออับอายจากการวิจัย ผู้วิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ เป็นภาระหน้าที่ที่ต้องแจ้งจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ

หรือการถามคำถามบางอย่างที่เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นในการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงต้องพิจารณาความเหมาะสมในการถามคำถามบางอย่างที่จะส่งผลต่อผู้ให้ข้อมูลภายหลัง

บทที่ 4 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์รวมถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ในชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็ก เพื่อให้เห็นภาพรวมของการสื่อสารในชั้นเรียน ร่วมกับการสัมภาษณ์ (Interview) ครูผู้สอนเพื่อทราบถึงวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้รวมถึงสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองเพื่อทราบความรู้สึกและความคิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครอง

การเก็บข้อมูลจะเก็บจากห้องเรียนที่เริ่มเปิดให้มีการเรียนการสอนชั้นใหม่ โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลในวันที่ 2 ส.ค. 2557 มีห้องเรียนที่เปิดใหม่สำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี ทั้งหมด 4 ห้องเรียน ใน 1 ห้องเรียนมีจำนวนครู 1 ท่านและนักเรียนจำนวน 5 คน และวันที่ 3 ส.ค. 2557 เป็นห้องเรียนที่เปิดใหม่สำหรับเด็กอายุ 9-12 ปี 4 ห้องเรียน ใน 1 ห้องเรียนมีจำนวนครู 1 ท่านและนักเรียนทั้งหมด 5 คน โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและสังเกตการณ์ห้องเรียนที่มีการเรียนการสอนของครูผู้สอนทั้งหมด 4 ท่าน โดยมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน และผู้วิจัยสุ่มเลือกนักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้งหมด 4 คนเพื่อสัมภาษณ์ถึงการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนนาฏศิลป์และเกิดการพัฒนาทักษะของนักเรียนซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงการให้คุณค่า ค่านิยมต่อการเรียนนาฏศิลป์จากก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งจากตัวนักเรียนเองและผู้ปกครอง นักเรียนที่มาเรียนจะเริ่มเรียนวันแรกพร้อมกันและโรงเรียนจะมีการประเมินนักเรียนเพื่อเลื่อนระดับเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 เดือน

หลักสูตรวิชานาฏศิลป์ของแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง จะมีการเลื่อนระดับการเรียนโดยการต่อเพลงที่ยากขึ้นไปตามความสามารถของผู้เรียน ผู้วิจัยศึกษาในการเรียนการสอนเด็กช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี ซึ่งมีหลักสูตรดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1: แสดงหลักสูตรวิชานาฏศิลป์แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง

ช่วงอายุ (ปี) ระดับ	6-8	9-12
ต้น	ชวา เซ็งกระต๊อบ	ระบำเก็บชา เซ็งโปงกลาง
กลาง	ระบำดอกบัว ฟ้อนภูไท	ระบำฉิ่ง ฟ้อนสาวไหม
สูง	ระบำสี่ภาค รำศรีวิชัย	ระบำทวาราวดี ระบำมโนราห์บุชายัญ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนประกอบด้วย

- 1) การสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี
- 2) การการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี และความคิดเห็นของผู้ปกครอง

4.1 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ตารางที่ 4.2: การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร								
1.วิธีการสื่อสารของครูในการสอนนาฏศิลป์ไทย								
1.1 สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้ วาทศิลป์เกินจริง	/				/		/	
	<p>ในเด็กวัย 6-8 ปีจะเกิดการจดจำ เนื่องจากคำพูดของครูเป็นสิ่งที่เหนือความเป็นจริง ทำให้เด็กเกิดการฉกฉวยและจดจำ สำหรับเด็กวัย 9-12 ปีจะไม่ใช้การสื่อสารโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงเพราะเด็กเริ่มโตขึ้นจะใช้การสื่อสารโดยให้เหตุผลแทน</p>			<p>การสื่อสารโดยการบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงจะสื่อสารควบคู่กับการใช้วัจนภาษา เช่น การใช้สายตามองไปที่เด็กคนที่ครูผู้สอนต้องการจะสื่อสารด้วย จะทำให้เด็กปฏิบัติตามได้อย่างรวดเร็ว</p>		<p>การสื่อสารในลักษณะนี้สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี จำเป็นต้องใช้การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางประกอบ เด็กจะเกิดความสนใจและปฏิบัติตามในทันทีสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี จะไม่ใช้การสื่อสารโดยบอกให้ทำมาก กว่าความเป็นจริงเพราะเด็กวัยนี้จะมองว่าเป็นเรื่องซ้ำชั้น</p>		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/		/		/		/	
1.2 สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน	การอธิบายให้นักเรียนเห็นจากสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียนจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจแก่นักเรียนได้ง่าย เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจลักษณะทางกายภาพของสิ่งเหล่านั้น	การใช้ข้อสรุปประกอบใกล้ตัวที่นักเรียนคุ้นเคยมาเป็นตัวอย่างประกอบจะทำให้ นักเรียนเกิดการจดจำได้ง่าย และหากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักเรียนนิยมชมชอบอยู่ด้วยแล้วจะยิ่งทำให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้โดยไม่เกิดข้อโต้แย้ง	การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งที่ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และมักจะเกิดการเตือนตัวเองได้อยู่เสมอ	การสื่อสารพร้อมกับการยกสิ่ง ที่ต้องการนำมาเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนจะทำให้ นักเรียนเกิดภาพจำและครั้งต่อไปเมื่อจะปฏิบัติทำอีก ครั้ง นักเรียนจะนึกถึงสิ่งที่ครูนำมา ยกเป็นตัวอย่างและปฏิบัติได้ ถูกต้อง				

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/	/	/	/	/	/	/
1.3 สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา	การสื่อสารผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา วิธีการที่จะใช้ได้ผลดีทั้งในเด็กวัย 6-8 และ 9-12 ปี คือ การสื่อสารด้วยการพูดประกอบกับการแสดงสีหน้าท่าทาง หรือใช้น้ำเสียงที่ดังขึ้นกว่าเดิม แสดงให้เห็นถึงความจริงจังของครูผู้สอนที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งนั้นที่ครูผู้สอนต้องการ	การสื่อสารโดยการบอกให้นักเรียนทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยตรงประกอบรวมกับการเดินเข้าไปและในจุดที่นักเรียนต้องแก้ไขจะเป็นการทำให้ นักเรียนเกิดการแก้ไขและจดจำได้ดีกว่าการจดจำจากคำพูดของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว สำหรับเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการนี้จะทำให้เด็กปฏิบัติตามที่ครูผู้สอนกล่าวทันทีและเข้าใจง่าย	การใช้การกล่าวประโยคเดิมซ้ำ ๆ ทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนปฏิบัติประกอบกับการเน้นเสียงให้ดังขึ้นกว่าเดิมด้วยสีหน้าที่ไม่ยิ้มแย้มจะยิ่งเป็นการทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังบอกให้นักเรียนปฏิบัติตามในเด็กวัย 9-12 ปี ครูผู้สอนจะอธิบายหรือชี้แจงท่าทีด้วยการปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้นอย่างตรงไปตรงมา	การสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาอาจใช้ควบคู่กับการปฏิบัติให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง เพราะการสื่อสารที่จะส่งผลดี ยิ่งผู้รับสารได้รับสัมผัสจากช่องทางการสัมผัสมากเท่าไร การจดจำก็จะยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย ใช้กับเด็กทั้งวัย 6-8 และ 9-12 ปี				

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/				/	
1.4 สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึกเพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ			การสื่อสารในลักษณะนี้จะใช้ได้ดีในการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กเล็กจะชอบการจินตนาการ การเล่าเรื่องราวประกอบจินตนาการของเด็กและโยงเข้าสู่สิ่งที่ครู ผู้สอนต้องการสื่อสารจะยังเป็นการเสริมธรรมชาติของเด็กทำให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำได้มากยิ่งขึ้น				บางครั้งจะการใช้การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องราว นักเรียนจะตั้งใจฟังมากขึ้นเป็นพิเศษหากครูขยับท่าทางไปตามเรื่องราวที่กำลังเล่าให้นักเรียนฟัง การสื่อสารโดยการเล่าเรื่องราวร่วมกับการแสดงสีหน้าท่าทางประกอบ จึงเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลกับเด็กวัย 6-8 ปี	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/				/		/	
1.5 กระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะแสดงความเก่งให้ครูเห็น	ครูผู้สอนต้องสื่อสารด้วยสีหน้าที่จริงจังไม่เป็นเพียงการพูดลอย ๆ หรือพูดเล่น ๆ สีหน้าของครูผู้สอนต้องมีความสนใจในความสามารถของนักเรียนเมื่อนักเรียนปฏิบัติทำที่ตนคิดว่าทำได้ถูกต้องแล้วให้ครูผู้สอนดู ครูผู้สอนต้องตั้งใจและมีสีหน้าชื่นชมด้วยความจริงใจ				บางครั้งต้องใช้การทำท่ายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดง ความเก่งให้ครูเห็น เช่น การพูดว่าจะนับว่ามีกี่คนที่จะทำท่านี้ได้ถูกต้อง นักเรียนแต่ละคนจะพยายามทำทำให้ถูกต้อง ครูต้องมีสีหน้ายิ้มแย้มเชื่อเชิญให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ตนบอกทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเรียนในห้องเรียน		การเดินเข้าไปหานักเรียนใกล้ ๆ และใช้วาจาเชื่อเชิญให้นักเรียนปฏิบัติทำที่ถูกต้องเป็นอีกหนึ่งวิธีการในการกระตุ้นและเรียกความสนใจของนักเรียนกลับมาสู่บทเรียนได้อย่างรวดเร็ว	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร					/	/	/	
1.6 สื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน					การสื่อสารโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจนกับนักเรียนบอกที่มาที่ไปของสิ่งที่ครูผู้สอนบอกกล่าวให้นักเรียนปฏิบัติเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลที่ครูต้องการให้เขาทำเช่นนั้นนักเรียนจะทำตามเพราะเข้าใจที่มาที่ไปที่ครูต้องให้เขาปฏิบัติเขาจึงเต็มใจทำตาม ในเด็กวัย 9-12 ปี หากไม่ให้เหตุผลที่ชัดเจน นักเรียนบางคนจะไม่เข้าใจและเกิดความขัดแย้งในใจและไม่ปฏิบัติตาม	นักเรียนบางคนจะไม่ยอมทำตามที่ครูผู้สอนสั่งให้ทำ หากเขาเกิดความรู้สึกไม่เข้าใจว่าทำไมต้องทำอย่างที่ครูผู้สอนบอกเกิดการต่อต้านขึ้นภายในใจ เขาจะไม่ทำตาม แต่หากเขาได้ฟังเหตุผลจากครูผู้สอนว่าหากไม่ทำตามแล้วจะเกิดผลเช่นไร เขาก็เข้าใจและยินดีทำตามแต่โดยดี		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/					/	
1.7 พุดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติ ไม่สวยและไม่ น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข	การเปรียบสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องกับสิ่งที่ไม่สวยงาม ทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเอง เนื่องจากไม่อยากให้ตัวเองเป็นอย่างในสิ่งที่ครูผู้สอนกล่าวถึงและเห็นว่าไม่สวย ไม่ดีงาม ในเด็กวัย 9-12 ปี เมื่อครูผู้สอนใช้วิธีการนี้ในการสื่อสารนักเรียนในห้องจะทำการแก้ไขทันทีเพราะไม่อยากให้ตัวเองไม่สวยตามอย่างที่ครูบอก						การที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม การเปรียบเทียบกับสิ่งที่ เป็นลักษณะธรรมชาติของสิ่งเหล่านั้น เบื้องต้นจะทำให้ นักเรียนคิดว่าครูกำลังพูดเล่นกับตนเมื่อครูผู้สอนใช้ใบหน้ายิ้มแย้ม ประกอบกับการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เด็กคิดว่าเป็นสิ่งตลกขบขัน ในบางกรณีที่นักเรียนยังไม่ตามครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการ แสดงออกทางสีหน้าให้ดูจริงจังยิ่งขึ้น	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/		/	/		/	/	
1.8 สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน	การสัมผัสช่วยให้นักเรียนเข้าใจและรู้สึกถึงส่วนของร่างกายที่ต้องเคลื่อนไหวให้ถูกต้อง	ครูผู้สอนใช้การสัมผัสเพื่อสื่อสารถึงตำแหน่งที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติอย่างถูกต้องสิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้การสัมผัสนั้นมีความรุนแรงเพราะจะทำให้นักเรียนหวาดกลัวและหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้	เด็กวัย 9-12 ปี จะปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสวยงามยิ่งขึ้น หากครูผู้สอนเข้าไปแตะบริเวณที่ต้องการให้เขาปฏิบัติ เป็นวิธีการที่ทำให้เขาเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว	การสื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียนของครูผู้สอนส่วนใหญ่จะสื่อสารโดยสีหน้าปกติ แต่ใช้วจนภาษาคือการสัมผัสร่างกายแทน ครูจะไม่มองหน้าหรือสบตากับนักเรียนแต่จะมองไปยังจุดที่นักเรียนยังปฏิบัติทางได้ไม่ถูกต้องและให้ความสนใจไปที่จุดนั้น				

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/			/			
1.9 สื่อสารโดยใช้การปฏิบัติ ท่าทางที่ถูกต้อง สบายงามให้ นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเห็น ภาพและเข้าใจว่าท่าที่ถูกต้อง ควรจะปฏิบัติอย่างไร	ครูผู้สอนต้องค่อยๆสาธิตท่าทาง ที่ถูกต้องให้นักเรียนดูอย่างช้า ๆ วิธีการที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจ และเกิดการจดจำคือการปฏิบัติ ท่าเดิมซ้ำ ๆ จนกว่านักเรียนจะ ปฏิบัติท่าได้ถูกต้องในเด็กวัย 9-12 ปีหากมีการพูดอธิบายไป พร้อม ๆ กัน นักเรียนจะเข้าใจ ได้รวดเร็วขึ้นและเด็กจะจดจำ ท่ารำต่าง ๆ ผ่านการมองเห็น เป็นภาพจำที่ถูกต้อง				การสื่อสารผ่านการทำให้ดูเป็น ตัวอย่างและให้นักเรียนปฏิบัติไป พร้อม ๆ กัน ครูผู้สอนต้อง สื่อสารทั้งวจนภาษาและอวจน ภาษา สีสหน้าของครูผู้สอนต้องมี ความจริงใจจะให้นักเรียนปฏิบัติ ตามจริง ๆ ให้ความสนใจกับ นักเรียนในห้อง อาจใช้ระดับ เสียงที่ตั้งมากขึ้นเพื่อเรียกความ สนใจของนักเรียนให้กลับสู่ บทเรียน			

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
2. วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด								
2.1 กล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด			/	/	/	/	/	
			การสื่อสารเพื่อการแก้ไขข้อผิดพลาดหากครูผู้สอนเปลี่ยนวิธีการเป็นการใช้การชมเชยในเบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนสวยงามยิ่งไปกว่าเดิมจะเป็นวิธีการสื่อสารที่ทำให้นักเรียนพร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตามมากกว่าการใช้การตำหนิในเด็กวัย 6-8 ปี และ 9-12 ปี ทำท่าที่ถูกต้องโดยไม่ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเสีย		การสื่อสารด้วยการพูดต้องทำควบคู่กับการสื่อสารด้วยสายตา การสบสายตากับนักเรียนทำให้การสื่อสารส่งไปถึงผู้รับได้ดียิ่งขึ้น ในเด็กวัย 9-12 ปีวิธีการนี้เป็นวิธีการที่นักเรียนรู้สึกไม่กดดันและอยากที่จะปรับปรุงแก้ไขให้สวยงามตามที่ครูบอก			ครูผู้สอนจะใช้การกล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วเสริมการเตือนความจำในสิ่งที่นักเรียนลืมปฏิบัติในตอนท้ายด้วยวิธีการบอกกล่าวมิใช่การตำหนิทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณไม่ได้ถูกตำหนิแต่ครูต้องการให้ตนเองทำท่าออกมาได้ถูกต้องที่สุดครูจึงช่วยเตือนความจำให้กับเขา ทำให้เขารู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับครูและไม่รู้สึกแตกแยกครั้งต่อ ๆ ไปจึงตั้งใจฟังครูมากขึ้น

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/		/	/		
2.2 ถ้ามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคย ทำแทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ			การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียน เคยทำเป็นวิธีการที่ช่วยเสริม กำลังใจให้นักเรียน แม้จุด ประสงค์หลักของครูในการ สื่อสารคือเพื่อต้องการให้ นักเรียนแก้ไขข้อผิดพลาดแต่ ด้วยการสื่อสารในลักษณะนี้ เป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียน ไม่รู้สึกรว่าตนกำลังถูกตำหนิและ พร้อมจะแก้ไขเพราะตนเอง เคยทำได้ดีอย่างที่ครูกล่าวไว้		การสื่อสารเพื่อการแก้ไขข้อผิด พลาดเป็นการแก้ไขสิ่งผิดโดยไม่ ทำให้นักเรียนรู้สึกเขินอาย หาก เด็กวัย 6-8 ปี รู้สึกเขินอายเมื่อ ตนยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้องหรือลืม ปฏิบัติในบางส่วนไปอาจทำให้ นักเรียนในวัยนี้ไม่อยากมาเรียน อีกต่อไป ธรรมชาติของเด็กในวัย 9-12 ปี จะชอบการชื่นชมและ การเอาชนะจึงอยากที่จะทำ ทำให้สวยขึ้นกว่าเดิมที่ถ้ามถึงสิ่ง ดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการ สั่งนักเรียนว่าห้ามทำจึงเป็น วิธีการที่ใช้ได้ดีกับเด็กวัยนี้			

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/	/	/			
2.3 ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูก ให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียน เลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน			การทำให้นักเรียนเห็นถึงความ แตกต่างระหว่างท่ารำทั้งสอง แบบและให้เขาเป็นผู้พิจารณา เองเลือกเองว่าท่าแบบไหนจึง จะดูสวยงามกว่ากันเด็กรวัยนี้จะ รักสวยรักงามเขาจะเห็นภาพ ของการปฏิบัติแบบผิด ๆ เกิด การจดจำและไม่อยากปฏิบัติ แบบผิด ๆ เพราะดูไม่สวยงาม เด็กรวัย 9-12 ปีชอบที่จะเป็น ผู้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วย ตนเองการสื่อสารในลักษณะนี้ จึงเหมาะกับพัฒนาการของเขา		ทำให้เขาแก้ไขท่าเมื่อตนเองทำ ผิดเพราะเข้าใจและเห็นภาพใน สิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำใน ลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง			

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D		
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/				/	/		
2.4 พุดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด	การสื่อสารแบบการให้ข้อมูลแต่ด้านที่ถูกต้องทำให้นักเรียนเข้าใจว่าการปฏิบัติในแบบที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติเช่นไร วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนไม่เกิดการจำในแบบที่ไม่ถูกต้อง ป้องกันการสับสนของนักเรียนทั้งวัย 6-8 และ 9-12 ปี				การสื่อสารแต่สิ่งที่ถูกต้องพร้อมกับการใช้น้ำเสียงจริงจัง สีหน้าไม่ยิ้มแย้มจะช่วยให้เด็กตั้งใจและเชื่อในสิ่งที่ครูผู้สอนบอก		พุดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็นและไม่สาธิตอะไรที่ผิดเพราะในบางครั้งหากเด็กไม่สนใจเรียนตั้งแต่ต้นจะเกิดการสับสนและเข้าใจว่าแบบที่ผิดเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ		
2.5 ไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดแต่จะพุดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า					ไม่ควรว่ากล่าวต่าหานักเรียนเมื่อทำผิดแต่จะให้ข้อมูลในแบบที่ถูกต้องและกล่าวเสริมถึงส่วนดีของด้านที่ถูกต้องนั้นแทน		ในเด็กวัย 6-8 ปี หากต้องการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนด้วยการไม่กล่าวติเตียนต้องแสดงสีหน้าไม่โกรธหรือต่าหนี		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร					/		/	/
					เพราะเด็กวัยนี้จะรับรู้ได้ถึงความรู้สึกด้านลบของครูผู้สอนทำให้เขาไม่ยอมมาเรียน		นักเรียนเพราะนักเรียนจะสังเกตเห็นความผิดปกติทางสีหน้าทำให้บรรยากาศภายในห้องเรียน เสียไป ในเด็กวัย 9-12 ปี การไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดและใช้วิธีการพูดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า เป็นเสมือนการให้ตัวเลือกแก่นักเรียนวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกครูผู้ สอนตำหนิหรือสั่งให้ทำซึ่งทำให้นักเรียนยินดีแก้ไขมากกว่าการออกคำสั่ง	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร							/	
2.6 สมมติให้นักเรียนเป็นตัวละครเช่น เจ้าหญิง พร้อมกับบอกว่าถ้าแก้ไขตามสิ่งที่ครูบอกไปได้นักเรียนจะสวยแบบสิ่งนั้น							การสมมติให้นักเรียนเป็นเหมือนดังตัวละครที่เขาชื่นชอบและใช้การปฏิบัติทำที่สื่อถึงลักษณะของตัวละครนั้น ๆ เชื่อมโยงกับการปฏิบัติทำในแบบที่ถูกต้องทำให้นักเรียนเกิดความสุขและเกิดแรงบันดาลใจในการตั้งใจเรียนยิ่งขึ้น	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร								
3. วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน								
3.1 ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ดีแต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไปและให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง	/	/	/					
	ครูผู้สอนไม่ควรชมนักเรียนพร่ำเพรื่อและควรชมด้วยความจริงใจซึ่งนักเรียนจำสัมผัสได้จากสีหน้าและในเด็กวัย 9-12 ปีครูจะไม่ชมนักเรียนมากนัก ครูกล่าวว่านักเรียนบางคนจะรู้สึกว้า เมื่อได้รับคำชมแล้วแสดงว่าเขาทำได้ดีแล้ว ได้อย่างที่ครูต้องการแล้วทำให้เกิดการไม่พัฒนาตัวเอง ไม่พยายามต่อไปให้ดียิ่งขึ้น		การให้นักเรียนคนที่ทำดีออกมาหน้าชั้นเรียนแล้วทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ เห็นเป็นวิธีการสื่อสารในการชมเชยนักเรียนที่ใช้ได้ผลทั้ง 2 ทางที่หนึ่งจะเกิดผลกับนักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกในครั้งต่อ ๆ ไป นอกจากนั้นเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ในห้องส่วนหนึ่งหวังจะได้ออกมาทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูบ้าง					

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/			/	/		
			นักเรียนก็จะพยายามปฏิบัติทำให้ถูกต้องและตั้งใจมากกว่าที่เป็นอยู่					
3.2 ชมนักเรียนทุกครั้งที่ทำดีขึ้น หรือมีการพัฒนาขึ้น	การใช้การชมทุกครั้งเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องเสมือนเป็นการให้แรงเสริมเมื่อมีการปฏิบัติได้ดีเป็นการให้แรงเสริมทางบวกกับนักเรียน				ในเด็กวัย 6-8 ปี เด็กจะรู้สึกดีใจและเกิดกำลังใจเมื่อครูชม ถึงแม้ว่าเด็กคนนั้นจะยังทำไม่ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ถ้าครูผู้สอนเห็นว่าเขาได้พยายามแล้ว ครูผู้สอนก็ต้องชมเขา เด็กจะเกิดกำลังใจและอยากจะพัฒนาตัวเองมากขึ้นไปในขณะที่เด็กวัย 9-12 ปี จะไม่ชอบให้ครูชมบ่อย ๆ เพราะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของมัน ๆ ไม่สำคัญ			

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร					/			/
3.3 ค่อย ๆ ชมทีละนิดไม่ชมมาก จนเกินไปจนดูเหมือนไม่จริงใจ					ความถี่ของการให้คำชมก็มีผลต่อการแสดงความสำคัญต่อการพูดชมในแต่ละครั้ง การชมมากจนเกินไปของครูผู้สอน มิได้แปรผลตามการปฏิบัติที่ดีของนักเรียนเสมอไป การชมบ่อยครั้งจนดูเหมือนเป็นเรื่องธรรมดาหรือการชมที่ไม่แสดงถึงความจริงใจจะทำให้การชมในครั้งต่อ ๆ มาเป็นเพียงคำพูดที่นักเรียนมองว่ามิได้มีความสำคัญ		จะไม่ให้การชมเชยนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะไม่ต้องการให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองได้เปรียบหรือเก่งกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ และทำให้รู้สึกว่าคุณเก่งแล้วไม่จำเป็นต้องพัฒนาแต่ครูผู้สอนเองก็จำเป็นต้องให้คำชมแก่นักเรียนเพื่อเป็นการให้กำลังใจที่มีความพยายามและปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น การใช้การชมเชยด้วยการกล่าวคำชมเชยโดยรวมจึงเป็นวิธีการที่จะทำให้ให้นักเรียนไม่รู้สึกว่าคุณเองเก่งแล้วและไม่จำเป็นต้องพัฒนา	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/	/		/	/	
3.4 ชมนักเรียนโดยการให้เป็น คะแนนหรือรางวัล			การใช้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจ มีจำเป็นต้องมาพร้อมกับสิ่งของ หรือวัตถุที่จับต้องได้เสมอไป การที่ครูผู้สอนแสดงถึงความ จริงจัง หรือการใช้สัญลักษณ์ บางอย่างที่เป็นการแสดงออก ถึงความเป็นพิเศษก็ถือเป็นแรง จูงใจเล็กน้อยที่ทำให้เด็กเกิด ความภาคภูมิใจได้เช่นกันในเด็ก วัย 9-12 ปีการให้รางวัลเป็น การสร้างความสุขสนุกสนานให้ เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง นอกเหนือไปจากการชื่นชม		วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความ ตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็ก บางคนกล่าวว่าเขาอยากทำดีให้ ได้รางวัลเยอะ ๆ และอยากได้ เยอะกว่าเพื่อน จึงต้องพยายาม ควบคุมร่างกาย ควบคุมท่าทาง ให้ทำได้ถูกต้องเพื่อจะได้รับ รางวัล เด็กบางคนกล่าวว่าเขา ต้องการเอารางวัลไปอวดคุณ พ่อคุณแม่		การให้รางวัลเป็นอีกหนึ่งวิธีการ เพิ่มแรงเสริมให้กับนักเรียนและ ช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความ กระตือรือร้นในการเรียนเพิ่ม มากขึ้น การที่ครูพูดโดยมิได้ เจาะจงลงไปที่นักเรียนคนใด ประกอบกับการแสดงสีหน้าและ ท่าทางที่แสดงถึงการตั้งใจพูดทำ ให้นักเรียนเชื่อว่าครูพูดจริง ๆ เขาก็คิดว่าครูจะให้คะแนนพวก เขาเพราะเขาทำได้ดีวิธีการนี้เป็น เสมือนการให้รางวัลแต่รางวัลที่ ได้เป็นคะแนนที่นักเรียนจะได้รับ	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร								
4. วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน								
4.1 ทำให้รู้สึกว่ห้องเรียนไม่มี ความกดดัน					/	/		
					ครูผู้สอนที่ใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะการทำให้ห้องเรียนไม่มี ความกดดันจะวางตัวเป็นเพื่อน และให้ความสนิทสนมกับ นักเรียนให้ไว้วางใจ การศึกษา ข้อมูลนักเรียนกับครูผู้สอนที่ใช้ การสื่อสารในลักษณะนี้นักเรียน ในชั้นเรียนจะมาเรียนอย่าง สม่ำเสมอเด็กวัย 9-12 ปีบางคน ยินดีเปิดเผยเรื่องส่วนตัวกับ ครูผู้สอนเพราะเค้ารู้สึกไว้วางใจ			

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร					/			
4.2 ยกตัวอย่างจากรุ่นพี่					การยกตัวอย่างจากรุ่นพี่ที่นักเรียนเห็นอยู่เป็นประจำทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นได้จากความใกล้ชิดจากสิ่งที่เห็นอยู่เสมอ เขาจึงเชื่อว่าหากมีความพยายามตั้งใจเรียนตั้งใจฝึกซ้อมเขาก็จะเก่งได้อย่างรุ่นพี่ที่เขาเห็น นักเรียนที่คิดว่าตัวเองเก่งไม่เท่าเพื่อนคนอื่นในหอหรือเก่งได้ไม่เหมือนพี่ ๆ จะเกิดกำลังใจเพราะครูกล่าวว่าเมื่อก่อนรุ่นพี่เหล่านั้นก็ทำไม่ได้มาก่อนเหมือนกับตัวนักเรียนวันหนึ่งเขาก็จะเก่งได้เหมือนรุ่นพี่ที่ก่อนหน้านี้ก็ไม่เก่งเหมือนกับเขา			

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D		
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/					/	/	/	
4.3 ให้ความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้	การให้ความมั่นใจโดยวิธีการให้ความเชื่อมั่นว่านักเรียนจะทำได้ เป็นวิธีการสื่อสารโดยใช้แรงเสริมทางความรู้สึกเมื่อครูผู้สอนให้ความเชื่อมั่นในตัวนักเรียนว่าจะทำได้ นักเรียนจะเกิดกำลังใจและเกิดความมั่นใจ จากก่อนหน้าที่ครูจะสื่อสารนักเรียนบางคนที่ไม่ได้จะเกิดความไม่มั่นใจและไม่เชื่อว่าตนจะทำได้อีกต่อไปแต่แม้ว่าเขาจะยังทำไม่ได้ การที่ครูผู้สอนเชื่อมั่นในตัวเขาว่าเขาต้องทำได้แน่นอน นักเรียนจะเกิดแรงขับจากภายใน ทำให้เขามีกำลังใจที่จะพยายามปฏิบัติทำต่อไปได้				เมื่อนักเรียนแสดงความท้อแท้จากการพยายามแล้วตนเองยังทำได้ไม่ดี วิธีการที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ควรนำมาปฏิบัติคือ การให้กำลังใจด้วยการใช้ถ้อยคำให้ความมั่นใจแก่นักเรียนพร้อมด้วยสีหน้าที่แสดงออกด้วยความจริงใจ		เมื่อนักเรียนได้พยายามปฏิบัติทำหรือมีการพัฒนาขึ้น การที่ครูผู้สอนย้ำความมั่นใจให้กับนักเรียนลงไปอีกครั้ง ทำให้นักเรียนยิ่งเกิดกำลังใจในการที่จะทำให้ดีขึ้นได้อีกเพราะความเชื่อมั่นที่ได้รับจากตนเอง ที่เห็นว่าตนเองทำได้ดีขึ้นจากความตั้งใจและครูผู้สอนย้ำและให้ความมั่นใจลงไปอีกครั้งทำให้นักเรียนมีกำลังใจและไม่ลังเลที่จะตั้งใจเรียนต่อไป เป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลในเด็กทั้ง 2 ช่วงอายุ		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร							/	
4.4 แอบไปกระซิบ ให้กำลังใจ นักเรียนส่วนตัว เพื่อให้เขารู้สึก ว่าได้รับคำชมพิเศษจากครู							การใช้ความเป็นส่วนตัวในการ ให้กำลังใจด้วยการชมเชยเป็น วิธีการทำให้เกิดความพิเศษ นักเรียนในวัยนี้จะรู้สึกภูมิใจใน ตนเองจากการชมเป็นพิเศษของ ครู และธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ มักจะเปรียบเทียบตนเองกับ เพื่อน ๆ ในรุ่นเดียวกันและเมื่อ เขาได้รับความพิเศษจากครู เขาก็จะรู้สึกว่าได้รับสิ่งที่ เพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ได้รับ นักเรียน ที่ได้รับคำชมด้วยการเข้าไป กระซิบที่ข้างหูของครูผู้สอนจะ เกิดความพยายามมากขึ้น กว่าเดิม	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร							/	
4.5 สร้างเรื่องขึ้นมาเปรียบเทียบให้นักเรียนฟังโดยบอกว่าเขายังทำได้ดีกว่านักเรียนรุ่นก่อน ๆ ที่ครูเคยสอนมา							กลุ่มตัวอย่างบางท่านใช้วิธีการเปรียบเทียบและสร้างเรื่องเพื่อเสริมกำลังใจให้กับนักเรียนโดยเป็นการให้แรงเสริมทางบวก พูดชมเชยว่าสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติยังทำได้ดีกว่านักเรียนรุ่นก่อน ๆ ที่เคยสอนมา การเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้เด็กเกิดกำลังใจในการฝึกหัดทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร		/	/				/	/
4.6 สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก	การให้เงื่อนไขด้วยระยะเวลาเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่ครูผู้สอนบางท่านเลือกใช้เพราะนักเรียนจะยินดีพยายามต่อไปหากเขารู้จุดหมายว่าเขาต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะเพียงพอ การพยายามของเขามีใช่เป็นการพยายามไปอย่างไม่มีจุดหมาย		การระบุเวลาลงไปในระหว่างที่นักเรียนกำลังพัฒนาและปฏิบัติทำเป็นวิธีการที่จะสร้างกำลังใจจากความรู้สึกว่ามีไม่นานพวกเขาจะทำได้ดี เป็นการชี้แจงเงื่อนไขของเวลาเข้ามาเป็นตัวช่วยเสริม					การให้กำลังใจด้วยการชื่นชมจากนั้นเสริมสิ่งที่จะทำให้เขาสมบูรณ์ที่สุด ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าจะเหลือเพียงอีกนิด เขาจะปฏิบัติทำได้ดีตามที่ครูผู้สอนกล่าว ในเด็กวัย 9-12 ปี ต้องการเห็นถึงจุดหมายในสิ่งที่เขากำลังปฏิบัติวิธีการนี้จึงช่วยให้เด็กในวัยนี้ยินดีทำตามที่ครูผู้สอนบอกเพราะมองเห็นภาพของจุดหมายอย่างที่ครูผู้สอนกล่าวไว้

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
5. วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียน แก่นักเรียน								
5.1 การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)				/	/		/	/
			การให้ตัวอย่างจากบุคคลที่นักเรียนเคยเห็นว่าเขาทำได้สวยงามเกิดการชื่นชมอยู่แล้ว นั้น จะยิ่งทำให้นักเรียนเห็นแบบอย่างและอยากจะทำได้อย่างต้นแบบจึงเกิดการพยายามเป็นให้ได้ดังต้นแบบที่ตนเห็นและชื่นชม		นักเรียนในวัยนี้มีต้นแบบและชื่นชอบในตัวบุคคลอยู่ภายในใจ การให้ต้นแบบที่ดีแก่นักเรียนและทำให้นักเรียนเห็นถึงจุดหมายของการตั้งใจเรียน ทำให้เขาเกิดความตั้งใจที่จะทำได้เหมือนกับต้นแบบที่ครูยกมากล่าวถึง			ครูผู้สอนทำตัวเองให้นักเรียนเห็นและยึดเป็นแบบอย่าง เมื่อสาธิตท่ารำก็จะทำท่าให้สวยงาม นักเรียนในห้องเรียนทุกคนจะตั้งใจและจับจ้องมาที่ครูผู้สอน เมื่อครุรำให้ดู ในเด็กวัย 9-12 ปี กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนบางคนกล่าวว่ารู้สึกอยากเป็นแบบบุคคลต้นแบบ (Idol) รู้สึกเกิดแรงบันดาลใจจึงอยากมาเรียนอยากฝึกซ้อมและพัฒนาตัวเองมากยิ่งขึ้น

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A	B	C	D	ครู	A	B	C
ช่วงอายุ (ปี)	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
วิธีการสื่อสาร	/	/	/	/				
5.2 เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติท่า สร้างความสนุกสนาน	การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติท่า สร้างความสนุกสนานในการเรียนเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลดีกับนักเรียนในวัยนี้เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะชอบจินตนาการ การใช้เรื่องราวที่ทำให้ให้นักเรียนทำท่า พร้อมกับการสร้างจินตนาการร่วมด้วยนั้นทำให้เขารู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียนในเด็กวัย 9-12 ปีการโน้มน้าวใจให้นักเรียนกลับมาอยู่ในบทเรียนด้วยการสร้างเรื่องราวเป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนกลับสู่บทเรียนได้อย่างรวดเร็ว	การใช้จินตนาการเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก ไม่รู้สึกมาเรียนแล้วมีความเครียดหรือน่าเบื่อพวกเขาก็อยากกลับมาเรียนอีกในครั้งต่อ ๆ ไปเพราะสนุกเมื่อมาเรียน ในเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการนี้ก็ยังเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กกลับสู่บทเรียนได้ดีที่สุด						

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/			/			
5.3 สร้างความน่าตื่นเต้นและ น่าติดตามในการมาเรียน	<p>การทิ้งท้ายหรือการให้สัญญา เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จจะโน้มน้าว นักเรียนให้กลับมาเรียนได้ใน สัปดาห์ถัดไป นักเรียนบางคน เมื่อมาเรียนในสัปดาห์ถัดไปเข้ามาทวงถามครูก่อนที่จะเรียนว่า อาทิตย์ที่แล้วครูสัญญาอะไรกับ เขาไว้ สัปดาห์นี้ครูต้องทำให้เขา ตามที่สัญญากันไว้ในเด็กวัย 9-12 ปี จะใช้วิธีการให้นักเรียนแข่งขัน กันในห้อง เด็ก ๆ จึงเกิดความ ตื่นตัวและรู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียน</p>				<p>การใช้วจัณภาษาสีหน้า ท่าทาง ของครูผู้สอนในการสร้างความ น่าตื่นเต้นในห้องเรียนนาฏศิลป์ นั้นเป็นส่วนเสริมกันที่จะทำให้ นักเรียนทั้งเกิดความสนุก ตื่นเต้น และเกิดการน่าติดตาม ไปพร้อม ๆ กัน</p>			

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/	/		/	/	
5.4 ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน			การโน้มน้าวใจด้วยการให้ความใกล้ชิดทำให้เกิดความไว้วางใจนักเรียนจะรู้สึกว่าคุณครูคือพวกเขาไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขาจึงยินดีที่จะมาเรียน ในเด็กวัย 9-12 ปีครูผู้ สอนบางท่านให้ความสนิทสนมกับนักเรียนและวางตนเองให้เป็นเสมือนเพื่อนที่จะเข้ามาคุยกับตนได้ทุกเรื่อง แม้ไม่ใช่เรื่องภายในบทเรียนเท่านั้นทำให้นักเรียนรู้สึกผูกพันและเกิดความรักในตัวครูผู้สอนนักเรียนบางคนอยากมาเรียนเพราะอยากมาเจอครูผู้สอนที่ตนเองรัก		การให้ความสนิทสนมเป็นกันเองของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ครูผู้สอนใช้วิธีการพูดคุยด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียน ไม่ใช่ภาษาที่เป็นทางการถามถึงเรื่องราวที่นักเรียนไปเจอมา ระหว่างไปโรงเรียนทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดคุยกับครูไว้อใจครู		การวางตัวเป็นเพื่อนทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับครูและหลายครั้งที่นักเรียนอยากมาเรียนเพราะอยากมาเจอครูที่พวกเขา รัก	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
6. วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน								
6.1 กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	/		/	/	/	/		/
	กำหนดให้เกิดบทลงโทษที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อเป็นการบอกให้นักเรียนทราบถึงสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่หากนักเรียนยังฝ่าฝืน ก็เป็นสิทธิ์ของครูที่จะว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนหรือลงโทษนักเรียนได้ เนื่องจากได้มีการกำหนดข้อตกลงเอาไว้ก่อนหน้าแล้ว	วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเข้าใจเหตุผลที่ครูต้องลงโทษเป็นการสร้างนิสัยของควมมีเหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัวนักเรียนในเด็กวัย 9-12 ปี ครูใช้การลงโทษโดยไม่ให้เข้าห้องเรียนเป็นวิธีการที่ทำให้ให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองถูกแยกออกจากกลุ่มเพื่อน และรู้สึกอึดอัดไม่ชอบการถูก	บางครั้งการกำหนดบทลงโทษอาจไม่จำเป็นต้องเป็นการกำหนดไว้ในเรื่องใหญ่ ๆ การกำหนดถึงบทลงโทษ อาจมาได้ในรูปแบบของการรักษาระเบียบวินัยในเรื่องเล็ก เช่นการคุยกันในห้องเรียน ในเด็กวัย 9-12 ปี การลดคะแนนเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะทำให้เด็กกลับมาอยู่ในระเบียบวินัย เพราะเด็กในวัยนี้ถูกปลูกฝังให้กลัวการถูกหักคะแนนมาตั้งแต่เด็ก	การใช้การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยด้วยการจดชื่อเป็นเสมือนการใช้การลงโทษด้วยวิธีการทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองกำลังทำผิด ที่ไม่ใช่ความรุนแรงกับนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะกลัวการถูกโดนจดชื่อ เพราะไม่รู้ว่าครูผู้สอนจะนำรายชื่อของตนเองไปทำอะไร จึงหยุดการปฏิบัติเพราะไม่อยากจะโดนจดชื่อ เด็กวัยนี้จะกลัวการถูกหักคะแนนมากเป็นพิเศษ				

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/		/			/
			นอกจากกลุ่มวิธีการนี้เป็น เสมือนการลงโทษให้อยู่ใน ระเบียบวินัยโดยไม่ใช้ความ รุนแรงที่ทำให้นักเรียนสำนึก ผิดได้อีกวิธีการหนึ่ง					
6.2 ย้ำเรื่องระเบียบวินัยใน ห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่าง ชัดเจนว่าห้ามทำอะไร			การย้ำเรื่องระเบียบวินัยอยู่ เสมอจะเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่เตือนให้นักเรียนระมัดระวัง ตัวเองเมื่อจะทำผิด		การพูดให้นักเรียนย้ำเตือนความ จำในกฎกติกาที่ตกลงร่วมกันใน ห้องนั้น ครูผู้สอนสามารถนำมา ใช้ได้กับการกล่าวโดยใช้คำถาม ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่า กำลังโดนดุหรือกำลังถูกตำหนิ หรือย้ำเตือนเมื่อนักเรียนกำลัง ทำผิดได้ด้วยเช่นกัน		วิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้ นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการ ควบคุมนักเรียนในทางอ้อม นักเรียนจะเกิดการระลึกถึงสิ่งที่ ควรปฏิบัติและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ อยู่เสมอ	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A	B	C	D	ครู	A	B	C
ช่วงอายุ (ปี)	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
วิธีการสื่อสาร					/	/		
6.3 ใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย					นักเรียนในวัยนี้ ต้องการที่มาจากสิ่งที่เขาจำเป็นต้องปฏิบัติ เมื่อครูผู้สอนต้องการจะควบคุมเขาไม่ให้ทำสิ่งใดนั้น ครูผู้สอนต้องอธิบายถึงเหตุผลของการที่ครูให้ปฏิบัติในสิ่งนั้น ๆ ด้วย หากครูผู้สอนอธิบายด้วยเหตุผล นักเรียนในวัยนี้จะเต็มใจอยู่ในระเบียบวินัยเพราะไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์อย่างที่ครูสอนบอกเกิดขึ้นกับตัวเขา			การบอกให้นักเรียนทราบถึงสาเหตุที่ครูต้องห้ามนักเรียนไม่ให้ปฏิบัติในบางอย่างจะทำให้ นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลที่ครูไม่ให้ปฏิบัติและยังครูผู้สอนให้เหตุผลของการห้ามปฏิบัติอันเนื่องมาจากครูต้องการรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักเรียนจะทำให้ นักเรียนไม่คิดขัดแย้งกับครูผู้สอนในทากลับกันนักเรียนบางคนกลับรู้สึกรักครูผู้สอนเพิ่มมากขึ้น

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/		/	/		/
6.4 กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่			การกำหนดตำแหน่งให้นักเรียนหรือการแทนชื่อหรือตัวเลข เพื่อสื่อถึงตำแหน่งที่นักเรียนต้องอยู่ จะทำให้นักเรียนในวัยนี้เกิดการจดจำได้ง่ายและเด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้นักเรียน นักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็วกว่าการเรียกชื่อนักเรียนโดยทั่วไป		เมื่อครูผู้สอนกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติพร้อมกับกล่าวถึงสิ่งที่แสดงเรื่องราวและให้นักเรียนปฏิบัติตาม นักเรียนจะเกิดความสนุกสนานและเต็มใจปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการ ในเด็กทั้ง 2 วัย การกำหนดตำแหน่งให้นักเรียนในครั้งแรกเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเสมือนการวางหน้าที่ให้นักเรียน ครูผู้สอนต้องสื่อสารด้วยสีหน้าที่เอาใจจริงอาจการพูดครั้งนี้มิใช่เป็นการพูดเล่น แต่เป็นการที่ครูตั้งใจวางตำแหน่งให้กับนักเรียนจริง ๆ		การกำหนดตำแหน่งให้นักเรียนเป็นเสมือนการให้หน้าที่แก่นักเรียน เขาจะรู้สึกถ้าเขาไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่ครูมอบหมายไว้หรือไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง จะเป็นความ ผิดที่เขาไม่อยู่ในหน้าที่ เมื่อครูเตือนเขาจึงเต็มใจกลับไปอยู่ในตำแหน่งที่ครูสอนบอก เพราะตำแหน่งนั้นคือที่ของเขา ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ว่าครูผู้สอนกำลังว่ากล่าวตักเตือนเพราะเขารู้สึกเองว่าเป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/						
6.5 เปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตกลงหรือไม่สวยงาม	<p>ธรรมชาติของเด็กในวัยนี้รักสวยรักงาม ชอบความสวยงามและไม่อยากเป็นสิ่งตกลง หรือไม่สวยงาม จึงพยายามปรับปรุงตัวเองให้ดีตามที่คุณครูบอก โดยที่มิได้รู้สึกว่าคุณครูหรือเป็นการกดดัน การที่เขาปรับเปลี่ยนตัวเองมาจากการที่เขาตั้งใจที่จะไม่ทำแบบที่ไม่ดีนั้นเองเพราะไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งตกลงหรือไม่สวยงามเช่นเดียวกับเด็กวัย 9-12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มจะสนใจเรื่องความสวยงาม สิ่งใดที่ไม่สวยงามเขาจึงพยายามหลีกเลี่ยง</p>							

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/				/		/	
6.6 สร้างจินตนาการให้นักเรียนปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย	นักเรียนในวัยนี้เป็นวัยช่างจินตนาการ การใช้เรื่องราวพร้อมกับการพูดด้วยน้ำเสียงที่สื่อถึงความหมายของสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังกล่าวอยู่นั้นจะทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม				นักเรียนแต่ละคนจะมีความกลัวสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป การสร้างจินตนาการโดยยกสิ่งที่นักเรียนกลัวขึ้นมาเพื่อควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะทำให้ครูผู้สอนใช้ควบคุมนักเรียนได้อย่างได้ผล เพราะนักเรียนกลัวสิ่งที่ครูผู้สอนกล่าวจึงยินยอมที่จะปฏิบัติตามเพราะไม่อยากจะเสี่ยง ๆ นั่นที่พวกเขาหวาดกลัว		การกล่าวถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการสร้างจินตนาการในทางลบจะทำให้เด็กกลัวและยินยอมปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการ	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/	/	/	/				
6.7 ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและ แข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือน ให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง	เมื่อครูผู้สอนว่ากล่าวตักเตือนไปแล้วหลายครั้งและนักเรียนยังคงปฏิบัติเช่นเดิมครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องแสดงออกถึงความไม่พอใจนักเรียนจะสัมผัสความรู้สึกจากสีหน้าของครูผู้สอนที่เปลี่ยนไปและเริ่มหยุด ฟังครูผู้สอนเด็กวัย 9-12 ปี จะสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของครูผู้สอนและเกิดการหยุดการปฏิบัติสิ่งในสิ่งนั้นทันทีที่ครูผู้สอนแสดงสีหน้าโกรธ	เด็กวัย 6-8 ปี จะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของครูได้ดี เด็กจำนวนหนึ่งจะกลับมาอยู่ในระเบียบวินัยเมื่อรู้สึกกลัว ประกอบกับการให้เงื่อนไขเวลาในการแก้ไข จะทำให้นักเรียนเร่งปฏิบัติได้ดีขึ้นในเด็กวัย 9-12 ปี การตักเตือนครั้งแรกน้ำเสียงและสีหน้าก็ต้องแสดงออกถึงความจริงจังเพื่อให้เด็กฟังและทำตามแต่เมื่อเด็กนักเรียนยังไม่สนใจในสิ่งที่ครูพูดหรือยังคงเล่นกันอยู่ ครูผู้สอนก็ต้องเพิ่มน้ำเสียงและสีหน้าให้มากขึ้น						

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร							/	
6.8 ชมนักเรียนที่มาตรงเวลา หรืออยู่ในความมีระเบียบ เรียบร้อยให้เพื่อนฟัง							การชมเชยนักเรียนครูผู้สอน ต้องมีความจริงใจที่จะมอบคำ ชมนั้น ๆ ให้กับนักเรียนจริง ๆ เพราะเด็กจะสัมผัสได้ถึงความ จริงใจของครูผู้สอนที่มีให้เขา หรือไม่ การชมต่อหน้าเพื่อนจะ ทำให้เด็กคนนั้นรู้สึกภาคภูมิใจ เพราะความเป็นพิเศษไปจาก เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ที่ครูมอบให้	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร	/		/					
6.9 สร้างกฎภายในห้องเรียน และเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎ ขึ้นเรื่อย ๆ	การตั้งกฎขึ้นมาในห้อง เป็นวิธี การที่ดีที่จะทำให้ทั้งห้องเรียนนั้น เข้าใจตรงกันและใครละเมิดคน นั้นจึงมีความผิดเป็นสิ่งที่ง่าย ๆ ที่ สามารถนำมาใช้ควบคุมห้องเรียน ให้อยู่ในระเบียบวินัยได้โดยตรง	บางครั้งการกล่าวตักเตือนใน บางเรื่องบ่อย ๆ ครั้ง ครูผู้สอน อาจนำเรื่องนั้นมาเพิ่มเป็นกฎ ข้อต่อไป ทำให้การปฏิบัตินั้น ๆ เป็นสิ่งต้องห้ามที่คนในห้องเรียน จะไม่ปฏิบัติ การควบคุม นักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย จะค่อยรัดกุมเพิ่มขึ้น						

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ): การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-12 ปี

ครู	A		B		C		D	
	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12	6-8	9-12
ช่วงอายุ (ปี) วิธีการสื่อสาร			/				/	
6.10 สร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย			การสร้างเงื่อนไขให้กับนักเรียน โดยการแทนด้วยความรัก เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนในวัยนี้เกิดความรู้สึกในทันที เนื่องจากธรรมชาติของเด็กช่วงอายุ 6-8 ปีเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความสนใจ และความเป็นที่รัก ดังนั้นเมื่อครูยกเงื่อนไขขอการไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอน กล่าวกับการไม่ได้รับความรัก จากครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่ จึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพราะกลัวการไม่ได้รับความรัก จากครูผู้สอนอีกต่อไป					เมื่อครูผู้สอนกล่าวว่าจะไม่รัก หากนักเรียนมาเชื่อฟังการแสดง สีนหน้าท่าทางของครูผู้สอนต้องแสดงถึงความจริงจังในสิ่งที่ตนสื่อสาร มิเช่นนั้นนักเรียนจะคิดว่าครูผู้สอนยังรักก็ยิ่งรักตนและไม่จำเป็นต้องทำตาม เป็นเพียงการพูดเล่น ๆ ของครู

4.2 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์จำแนกตามระดับการแบ่งชั้นเรียน 2 ช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี

4.2.1 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 6-8 ปี

วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

1) สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้วาทศิลป์เกินจริง

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เวลาจีบหลัง ต้องส่งแขนไปไกล ๆ ส่งแขนไปยาว ๆ ให้ถึงประตูเลยนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนที่ทำท่าไม่ถูกต้อง คิ้วทั้งสองข้างยกสูงขึ้น มือขวายกขึ้นตรงระดับหัวไหล่ ใช้นิ้วชี้ไปยังประตูที่อยู่ด้านหลังของนักเรียนใช้น้ำเสียงปกติและเน้นเสียงคำว่า “ยาว ๆ” พูดพร้อมกับเดินจากหน้าห้องเรียนมาที่ประตูด้านหลังของห้องเรียน

เมื่อครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนปฏิบัติทำโดยให้นักเรียนจับไปที่ด้านหลังของลำตัวนักเรียนส่วนใหญ่มักจะจับด้านหลังแต่มักจะงอข้อศอก โดยท่าที่ถูกต้องจะต้องส่งจีบยาวออกไปด้านหลังให้สุดแขนขนแขนตึง นักเรียนมักจะหลงลืมส่งแขนออกไปด้านหลัง ครูผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการพูดให้นักเรียนทำท่ามากกว่าสิ่งที่นักเรียนทำอยู่ นักเรียนจะเกิดการจดจำเนื่องจากคำพูดของครูเป็นสิ่งที่เหนือความเป็นจริง ทำให้เกิดการฉกฉวยคิดและจดจำ ทุกครั้งที่จะทำท่าจีบส่งหลังนักเรียนมักจะจำคำที่ครูเคยพูดไว้ว่าให้ส่งแขนออกไปข้างหลังยาว ๆ ให้ถึงประตู การสื่อสารกับนักเรียนโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงจะให้นักเรียนจำได้มากกว่าการบอกให้ปฏิบัติทำโดยทั่วไป ประกอบกับสีหน้าและท่าทางของครูผู้สอนที่สบสายตากับนักเรียน แสดงออกถึงความตั้งใจจริงที่จะให้นักเรียนปฏิบัติ มีการเน้นเสียงยาวในบางคำที่ต้องการให้นักเรียนจดจำจึงทำให้รู้สึกถึงความสำคัญในการปฏิบัติทำให้ถูกต้องจากการสังเกตสีหน้าและกิริยาของครูผู้สอน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ยัดหลัง ให้ตัวสูงเท่าต้นไม้เลย”

สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองกวาดไปทั่ว ๆ ห้อง มองหานักเรียนที่หลังงอ พูดด้วยเสียงที่ดังขึ้นมากกว่าปกติ คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย ยัดหลังตรงขึ้นกว่าเดิมจากปกติ

การที่ครูผู้สอนพูดให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงประกอบกับการกวาดสายตาออกไปทั่วห้องและปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการให้นักเรียนปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับคำพูด ทำให้นักเรียนปฏิบัติตามในทันที เนื่องจากสายตาของนักเรียนในห้องจะจับจ้องมาที่ครูผู้สอนเป็นปกติ เมื่อได้ยินสิ่งที่ครูผู้สอนสั่งให้ปฏิบัติพร้อมกับการเห็นสีหน้าที่จริงจังและแสดงตัวอย่างให้ดูประกอบไปด้วย ๆ กับการสื่อสารด้วยลักษณะประโยคที่เกิดจริง จึงทำให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการในทันที

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “วิ่งมาหาครูให้เร็วกว่ารถมอเตอร์ไซค์เลยนะ” สีสหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มองไปที่นักเรียนทีละคน ก้มหน้าลงเล็กน้อย ทำตาโต ริมฝีปากยิ้ม มือทั้งสองข้างประสานกันไว้ที่ด้านหลังและก้มตัวลงเล็กน้อย ใช้น้ำเสียงสูงขึ้นจากเดิมเมื่อสื่อสารมาถึงท้ายประโยค

ครูผู้สอนใช้สีหน้าจริงจังประกอบการสื่อสารเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามเพราะต้องการให้นักเรียนเชื่อว่าครูพูดจริง ๆ ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ครูพูด สิ่งที่ครูพูดไม่ใช่การพูดเล่น แม้คำพูดที่ครูสื่อสารจะเป็นการพูดเปรียบเทียบกับสิ่งใกล้ตัวนักเรียนที่รู้จักและให้ปฏิบัติตามลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของสิ่งนั้น ๆ ครูที่พูดพร้อมกับท่าทางหรือแสดงสีหน้าที่แสดงออกถึงการชักชวนให้ปฏิบัติตาม นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องเรียนของครูที่ใช้การปฏิบัติในลักษณะนี้จะเชื่อฟังและพร้อมจะปฏิบัติตามที่ครูบอก คล้อยตามเมื่อถูกชักชวน ในทางกลับกันห้องเรียนที่ครูผู้สอนใช้การสื่อสารโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงในลักษณะเดียวกันนี้แต่ต่างตรงที่ครูผู้สอนจะใช้เพียงคำพูดเพียงอย่างเดียว โดยมีได้แสดงสีหน้า ท่าทาง หรือมิได้มีการสบตากับนักเรียน เป็นเพียงการพูดเปรียบเทียบกับนักเรียนเข้าใจเพียงเท่านั้น นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องไม่สนใจและแสดงอาการเบื่อหน่ายหรือไม่ฟังในสิ่งที่ครูผู้สอนสื่อสาร เมื่อปฏิบัติท่าทำ นักเรียนก็ยังคงทำในลักษณะเดิม มิได้มีการแก้ไขตามสิ่งที่ครูผู้สอนบอกแต่อย่างใด

ในมุมมองของผู้รับสารหรือนักเรียนนั้น ในห้องเรียนที่ครูผู้สอนใช้การสื่อสารพร้อมกับการแสดงสีหน้าและท่าทางชักชวนให้นักเรียนปฏิบัติตาม นักเรียนส่วนใหญ่จะมองไปที่หน้าครูผู้สอนเมื่อครูผู้สอนพูด บางคนก็พยักหน้าตามที่ครูผู้สอนพยักหน้า บางคนก็มองแล้วขมวดคิ้วแสดงอาการสงสัย แต่ก็ลองทำตามที่ครูพูด นักเรียนบางคนไม่แสดงออกทางสีหน้าแต่ปฏิบัติตามที่ครูผู้สอนบอก ส่วนในห้องเรียนที่ครูผู้สอนเพียงแต่พูดขึ้นมาลอย ๆ แล้วเดินผ่านนักเรียนแต่ละคนไปนั้น สังเกตได้ว่านักเรียนจะทำตามเป็นบางคน บางคนไม่ฟังและไม่สนใจ บางคนพยายามทำตามที่ครูผู้สอนพูดแต่ยังทำได้ไม่ถูกต้องมีนักเรียนเพียงส่วนน้อยที่ทำท่าทำได้ดี

โดยสรุปแล้วการสื่อสารโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริงในชั้นเรียนนาฏศิลป์เด็กวัย 6-8 ปี ควรสื่อสารโดยการพูดประกอบการแสดงสีหน้าที่จริงจัง สบตากับนักเรียนหรือบางครั้งควรปฏิบัติทำนั้น ๆ ไปพร้อมกับการพูด จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้สึกว่สิ่งที่ครูผู้สอนพูด ครูผู้สอนพูดด้วยความตั้งใจจริงมิใช่เป็นเพียงคำพูดเล่น ๆ ของครูและครูต้องการให้นักเรียนปฏิบัติเช่นนั้นจริง ๆ การเปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนรู้จักและให้ทำมากกว่าความเป็นจริง ถ้าครูพูดไปลอย ๆ ไม่สบตากับนักเรียนหรือไม่แสดงสีหน้าที่จริงจัง นักเรียนจะคิดว่าครูพูดเล่นและนักเรียนก็จะทำเล่น ๆ เช่นกัน

การสื่อสารกับนักเรียนโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริง นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจมากกว่าไม่เข้าใจ จะมีเพียงนักเรียนส่วนหนึ่งที่ไม่เข้าใจ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนและตัวนักเรียนเองพบว่า เมื่อครูบอกให้ปฏิบัติทำให้มากกว่าความเป็นจริงนักเรียนจะไม่รู้ว่า

แบบไหนเรียกว่าถูกต้องและพอดีแล้ว นักเรียนไม่รู้ว่าควรทำถึงแค่ไหนจะถูกต้องจึงเกิดความสับสนในด้านความรู้สึกรู้สึกนักเรียนส่วนใหญ่ชอบให้ครูสื่อสารกับนักเรียนโดยบอกให้นักเรียนทำมากกว่าความเป็นจริง เพราะรู้สึกทำให้เขากล้าทำทำอย่างเต็มที่และรู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่ยังไม่เพียงพอและไม่ถูกต้อง แต่ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ไม่ชอบให้ครูสื่อสารในลักษณะนี้เพราะไม่เข้าใจ เกิดความสับสน จึงไม่ชอบ

2) สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูเห็นดอกไม้บนโต๊ะครูมียะ เราต้องก้มตัวขอให้เท่าดอกไม้เลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากเดิม หันหน้าไปยังดอกไม้บนโต๊ะและสายตามองไปที่ดอกไม้แล้วหันกลับมาสบตากับนักเรียน ทำตาโตขึ้นเล็กน้อย เดินไปยังโต๊ะแล้วหยิบดอกไม้ขึ้นมาถือไว้ในมือ ยกมือข้างที่ถือดอกไม้ขึ้นในระดับหัวไหล่

การอธิบายให้นักเรียนเห็นจากสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียนจะเป็นการสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนได้ง่ายเมื่อครูผู้สอนต้องการสื่อสารการปฏิบัติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและเห็นลักษณะทางธรรมชาติของสิ่งเหล่านั้นอย่างชัดเจน การสื่อสารพร้อมกับการยกสิ่งที่ต้องการนำมาเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนจะทำให้เกิดภาพจำและครั้งต่อไปเมื่อจะปฏิบัติทำอีกครั้งนักเรียนจะนึกถึงดอกไม้ที่ครูชูขึ้นให้ดูเป็นตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ไหนเวลาจำใครยิ้มสวยเหมือนในรูปได้บ้าง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินไปที่รูปบนผนังด้านขวาของห้องเรียน สายตามองกวาดไปทั่ว ๆ ห้อง และสบตากับนักเรียนที่ไม่ยิ้มแย้ม อมยิ้มเล็กน้อย มือข้างหนึ่งจับแขนด้านหนึ่งที่ด้านหลัง

การใช้องค์ประกอบใกล้ตัวที่นักเรียนคุ้นเคยมาเป็นตัวอย่างประกอบจะทำให้เกิดจดจำได้ง่ายและหากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่นักเรียนชื่นชมนิยมชมชอบอยู่ด้วยแล้วจะยิ่งทำให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้โดยไม่เกิดข้อโต้แย้งเนื่องจากนักเรียนก็รู้สึกอยากจะเป็นได้เหมือนกับสิ่งที่ครูผู้สอนยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพราะเห็นว่าสวยจึงอยากจะทำเหมือนสิ่งนั้นบ้าง การที่ครูผู้สอนเรียกความสนใจจากนักเรียนด้วยการสบสายตากับนักเรียนและอมยิ้มให้กับนักเรียนที่ไม่ยิ้มแย้ม หรือไม่สนใจเป็นวิธีการเรียกความสนใจของนักเรียนให้กลับมาในทางบวก กล่าวคือครูผู้สอนไม่ใช่วิธีการดุหรือใช้เสียงดังเรียกนักเรียนแต่ใช้วิธีการสบสายตาและยิ้มให้กับนักเรียนคนนั้น ๆ แทน นักเรียนก็กลับมาให้ความสนใจกับสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังพูดได้เช่นเดียวกัน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หลังตรง ไม่ทำหลังงอนะคะ เตี้ยวเป็นเหมือนกุงนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากปกติ ยกมือด้านขวาขึ้นในระดับหัวไหล่แล้วยกนิ้วชี้ขึ้นด้านบน เดินไปทั่ว ๆ ห้อง สายตามองผ่านไม่ได้สบตาหรือมองที่นักเรียนคนใด

การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งที่ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความ

เข้าใจ และมักจะเกิดการเตือนตัวเองได้อยู่เสมอ เมื่อนักเรียนจะลืมตัวทำท่าที่ไม่ถูกต้องก็จะนึกถึงสิ่งที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทันทีเพราะไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งเหล่านั้น การเดินไปหานักเรียนทั่ว ๆ ห้องจะยังเป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เร็วกว่าการที่ครูผู้สอนพูดอยู่ด้านหน้าห้องเพียงอย่างเดียว

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ขอยเท้าเร็ว ๆ ให้เหมือนตอนที่นกกระจอกเทศกำลังวิ่งเลยนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นและดั่งขึ้นจากปกติ สายตามองไปยังนักเรียนที่ยังไม่ขอยเท้าให้ถี่

การพูดพร้อมกับใช้สายตามองไปที่นักเรียนที่ยังทำท่าที่ไม่ถูกต้องเป็นการสื่อสารกับนักเรียนด้วยสายตาว่าสิ่งที่นักเรียนคนนั้นกำลังปฏิบัติยังไม่ใช่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการและต้องการให้แก้ไขครูผู้สอนจะพูดซ้ำประโยคเดิมอีกครั้งเพื่อย้ำให้นักเรียนแก้ไขและปฏิบัติใหม่ให้ถูกต้องตามสิ่งที่ครูผู้สอนยกขึ้นมาเปรียบเทียบให้เห็นเป็นตัวอย่าง

เมื่อครูผู้สอนสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพและยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนครูผู้สอนส่วนใหญ่มักจะมองหน้านักเรียน ครูผู้สอนบางท่านใช้นิ้วมือหยิบสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบเหล่านั้นมาให้นักเรียนเห็น นักเรียนก็จะมองมาที่สิ่งที่ครูผู้สอนหยิบมา น้ำเสียงที่ครูผู้สอนใช้ส่วนใหญ่จะพูดด้วยน้ำเสียงเต็ม สูงและดั่งกว่าปกติ ส่วนมากในการสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนครูผู้สอนจะพูดสื่อสารหน้าห้องเรียนหรือพูดไปพร้อมกับเดินไปที่แถวของผู้เรียนจะสื่อสารโดยรวมได้มีการเดินไปหานักเรียนหรือพูดเป็นการส่วนตัว

ด้านผู้เรียนเมื่อครูผู้สอนสื่อสารในลักษณะดังกล่าว นักเรียนส่วนใหญ่จะยิ้ม หัวเราะ และพูดคุยกันกับเพื่อนถึงสิ่งที่ครูหยิบยกขึ้นมาเปรียบเทียบ แต่พบว่านักเรียนบางคนทำคิ้วขมวด มีสีหน้าสงสัยและมีได้มีการปรับปรุงทำให้สวยงามหรือถูกต้องยิ่งขึ้นตามที่ครูผู้สอนแนะนำ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักเรียนคนดังกล่าวจึงพบว่าเด็กไม่เข้าใจหรือไม่รู้จักสิ่งที่ครูผู้สอนยกมาเป็นตัวอย่างประกอบการสื่อสารทำให้ไม่รู้ว่าต้องปรับปรุงอย่างไร

สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจมากกว่าไม่เข้าใจ และมีนักเรียน 2 คนที่ไม่เข้าใจ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียนทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสาเหตุของการที่นักเรียนไม่เข้าใจ เนื่องจากบางครั้งครูอธิบายและยกตัวอย่างสิ่งของบางอย่างที่นักเรียนบางคนรู้จักแต่ยังมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่รู้จัก เช่น ครูบอกให้ขอยเท้าเหมือนนกกระจอกเทศกำลังวิ่ง เด็กบางคนก็จะกางแขนออก 2 ข้าง ทำท่าเป็นนกบินเพราะครูพูดว่าเป็นนก จึงคิดว่าต้องทำท่าบินเหมือนนก ในด้านความรู้สึกนักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกชอบให้ครูสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนเพราะรู้สึกสนุกแต่ยังมีเด็กส่วนหนึ่งที่ไม่ชอบ จากการสัมภาษณ์เด็กที่ไม่ชอบให้ครูสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และ

ยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวเป็นเพราะการยกตัวอย่างบางอย่างที่นักเรียนไม่รู้จัก ทำให้เกิดความสับสนและไม่เข้าใจ จึงไม่ชอบ

3) สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ยืนตรง ยืดท้องขึ้น และทำหลังตรงนะคะ”
 สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนที่ทำท่าได้ไม่ถูกต้อง ใช้โทนเสียงดังขึ้น
 กว่าเดิมเล็กน้อย เดินไปใกล้ ๆ นักเรียนคนที่ทำท่าไม่ถูกต้อง ใช้มือแตะที่หลังของนักเรียนเบา ๆ

การสื่อสารผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา วิธีการที่จะใช้ได้ดีคือการสื่อสารด้วยการพูดประกอบกับการแสดงสีหน้าท่าทาง หรือใช้น้ำเสียงที่ดังขึ้นกว่าเดิม แสดงให้เห็นถึงความจริงจังของครูผู้สอนที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งนั้นที่ครูผู้สอนต้องการ

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ส่งแขนไปข้างหลังให้แขนตึง” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย สีน้าจริงจัง สายตามองผ่านกระจกไปยังนักเรียนที่แขนงอ เน้นเสียงคำว่า “ตึง” มือตึงแขนของนักเรียนไปทางด้านหลัง

ครูผู้สอนบางท่านใช้การสื่อสารด้วยน้ำเสียงที่มีลักษณะต่างกัน แม้เป็นการสื่อสารในประโยคสั้น ๆ แต่การเว้นวรรคประโยคหรือการเน้นคำในบางคำเพื่อต้องการชี้ให้นักเรียนเห็นถึงจุดประสงค์ที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ จะยิ่งเป็นการเรียกความสนใจของนักเรียนให้กลับมาสู่บทเรียนได้ดี

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำแขนโค้ง แต่อย่าให้ข้อศอกหักเป็นเหลี่ยมนะคะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ก้มหน้าลง คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากัน มองกวาดสายตาไปทั่ว ๆ ห้อง เดินไปแตะที่แขนของนักเรียนคนที่ทำท่าไม่ถูกต้อง แล้วเดินต่อไปแตะแขนของนักเรียนอีกคนหนึ่งในลักษณะเดียวกัน

การสื่อสารด้วยการบอกให้นักเรียนปฏิบัติโดยตรงไปตรงมาพร้อมกับการสื่อสารด้วยอวัจนภาษา เช่น การเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายหรือเข้าไปแตะสัมผัสในจุดที่นักเรียนปฏิบัติยังไม่ถูกต้องจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการจดจำจากการสัมผัสตำแหน่งที่ตนทำผิดจากครูผู้สอน ดังนั้นการสื่อสารโดยการบอกให้นักเรียนทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยตรงประกอบกับการเดินเข้าไปแตะในจุดที่นักเรียนต้องแก้ไขจะเป็นการทำให้ให้นักเรียนเกิดการแก้ไขและจดจำได้ดีกว่าการจดจำจากคำพูดของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ก้าวเท้าแล้วต้องเปิดส้นเท้าหลังทุกครั้ง” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงดังขึ้นจากปกติ สายตามองผ่านกระจกกวาดสายตาไปยังนักเรียนแต่ละคน สีน้าไม่ยิ้มหรือไม่บึ้งตึง หันหน้ากลับมาที่นักเรียนในห้องแล้วพูดประโยคเดิมอีกครั้งด้วยเสียงดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย

การใช้การกล่าวประโยคเดิมซ้ำ ๆ ทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนปฏิบัติประกอบกับการเน้นเสียงให้ดังขึ้นกว่าเดิมประกอบกับสีหน้าที่ไม่ยิ้มแยมจะยิ่งเป็นการทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังบอกให้นักเรียนปฏิบัติตาม

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เก็บนิ้วก้อยต้องให้ชิดกับนิ้วอื่น ๆ เวลาตั้งวงนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พยักหน้าขึ้น-ลง ในขณะที่สื่อสาร ยกมือขวาขึ้นตั้งมือแล้วแสดงท่าที่ถูกต้องให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง มืออีกข้างหนึ่งทิ้งลงข้างลำตัว สีหน้าอึมครึม พูดด้วยเสียงที่ดังกว่าปกติ

การสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติโดยตรงไปตรงมาอาจใช้ควบคู่กับการปฏิบัติให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง เพราะการสื่อสารที่จะส่งผลดี ยิ่งผู้รับสารได้รับสัมผัสจากช่องทาง การสัมผัสมากเท่าไร การจดจำก็จะยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย

ในการสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา ครูผู้สอนส่วนใหญ่สื่อสารพร้อมกับการใช้น้ำเสียงหนักแน่นและมักจะพูดประโยคเดิมซ้ำ ๆ เมื่อนักเรียนยังปฏิบัติท่าไม่ถูกต้อง สีหน้าของครูจะดูจริงจัง การสื่อสารจะไม่ได้เป็นการบอกกล่าวโดยรวมให้ทั้งห้องปฏิบัติแต่เพียงอย่างเดียว บางครั้งครูผู้สอนก็จะเดินเข้าไปแตะตัวนักเรียน จัดท่าทางให้นักเรียนที่ละคนพร้อมกับบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติ ครูผู้สอนบางท่านจะใช้แต่เพียงคำพูดบอกกล่าวถึงสิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติโดยตรงไปตรงมาโดยเดินไปบอกกับนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยสีหน้าท่าทางจริงจังและเอาจริงเอาจังและคาดหวังผลว่านักเรียนจะปรับปรุงทำให้สวยงามและถูกต้องยิ่งขึ้น มิได้เป็นการพูดอย่างลอย ๆ

เมื่อครูผู้สอนสื่อสารโดยการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา นักเรียนส่วนใหญ่จะตั้งใจฟังและทำตามทีครูบอกทันทีที่ครูทำการสื่อสาร นักเรียนบางคนพยายามทำตามทีครูบอกและทำได้ถูกต้องจากครั้งแรกที่ยังปฏิบัติทำผิด ก็เกิดการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องได้อย่างรวดเร็ว สีหน้าของนักเรียนแต่ละคนจะให้ความสนใจกับคำพูดของครู จะมีเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ในบางห้องเรียนที่คุยเล่นกันและไม่ได้ฟังสิ่งที่ครูสื่อสาร

สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าใจมากกว่าไม่เข้าใจ จะมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจ จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่ไม่เข้าใจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มนั้นไม่ได้ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูผู้สอนพูด คุยเล่นกันเองทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่ครูอธิบายในด้านความรู้สึกนักเรียนส่วนใหญ่มีความชื่นชอบกับการที่ครูสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมาเพราะทำให้เขาเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

4) สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำท่าร้องไห้ ต้องสะอื้นตัวขึ้นด้วย เวลานางสีดาเศร้าเพราะถูกลักพาตัวมาเค้าก็ร้องไห้ สะอื้นสะอื้น เค้าไม่ชอบที่ถูกลักพาตัวมาจากบ้านเค้าก็ร้องไห้ มาก ๆ เพราะเศร้ามาก” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สบสายตาไปยังนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียน คิ้วทั้งสองขยับขึ้นลงขณะสื่อสาร พยักหน้าขึ้น-ลงเล็กน้อย ใช้โทนเสียงปกติ เมื่อกล่าวมาถึงท้ายประโยคลดความดังของเสียงลงเล็กน้อย

การสื่อสารโดยการเล่าเรื่องราวประกอบการสื่อสารใช้ได้ดีในการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กจะชอบการจินตนาการ การเล่าเรื่องราวประกอบการจินตนาการของเด็กและโยงเข้าสู่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการสื่อสารจะยิ่งเป็นการเสริมธรรมชาติของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำได้มากยิ่งขึ้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เวลากวางวิ่งกวางจะทำท่ากระโดด เป็นกวางทองต้องกระโดด โลดเต้นและเดินมาหยุดทำท่าสวยงามให้พระรามเห็น ตอนทำท่าสวยงามต้องทำซ้ำ ๆ นะคะเพราะพระรามจะได้เห็น” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูง-ต่ำสลับกันไป ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สายตาสบตาไปยังนักเรียนที่ตั้งใจฟัง ลูกขึ้นทำท่ากวางกระโดด

เมื่อครูเล่าเรื่องราวครูผู้สอนบางท่านจะแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องราว นักเรียนจะตั้งใจฟังมากขึ้นเป็นพิเศษเมื่อครูมีการขยับท่าทางไปตามเรื่องราวที่ตนกำลังเล่าให้นักเรียนฟัง ดังนั้นการสื่อสารโดยการเล่าเรื่องราวประกอบการสื่อสารพร้อมกับการแสดงสีหน้า ท่าทางประกอบ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์จะใช้สื่อสารกับนักเรียนในวัย 6-8 ปี ได้ดี

ในการสื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก ครูผู้สอนแต่ละท่านจะสื่อสารด้วยสีหน้าที่เป็นไปตามเนื้อเรื่องหรือตอนของเรื่องนั้น ๆ ที่กำลังทำการสื่อสาร เมื่อเล่ามาถึงตอนเศร้าก็จะใช้น้ำเสียงที่เบาและอ่อนโยนลงด้วยสีหน้าไม่ยิ้มแย้ม บางครั้งระหว่างทำการสื่อสารครูผู้สอนจะลุกขึ้นทำท่าประกอบให้เหมือนกับสิ่งที่กำลังพูดถึงและเล่าเรื่องราวไปพร้อม ๆ กับสบสายตากับนักเรียนในห้อง

นักเรียนทุกคนในห้องมีสีหน้าท่าทางสนใจมากเป็นพิเศษเมื่อครูเล่าเรื่องราวประกอบการสื่อสาร เด็กบางคนทำคิ้วขมวดเมื่อครูเล่ามาถึงตอนสำคัญและคลายคิ้วลงเมื่อตอนสำคัญหรือตอนเข้าใจได้ เข้าใจนั้นผ่านไป สังเกตได้ว่าผู้เรียนจะให้ความสนใจกับครูผู้สอนเป็นพิเศษเมื่อครูมีการเล่าเรื่องราวประกอบการสอน นักเรียนบางคนทำตามครูขณะที่ครูกำลังเล่าเรื่องและชี้ชวนกันกับเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ว่าให้ทำท่าในลักษณะอย่างที่ทำ เพื่อนที่นั่งด้วยกันก็หัวเราะและพยักหน้าหลาย ๆ ครั้งด้วย ใบหน้าสนุกสนาน หัวเราะ นักเรียนบางคนนั่งเท้าคางฟังครูเล่าเรื่องและหัวเราะไปพร้อม ๆ กับเรื่องราวที่ครูเล่า

การสื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ เด็กส่วนใหญ่มีความเข้าใจและรู้สึกสนุกและชอบเพราะเมื่อครูเล่าเรื่องราว เด็กจะเริ่มจินตนาการและเอาตัวเองเข้าไปสวมบทบาทเป็นแบบนั้น ๆ อย่างที่ครูเล่าเรื่อง ทำให้เขาปฏิบัติทำออกมาได้ถูกต้องและสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการเรียน

5) กระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็น

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ไหนใครจับได้ตั้งที่สุดบ้าง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนแต่ละคนในห้อง พยักหน้าให้กับนักเรียนที่ทำได้ถูกต้อง ใช้โทนเสียงปกติ เดินไปหานักเรียนแต่ละคนแล้วพูดประโยคเดิมอีกครั้ง

การกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็น ครูผู้สอนต้องสื่อสารด้วยสีหน้าที่จริงจัง ไม่เป็นเพียงการพูดลอยๆหรือพูดเล่นๆ สีหน้าของครูผู้สอนต้องมีความสนใจในความสามารถของนักเรียนจริงๆ เมื่อนักเรียนปฏิบัติที่ตนคิดว่าตนทำได้ถูกต้องแล้วให้ครูผู้สอนดู ครูผู้สอนต้องตั้งใจดูและมีสีหน้าชื่นชมด้วยความจริงใจ วิธีการนี้จึงจะใช้ได้ผล หากครูผู้สอนไม่ตั้งใจหรือไม่ได้มีความสนใจในสิ่งที่นักเรียนแสดงให้เห็นจริง ๆ แล้ว ในครั้งต่อ ๆ มานักเรียนจะไม่เกิดความเชื่อถือในครูผู้สอนและไม่ทำตามเพราะเห็นว่าเมื่อตนพยายามทำให้ดี ทำทำให้ถูกต้องแล้วครูผู้สอนก็ได้ให้ความสนใจ จึงหมดกำลังใจและไม่อยากจะพยายามทำทำให้ดีอีกต่อไป

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูจะนับว่ามีกี่คนที่ก้าวเท้าแล้วเปิดสันเท้าหลังสวย ๆ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากปกติ สายตามองผ่านกระจกกวาดสายตาไปยังนักเรียนแต่ละคน สีหน้ายิ้มแย้ม

ครูผู้สอนบางท่านใช้การกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็นผ่านการทำท่าย เมื่อครูพูดว่าจะนับว่ามีกี่คนที่ก้าวเท้าได้ถูกต้อง นักเรียนแต่ละคนจะพยายามทำทำให้ถูกต้อง ครูใช้สีหน้ายิ้มแย้มเชื่อเชิญให้นักเรียนปฏิบัติทำตามที่ตนบอก การใช้ใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสประกอบการสื่อสารเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเรียนในห้องเรียน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ใครคิดว่าตั้งวงได้ถูกต้องไหนทำให้คุณครูดูชิคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พยักหน้าลง พูดเสียดขึ้นกว่าเดิม เดินไปที่นักเรียนแต่ละคน

การเดินเข้าไปหานักเรียนใกล้ๆเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะเรียกความสนใจของนักเรียนกลับมา นักเรียนที่ไม่สนใจฟังที่ครูพูดหรือนักเรียนบางคนที่กำลังเหม่อลอย เมื่อครูเดินเข้าไปหาเขาจะปรับเปลี่ยนอิริยาบถ กลับมาทำตามที่ครูบอในทันที

ในการกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็นครูผู้สอนจะพูดด้วยสีหน้าซักชวนและมีการพยักหน้าลงมองไปที่นักเรียนแต่ละคน ครูผู้สอนบางท่านจะมองไปที่นักเรียนที่ปฏิบัติทำได้ถูกต้องแล้วและกล่าวประโยคนั้นซ้ำอีกครั้ง นักเรียนคนดังกล่าวก็จะยิ่งทำทำให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ครูผู้สอนบางท่านจะพูดไปพร้อม ๆ กับการเดินวนไปทั่ว ๆ ห้องและจัดทำให้นักเรียนที่ยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้องไปพร้อมกันสังเกตได้ว่านักเรียนจะรีบทำทำให้สวยงามถูกต้องเมื่อครูเดินไปถึงตัวนักเรียนคนนั้น ๆ ครูผู้สอนบางท่านจะให้เพื่อน ๆ เลือกเพื่อนที่คิดว่าทำทำได้ถูกต้องสวยงาม ออกมาแสดงทำนั้น ๆ ให้เพื่อนคนอื่น ๆ ดูหน้าห้อง และให้นักเรียนที่เหลือปฏิบัติทำตาม

นักเรียนที่เพื่อน ๆ หรือครูเลือกให้ออกมาปฏิบัติทำหน้าที่หน้าชั้นเรียนบางคนแสดงอาการเขินอาย และไม่กล้าออกมาหน้าชั้นเรียน ครูผู้สอนจะพูดชมเชยอีกครั้งนักเรียนคนดังกล่าวจึงกล้าออกมาหน้าห้อง ในขณะที่นักเรียนบางคนเมื่อครูให้ออกมาทำทำให้เพื่อน ๆ ดูหน้าห้องจะรีบวิ่งออกมาพร้อมกับใบหน้าอมยิ้ม นักเรียนบางคนแสดงอาการหัวเราะเล่นกับเพื่อน ๆ เขินอายแต่ก็ออกมาหน้าชั้นเรียน นักเรียนในห้องคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ออกมาหน้าชั้นเรียนบางคนเมื่อเพื่อนทำหน้าที่หน้าชั้นเรียนให้ดูเป็นตัวอย่าง จะปฏิบัติทำตามด้วยสีหน้าท่าทางที่ตั้งใจมากยิ่งขึ้น นักเรียนบางคนหันซ้ายขวา คุยเล่นกับเพื่อนที่นั่งใกล้กัน แต่นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องจะตั้งใจดูสิ่งที่เพื่อนกำลังแสดงหน้าห้องเรียน นักเรียนที่ปฏิบัติทำได้ถูกต้องอยู่แล้วในขณะที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็นเมื่อครูผู้สอนสบายตา นักเรียนก็จะยิ่งทำทำให้สวยงามและปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ส่วนนักเรียนที่ยังปฏิบัติท่าทางได้ไม่ถูกต้อง เมื่อครูสบายตาก็จะยิ้มให้ครูผู้สอนและพยายามจัดท่าทางของตัวเอง ตามที่ครูผู้สอนบอก

การสื่อสารที่กระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะแสดงความเก่งให้ครูเห็น นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจจากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่า เมื่อครูกระตุ้นให้เขาออกมาแสดงให้ครูและเพื่อน ๆ ดูเขาจะเกิดความพยายามเมื่อเขาได้ทดลอง ได้พยายามทำทำนั้น ๆ ให้ดีแล้วเขาจึงเกิดความเข้าใจ และในครั้งต่อ ๆ ไปเขาก็ปฏิบัติทำนั้นได้ถูกต้องและนักเรียนส่วนใหญ่จะชอบให้ครูบอกให้เค้าออกมาแสดงความเก่งให้ครูดูเพราะอยากให้ครูเห็นว่าเขาทำได้

6) สื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูหลังงอหนู ก็จะขอยเท้าลำบากนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากปกติ สบายตาไปยังนักเรียนที่หลังงอ พยักหน้าลงเล็กน้อย

การสื่อสารโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจนกับนักเรียน บอกที่มาที่ไปของสิ่งที่ครูผู้สอนบอกกล่าวให้นักเรียนปฏิบัติเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลที่ครูต้องการให้เขาทำเช่นนั้น นักเรียนจะทำตามเพราะเข้าใจที่มาที่ไปที่ครูต้องให้เขาปฏิบัติ เขาจึงเต็มใจทำตาม

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เวลาหนูก้าวเท้ามาข้างหน้าแล้ว หนูต้องเปิดสันเท้าหลังเสมอไม่งั้นหนูจะล้ม” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เอียงศีรษะมาทางด้านขวา สายตามองไปยังสันเท้าของนักเรียนแต่ละคนในห้อง มือทั้งสองข้างเท้าสะเอวแล้วก้าวเท้าทำเป็นตัวอย่าง พูดด้วยความเร็วช้าลง

นักเรียนบางคนจะไม่ยอมทำตามที่ครูผู้สอนสั่งให้ทำ หากว่าเขาเกิดความรู้สึกไม่เข้าใจว่าทำไมต้องทำอย่างที่ครูผู้สอนบอก เกิดการต่อต้านขึ้นภายในใจ เขาจะไม่ทำตาม แต่หากเขาได้ฟังเหตุผลจากครูผู้สอนว่าหากไม่ทำตามแล้วจะเกิดผลเช่นไร เขาก็เข้าใจและยินดีทำตามแต่โดยดี ดังนั้นการสื่อสารกับนักเรียนในบางครั้งต้องบอกถึงเหตุผลที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติประกอบด้วย

ครูผู้สอนบางท่านจะใช้เหตุผลในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าเพราะเหตุใดครูจึงต้องบอกให้นักเรียนทำเช่นนั้น เมื่อครูผู้สอนสื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจนสังเกตได้ว่าครูจะพูดด้วยความเร็วที่ช้าลงกว่าความเร็วปกติที่ครูพูดในชั้นเรียนทั่ว ๆ ไป สีหน้าของครูแต่ละท่านจะตั้งใจและจริงจังในสิ่งที่ตนกำลังสื่อสาร

นักเรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะหยุดกิจกรรมที่ตนกำลังทำ เช่น พูดคุยเล่นกับเพื่อน หรือกำลังปฏิบัติท่ารำ แล้วหยุดฟังสิ่งที่ครูผู้สอนสื่อสารด้วยสีหน้าตั้งใจ มีใจจดจ่อและฟังในสิ่งที่ครูกำลังพูด

การสื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าใจเพราะตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะชอบตั้งคำถาม ดังนั้นถ้าครูผู้สอนสื่อสารโดยการบอกเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องทำแบบนี้และเพราะเหตุใดจึงต้องห้ามทำแบบนี้ เด็กจะเกิดความเข้าใจและเชื่อถือในตัวครูผู้สอน โดยเด็กส่วนใหญ่รู้สึกชอบให้ครูให้ครูสื่อสารโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจนเพราะเขารู้สึกว่าครูอธิบายละเอียดดี

7) พูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่ น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ตอนนี้ใครที่ทำหลังอยู่ คนนั้นเป็นคนแก่” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากปกติ มองไปด้านหลังของห้องเรียน ใบหน้า ยิ้มแย้ม เอียงศีรษะทางด้านซ้ายเล็กน้อย ดึงสายตากลับที่นักเรียนแต่ไม่มองเจาะจง

การเปรียบสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องกับสิ่งที่ไม่สวยงาม จะทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง เนื่องจากไม่อยากให้ตัวเองเป็นอย่างในสิ่งที่ครูผู้สอนกล่าวถึงและตนเองก็เห็นว่าไม่สวย ไม่ดีงาม การที่ครูผู้สอนสื่อสารพร้อมกับการใช้สายตามองไปที่นักเรียนแต่ไม่ได้มีการเจาะจงลงไป ที่ใครจะไม่เป็นการทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการกำลังถูกกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีนั้น ๆ แต่ครูผู้สอนจะใช้วิธีการกล่าวโดยรวมทั้งห้องและใช้การสื่อสารในภาพรวมนักเรียนก็พร้อมจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยที่ไม่ รู้สึกว่าการกำลังถูกเปรียบกับสิ่งไม่ดี

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าขอยเท้าซ่าหนูจะกลายเป็นเต่า” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงต่ำ ก้มหน้าลงต่ำ มือทั้งสองข้างเท้าสะเอว มองไปยังนักเรียนแต่ละคนด้วยใบหน้าที่ยิ้ม แล้วเดินเข้าไปหานักเรียน

พฤติกรรมบางอย่างของครูผู้สอนอาจแสดงออกถึงความไม่พอใจ แต่ด้วยการใช้ใบหน้าที่ยิ้มแย้ม จะช่วยลดความตึงเครียดจากท่าทางที่ครูผู้สอนสื่อสาร ในบางครั้งนักเรียนจะคิดว่าครูผู้สอนมิได้โกรธจริงจังและไม่ได้ต้องการจะให้ตนแก้ไขจริง ๆ เพราะคิดว่าครูแกล้งโกรธ แกล้งทำเล่น เพราะใบหน้าที่ครูยิ้มแย้ม ดังนั้นการที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม การเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นลักษณะธรรมชาติของสิ่งเหล่านั้นเบื้องต้นจะทำให้ให้นักเรียนคิดว่าครูกำลังพูดเล่นกับตนเมื่อครูผู้สอนใช้ใบหน้าที่ยิ้มแย้มประกอบกับการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เด็กคิด

ว่าเป็นสิ่งตลกขบขัน ในบางกรณีที่นักเรียนยังไม่ตามครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการแสดงออกทางสีหน้าให้ดูจริงจังยิ่งขึ้น

ในขณะที่ครูกำลังสื่อสารหรือพูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไขครูผู้สอนบางท่านพูดโดยใช้น้ำเสียงทุ้มต่ำ แข็ง แต่ใบหน้ายิ้มแย้ม พร้อมกับเดินไปใกล้ ๆ นักเรียนคนที่ทำท่าไม่ถูกต้อง ครูผู้สอนบางท่านพูดอยู่หน้าชั้นเรียนแต่ใช้สายตากวาดไปยังนักเรียนที่ทำท่าไม่ถูกต้อง

เมื่อนักเรียนได้ยินที่ครูพูดว่าสิ่งที่ตนกำลังปฏิบัติไม่ดี ไม่สวยงามเด็กส่วนใหญ่จะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในทันทีที่ครูพูด โดยทำในทิศทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ทันที

การสื่อสารโดยการพูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข เด็กส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าครูต้องการให้เขาทำสิ่งใดและแบบใดที่ไม่สวย เด็กจะชอบเมื่อครูบอกว่าให้ทำท่าให้สวย ๆ แต่จะไม่ชอบเมื่อครูบอกว่าสิ่งที่ตนทำอยู่ไม่สวยงาม ไม่น่าดูและจะพยายามทำท่าให้สวย เพื่อให้ครูเห็นว่าเขาทำได้สวยงามขึ้นแล้ว

8) สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน

ครู A สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียนที่ยังทำท่าไม่ได้ไม่ถูกต้อง มือทั้งสองข้างจับหัวไหล่ทั้งสองข้างของนักเรียน จัดให้ผายออกด้านข้างลำตัว คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย

การสื่อสารโดยใช้วจนภาษาเป็นอีกวิธีการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการจดจำ เพราะการสัมผัสช่วยให้นักเรียนเข้าใจและรู้สึกถึงส่วนของร่างกายที่ต้องเคลื่อนไหวให้ถูกต้อง การเรียนวิชานาฏศิลป์เป็นศาสตร์ที่อาศัยการเคลื่อนไหวร่างกายให้ถูกต้องส่วน ดังนั้นการสัมผัสตำแหน่งที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนเคลื่อนไหวจึงเป็นตัวช่วยให้นักเรียนปฏิบัติท่าทางได้ถูกต้อง

ครู B สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียนแต่ละคน จับที่ข้อมือของนักเรียน ดึงแขนส่งไปด้านหลัง

ครูผู้สอนใช้การสัมผัสร่างกายเพื่อสื่อสารถึงตำแหน่งที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติอย่างถูกต้อง สิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้การสัมผัสนั้นมีความรุนแรง การใช้การสัมผัสที่รุนแรงจะทำให้นักเรียนหวาดกลัวและหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้ ครูผู้สอนต้องระวังมิให้การสื่อสารผ่านการแตะสัมผัสร่างกายกลายเป็นการลงโทษนักเรียนและแปลเปลี่ยนเป็นการใช้ความรุนแรงในห้องเรียน

ครู D สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียนที่ทำท่าไม่ได้ไม่ถูกต้อง ก้มตัวลงงอเข่าลงนั่งคุกเข่า เอื้อมมือแตะเท้าบริเวณที่ต้องการให้เปิดออก

การสื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียนของครูผู้สอนส่วนใหญ่จะสื่อสารโดยสีหน้า ปกติ แต่ใช้อวัจนภาษาคือการสัมผัสสร้างกายแทน ครูจะไม่มองหน้าหรือสบตากับนักเรียนแต่จะมองไปยังจุดที่นักเรียนยังปฏิบัติท่าทางได้ไม่ถูกต้องและให้ความสนใจไปที่จุดนั้น

นักเรียนบางคนมีสีหน้ากังวลและหวาดกลัวเมื่อครูเดินมาใกล้ ๆ เมื่อครูเดินมาแตะที่ร่างกายเพื่อจัดทำทางให้สวยงามสีหน้าของนักเรียนจึงผ่อนคลายความกังวลลง ครูผู้สอนบางท่านจัดทำทางให้กับนักเรียนเมื่อร่างกายอยู่ในตำแหน่งที่ได้รับการแก้ไข ถูกต้องเหมาะสมแล้วจะมีการพูดกล่าวชมนักเรียนเสริม นักเรียนจะยิ้ม ครูผู้สอนบางท่านเดินไปจัดศีรษะของนักเรียน นักเรียนบางคนเปล่งเสียงร้องเพราะความเจ็บแต่มีสีหน้ายิ้มแย้มและหัวเราะ

ในการสื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน จากการสัมภาษณ์เด็กส่วนใหญ่บอกว่า เขาเข้าใจได้ทันทีว่าต้องจัดร่างกายในส่วไหนและรู้ว่าส่วนใดที่ทำท่าทางได้ไม่ถูกต้อง เมื่อครูเข้ามาแตะในตำแหน่งที่ต้องการให้แก้ไขและชอบให้ครูมาจัดทำทางให้เพราะรู้สึกว่ามีครูจัดทำให้แล้วทำท่าทางได้สวย แต่ยังมีเด็กบางคนที่ไม่ชอบให้ครูมาแตะสัมผัสเพื่อจัดทำ เพราะรู้สึกว่าบางครั้งครูจับแรงและรู้สึกเจ็บ

9) สื่อสารโดยใช้การปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจว่าท่าทางที่ถูกต้องควรจะเป็นอย่างไร

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “นักเรียนดูครูนะคะ ต้องก้าวเท้าแบบนี้คะ ทำให้เหมือนครู” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: น้ำเสียงปกติ มีความดังขึ้นเล็กน้อย สายตามองนักเรียนในห้องเรียนแต่ไม่ได้เจาะจงที่ใครเป็นพิเศษ มือทั้งสองข้างเท้าสะเอว ค่อย ๆ ก้าวเท้าขวาออกไปด้านหน้าอย่างช้าแล้วดึงเท้ากลับมาที่ตำแหน่งแรกแล้วก้าวเท้าขวาออกไปอีกครั้ง หันศีรษะมองกลับมาที่นักเรียนในห้อง พยักหน้าลงเล็กน้อย

การสื่อสารโดยการปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจว่าท่าทางที่ถูกต้องควรจะเป็นอย่างไร ครูผู้สอนจะค่อยๆสาธิตท่าทางที่ถูกต้องให้นักเรียนดูอย่างช้า ๆ วิธีการที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจและเกิดการจดจำคือการปฏิบัติท่าเดิมซ้ำ ๆ จนกว่านักเรียนจะปฏิบัติท่าทางได้ถูกต้อง

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูจะทำให้หนูดูก่อนแล้วหนูทำตามไปพร้อม ๆ กับครูเลยนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มองมาที่นักเรียนในห้องเรียน ใช้เสียงดังขึ้นกว่าปกติ คิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นเล็กน้อย ใบหน้ายิ้มที่มุมปาก

การสื่อสารผ่านการทำให้ดูเป็นตัวอย่างและให้นักเรียนปฏิบัติไปพร้อมๆกัน ครูผู้สอนต้องสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา สีหน้าของครูผู้สอนต้องมีความจริงใจจะให้นักเรียนปฏิบัติตามจริง ๆ ให้ความสนใจกับนักเรียนในห้อง อาจใช้ระดับเสียงที่ดังมากขึ้นเพื่อเรียกความสนใจของนักเรียนให้กลับสู่บทเรียน

ครูจะพูดด้วยท่าทางและสีหน้าจริงจังพร้อมกับใช้น้ำเสียงกลาง ๆ ในบางส่วนของประโยคจะมีการเน้นเสียงให้ดังยิ่งขึ้นในจุดที่ต้องการย้ำให้นักเรียนเข้าใจ เมื่อเห็นว่านักเรียนยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้อง ครูผู้สอนจะพูดวิธีปฏิบัติทำไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติทำให้นักเรียนดูซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

นักเรียนในห้องเรียนปฏิบัติตามที่ครูทำเป็นตัวอย่าง สายตามองไปในกระจกจะเห็นท่าทางและวิธีการที่ครูค่อย ๆ ปฏิบัติ เด็ก ๆ จึงทำตาม สีหน้านักเรียนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจะทำตามให้เหมือนที่ครูทำ นักเรียนบางคนแสดงสีหน้าเคร่งขรึม คิ้วขมวดเวลาปฏิบัติทำ จากการสัมภาษณ์นักเรียนคนดังกล่าวพบว่าสาเหตุที่ต้องทำคิ้วขมวดเป็นเพราะความตั้งใจไม่ใช่เพราะเกิดจากการสงสัย ไม่เข้าใจ

การสื่อสารโดยใช้การปฏิบัติทำทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้ นักเรียนเห็นภาพ และเข้าใจว่าท่าทางที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติอย่างไร เด็กส่วนใหญ่มีความเข้าใจเมื่อครูสื่อสารโดยใช้การปฏิบัติทำทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพราะทำให้รู้ว่าต้องทำท่าแบบไหนจึงจะถูกและสวยงาม ควรวางมือ ก้าวเท้าในระดับไหนจึงจะถูกต้อง และรู้สึกชอบและชื่นชมเมื่อครูออกมาทำท่าสวย ๆ ให้ดู เขารู้สึกชื่นชมครูที่ครูทำสวย และยึดเอาเป็นแบบอย่างว่าจะทำท่าให้สวย ๆ อย่างที่ครูทำ

วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด

1) กล่าวขมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูขอยเท้าได้ดีแล้วค่ะ แต่หนูจะทำสวยขึ้นอีกถ้าเอาเท้าทั้งสองข้างเข้ามาชิดกันนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ใช้น้ำเสียงปกติ ยกมือซ้ายขึ้นเล็กน้อย ชี้ไปที่เท้าของนักเรียน

การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน หากครูผู้สอนใช้การดำหนหรือการว่ากล่าวอาจทำให้นักเรียนเกิดความคิดด้านลบต่อครูผู้สอน นักเรียนอาจไม่ชอบครูผู้สอนส่งผลให้ไม่อยากปฏิบัติตามที่ครูผู้สอนบอกและไม่เชื่อฟัง ดังนั้นการสื่อสารเพื่อการแก้ไขข้อผิดพลาดหากครูผู้สอนเปลี่ยนวิธีการเป็น การใช้การชมเชยในเบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนสวยงามยิ่งไปกว่าเดิมจะเป็นวิธีการสื่อสารที่ทำให้นักเรียนพร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตามมากกว่าการใช้การว่ากล่าว ดิเตียน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ตั้งวงสวยมากเลยแต่อย่าลืมเก็บนิ้วก้อยนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้น้ำเสียงดังขึ้นเล็กน้อย ท้ายประโยคเน้นเสียงให้สูงขึ้น สบสายตากับนักเรียนคนที่ต้องการจะสื่อสาร

การสื่อสารด้วยการพูดต้องทำควบคู่กับการสื่อสารด้วยสายตา การสบสายตากับนักเรียนทำให้การสื่อสารส่งไปถึงผู้รับได้ดียิ่งขึ้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ยกเท้าสูงดีมากค่ะ อย่าลืมหักข้อเท้าด้วยนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เงยหน้าขึ้นเล็กน้อย ยกคิ้วทั้งสองข้างขึ้นสูง ท้ายประโยคใช้เสียงสูงขึ้นจากปกติ

วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด ครูผู้สอนจะใช้การกล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วเสริมการเตือนความจำในสิ่งที่นักเรียนลืมปฏิบัติในตอนท้าย ด้วยวิธีการบอกกล่าวมิใช่การตำหนิ วิธีการนี้ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณไม่ได้ถูกตำหนิแต่ครูต้องการให้ตนเองทำทำออกมาได้ถูกต้องที่สุดครูจึงช่วยเตือนความจำให้กับเขา ทำให้เขารู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับครูและไม่รู้สึกแตกแยก ครั้งต่อ ๆ ไปจึงตั้งใจฟังครูมากขึ้น

ครูส่วนใหญ่พูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล สีหน้ายิ้มแย้ม สบสายตากับนักเรียนในห้องด้วยความจริงใจและตั้งใจชมนักเรียนจริง ๆ ในการอธิบายสิ่งที่ถูกต้องครูจะพูดด้วยจังหวะที่ช้าลงกว่าการชมเชยในตอนแรกและค่อย ๆ อธิบายหรือตักเตือนให้นักเรียนปฏิบัติทำทางสวยงามยิ่งขึ้น

เมื่อครูผู้สอนต้องการจะแก้ไขข้อผิดพลาดในนักเรียนที่มีช่วงอายุ 6-8 ปี ครูผู้สอนจะใช้การกล่าวชมถึงข้อดีที่นักเรียนทำอยู่ก่อนแล้วจึงกล่าวเสริมถึงการทำให้ทำนั้น ๆ ให้สมบูรณ์แบบขึ้น โดยจะไม่บอกตรง ๆ ว่าเขาทำผิดเพราะจะทำให้เขาเสียความรู้สึกและไม่อยากพยายามทำทำนั้น ๆ อีกต่อไป เพราะถูกครูตำหนิ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน เด็กทั้งหมดชอบให้ครูชมก่อนแล้วถ้าเขายังมีบางส่วนที่ผิดแล้วครูบอกให้เพิ่มเติม เขาก็จะเต็มใจรับฟังและทำตามเพราะต้องการให้ตนเองทำทำให้ถูกต้องที่สุด

2) ถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “อ๊ะ ทำไมจิบไม่ค่อยดิงเลยวันนี้”

สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ต้นประโยคใช้เสียงดัง สีหน้าปกติ เอียงคอทางซ้ายเล็กน้อย เมื่อกล่าวมาถึงท้ายประโยคจึงอมยิ้ม สบสายตากับนักเรียนที่ยังจิบไม่ถึง

การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมกำลังใจให้นักเรียน แม้จุดประสงค์หลักของครูในการสื่อสารคือเพื่อต้องการให้นักเรียนแก้ไขข้อผิดพลาด แต่ด้วยการสื่อสารในลักษณะนี้เป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่าตนกำลังถูกตำหนิและพร้อมจะแก้ไขเพราะตนเองเคยทำได้ดีอย่างที่ครูกล่าวไว้

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ตั้งวงแบบแขนไม่หักของคุณครูไปไหนน้า”

สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สื่อสารพร้อมกับมองหน้านักเรียนเมื่อกล่าวต้นประโยคแต่ตอนท้ายประโยคเบือนหน้าและสายตาไปยังนักเรียนคนอื่น ๆ ใช้โทนเสียงสูงกว่าปกติ

การสื่อสารเพื่อการแก้ไขข้อผิดพลาดนี้ใช้กับนักเรียนในส่วหนึ่งของห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นเพื่อเป็นการไม่ให้นักเรียนรู้สึกเขินอาย ครูจึงใช้วิธีการไม่พูดชื่อของนักเรียน แต่ครูใช้สายตามองผ่านไปยังคนที่ต้องการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนรู้ว่าครูกำลังสื่อสารกับนักเรียนคนนั้น ๆ อยู่ จากนั้นจึงมองนักเรียนคนอื่น ๆ ถัดไป วิธีการนี้ใช้ได้ดีเมื่อครูผู้สอนไม่ต้องการตำหนิให้นักเรียนเกิดความเขินอาย การรู้สึกเขินอายเมื่อนักเรียนยังทำทำไม่ได้ไม่ถูกต้องหรือลืมปฏิบัติในบางส่วไปอาจทำให้นักเรียนในวินัยนี้ไม่อยากมาเรียนอีกต่อไปได้

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เอ๊ะ วันนี้ขอยเท้าไม่ค่อยถี่เท่าอาทิตย์ที่แล้วเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คำอุทานใช้เสียงสูง จากนั้นกลับมาใช้โทนเสียงปกติ พูดพร้อม กับเดินช้า ๆ ไปรอบ ๆ นักเรียนที่กำลังปฏิบัติท่า

ครูผู้สอนพูดด้วยเสียงสูงในการเอ่ยคำอุทานต้นประโยคพร้อมกับเลิกคิ้วขึ้นด้านบน สายตาและ ใบหน้ามองไปยังผู้เรียนที่ปฏิบัติท่ายังไม่ถูกต้อง บางประโยคใช้เสียงสูงปิดท้ายประโยคเมื่อเป็นประโยค คำถาม ครูผู้สอนบางท่านพูดพร้อมกับมองหน้านักเรียนเมื่อกล่าวต้นประโยคแต่ตอนท้ายประโยคจะ เบือนหน้าและสายตาไปยังนักเรียนคนอื่น ๆ นักเรียนคนดังกล่าวก็จะมองหน้าครูผู้สอนเมื่อรู้ว่าครูผู้สอน หันมาถามตนจึงพยายามจะทำให้เหมือนกับที่ครูผู้สอนบอก นักเรียนบางคนปฏิบัติท่าไปยิ้มไป นักเรียนบางคนทำหน้าเฉยแต่พยายามปฏิบัติท่าในแบบใหม่ตามที่ครูผู้สอนบอก

เมื่อครูผู้สอนถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำมาก่อนหน้านี้ เด็กจะรู้สึกอยากที่จะทำอย่าง ที่ครูผู้สอนต้องการด้วยตนเองแทนที่จะใช้วิธีการตำหนิ ครูผู้สอนจะเลือกใช้การถามถึงสิ่งดีที่นักเรียนเคย ทำได้ การใช้วิธีการเช่นนี้จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดด้วยตนเอง และรู้สึกว่าได้ถูก บังคับหรือเป็นการกดดัน

3) ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เดี๋ยวคุณครูจะทำแบบที่หนูรำเมื่อกันี้ให้ดูนะ ไม่ สวยใช่ไหม แล้วถ้าคุณครูทำแบบนี้ อันไหนจะสวยมากกว่ากัน หนูชอบอันไหนคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครู เมื่อสื่อสาร: ครูผู้สอนพูดด้วยสีหน้าปกติ ไม่ยิ้มหรือไม่ทำหน้าบึ้งตึง มือขวายกขึ้นตั้งแขนตรง แล้วมือ ปลดปล่อยลงข้างลำตัว ยกมือขวาขึ้นอีกครั้งทำแขนให้งอต่ำกว่าเดิม หันกลับมามองนักเรียนในห้องโดยมอง ผ่าน มีได้เจาะจง

อีกวิธีการหนึ่งในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนสามารถทำได้ด้วยการปฏิบัติทั้งแบบที่ ถูกต้องและแบบที่ผิดให้นักเรียนดู ทำให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างท่ารำทั้งสองแบบและให้ เขาเป็นผู้พิจารณาเอง เลือกเองว่าท่าแบบไหนจึงจะดูสวยงามกว่ากัน โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะรัก สวยรักงามเขาจะเห็นภาพของการปฏิบัติแบบผิด ๆ เกิดการจดจำและไม่อยากปฏิบัติแบบผิด ๆ เพราะ ดูไม่สวยงาม นักเรียนจะเลือกปฏิบัติในแบบที่ถูกต้องหรือพยายามทำให้ถูกต้องที่สุดเพราะทำแล้วสวย กว่าท่าในแบบผิด ๆ

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูมีให้เลือก 2 ข้อ ถ้าเป็นหนูหนูจะทำข้อ ไหนคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้น้ำเสียงดังขึ้นเล็กน้อย สีหน้าปกติ จีบมือซ้ายของข้อศอก ไปทางด้านหลัง จีบมือขวาตั้งข้อศอก ส่งแขนไปทางด้านหลัง สบสายตากับนักเรียนคนหนึ่งผ่านกระจก

การแก้ไขข้อผิดพลาดโดยการปฏิบัติให้นักเรียนดูทั้ง 2 แบบ ทั้งในแบบที่ถูกต้องและแบบที่ผิด นั้น เป็นการทำให้นักเรียนเห็นถึงการปฏิบัติท่าในแบบที่ไม่ถูกต้องควบคู่กับการปฏิบัติท่าแบบที่ถูกต้อง

ดังนั้นเมื่อเขาปฏิบัติเองเขาจะเข้าใจว่าสิ่งที่ครูกล่าวถึงว่าทำที่ไม่ถูกต้องนั้นจะปฏิบัติออกมาเป็นเช่นไร นักเรียนจะปรับปรุงตัวเอง แก้ไขทำเมื่อตนเองทำผิดเพราะเข้าใจและเห็นภาพในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง

4) พุดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ต้องทำแบบนี้ละคะ เป็นทำที่ถูกต้อง”
 สีนหน้า/ ทำทางของครูเมื่อสื่อสาร: ต้นประโยคใช้เสียงดัง สบสายตากับนักเรียนทีละคน สีนหน้าจริงจัง
 การสื่อสารแบบการให้ข้อมูลแต่ด้านที่ถูกต้องทำให้นักเรียนเข้าใจว่าการปฏิบัติในแบบที่ถูกต้องควรจะทำปฏิบัติเช่นไร ประกอบกับการใช้ระดับเสียงที่ดังขึ้น เป็นการเรียกความสนใจของนักเรียนกลับมาที่ครูผู้สอน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เวลาจับต้องกรีดนิ้วที่เหลื่อออกไป ทำแบบที่ คุณครูทำ” สีนหน้า/ ทำทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้เสียงดังขึ้นกว่าปกติ พยักหน้าลงเล็กน้อย เดินไปหา นักเรียนที่ยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้อง

การสื่อสารในการแก้ไขข้อผิดพลาด วิธีการที่ครูผู้สอนใช้ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ข้อมูลในด้านที่ถูกต้องแก่นักเรียนหรือการสาธิตในแบบที่ถูกต้องให้นักเรียนเห็น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ดูครูนะคะ ทำแบบนี้เท่านั้นแบบอื่นไม่เอา นะคะ” สีนหน้า/ ทำทางของครูเมื่อสื่อสาร: พยักหน้าลง 2 ครั้ง ยกเท้าขวาขึ้นด้านหน้า สบสายตากับนักเรียน ที่ยกเท้าไม่ได้ไม่ถูกต้อง สวยงาม

ครูผู้สอนบางท่านจะเลือกใช้การแก้ไขข้อผิดพลาดในแบบการเลือกให้ข้อมูลในด้านที่ถูกต้องเท่านั้นและไม่ ใช้การให้ข้อมูลในด้านตรงกันข้ามเพราะไม่ต้องการให้นักเรียนเกิดความสับสน

น้ำเสียงของครูผู้สอนจะดังขึ้นและเข้มมากกว่าปกติ สีนหน้าจริงจังและมองกวาดสายตาไปยังนักเรียนแต่ละคน นักเรียนบางคนมองด้วยสีหน้าสงสัย นักเรียนบางคนปฏิบัติทำตามไปพร้อม ๆ กับที่ครูผู้สอนปฏิบัติ บางพูดแทรกถามครูขึ้นมาในขณะที่ครูผู้สอนกำลังปฏิบัติทำเพื่อถามความสงสัยว่าตนทำได้ถูกต้องดีแล้วหรือยัง นักเรียนบางคนจับกลุ่ม นั่งหันหน้าเข้าหากันมีนักเรียนคนหนึ่งเริ่มทำท่าขึ้นมาให้กลุ่มเพื่อนดู เพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ในละแวกเดียวกันจึงทำตามเพื่อน และมองมายังครูผู้สอนเพื่อตรวจสอบว่าตนทำเหมือนครูหรือเปล่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการใช้วิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีความขัดแย้งกันอยู่คือการสื่อสารโดยปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันกับการพูดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด โดยมีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสื่อสารโดยปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่าแบบที่สื่อสารด้านที่ถูกต้องเพียงด้านเดียว จากประสบการณ์การสอนส่วนตัวของผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสื่อสารให้นักเรียนเห็นภาพทั้งสองแบบว่าสิ่ง

ใดคือสิ่งที่ถูกต้องและควรปฏิบัติกับแบบตรงกันข้ามที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเกิดการเปรียบเทียบ นักเรียนก็จะพยายามไม่ทำสิ่งผิดเพราะเห็นว่าไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง เขาจะเข้าใจว่าแบบที่ถูกต้องจะอย่างไรเกิดการเปรียบเทียบในจิตใจด้วยตนเอง ผังเป็นความทรงจำ แต่หากครูผู้สอนสื่อสารแต่เพียงสิ่งที่ถูกเพียงด้านเดียว เมื่อนักเรียนปฏิบัติทำ นักเรียนจะไม่เข้าใจและไม่รู้ว่าสิ่งที่เขากำลังปฏิบัตินั้นยังไม่ถูกต้อง ไม่รู้ว่าตนเองทำผิดอย่างไร แม้ครูผู้สอนจะบอกสิ่งที่ถูกต้องให้เขาแก้ไขแล้ว แต่ในครั้งต่อ ๆ ไปเขาก็จะยังทำผิดอยู่เพราะไม่เกิดการเตือนตัวเองให้ทำถูกต้อง จากการได้เห็นสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกเปรียบเทียบกันภายในใจ

5) ไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดแต่จะพูดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูทำแบบนี้ ครูว่าสวยกว่าอีก” สีหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นสูงกว่าระดับปกติเล็กน้อย เปิดปลายคางขึ้นเล็กน้อย สายตาทั้งสองข้างมองไปที่นักเรียนคนที่ครูต้องการจะสื่อสาร เดินเข้าไปใกล้กับนักเรียนคนนั้น ทำท่าให้ดูเป็นตัวอย่างใกล้ ๆ

เมื่อนักเรียนปฏิบัติทำไม่ถูกต้อง ครูผู้สอนจะไม่บอกว่าการทำผิดแต่จะให้ข้อมูลในแบบที่ถูกต้องและกล่าวเสริมถึงส่วนดีของด้านที่ถูกต้องนั้นแทน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำแบบนี้ดีที่สุดนะคะ ถ้าหนูทำได้หนูจะรำสวยที่สุดเลย” สีหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ก้มหน้าลงเล็กน้อย มือขวาจับที่ข้อมือของนักเรียนคนที่ยังปฏิบัติทำไม่ได้ไม่ต้องกดข้อมือให้ต่ำลง จับที่ปลายนิ้วมือแล้วดัดปลายนิ้วมือเข้าหาลำตัว สีหน้าเฉย ๆ แต่ยิ้มเล็กน้อย น้ำเสียงปกติท้ายประโยคลากเสียงยาวออกไปเล็กน้อย

หากต้องการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนด้วยการไม่กล่าวติเตียน ครูผู้สอนต้องแสดงสีหน้าไม่โกรธหรือตำหนินักเรียนเพราะนักเรียนจะสังเกตเห็นความผิดปกติทางสีหน้า เมื่อครูผู้สอนเลือกจะใช้วิธีการไม่กล่าวตำหนินักเรียนและให้ข้อมูลในด้านที่ถูกต้องประกอบกับการให้เหตุผลว่าดีกว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องแสดงความจริงใจให้นักเรียนเห็นทั้งสีหน้าและการปฏิบัติ

เมื่อครูผู้สอนต้องการจะสื่อสารในลักษณะดังกล่าวจะแสดงสีหน้าปกติ ไม่ยิ้มแย้ม ไม่ทำหน้าบึ้งตึงแต่จะพูดด้วยน้ำเสียงจริงจัง เมื่อนักเรียนได้ยินสิ่งที่ครูสื่อสาร นักเรียนที่ปฏิบัติทำในลักษณะเดิมจะเปลี่ยนพฤติกรรมไปปฏิบัติในท่าตามลักษณะที่ครูผู้สอนบอกว่าสวยหรือดีกว่าเดิม จะมีนักเรียนบางคนที่ไม่ได้ฟังสิ่งที่ครูผู้สอนสื่อสารและยังคงทำท่าแบบเดิม

นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกชื่นชอบที่ครูไม่ใช้การว่ากล่าว ตำหนิ หรือดุ แต่ยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เข้าใจเมื่อครูผู้สอนใช้วิธีการนี้ในการแก้ไขข้อผิดพลาด อาจเป็นเพราะเด็กในวัย 6-8 ปี ยังไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ครูกำลังสื่อสารคือการบอกให้เขาแก้ไข จากการสัมภาษณ์นักเรียนรู้ว่าทำแบบที่ครูบอกให้ทำแล้วจะทำท่าสวยแต่ไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนกำลังทำคือกำลังทำผิดอยู่และบางครั้งก็เผลอทำอีกเพราะคิดว่าเป็นไร ครูไม่ดุ

6) สมมติให้นักเรียนเป็นตัวละครเช่น เจ้าหญิง พร้อมกับบอกว่าถ้าแก้ไขตามสิ่งที่ครูบอกไปได้ นักเรียนจะสวยแบบสิ่งนั้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูเคยเห็นเจ้าหญิงมั๊ยคะ เจ้าหญิงเด่นรำช้า ๆ เวลารำก็ต้องรำช้า ๆ เหมือนที่เจ้าหญิงเด่นรำนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้น มากกว่าปกติเล็กน้อย เน้นเสียงคำว่า “ช้า ๆ” ในช่วงแรก พูดพร้อมกับพยักหน้าลงช้า ๆ 1 ครั้งและพยักหน้าด้วยจังหวะปกติ 1 ครั้ง สายตามองไปที่นักเรียนคนหนึ่งแล้วเปลี่ยนสายตามองไปยังนักเรียนอีกคนหนึ่งแล้วจึงมองนักเรียนทั่ว ๆ ห้อง

การใช้เรื่องราวที่นักเรียนชื่นชอบหรือการใช้เรื่องราวที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคย สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการชักจูงนักเรียนให้เกิดความสนใจในการเรียนได้มากขึ้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูยิ้มสวย ๆ เวลารำ หนูจะสวยเหมือนตุ๊กตาละเลยนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงสูงขึ้นจากระดับปกติเล็กน้อย ใบหน้ายิ้มแย้ม เดินไปที่แถวของนักเรียน สายตามองไปที่นักเรียนแต่ละคนที่เดินผ่านไปถึง

การสมมติให้นักเรียนเป็นเหมือนดังตัวละครที่เขาชื่นชอบและใช้การปฏิบัติท่าที่สื่อถึงลักษณะของตัวละครนั้น ๆ เชื่อมโยงกับการปฏิบัติท่าในแบบที่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกและเกิดแรงบันดาลใจในการตั้งใจเรียนยิ่งขึ้น

ครูจะพูดด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม และใช้โทนเสียงสูงในการสื่อสาร นักเรียนบางคนจะแสดงสีหน้ายิ้มแย้มจากที่ไม่สนใจเรียนเมื่อครูพูดถึงเจ้าหญิงจะหันกลับมามองที่ครู แต่ก็ยังไม่ปฏิบัติตามที่ครูบอก ครูจึงสบตากับนักเรียนที่ไม่สนใจและพูดอีกครั้ง นักเรียนยิ้มและปฏิบัติตามที่ครูสื่อสาร

ในการแก้ไขข้อผิดพลาดในเด็กวัย 6-8 ปี บางครั้งครูผู้สอนต้องใช้การสมมติและสร้างจินตนาการให้กับนักเรียน เช่น สมมติให้นักเรียนเป็นตัวละครเจ้าหญิง พร้อมกับบอกว่าถ้าแก้ไขตามสิ่งที่ครูบอกไปได้ นักเรียนจะสวยแบบสิ่งนั้น จากการสังเกตและสัมภาษณ์ เด็กทุกคนจะชอบให้ครูสมมติและสร้างจินตนาการให้เขา เพราะเขารู้สึกสนุกที่ได้จินตนาการให้ตนเองเป็นสิ่งนั้น ๆ และอยากสวยแบบเจ้าหญิงอย่างที่ครูบอก ทำให้เขายินดีที่จะปรับปรุงแก้ไขตัวเองให้เป็นไปในแบบที่ครูแก้ไขหรือแนะนำ

วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน

1) ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูทำได้ถูกต้องดีมาก ออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูซิคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เดินไปหาเด็กนักเรียนที่ได้รับคำชม ใช้มือขวาแตะที่บ่าของนักเรียน 2 ครั้งเบา ๆ

ครูผู้สอนไม่ควรชมนักเรียนพร่ำเพรื่อและควรชมด้วยความจริงใจ การแสดงสีหน้าและการสัมผัสที่แสดงออกถึงความจริงใจจริงจากครูผู้สอนที่ชื่นชมนักเรียนออกมาจากใจเป็นสิ่งที่นักเรียนสัมผัสได้

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูทำสวยมากค่ะ ไหนลองทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อนซิคะ ทำเมื่อกี้ทำยังไงนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย ทำยประโยคใช้เสียงสูงขึ้นจากเดิม พูดประโยคเดิมซ้ำ 2 ครั้ง ใบหน้ายิ้มเล็กน้อย สายตามองไปยังนักเรียนที่ทำท่าได้ถูกต้องและครูผู้สอนต้องการให้ออกมาทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูหน้าชั้นเรียน

การใช้การชื่นชมประกอบกับการสร้างกำลังใจให้นักเรียนโดยการให้นักเรียนคนที่ทำดีออกมาหน้าชั้นเรียนแล้วทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ เห็น เป็นวิธีการสื่อสารในการชมเชยนักเรียนที่ใช้ได้ผลทั้ง 2 ทาง ทางที่หนึ่งจะเกิดผลกับนักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้ว เขาจะเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกครั้งต่อ ๆ ไป เนื่องจากทำดีแล้วครูชมและยังได้ออกมาทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูหน้าชั้นเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง นอกจากนี้ เพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ในห้องส่วนหนึ่งหวังจะได้ออกมาทำเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูบ้านนักเรียนก็จะพยายามปฏิบัติทำให้ถูกต้องและตั้งใจมากกว่าที่เป็นอยู่

ครูจะชมด้วยความจริงใจ ใบหน้ายิ้มแย้มและสบตากับนักเรียนคนที่ทำได้ดี ครูผู้สอนบางท่านยื่นมือไปแตะที่ป่าของนักเรียนเพื่อแสดงความชื่นชม นักเรียนที่ได้รับคำชมจะยิ้มและรีบออกไปทำทำให้เพื่อนดูหน้าห้องแต่นักเรียนบางคนก็ไม่กล้าทำทำให้เพื่อน ๆ ดู ครูจึงเอ่ยปากชมอีกครั้งเขาจึงกล้าออกไปหน้าชั้นเรียน เพื่อนคนอื่น ๆ เมื่อเห็นเพื่อนได้รับคำชมและเห็นเพื่อนทำเป็นตัวอย่างให้ดูหน้าชั้นเรียนนักเรียนบางคนทำตามเพื่อนที่ได้รับคำชม

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน 4 ท่าน มีกลุ่มตัวอย่าง 2 คนกล่าวถึงการชมนักเรียนว่าจะชมในกรณีที่ทำทุกคนทำไม่ได้แต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวและให้นักเรียนคนนั้นออกมาแสดงให้เพื่อน ๆ ดู เป็นตัวอย่าง การทำเช่นนี้จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกพิเศษและความภาคภูมิใจ ว่าตนได้ออกไปแสดงตัวอย่างที่ถูกต้องให้เพื่อน ๆ ดู และจากการสังเกตเด็กทุกคนที่ทำดี ครูชมและได้ออกไปแสดงเป็นตัวอย่างให้เพื่อนดูจะมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ดีใจและภาคภูมิใจ

2) ชมนักเรียนทุกครั้งที่ทำดีขึ้น หรือมีการพัฒนาขึ้น

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “โอโหจิบสวยจังเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ทำตาโตกว่าปกติ คิ้วทั้งสองข้างยกสูงขึ้นจากปกติ สายตามองไปที่นักเรียนที่ครูต้องการชมเชย

การใช้การชมทุกครั้งเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องเสมือนเป็นการให้แรงเสริมเมื่อมีการปฏิบัติได้ดี

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เดี๋ยวนี้หลังไม้งอกกันแล้วดีมากเลยคะ”
 สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดโดยใช้ระดับเสียงปกติพร้อมกับเดินไปที่ด้านหลังของนักเรียนแต่
 ละคน สายตาไม่ได้มองที่นักเรียนคนใดเป็นพิเศษ เดินวนรอบแถวของนักเรียน 1 รอบแล้วจึงเดิน
 กลับมาที่หน้าห้องเรียน

ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะชมนักเรียนด้วยความจริงใจ มองหน้านักเรียนที่ชมและแสดงสีหน้าท่าทาง
 ที่เป็นมิตร เมื่อนักเรียนได้รับคำชมบางคนยิ้มรับ บางคนไม่ยิ้มแต่จะพยายามทำท่าให้ครูเห็นว่าเขายังทำ
 ได้ดีกว่าเดิมอีก

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า การชมนักเรียนหรือให้แรงเสริมทางบวกเป็นสิ่งสำคัญ
 มากสำหรับการสื่อสารในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็ก เนื่องจากเด็กจะรู้สึกดีใจและเกิดกำลังใจ
 เมื่อครูชมถึงแม้ว่าเด็กคนนั้นจะยังทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร ถ้าครูผู้สอนเห็นว่าเขาได้พยายามแล้ว ครูผู้สอน
 ก็ต้องชมเขา เด็กจะเกิดกำลังใจและอยากจะทำพัฒนาตัวเองมากขึ้นไป เพื่อจะให้ได้รับคำชมอีกเช่นเดียวกับ
 การให้รางวัลหรือการให้คะแนนพิเศษ เด็กจะรู้สึกเกิดกำลังใจหากครูผู้สอนได้มีการให้รางวัล ในขณะที่
 เพื่อนคนหนึ่งได้รับคำชื่นชมจากครูหรือได้รางวัลเมื่อเขาทำได้ดีขึ้น เด็กคนอื่น ๆ ก็อยากได้รางวัลหรือ
 คำชมบ้าง พวกเขาจะเร่งพัฒนาตัวเองให้ได้รับรางวัลหรือคำชื่นชมอย่างที่คุณของเขาได้รับ

3) ค่อย ๆ ชมทีละนิด ไม่ชมมากจนเกินไปจนดูเหมือนไม่จริงใจ

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “วันนี้เด็ก ๆ ร่าสรวกกันมากเลย วันหลังทำ
 แบบนี้อีกนะคะครูชอบมาก” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใบหน้ายิ้มและสบสายตากับนักเรียน
 คนที่ทำได้ดีขึ้น จากนั้นมองไปยังนักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนโดยทั่วไป

ความถี่ของการให้คำชมก็มีผลต่อการแสดงความสำคัญต่อการพูดคำชมในแต่ละครั้ง การชมมาก
 จนเกินไปของครูผู้สอน มิได้แปรผลตามการปฏิบัติที่ดีของนักเรียนเสมอไป การชมบ่อยครั้งจนดูเหมือน
 เป็นเรื่องธรรมดาหรือการชมที่ไม่แสดงถึงความจริงใจจะทำให้การชมในครั้งต่อ ๆ มาเป็นเพียงคำพูดที่
 นักเรียนมองว่ามีได้มีความสำคัญ

ในการชมนักเรียนครูผู้สอนบางท่านกล่าวว่าจะค่อยๆชมทีละนิด ประกอบด้วยสีหน้าที่จริงใจ
 เด็กจะสัมผัสได้ถึงอวัจนภาษาที่เกิดขึ้นหากครูผู้สอนชมพร่ำเพรื่อ โดยไม่จริงใจ จากการสัมภาษณ์
 นักเรียน นักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งกล่าวว่าไม่รู้สึกรดีใจแต่กลับรู้สึกเฉย ๆ เมื่อครูชมอย่างไม่จริงใจและเมื่อ
 หน่ายเมื่อได้รับคำชมมากจนเกินไป ครูผู้สอนกล่าวว่าต้องชมด้วยความรู้สึกชื่นชมจริง ๆ และไม่ชมจน
 เกินความเป็นจริงเพราะเด็กจะรับรู้ได้ถึงความไม่จริงใจจากครูผู้สอน

4) ชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าทำแบบนี้ทุกครั้งเอาไปเลย กดไลค์”
 สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สีน้หน้าเบิกบาน ใบหน้ายิ้มแย้ม มือขวายกขึ้นระดับหัวไหล่
 ชูนิ้วหัวแม่มือ

การใช้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจจำเป็นต้องมาพร้อมกับสิ่งของหรือวัตถุที่จับต้องได้เสมอไป การที่ครูผู้สอนแสดงถึงความจริงใจ หรือการใช้สัญลักษณ์บางอย่างที่เป็นการแสดงออกถึงความพิเศษก็ถือเป็นแรงจูงใจเล็กๆที่ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจได้เช่นกัน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูให้เต็ม 100 คะแนนเลยวันนี้” สีหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงปกติ มองนักเรียนในห้องแต่ไม่ได้เจาะจงที่ใครเป็นพิเศษ ก้มศีรษะลงเล็กน้อย

การให้รางวัลเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะเป็นการเพิ่มแรงเสริมให้กับนักเรียนและช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น การที่ครูพูดโดยมิได้เจาะจงลงไปที่นักเรียนคนใด ประกอบกับการแสดงสีหน้าและท่าทางที่แสดงถึงการตั้งใจพูดทำให้นักเรียนเชื่อว่าครูพูดจริง ๆ เขาก็คิดว่าครูจะให้คะแนนพวกเขาเพราะเขาทำได้ดี วิธีการนี้เป็นเสมือนการให้รางวัลแต่รางวัลที่ได้เป็นคะแนนที่นักเรียนจะได้รับ

ครูผู้สอนบางท่านจะชมพร้อมกับยกนิ้วหัวแม่มือหรือแสดงท่าทางตามคำชมที่ให้นักเรียนพร้อมกับสีหน้ายิ้มแย้มแสดงความพึงพอใจ นักเรียนในห้องเรียนแสดงความกระตือรือร้น นักเรียนบางคนปรบมือเบา ๆ แสดงความพึงพอใจ

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน

1) ทำให้รู้สึกในห้องเรียนไม่มีความกดดัน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ใครทำผิดไม่เป็นไรเลยนะ ลองใหม่นะ เก่งมาก” สีหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงปกติ ใบหน้ายิ้มแย้ม สายตามองผ่านไปไม่ได้มองเจาะจงไปที่นักเรียนที่ทำผิดหรือมิได้มีการตำหนินักเรียนที่ทำผิด เดินไปที่มุมห้องทางด้านขวาและมองนักเรียนในห้องปฏิบัติท่าเดิมใหม่อีกครั้ง

ครูผู้สอนที่ใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะการทำให้ห้องเรียนไม่มีความกดดันจะวางตัวเป็นเพื่อนและให้ความสนิทสนมกับนักเรียน ให้นักเรียนไว้วางใจ ดังนั้นสีหน้าและท่าทางในการสื่อสารจึงเปี่ยมไปด้วยความจริงใจที่มีให้นักเรียนและพูดจากความรู้สึกจริง จากการศึกษาข้อมูลนักเรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่ใช้การสื่อสารในลักษณะนี้นักเรียนในชั้นเรียนจะมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียนพบว่าวิธีการนี้ทำให้เกิดความไว้วางใจในตัวครูผู้สอน หลังจากนั้นจะสื่อสารอะไรกับนักเรียนต่อไปก็จะง่ายยิ่งขึ้น วิธีการทำให้ห้องเรียนไม่มีความกดดันทำได้โดยให้ความเป็นมิตรกับนักเรียน ให้ความสนิทสนมและวางบทบาทของการเป็นเพื่อน เด็กจะกล้าเข้ามาคุย ปรีกษา หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เขาไปพบเจอมาให้ครูฟัง ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ดี หลังจากนั้นจะพูดให้กำลังใจนักเรียนซึ่งจะทำให้เด็กเชื่อเพราะรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกับเขา จากการสัมภาษณ์และสังเกตถึงความรู้สึกของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่อยากมาเรียนเมื่อห้องเรียนไม่มี

ความกดดัน ดังนั้นการทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสบายจะเป็นการสร้างแรงกำลังใจให้เด็กอยากมากเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง

2) ยกตัวอย่างจากรุ่นพี่ (ว่าเมื่อก่อนก็ไม่เก่ง แต่พยายามจึงเก่งขึ้น)

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูเห็นพี่ห้องข้าง ๆ โหมคะ ตอนนีพี่เค้ากระดกขาสวยโหมคะ เมื่อก่อนนี่พี่เค้าก็กระดกขาไม่ได้เหมือนหนูเลยแต่เค้าค่อย ๆ ฝึกไปเรื่อย ๆ ตอนนั้นก็ทำได้แล้ว หนูก็ทำได้เหมือนพี่เค้าละ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยสีหน้า ท่าทางจริงจัง มองไปที่นักเรียนคนหนึ่ง พยักหน้า 1 ครั้ง จากนั้นเปลี่ยนสายตาไปที่นักเรียนอีกคนหนึ่ง สบสายตาและยิ้มให้ 1 ครั้ง แล้วมองไปที่ห้องเรียนห้องข้าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนเด็กโตสักครู่หนึ่ง จึงกลับมาพุดกับนักเรียนในห้อง

วิธีการให้กำลังใจนักเรียนโดยการยกตัวอย่างจากรุ่นพี่ที่นักเรียนเห็นอยู่เป็นประจำและรุ่นพี่เหล่านั้นร่าสวย ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นไปได้จากความใกล้ชิดจากสิ่งที่เห็นอยู่เสมอ เขาจึงเชื่อว่าหากเขามีความพยายามตั้งใจเรียน ตั้งใจฝึกซ้อมเขาก็จะเก่งได้อย่างรุ่นพี่ที่เขาเห็น นักเรียนบางคนคิดว่าตัวเองเก่งไม่เท่าเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ในห้องหรือเก่งได้ไม่เหมือนพี่ ๆ ก็จะเกิดกำลังใจเพราะครูกล่าวว่าเมื่อก่อนรุ่นพี่เหล่านั้นก็ทำไม่ได้มาก่อนเหมือนกับตัวนักเรียน เป็นวิธีการทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันและเขาก็รู้สึกว่ามีวันนี้เขาจะยังไม่เก่ง แต่วันหนึ่งเขาก็จะเก่งได้เหมือนรุ่นพี่ที่ก่อนหน้านี้ก็ไม่เก่งเหมือนกับเขา

ครูผู้สอนสื่อสารพร้อมกับพยักหน้าและพุดด้วยน้ำเสียงหนักแน่นแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจเมื่อครูยกตัวอย่างจากรุ่นพี่ เด็ก ๆ จะตั้งใจฟังเป็นพิเศษนักเรียนบางคนมองไปที่ห้องเรียนที่รุ่นพี่กำลังเรียนอยู่

3) ให้ความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูยกขาสูงขึ้นอีกได้ ครูมั่นใจ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: น้ำเสียงหนักแน่น มองไปยังนักเรียนที่ยังยกขาไม่ได้

การให้ความมั่นใจโดยวิธีการให้ความเชื่อมั่นว่านักเรียนจะทำได้ เป็นวิธีการสื่อสารโดยใช้แรงเสริมทางความรู้สึก เมื่อครูผู้สอนให้ความเชื่อมั่นในตัวนักเรียนว่าจะทำได้ นักเรียนจะเกิดกำลังใจและเกิดความมั่นใจ จากก่อนหน้าที่ครูจะสื่อสารนักเรียนบางคนที่ไม่ได้จะเกิดความไม่มั่นใจและไม่เชื่อว่าตนจะทำได้อีกต่อไปแต่แม้ว่าเขาจะยังทำไม่ได้ การที่ครูผู้สอนเชื่อมั่นในตัวเขาว่าเขาต้องทำได้แน่นอนนักเรียนจะเกิดแรงขับจากภายใน ทำให้เขามีกำลังใจที่จะพยายามปฏิบัติทำต่อไปได้

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “นั่นไหน คุณครูบอกแล้วว่าหนูทำได้” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยเสียงดังขึ้นกว่าเดิม สบสายตากับนักเรียนที่ทำท่าทำได้ถูกต้อง

เมื่อนักเรียนได้พยายามปฏิบัติทำหรือมีการพัฒนาขึ้น การที่ครูผู้สอนย้ำความมั่นใจให้กับนักเรียนลงไปอีกครั้ง ทำให้นักเรียนยิ่งเกิดกำลังใจในการที่จะทำให้ดีขึ้นได้อีก เพราะความเชื่อมั่นที่

ได้รับจากตนเองที่เห็นว่าตนเองทำได้ดีขึ้นจากความตั้งใจและครูผู้สอนย้ำและให้ความมั่นใจลงไปอีกครั้ง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจและไม่ล้มเลิกที่จะตั้งใจเรียนต่อไป

ครูผู้ส่วนใหญ่สื่อสารออกมาจากใจจริง เห็นได้จากแวตตาและสีหน้าที่แสดงออกถึงความจริงใจ และให้ความเชื่อมั่นจริง ๆ ว่านักเรียนจะทำได้ นักเรียนบางคนขมวดคิ้ว บางคนเลิกคิ้วขึ้นด้านบน ริมฝีปากปกติไม่ยิ้มนักเรียนส่วนใหญ่พยายามทำตามทีครูกบอก ด้วยสีหน้าท่าทางที่เต็มไปด้วยความพยายาม นักเรียนบางคนยกขาแล้วล้มลงแต่ก็กลับลุกขึ้นมาทำทำนั้นใหม่อีกครั้ง เมื่อครูผู้สอนเห็นจึงเสริมความมั่นใจเพิ่มเข้าไปอีกว่าเขาจะทำได้

4) แอบไปกระซิบ ให้กำลังใจนักเรียนส่วนตัว เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้รับคำชมพิเศษจากครู

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “วันนี้จับสวดยังเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครู เมื่อสื่อสาร: ครูใช้น้ำเสียงแหบและเบา ใช้มือป้องปากพูดที่หูของนักเรียนที่จะเข้าไปกระซิบและกระซิบ คำชมเป็นการส่วนตัว

การใช้ความเป็นส่วนตัวในการให้กำลังใจด้วยการชมเชย เป็นวิธีการทำให้เกิดความพิเศษ นักเรียนในวัยนี้จะรู้สึกภูมิใจในตนเองจากการชมเป็นพิเศษของครู และธรรมชาติของเด็กในวัยนี้มักจะเปรียบเทียบตนเองกับเพื่อน ๆ ในรุ่นเดียวกันและเมื่อเขาได้รับความเป็นพิเศษจากครูเขาก็จะรู้สึกว่าคุณได้รับสิ่งที่เพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ได้รับ นักเรียนที่ได้รับคำชมด้วยการเข้าไปกระซิบที่ข้างหูของครูผู้สอนจะเกิดความพยายามมากขึ้นกว่าเดิม

นักเรียนที่ได้รับคำชมจะทำทำนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นไปอีกและอมยิ้มเล็กน้อย เพื่อบอกข้างเมื่อเห็นครูมากระซิบที่หูของเพื่อนก็เกิดความสนใจ เหลียวหน้ามามองในขณะที่ยังปฏิบัติทำอยู่

วิธีสื่อสารเพื่อการให้กำลังใจที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่งคือการแอบไปกระซิบให้กำลังใจนักเรียนส่วนตัว เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้รับคำชมพิเศษจากครูเด็กจะรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อครู แอบไปกระซิบกับเขาเพราะรู้สึกว่าตนพิเศษและเก่งกว่าเพื่อนครูจึงต้องมากกระซิบกับเขา การให้กำลังใจในลักษณะของความเป็นส่วนตัวนี้จะทำให้เด็กที่มีความท้อแท้ว่าตนยังทำไม่ได้ไม่สวดย่มาเพื่อนเกิดกำลังใจขึ้นมากกว่าการชมโดยส่วนรวมเพราะการชมในส่วนรวมบางครั้งเขาจะรู้สึกว่าครูไม่จริงใจในการชมเขาเท่ากับการแอบมาชมเป็นการส่วนตัว

5) สร้างเรื่องขึ้นมาเปรียบเทียบให้นักเรียนฟังโดยบอกว่าเขายังทำได้ดีกว่านักเรียนรุ่นก่อน ๆ ที่ครูเคยสอนมา

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูรู้รีเปลา่รุ่นพี่ปีที่แล้วยังทำทำนี้ไม่ได้เลย หนูทำได้อย่างไรเนี่ย สุดยอดเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยเสียงที่ดังขึ้น สีหน้าจริงจัง สายตามองโดยภาพรวมนักเรียนทั้งห้อง มิได้มองเจาะจงที่ใครเป็นพิเศษ

การให้กำลังใจด้วยการกล่าวว่าเขาเก่งกว่าคนอื่น ๆ เป็นการทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ เพราะครูได้ทำการเปรียบเทียบพวกเขากับรุ่นพี่และกล่าวว่าเขาทำได้ดีกว่า นักเรียนจะเกิดกำลังใจจากธรรมชาติของนักเรียนในวัยนี้ที่มักจะนำตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ครูจะแสดงสีหน้าจริงใจมากกว่าปกติ และใช้โทนเสียงสูงและดังกว่าเดิม นักเรียนไม่แสดงสีหน้าใด ๆ ยังคงปฏิบัติต่อไป ไม่มีนักเรียนคนใดพยายามทำให้ดูสวยงามขึ้น นักเรียนไม่แสดงสีหน้าใด ๆ

กลุ่มตัวอย่างบางท่านใช้วิธีการเปรียบเทียบและสร้างเรื่องเพื่อเสริมกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการให้แรงเสริมทางบวก พูดชมเชยว่าสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติยังทำได้ดีว่านักเรียนรุ่นก่อน ๆ ที่เคยสอนมา การเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้เด็กเกิดกำลังใจในการฝึกหัดทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป จากการสัมภาษณ์ถึงความรู้สึกของนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกว่ามันก็ทำได้และหากทำไม่ได้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิดปกติ เพราะอย่างน้อยก็ยังทำได้ดีกว่านักเรียนที่ครูเคยสอน เขาจะเกิดกำลังใจและพยายามทำต่อไป

6) สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูทำทำได้ถูกต้องแล้ว ถ้ามาเรียนสม่ำเสมอ จะเพิ่มความรวดเร็วเข้าไปอีกเยอะเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือถือกรับประกอบจังหวะ ยกขึ้นและลง 1 ครั้ง มองนักเรียนในห้องโดยภาพรวมและเดินไปรอบ ๆ ห้อง

การระบุเวลาลงไปในช่วงที่นักเรียนกำลังพัฒนาและปฏิบัติทำเป็นวิธีการที่จะสร้างกำลังใจ จากความรู้สึกว่าอีกไม่นานพวกเขาจะทำได้ดี เป็นการใช้เงื่อนไขของเวลาเข้ามาเป็นตัวช่วยเสริม

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “หนูจับได้สวยมากเลยเหลือเพียงแค่ส่งไปข้างหลังเยอะ ๆ นะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงปกติ สีหน้าปกติ มือซ้ายจับมือที่ด้านหน้าแล้วมองนักเรียนในห้องอีกครั้ง ส่งจับนั้นไปด้านหลัง หันหลังให้นักเรียนเห็นจับ แล้วหันกลับมามองนักเรียนในห้องโดยมองภาพรวม

การให้กำลังใจด้วยการชื่นชม จากนั้นเสริมสิ่งที่จะทำให้เขาสมบูรณ์ที่สุด ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ามีเหลือเพียงอีกนิด เขาจะปฏิบัติทำได้ดีตามที่ครูผู้สอนกล่าว

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูตัดมือแบบนี้ได้ทุกวัน อีก 1 เดือนมือหนูจะอ่อนสวยงามสมบูรณ์แบบ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพลางพร้อมกับพยักหน้าขึ้นลง 2 ครั้ง ใช้น้ำเสียงดังขึ้นเล็กน้อย สายตามองไปยังนักเรียนคนหนึ่งที่กำลังปฏิบัติทำนั้น ๆ อยู่

การให้เงื่อนไขของเวลาหรือการกำหนดเวลาลงไปในการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละครั้งเป็นการให้จุดหมายปลายทางแก่นักเรียนว่าต้องใช้เวลาเท่าไรความพยายามของเขาจะเป็นผลนักเรียนจะรู้สึกได้ว่าสิ่งที่เขาได้พยายามตั้งใจนั้นมีจุดหมายและมีจุดจบ มิใช่เป็นการพยายามไปเรื่อย ๆ เมื่อไหร่จะเก่งก็ไม่ทราบ เมื่อครูได้กำหนดเวลาบอกแก่นักเรียนว่าเขาพยายามเพิ่มต่อไปอีกเท่านี้ เขาจะเก่งทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการพยายามปฏิบัติต่อไปให้ถึงจุดหมาย

ครูผู้สอนทุกคนสื่อสารด้วยสีหน้าจริงจังและตั้งใจจริง พูดด้วยน้ำเสียงกลาง ครูบางคนทำท่าทางเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดูประกอบ ให้นักเรียนเห็นถึงลักษณะที่ถูกต้อง นักเรียนส่วนใหญ่จะตั้งใจฟังสิ่งที่ครูสื่อสารและพยายามปรับปรุงท่าทางให้ดียิ่งขึ้นตามที่ครูบอก

วิธีการสื่อสารเพื่อการให้กำลังใจนักเรียนอีกวิธีหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากใช้ คือ สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก โดยวิธีการสื่อสารครูจะบอกให้นักเรียนทำได้ดีอยู่แล้ว ครูพึงพอใจกับสิ่งที่นักเรียนทำได้มาก แต่การเพิ่มเติมหรือแก้ไขเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้เขาทำทำได้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น พร้อมกับตั้งระยะเวลาลงไปว่าถ้าเขาได้พยายามมากขึ้นแล้วต้องใช้ระยะเวลาเท่าไรจึงจะสมบูรณ์แบบ เช่น “ถ้าหนูตัดมือแบบนี้ได้ทุกวัน อีก 1 เดือนมือหนูจะอ่อนสวยงามสมบูรณ์แบบ” มิเช่นนั้นเขาจะรู้สึกว่าเป็นความพยายามที่ไม่มีที่สิ้นสุดและเกิดความท้อแท้

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียน

1) การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าอยากראสวยเหมือนพี่ ๆ หนูต้องตัดมือทุกวันนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สบต่านักเรียน พูดด้วยน้ำเสียงจริงจัง ระดับเสียงดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย

นักเรียนในวัยนี้มักมีต้นแบบและชื่นชอบในตัวบุคคลอยู่ภายในใจ การให้ต้นแบบที่ดีแก่นักเรียนและทำให้นักเรียนเห็นถึงจุดหมายของการตั้งใจเรียน ทำให้เขาเกิดความตั้งใจที่จะทำได้เหมือนกับต้นแบบที่ครูยกมากล่าวถึง

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูראสวยหนูจะได้ขึ้นเวที” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: หัวเราะไปพร้อมกับการพูด ไม่สบต่านักเรียน มองผ่านไปทีหน้าต่าง

ครูผู้สอนบางท่านสื่อสารโดยการพูดไปลอย ๆ ไม่มีความตั้งใจหรือจริงจังในการโน้มน้าวใจนักเรียนหรือพูดในเชิงตลกขบขัน นักเรียนในห้องเรียนของครูคนดังกล่าวจึงยังคงไม่สนใจในการเรียน ในขณะที่ครูอีกท่านจะทำตัวเองให้นักเรียนเห็นและยึดเป็นแบบอย่าง เมื่อสาธิตทำรำก็จะทำทำให้สวยงาม นักเรียนในห้องเรียนทุกคนจะตั้งใจและจับจ้องมาที่ครูผู้สอน เมื่อครูรำให้ดู

การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol) ให้นักเรียนเห็น จากการสัมภาษณ์ ครูท่านหนึ่งกล่าวว่าเขาสังเกตเห็นได้ว่า เด็กวัย 6-8 ปี จะคอยมองเขาเวลาเขารำทำสวย ๆ และจะตั้งใจมองเป็นพิเศษ จากการสัมภาษณ์นักเรียนเขากล่าวว่าบางครั้งการที่เขาอยากมาเรียนเพราะเขามีความชื่นชอบในตัวครูผู้สอน ครูรำสวย ครูแต่งตัวสวย เด็กรู้สึกอยากมาพบกับบุคคลที่เขาชื่นชอบ

2) เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำปลาเป็นยังไงนะ ปลาต้องว่ายน้ำกว้าง ๆ ว่ายน้ำไปกว้าง ๆ นะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียง สูง-ต่ำ สลับกัน มือทั้งสองข้างประสานกันทำเป็นตัวปลา ว่ายน้ำนักเรียนในห้อง ใบหน้ายิ้มแย้ม

การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนานในการเรียนเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลดีกับนักเรียนในวัยนี้เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะชอบจินตนาการ การใช้เรื่องราวที่ทำให้นักเรียนทำพร้อมกับการสร้างจินตนาการร่วมด้วยนั้น ทำให้เขารู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ไก่จิก ๆ ๆ ๆ จิกเร็วค่ะ ไก่วิ่งจิกหนอน หนอนวิ่งหนีไปไกลแล้วนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ประบมือ และประบจ้งหว่าให้เร็วขึ้นเพื่อให้ นักเรียนวิ่งไปข้างหน้า ใช้น้ำเสียงดังขึ้นกว่าปกติ สีหน้าปกติยิ้มที่มุมปาก ทำตาโตขึ้นเล็กน้อย

การใช้จินตนาการเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก ไม่รู้สึกมาเรียนแล้วมีความเครียดหรือน่าเบื่อ พวกเขา ก็อยากกลับมาเรียนอีกในครั้งต่อ ๆ ไปเพราะสนุกเมื่อมาเรียน

3) สร้างความน่าตื่นเต้นและน่าติดตามในการมาเรียน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เดี่ยวอาทิตย์หน้าครูจะเอารามเกียรติ์ ตอนที่ มีกวางทองมาเล่าให้ฟังดีกว่า” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนในห้อง มิได้มองที่นักเรียนคนใดเป็นพิเศษ เมื่อพูดจบประโยค อ้าปากกว้างพร้อมกับยิ้มเล็กน้อย

การทิ้งท้ายหรือการให้สัญญา เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะโน้มน้าวนักเรียนให้กลับมาเรียนได้ใน สัปดาห์ถัดไป นักเรียนบางคนเมื่อมาเรียนในสัปดาห์ถัดไปเข้ามาทวงถามครูก่อนที่จะเรียนว่าอาทิตย์ที่ แล้วครูสัญญาอะไรกับเขาไว้ สัปดาห์นี้ครูต้องทำให้เขาตามที่สัญญากันไว้

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “วันนี้เราจะมาแปลงร่างเป็นสัตว์ต่าง ๆ กัน ไหนใครอยากเป็นสัตว์อะไรบ้างคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้น้ำเสียงหนักแน่นและพูดเสียงดังกว่าปกติ ช่วงเวลาที่ตั้งคำถามมองไปยังนักเรียนคนหนึ่งด้านหน้าห้องจากนั้นเปลี่ยนสายตามองไปยัง นักเรียนอีกคนที่นั่งในแถวที่สองพร้อมกับพยักหน้าลงเล็กน้อย

การใช้วจนภาษาสีหน้า ท่าทางของครูผู้สอนในการสร้างความน่าตื่นเต้นในห้องเรียนนาฏศิลป์ นั้นเป็นส่วนเสริมกันที่จะทำให้นักเรียนทั้งเกิดความสนุก ตื่นเต้น และเกิดการน่าติดตามไปพร้อม ๆ กัน

4) ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “มาเร็ว วิ่งมาจับมือคุณครู” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ทำตาโตมากกว่าปกติ ใช้น้ำเสียงระดับปกติไม่ใช้เสียงดังไปกว่าเดิม แขนทั้งสองข้างยื่นออกไปทางด้านหน้าพร้อมกับกวักมือเรียกนักเรียนในห้อง 2 ครั้ง เดินไปหานักเรียนที่กำลังเดินเข้ามาหา

การโน้มน้าวใจด้วยการให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ นักเรียนจะ รู้สึกว่าครูคือพวกของเขา ไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขาจึงยินดีที่จะมาเรียน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าทำดีเดี๋ยวครูจะมาเล่นเกมด้วยนะ”
 สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือทั้งสองข้างจับกันไว้ที่ด้านหลัง เดินไปรอบ ๆ นักเรียนในห้อง
 พูดด้วยน้ำเสียงปกติ พยักหน้าลงเป็นจังหวะ 2 ครั้ง

การวางตัวเป็นเพื่อนทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิด สนทนากับครูและหลายครั้งที่นักเรียน
 อยากมาเรียนเพราะอยากมาเจอครูที่พวกเขา รัก

ครูผู้สอนจะใช้น้ำเสียงสูง-ต่ำ พร้อมกับท่าตาโต สร้างความสนุกสนาน ครูผู้สอนบางท่านจะ
 เป็นคนนำในการทำให้เหมือนกับเรื่องราวที่กำลังเล่า ผู้เรียนให้ความสนใจเป็นพิเศษเมื่อครูผู้สอนเล่า
 เรื่องราว นักเรียนทุกคนตื่นตัว ในนักเรียนบางคนก็แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายเมื่อครูเริ่มเล่าเรื่องราวกลับมีสี
 หน้าสดใสเบิกบานและทำตามตามที่ครูผู้สอนกล่าว

กลุ่มตัวอย่างบางคนใช้การเล่าเรื่องราว เล่านิทาน ประกอบการปฏิบัติทำสร้างความสนุกสนาน
 เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อครูใช้วิธีการสื่อสารในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนด้วยวิธีการนี้
 เด็กวัย 6-8 ปีส่วนมากจะชอบมากเพราะเด็กในวัยนี้จะรู้สึกสนุกเมื่อได้จินตนาการเรื่องราวและท่าทาง
 ไปพร้อม ๆ กับเรื่องที่ครูเล่า

วิธีการสื่อสารของครูเพื่อควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน

1) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าใครไม่เอียงขวา คุณครูจะไม่ให้พักนะ”
 สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้น้ำเสียงดังขึ้นและหนักแน่น สายตามองไปที่นักเรียนที่ทำท่าทางไม่
 ถูกต้อง

เมื่อนักเรียนไม่เชื่อฟังและไม่อยู่ในระเบียบวินัย วิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนกลับเข้าสู่ระเบียบ
 วินัยได้คือการกำหนดให้เกิดบทลงโทษที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อเป็นการบอกให้นักเรียนทราบถึงสิ่งที่ไม่ควร
 ทำ แต่หากนักเรียนยังฝ่าฝืน ก็เป็นสิทธิ์ของครูที่จะกล่าวตักเตือนนักเรียนหรือลงโทษนักเรียนได้
 เนื่องจากได้มีการกำหนดข้อตกลงเอาไว้ก่อนหน้าแล้ว

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “อย่าลืมนะคะ แขนไม่ถึงโดนหัก 2 คะแนน”
 สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินไปยังหลังห้อง พูดพร้อมกับมองนักเรียนผ่านกระจกที่อยู่หน้าห้อง
 ใบหน้านิ่งเฉยไม่แสดงอารมณ์ใด ๆ

วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนจะเข้าใจเหตุผลที่ครูต้องลงโทษ ดังนั้นจึงเป็นการสร้างนิสัยของความมี
 เหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัวนักเรียนโดยทางอ้อม การใช้สีหน้าในการบอกกล่าวบทลงโทษ ครูผู้สอนควรจะ
 แสดงสีหน้าจริงจัง ไม่ควรพูดในเชิงขบขันเพราะจะทำให้นักเรียนเห็นว่ากฎเกณฑ์นั้นไม่สำคัญทำให้
 นักเรียนไม่เคารพในข้อกำหนดที่ตกลงร่วมกัน หรือการแสดงสีหน้าที่นิ่งเฉย ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้
 นักเรียนรู้ว่าสิ่งที่ครูพูดนั้นไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าคุยกันเสียงดังครูจะให้ตั้งวงค้างไว้ไม่ต้องกลับบ้านเลย” สื่อน้ำ/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขึ้นกว่าปกติ สายตามองไปที่หน้าพีกา หลังจากนั้นมองกลับมายังนักเรียนในห้อง ไม่ได้เจาะจงมองที่นักเรียนคนใด ใบหน้าอึมครึมเล็กน้อย

บางครั้งการกำหนดบทลงโทษ อาจไม่จำเป็นต้องเป็นการกำหนดไว้ในเรื่องใหญ่ ๆ อย่างเช่น ระเบียบการใช้ห้อง หรือเวลาการเข้าห้องเรียน การกำหนดถึงบทลงโทษ อาจมาได้ในรูปแบบของการรักษาระเบียบวินัยในเรื่องเล็ก ๆ อย่างเช่นการคุยกันในห้องเรียนก็เป็นได้

2) ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำอะไร

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าเสียงดังในห้องเรียนจะโดนทำค่าค้างไว้จำได้ไหมคะ” สื่อน้ำ/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับน้ำเสียงปกติ พูดพร้อมกับพยักหน้าลง 1 ครั้ง มองกวาดสายตาไปที่นักเรียนในห้องเรียนทีละคน

การย้ำเรื่องระเบียบวินัยอยู่เสมอจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะเตือนให้นักเรียนระมัดระวังตัวเองเมื่อจะทำผิด

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ไหน กฎของห้องเรียนเราข้อที่ 1 ว่ายังไงนะคะ” สื่อน้ำ/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คิ้ว ทั้ง 2 ข้างยกสูงขึ้นกว่าระดับปกติ ใช้น้ำเสียงดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย ยิ้มที่มุมปากสายตามองไปที่หน้าต่างด้านหลังห้องเรียน

การพูดให้นักเรียนย้ำเตือนความจำในกฎกติกาที่ตกลงร่วมกันในห้องนั้น ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้กับการกล่าวโดยใช้คำถามซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังโดนดุหรือกำลังถูกตำหนิ หรือย้ำเตือนเมื่อนักเรียนกำลังทำผิดได้ด้วยเช่นกัน

3) ใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูวิ่งในห้องเรียนแล้วหกล้มไปชนโต๊ะ หนูจะต้องไปหาหมอให้คุณหมอฉีดยาเลยนะ” สื่อน้ำ/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยระดับน้ำเสียงปกติแต่ระดับความเร็วของการพูดลดลงเล็กน้อย สายตาสบตากับนักเรียนที่กำลังสื่อสารด้วย มือขวาจับที่แขนของนักเรียนเบา ๆ

การบอกให้นักเรียนทราบถึงสาเหตุที่ครูต้องห้ามนักเรียนไม่ให้ปฏิบัติในบางอย่างจะทำให้ นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลที่ครูไม่ให้ปฏิบัติและยังครูผู้สอนให้เหตุผลของการห้ามปฏิบัติอันเนื่องมาจากครู ต้องการรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน จะทำให้นักเรียนไม่คิดขัดแย้งกับครูผู้สอนในทากลับกัน นักเรียนบางคนกลับรู้สึกรักครูผู้สอนเพิ่มมากขึ้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เห็นมั๊ยคะ ถ้าหนูเอาขาขึ้นมาบนกำแพง มันจะเป็นรอยสีดำสกปรกไม่สวยเลยใช้ไหมคะ หนูอยากให้กำแพงห้องเรียนเราเป็นสีดำ ๆ ไปหมดหรือคะ”

สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: นั่งคุกเข่าลงที่พื้น นิ้วชี้มือขวาชี้ไปยังบริเวณที่ผนังห้องเรียนเป็นรอยสกปรกสีดำ สายตาสบตากับนักเรียนคนที่ครูผู้สอนกำลังสื่อสารด้วย คิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นช่วงท้ายของประโยค พูดโดยใช้น้ำเสียงปกติในระดับเสียงที่เท่ากันทั้งประโยค

บางครั้งการให้เหตุผลในการควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยนั้น ครูผู้สอนบางท่านจะให้เหตุผลของการห้ามปฏิบัติพร้อมกับการตั้งคำถามถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการปฏิบัติสิ่งนั้นและถามนักเรียนว่าจะดีหรือไม่หากปล่อยให้เป็นอย่างนั้น วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในลักษณะจะทำให้ให้นักเรียนในวัยนี้คล้อยตามได้ง่ายเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้เป็นช่วงที่ชอบการตั้งคำถาม คำตอบ เมื่อครูผู้สอนใช้การให้เหตุผลประกอบกับการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ นักเรียนจึงเกิดการคิดตามสิ่งที่ครูถามเข้าใจในสิ่งที่ครูห้ามปฏิบัติ

4) กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ไบนเบอร์ 1 ต้องอยู่ตรงไหนนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย สายตามองกวาดไปที่นักเรียนทั่ว ๆ ห้องหันซ้าย ขวา มองหานักเรียน

การกำหนดตำแหน่งให้กับนักเรียนหรือการแทนชื่อหรือตัวเลข เพื่อสื่อถึงตำแหน่งที่นักเรียนต้องอยู่ จะทำให้นักเรียนในวัยนี้เกิดการจดจำได้ง่ายและเด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้กับนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็วว่าการเรียกชื่อนักเรียนโดยทั่วไป

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “คนที่ทำท่าเสร็จแล้วให้วิ่งเข้าบ้านนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือขวายกขึ้นชี้ไปที่หลังห้อง ใช้เสียงดังกว่าระดับเสียงปกติ

การใช้เรื่องราวหรือการใช้การเปรียบเทียบ เพื่อควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นอีกวิธีการที่นักเรียนในวัยนี้จะจดจำได้ง่าย เมื่อครูผู้สอนกำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติพร้อมกับกล่าวถึงสิ่งที่แสดงเรื่องราวและให้นักเรียนปฏิบัติตาม นักเรียนจะเกิดความสนุกสนานและเต็มใจปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการ

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เห็นรอยบนพื้นไหมคะ นี่คือจุดที่หนูต้องไปยืนนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: นิ้วชี้มือซ้ายชี้ไปยังจุดตำแหน่งบนพื้น และนิ้วชี้ไปที่จุดบนพื้น 4 ครั้ง สายตามองไปยังนักเรียนคนหนึ่งที่กำลังสื่อสาร น้ำเสียงหนักแน่น คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย

การสร้างจุดสนใจให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนจดจำได้ง่าย เมื่อครูผู้สอนต้องการสื่อสารเพื่อการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย การใช้สีหน้าทางที่เอาจริงเอาจังจะช่วยให้นักเรียนปฏิบัติตามได้ในทันที เพราะนักเรียนจะสังเกตสีหน้าท่าทางของครูผู้สอนขณะทำการสื่อสารไปพร้อม ๆ กัน หากครูผู้สอนพูดเล่นไปหัวเราะไป นักเรียนจะไม่เชื่อถือและคิดว่าครูเล่นจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม

5) เปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตกลงหรือไม่สวยงาม

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูเอาแต่วิ่งหนูจะกลายเป็นลิง ไม่สวยงามนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายหัวเล็กน้อยตอนท้ายประโยค คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย สายตาไม่จับจ้องไปที่นักเรียนคนใดคนหนึ่งแต่มองโดยภาพรวมทั้งห้อง ใช้ระดับเสียงดังขึ้นกว่าเดิม

การสื่อสารโดยใช้การเปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตกลงหรือไม่สวยงามเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างใช้และเป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ทำให้เด็กกลับมาอยู่ในระเบียบวินัยได้ถึงร้อยละ 90 เพราะธรรมชาติของเด็กในวัยนี้รักสวยรักงาม ชอบความสวยงามและไม่อยากเป็นสิ่งตกลง หรือไม่สวยงามจึงพยายามปรับปรุงตัวเองให้ดีตามที่คุณครูบอก โดยที่มิได้รู้สึกว่าคุณครูหรือเป็นการกดดันแต่อย่างใด การที่เขาปรับเปลี่ยนตัวเองมาจากการที่เขาตั้งใจที่จะไม่ทำแบบที่ไม่ดีนั่นเองเพราะไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งตกลงหรือไม่สวยงาม

6) สร้างจินตนาการให้นักเรียนปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย แต่ยังไม่อยู่ในระเบียบวินัย

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำมือเบา ๆ เหมือนลอยอยู่ในเมฆเลยนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ยกมือทั้งสองข้างขึ้นปลายนิ้วงอเข้าหากัน ขยับปลายนิ้วขึ้นลงเล็กน้อย เดินไปรอบ ๆ ห้อง สายตามองไปที่นักเรียนทั่วห้อง น้ำเสียงสูงต่ำขึ้นลงช้า ๆ

นักเรียนในวัยนี้เป็นวัยช่างจินตนาการ การใช้เรื่องราว ร่วมกับการพูดด้วยน้ำเสียงที่สื่อถึงความหมายของสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังกล่าวอยู่นั้นจะทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ตรงผ้ามีแมงมุมยักษ์ ห้ามเข้าไปยุ่งนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือขวายกขึ้นชี้นิ้วไปยังผ้ามีแมงมุมด้านขวาของห้องเรียน คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อยแต่ใบหน้ายิ้ม

นักเรียนแต่ละคนจะมีความกลัวสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป การสร้างจินตนาการโดยยกสิ่งที่นักเรียนกลัวขึ้นมาเพื่อควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะทำให้ครูผู้สอนใช้ควบคุมนักเรียนได้อย่างได้ผล เพราะนักเรียนกลัวสิ่งที่ครูผู้สอนกล่าวจึงยินยอมที่จะปฏิบัติตามเพราะไม่อยากเจอสิ่ง ๆ นั้นที่พวกเขาหวาดกลัว

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “อย่ายืนพิงเสานะคะ เดี่ยวเสาคุดเข้าไปแฉะเลย” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขึ้นกว่าปกติ เดินไปยังตำแหน่งที่กำลังกล่าวถึง คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย

การกล่าวถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการสร้างจินตนาการในทางลบ จะทำให้นักเรียนกลัวและยินยอมปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการ

7) ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขื่นกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “คุณครูเตือนแล้วนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงที่ตั้งขื่นกว่าเดิมและสีหน้าจริงจัง ไม่ยิ้มแย้ม น้ำเสียงหนักแน่น ก้มศีรษะลงเล็กน้อยขณะทำการสื่อสาร

เมื่อครูผู้สอนว่ากล่าวตักเตือนไปแล้วหลายครั้งและนักเรียนยังคงปฏิบัติเช่นเดิม ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องแสดงออกถึงความไม่พอใจ นักเรียนจะสัมผัสความรู้สึกจากสีหน้าของครูผู้สอนที่เปลี่ยนไปและเริ่มหยุด ฟังครูผู้สอน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครั้งนี้เป็นครั้งที่สองแล้ว ถ้ามีครั้งที่สามคุณครูจะไม่พูดด้วยแล้ว” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: นิ้วชี้มือซ้ายยกขึ้นและชี้นิ้วขี้นลง 2 ครั้ง ใช้ น้ำเสียงระดับเท่าเดิมแต่ใช้โทนเสียงต่ำลงกว่าเดิม

ในบางครั้งครูผู้สอนต้องใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขื่นกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้งเพื่อเป็นการบอกให้นักเรียนรู้ว่าเขาทำผิดอยู่ เด็กวัย 6-8 ปี จะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของครูได้ดี เด็กจำนวนหนึ่งจะกลับมาอยู่ในระเบียบวินัยเมื่อรู้สึกกลัว ประกอบกับการให้เงื่อนไขเวลาในการแก้ไข จะทำให้นักเรียนเร่งปฏิบัติได้ดีขึ้น

8) ชมนักเรียนที่มาตรงเวลาหรืออยู่ในความมีระเบียบเรียบร้อยให้เพื่อนฟัง

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เก่งมากเลยคะ เป็นเด็กดีมากเลยวันนี้” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองสบตากับนักเรียนที่ชมเชย ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสจากนั้นมองไปยังนักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนแล้วเดินไปที่นักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน

การชมเชยนักเรียนครูผู้สอนต้องมีความจริงใจที่จะมอบคำชมนั้น ๆ ให้กับนักเรียนจริง ๆ เพราะเด็กจะสัมผัสได้ถึงความจริงใจของครูผู้สอนที่มีให้เขาหรือไม่ การชมต่อหน้าเพื่อนจะทำให้เด็กคนนั้นรู้สึกภาคภูมิใจเพราะความเป็นพิเศษไปจากเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ที่ครูมอบให้

9) สร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ห้ามป็นหน้าต่างเด็ดขาด นี่เป็นกฎของเรา” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือขวาชี้นิ้วชี้ไปที่หน้าต่าง คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย ใช้ น้ำเสียงตั้งขื่นกว่าเดิมเล็กน้อย

การตั้งกฎขึ้นมาในห้อง เป็นวิธีการที่ดีที่จะทำให้ทั้งห้องเรียนนั้นเข้าใจตรงกันและใครละเมิดคนนั้นจึงมีความผิด เป็นสิ่งง่าย ๆ ที่สามารถนำมาใช้ควบคุมห้องเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยได้โดยตรง

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูยังวิ่งเล่นกันอีก ครูจะเพิ่มให้เป็นกฎข้อที่ 3 แล้วนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนที่ไม่เชื่อฟัง พูดโดยน้ำเสียงและสีหน้าปกติพร้อมกับพยักหน้า 2 ครั้ง

บางครั้งการกล่าวตักเตือนในบางเรื่องบ่อย ๆ ครั้ง ครูผู้สอนอาจนำเรื่องนั้นมาเพิ่มเป็นกฎข้อต่อไป ทำให้การปฏิบัตินั้น ๆ เป็นสิ่งต้องห้ามที่คนในห้องเรียนจะไม่ปฏิบัติ การควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยจะค่อยรัดกุมเพิ่มขึ้น

10) สร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูไม่เชื่อคุณครูอีก คุณครูก็จะไม่สนใจแล้ว” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปที่หน้าต่างด้านขวาของห้องเรียนพร้อมกับเดินไปที่หน้าต่าง พูดด้วยน้ำเสียงดังขึ้นเล็กน้อย ทำท่าทางไม่สนใจ

การสร้างเงื่อนไขให้กับนักเรียนโดยการแทนด้วยความรัก เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนในวัยนี้เกิดความรู้สึกในทันที เนื่องจากธรรมชาติของเด็กช่วงอายุ 6-8 ปี เป็นวัยที่ต้องการความรักความสนใจและความเป็นที่รัก ดังนั้นเมื่อครูยกเงื่อนไขของการไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนกล่าวกับการไม่ได้รับความรักจากครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่จึงรีบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพราะกลัวการไม่ได้รับความรักจากครูผู้สอนอีกต่อไป

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูจะไม่รักเด็กที่ไม่เชื่อฟัง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ริมฝีปากอมยิ้มเล็กน้อยแต่ใช้น้ำเสียงหนักแน่นและดังขึ้นเล็กน้อย สายตามองไปที่นักเรียนที่ต้องการสื่อสาร

เมื่อครูผู้สอนกล่าวว่าจะไม่รัก หากนักเรียนมาเชื่อฟัง การแสดงสีหน้าท่าทางของครูผู้สอนต้องแสดงถึงความจริงจังในสิ่งที่ตนสื่อสาร มิเช่นนั้นนักเรียนจะคิดว่าครูผู้สอนยังรักก็ยังคงรักตนและไม่จำเป็นต้องทำตาม เป็นเพียงการพูดเล่น ๆ ของครู

ในการย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำอะไรที่จะทำให้เด็กรู้สึกเบื่อหน่าย จากการสัมภาษณ์เด็กรู้สึกว่าย่ำมากเกินไปทำให้เด็กไม่อยากมาเรียนแต่ในขณะที่เดียวกันถ้าครูผู้สอนใช้วิธีการสร้างจินตนาการให้เด็กปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย จะเป็นวิธีการที่เด็กชื่นชอบมากที่สุด ประกอบกับการใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย เช่น “ถ้าหนูออกไปยืนที่ข้างนอกระเบียงแล้วเกิดพลัดตกลงไปข้างล่าง ใครจะช่วยหนู” การให้เหตุผลอธิบายเช่นนี้จะทำให้เด็กเข้าใจและรู้สึกอยากอยู่ในระเบียบวินัยด้วยตนเอง และจากการสัมภาษณ์เด็กจะรู้สึกเชื่อถือในตัวครูผู้สอนและรู้สึกว่าครูมีเหตุผล

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ท่าน ครูผู้สอนกล่าวว่าการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังกันตั้งแต่เล็กในบางครั้งจึงต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ

เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความรัก การเอาใจใส่ หากครูใช้วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนโดยการบอกว่าถ้าอยู่ในระเบียบวินัยจะได้รับ

ความรักจากครู ใครที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยจะไม่ได้รับความรัก จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่าวิธีการนี้เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้เด็กหันกลับมาเชื่อฟังครูและอยู่ในระเบียบวินัยได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 4.3: สรุปรายชื่อนักเรียนช่วงอายุ 6-8 ปี ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ท่าน ที่สอบผ่าน

ครู นักเรียน	A	B	C	D
จำนวน (คน)	4	5	3	3

จากตารางสรุปวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนและจำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเลื่อนระดับชั้นเรียนของครูแต่ละท่าน พบว่าจากจำนวนนักเรียนของครูแต่ละห้อง ห้องละ 5 คน นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนของครู B สอบผ่านทุกคน รองลงมาเป็นนักเรียนของครู A สอบผ่านจำนวน 4 คน และนักเรียนของครู C และครู D สอบผ่านจำนวน 3 คนเท่ากัน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์พบว่าวิธีการที่เกิดประสิทธิผลมากที่สุดในการสื่อสารของครูในการสอนนาฏศิลป์ไทยคือการสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน ครูผู้สอนจะใช้การสื่อสารพร้อม ๆ กับการยกตัวอย่างสิ่งรอบตัวซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย เช่น การสอนให้ทำท่านกและยกตัวอย่างนกที่กำลังบินผ่านหน้าต่าง บอกให้นักเรียนทำท่าบินเหมือนนกที่กำลังบินผ่านหน้าต่างไปควบคู่กับการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา ครูผู้สอนจะบอกสิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างซ้ำ ๆ และชัดเจนบางครั้งครูผู้สอนจะใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ ประกอบ บางครั้งครูผู้สอนจะเข้าไปสัมผัสเพื่อจัดทำท่าให้นักเรียน นักเรียนส่วนหนึ่งกล่าวว่าเมื่อครูผู้สอนเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายในส่วนที่ต้องการให้ปฏิบัติ ทำให้พวกเขาเข้าใจว่าต้องปฏิบัติท่าทางอย่างไรให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ในการแก้ไขข้อผิดพลาดครูผู้สอนจะกล่าวขมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิดบางครั้งจะใช้การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเชื่อว่าการแก้ไขโดยการใช้แรงบวก เช่นการพูดถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำให้ครูเห็นและเพิ่มเติมบางส่วนลงไป แทนการบอกนักเรียนว่าเขาทำผิดนั้น จะช่วยให้ห้องเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียนกว่าการที่ครูผู้สอนตำหนินักเรียนบ่อย ๆ และในการแก้ไขข้อผิดพลาดครูผู้สอนจะ

เลือกใช้วิธีการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน ครูผู้สอนกล่าวว่าการใช้วิธีการนี้จะเป็นเสมือนการเปิดทางเลือกให้นักเรียนได้เห็นว่าเป็นแบบไหนทำแล้วดีกว่ากัน นักเรียนจะเข้าใจและเลือกแก้ไขตัวเองให้ปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องเสมอ

เมื่อต้องการชมเชยนักเรียนครูผู้สอนจะชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่นักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวและไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป พร้อมกับการให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง ครูผู้สอนกล่าวว่าการให้คำชมแก่นักเรียนและให้นักเรียนคนนั้นออกมาแสดงเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ เห็นหน้าห้องเรียนจะทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนพยายามทำตามท่าของตัวเองตามที่ต้องการตามที่ครูผู้สอนบอกยิ่งขึ้นเพราะต้องการออกมาทำท่าเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูบ้าง และบางครั้งครูผู้สอนจะให้การชมเชยเป็นรางวัลเพื่อเสริมกำลังใจแก่นักเรียนการชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัลเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนกล่าวว่าจะไม่ใช่บ่อยนักเพราะไม่ต้องการให้นักเรียนรู้สึกว่าจะต้องตั้งใจเรียนเพื่อแรกกับของรางวัล

ในการ ให้กำลังใจนักเรียนครูผู้สอนจะใช้วิธีการสื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติท่าได้อย่างที่ครูบอก การเสริมตัวชี้วัดเป็นเวลา เช่น หากตั้งใจทำอีก 2 ครั้ง นักเรียนจะได้พัก ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการปฏิบัติท่าต่อไปแต่ในทางกลับกันหากครูผู้สอนไม่พูดให้กำลังใจนักเรียนในห้องเรียนบ้างแต่หวังจะให้เด็กตั้งใจปฏิบัติท่าต่อไปเพียงอย่างเดียวจะทำให้เด็กรู้สึกท้อแท้เพราะวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวร่างกาย การปฏิบัติท่านาน ๆ จะทำให้เหนื่อย เมื่อยล้า และนักเรียนจะหมดความพยายาม ระหว่างการสอนครูผู้สอนควรหมั่นพูดให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอ

เมื่อนักเรียนเริ่มไม่สนใจบทเรียนครูผู้สอนจะใช้การเล่าเรื่องราวประกอบกับการปฏิบัติท่าเพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนกลับเข้าสู่บทเรียน การเล่าเรื่องราวเช่น นิทาน หรือเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนกำลังเรียนเช่น เรื่องรามเกียรติ์ให้นักเรียนฟัง ซึ่งเรื่องราวมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติ นักเรียนจะชอบและตั้งใจฟังมากเป็นพิเศษด้วยธรรมชาติของนักเรียนวัยนี้ที่ชอบให้ครูผู้สอนเล่าเรื่องราวและหากครูผู้สอนทำท่าทางสื่อสารประกอบการเล่าเรื่องราวด้วยแล้ว นักเรียนจะรู้สึกสนุก สนใจ และกลับเข้าสู่บทเรียนได้อีกครั้งนอกจากนั้นครูผู้สอนยังต้องให้ความสนใจสนทนากับนักเรียน สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กรู้สึกไว้นั่นคือเชื่อใจครูผู้สอน และคิดเสมอว่าครูผู้สอนเป็นเสมือนเพื่อนเป็นบุคคลที่เข้าใจไว้วางใจได้รู้สึกชอบเมื่อได้อยู่กับครูผู้สอน นักเรียนจะอยากมาเรียนในครั้งถัดไปเพราะต้องการมาเจอครูผู้สอนที่เขารัก

ในวิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนบางครั้งครูผู้สอนต้องกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนและย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่าห้ามปฏิบัติสิ่งใดและสิ่งใดปฏิบัติได้เพื่อสร้างเป็นค่านิยมในห้องเรียน นักเรียนจะรู้สึกเคารพกฎและละเมียดเพราะไม่อยากทำผิด ในนักเรียนวัยนี้ธรรมชาติของเขาจะไม่อยู่นิ่ง

ครูผู้สอนจึงต้องกำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่ที่เขาต้องอยู่ สร้างเป็นหน้าที่ให้กับเขา ในบางครั้งครูผู้สอนต้องใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขื่นกว่าเดิมเมื่อต้องการเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัย ประกอบกับการกำหนดว่าเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ นักเรียนจะปฏิบัติตาม เพราะไม่ต้องการให้เพิ่มกฎ การสร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย เป็นอีกหนึ่งวิธีการสื่อสารที่ใช้ได้ผลกับนักเรียนวัย 6-8 ปี เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ถ้าครูยื่นข้อเสนอว่าจะไม่รักเขาหรือไม่สนใจเขาหากเขาไม่เคารพกฎในห้องเรียน นักเรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมในทันที

4.2.2 การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในเด็กวัย 9-12 ปี

วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

1) สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เวลายืนตัวพระต้องเปิดอก หลังตรงค่ะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้น้ำเสียงหนักแน่นขื่นกว่าเดิม ใช้น้ำเสียงต่ำ สายตาทั้งสองข้างมองไปยังนักเรียนที่กำลังปฏิบัติท่า เปิดคางงยหน้าขึ้นเล็กน้อย

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์ด้วยการบอกสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมานั้น ครูผู้สอนต้องสื่อสารประกอบกับการใช้น้ำเสียงและสีหน้าที่แสดงถึงความตั้งใจจริงที่จะให้นักเรียนปฏิบัติอย่างที่ตนพูด นักเรียนจะรับรู้ได้ถึงสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการ

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ก้าวเท้าซ้าย ๆ ซอยเท้าถึ ๆ นะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เน้นเสียงให้ชัดตรงคำซ้ำ ใช้น้ำเสียงระดับปกติ สายตามองไปยังนักเรียนในห้องเรียนโดยที่มิได้เจาะจงไปที่นักเรียนคนใด

การบอกตรง ๆ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ครูผู้สอนต้องการเป็นวิธีการที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติตามที่ครูผู้สอนกล่าวทันทีและเข้าใจง่าย

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เดินตัวนาง เปิดสันเท้าหลังด้วยค่ะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขื่นกว่าเดิมเล็กน้อย สายตามองไปยังข้อเท้าของนักเรียนคนที่ปฏิบัติท่าได้ไม่ถูกต้อง

การสื่อสารด้วยการบอกให้นักเรียนปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมานั้น ยิ่งครูผู้สอนอธิบายหรือชี้แจงท่ารำด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้น จะยิ่งเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “วงบน ปลายนิ้วมือนิ้วตั้งไว้ให้ตรงกับคิ้วนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังข้อมือของนักเรียนคนหนึ่งในห้อง พูดพร้อมกับเดินไปที่นักเรียนคนนั้นและจับปลายนิ้วมือนิ้วตั้งขึ้นด้านบนเล็กน้อย

การใช้การสื่อสารผ่านการบอกอย่างตรงไปตรงมานั้น บางครั้งครูผู้สอนอาจใช้การพูด ประกอบกับการใช้การสัมผัสจัดทำให้กับนักเรียนร่วมด้วย

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “จับส่งหลัง ส่งไปให้สุดแขนคะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้ระดับเสียงดังขึ้นเล็กน้อยและยืดเสียงยาวที่กลางประโยค สายตามองปี นักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียนที่ยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้อง

การสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมาและการสื่อสารโดยใช้การปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจว่า ท่าที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติอย่างไรเป็นวิธีการสื่อสารที่ทำให้นักเรียนส่วนมากมีความเข้าใจ และด้าน ความรู้สึกนักเรียนส่วนใหญ่ชอบให้ครูผู้สอนอธิบายให้ตนฟังตรง ๆ พร้อมกับท่าท่าที่สวยงามให้ดู จาก การสัมภาษณ์ เด็กจะรู้สึกว่เมื่อครูทำท่าสวย ๆ ทำให้เกิดการยึดครูเป็นต้นแบบ (Idol) เป็นแรงบันดาลใจที่อยากจะทำท่าให้ได้สวย ๆ เหมือนที่ครูทำ

2) สื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เหตุผลที่ครูให้หนูต้องเปิดส้นเท้าหลังทุกครั้งเวลาที่ก้าวเท้ามาข้างหน้า เพราะถ้าหนูไม่เปิดส้นเท้าหลัง หนูจะล้มได้นะคะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินไปที่นักเรียนคนที่ต้องการจะสื่อสาร พูดกับนักเรียนใกล้ ๆ โดยใช้น้ำเสียงปกติ สีน้าปกติ คิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นด้านบนเล็กน้อย ใช้มือแตะที่ส้นเท้าของนักเรียนเบา ๆ

การสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในเด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 9-12 ปีนั้น กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสื่อสารเพื่อการสอนโดยการสื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจนถึงครั้งหนึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยกลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่ก็มีความเข้าใจกับการสื่อสารของครูด้วยวิธีการนี้และรู้สึกชอบให้ครูสื่อสารโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ชอบและไม่เข้าใจ เมื่อครูสื่อสารด้วยวิธีการนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ไม่เข้าใจเมื่อครูผู้สอนสื่อสารกับนักเรียนด้วยการให้เหตุผลที่ชัดเจน เนื่องจากนักเรียนยังเกิดคำถามในเหตุผลของครู เช่น ครูบอกว่าในท่าจับส่งหลังต้องยื่นแขนออกไปให้สุด เพราะการยื่นแขนออกไปให้สุดจะช่วยให้ท่าท่าที่ต่อเนื่องไปได้ง่ายขึ้น แต่นักเรียนยังเห็นขัดแย้งภายในใจว่า ไม่จำเป็นต้องยืดแขนให้สุดก็สามารถทำท่าต่อไปได้เช่นเดียวกัน เมื่อยังเกิดความไม่เข้าใจในเหตุผลที่ครูให้จึงทำให้มองว่าสิ่งที่ครูพูดเป็นเรื่องไม่จริงและเกิดความไม่ชอบตามมา

3) พูดให้นักเรียนรู้สึกว่ควรทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่ น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เวลาเดินตัวนาง เด็ก ๆ เดินช้า ๆ จะสวยมาก แต่ตอนนี้หนูเดินกันเร็วมาก ครูมองไม่ทันเลยแล้วก็ไม่สวยด้วย” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูด

ด้วยน้ำเสียงปกติ สบายตาแก่นักเรียนแต่ละคนในห้องเรียน สายหัวซ้ำ ๆ ตอนจะพูดจบท้ายประโยค คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย

การพูดให้นักเรียนรู้สึกว่าจะควรทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่ น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข จากการสังเกตของผู้วิจัย เมื่อครูผู้สอนใช้วิธีการนี้ในการสื่อสารการสอน นักเรียนในห้องจะทำการแก้ไขทันทีเพราะไม่อยากจะให้ตัวเองไม่สวยตามอย่างที่ครูบอก แต่ไม่นานนักนักเรียนก็จะกลับมาทำท่าแบบเดิมอีกครั้ง ครูผู้สอนก็ต้องย้ำเตือนอยู่เสมอ ๆ

4) สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ยกเท้าหน้า ปลายเท้าเปิดขึ้น” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ทำเสียงแข็งพร้อมกับใช้เสียงดังขึ้นเล็กน้อย เดินเข้าไปหานักเรียนคนที่ยังทำท่าได้ไม่ถูกต้อง ก้มตัวลงใช้มือแตะที่ปลายเท้าของนักเรียนแล้วจับปลายเท้าให้เปิดขึ้นด้านบน

การสื่อสารของครูผู้สอนนิชานาฏศิลป์อาศัยการสื่อสารด้วยวัจนภาษาประกอบกับการใช้วัจนภาษา เช่น การแตะสัมผัสกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกได้ถึงตำแหน่งที่ครูผู้สอนต้องการให้ปฏิบัติ

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ตรงนี้ต้องดันหลังนะคะ” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงปกติ สายตามองสบตาแก่นักเรียนผ่านกระจกหน้าต่างห้องเรียน มือทั้งสองข้างแตะที่แผ่นหลังของนักเรียน คิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นเล็กน้อย

เมื่อครูผู้สอนสื่อสารพร้อมกับใช้มือแตะไปยังบริเวณที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ พร้อมกับการสบตาแก่นักเรียนคู่ที่กำลังสื่อสารประกอบกับการสื่อสารด้วยสีหน้าที่แสดงถึงความต้องการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ นักเรียนจะรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการสื่อสารได้รวดเร็ว

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “วงบน อยู่ระดับนี้คะ” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพร้อมกับเดินเข้าไปหานักเรียนคนที่กำลังปฏิบัติท่าได้ไม่ถูกต้อง ใช้มือขวาแตะที่ข้อศอกของนักเรียนแล้วดันให้สูงขึ้น มือซ้ายแตะที่สะเอวของนักเรียนคนเดียวกัน เอียงศีรษะทางด้านขวาเล็กน้อย สายตามองนักเรียนผ่านกระจกหน้าต่างห้องเรียน

วิธีการสื่อสารที่จะทำให้เด็กในวัย 9-12 ปี เข้าใจมากที่สุดคือ สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียนและเป็นที่น่าสังเกตว่าเป็นวิธีการที่เด็กรู้สึกชอบเป็นจำนวนมากด้วย จากการสัมภาษณ์เด็กรู้สึกว่าการสื่อสารแบบนี้ทำให้เขาจะรู้สึกว่าการสื่อสารแบบนี้ทำให้เขา และเมื่อครูเดินมาจัดทำทางให้แล้วเขารู้สึกว่าตนทำท่านั้นได้สวยกว่าเดิมเมื่อมองตนเองในกระจก

5) สื่อสารโดยใช้การปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจว่าท่าที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติอย่างไร

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ทำนี่เริ่มที่จังหวะนี้ ก้าวเท้าขวาออกไปก่อนแบบนี้คะ” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพร้อมกับก้าวเท้าขวาออกไปด้านหน้า เท้าซ้ายเปิดส้นเท้าขึ้น มือทั้งสองข้างเท้าสะเอว พูดด้วยน้ำเสียงดังขึ้นกว่าปกติ เอียงศีรษะทางด้านขวา สายตา

มองไปยังนาฬิกาด้านหลังของห้องเรียน ก่อนที่จะกลับมาวาดสายมอมนักเรียนในห้องเรียนโดยมิได้
เจาะจงที่นักเรียนคนใดเป็นพิเศษ

วิธีการสื่อสารด้วยการปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้องให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่งนั้น เป็นวิธีการที่นักเรียน
จะเห็นตัวอย่างที่ถูกต้องผ่านการมอง เกิดภาพจำขึ้นภายในใจถึงการปฏิบัติที่ถูกต้องและยิ่งครูผู้สอน
ปฏิบัติท่าที่ถูกต้องสวยงามให้นักเรียนดูพร้อมกับการพูดอธิบายไปพร้อม ๆ กัน นักเรียนจะเข้าใจได้
รวดเร็วขึ้น

วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด

1) กล่าวขมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด
ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ตั้งวงได้ดีแล้วละ อย่าลืมปรับตำแหน่งให้
ตรงนะคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากเดิมเล็กน้อย ริมฝีปากอมยิ้ม
สายตามองไปยังนักเรียนกลุ่มหนึ่งในห้อง

วิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในวัย 9-12 ปีนั้น เมื่อเห็นนักเรียนยังทำไม่ได้ไม่ตีเท่าที่ควร
ครูผู้สอนจะไม่กล่าวตำหนิโดยตรงแต่จะใช้วิธีการให้เป็นคำชมในเบื้องต้นก่อนและกล่าวเสริมให้ปฏิบัติใน
ส่วนเสริมที่จะทำให้ท่านั้นสวยงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกตำหนิแต่กลับ
ยินดีปฏิบัติในสิ่งที่ครูผู้สอนพูดเสริมให้ปฏิบัติเพิ่มเติมเพราะนักเรียนอยากจะทำทำให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “หนูจับได้สวยแล้ว จับสวยๆ ไว้ส่งจับออกไป
ด้านหลังอีกคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปที่นักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียน พูดด้วย
ระดับเสียงปกติ ก้าวเท้าออกไปด้านหน้าหนึ่งก้าวแล้วถอยกลับมาในตำแหน่งเดิม จากนั้นกลับตัวหัน
หลังพร้อมกับยื่นมือซ้ายจับส่งไปยังด้านหลัง

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการกล่าวขมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้อง
และให้แก้ไขสิ่งที่ผิดและการถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำซึ่งวิธีการนี้
เป็นวิธีการที่นักเรียนรู้สึกไม่กดดันและอยากที่จะปรับปรุงแก้ไขให้สวยงามขึ้นตามที่ครูบอก

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในห้องเรียน เมื่อครูผู้สอนใช้วิธีการนี้นักเรียนบางคนเข้าใจ
ว่าครูต้องการให้ทำอะไรแต่ยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เข้าใจ เพราะครูผู้สอนไม่ได้บอกตรง ๆ ว่า
เขาทำผิดอยู่เขาจึงไม่ทราบว่าคุณกำลังปฏิบัติท่าที่ไม่ถูกต้อง การใช้วิธีการบอกอีกแบบหนึ่งแล้วบอกว่า
สวยกว่า เด็กในช่วงอายุ 9-12 บางคน เกิดสับสนและคิดว่าทำที่ตนปฏิบัติอยู่นั้นถูกต้องแล้ว

2) ถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “หน้ายิ้มสวย ๆ หายไปไหนหมดคะวันนี้”
สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันแต่ใบหน้าอมยิ้ม พูดด้วยระดับเสียง
ดังขึ้นกว่าเดิมสายตามองไปที่นักเรียนคนหนึ่งจากนั้นเปลี่ยนสายตาไปสบตากับนักเรียนอีกคนหนึ่ง

วิธีการที่จะทำให้เด็กเรียนในช่วงวัยนี้เพื่อฟังได้วิธีการหนึ่งคือการให้ความชื่นชมแก่นักเรียน ครูผู้สอนควรจะใช้แรงเสริมทางบวกมากกว่าการว่ากล่าวหรือตำหนิ

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “อาทิตย์ที่แล้วจัดแถวตรงมากเลย ไหนวันนี้เป็นยังไงนะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพร้อมกับเดินไปยังนักเรียนที่กำลังตั้งแถว พูดด้วยระดับเสียงปกติแต่ท้ายประโยคใช้เสียงที่สูงขึ้นกว่าเดิมสายตามองไปทั่วๆห้องเรียน

การที่ครูผู้สอนกล่าวถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำจะทำให้ให้นักเรียนรู้สึกมีกำลังใจและรู้สึกว่าเขาเคยทำได้ดี คุณครูชื่นชม จึงอยากจะทำดีให้ได้เท่าเดิมอย่างที่ครูเคยบอกไว้

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ทำดวงใจทำสวย ๆ เหมือนอาทิตย์ที่แล้วรีเปลาะวันนี้” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สบตากับนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียน ใช้โทนเสียงสูงในการสื่อสาร

นักเรียนบางคนเมื่อครูผู้สอนชื่นชมและถามถึงความดีที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านี้และเสริมด้วยการปฏิบัติบางอย่างเพิ่มเติมและจะทำให้ให้นักเรียนทำทำได้สวยงามขึ้นนักเรียนจะตั้งใจปฏิบัติในสิ่งที่ครูผู้สอนบอกเพราะธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะชอบการชื่นชมและการเอาชนะ จึงอยากที่จะทำทำให้สวยขึ้นกว่าเดิมที่ตนเองเคยทำ

3) ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ระหว่างก้าวเท้าแบบนี้ กับแบบนี้ หนูว่าแบบไหนสวยกว่าคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: มือทั้งสองข้างเท้าสะเอวก้าวเท้าขวาออกไปยังด้านหน้า สายตามองไปยังปลายเท้าของตัวเอง จากนั้นมองไปที่นักเรียนในห้องเรียน ดึงเท้ากลับมาในตำแหน่งเดิมจากนั้นก้าวเท้าขวาออกไปด้านหน้าอีกครั้ง ย่อตัวลงเล็กน้อย เปิดสันเท้าซ้ายที่ด้านหลัง มือทั้งสองข้างยังคงเท้าสะเอว สายตามองไปยังนักเรียนในห้องเรียน คิ้วทั้งสองขั้วขมวดเข้าหากันเล็กน้อย พูดด้วยระดับเสียงดังขึ้นจากปกติ

ในการแก้ไขข้อผิดพลาดในเด็ก ช่วงอายุ 9-12 ปีนั้น ครูผู้สอนมีการใช้วิธีการทั้งการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันและการสื่อสารโดยการพูดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด เช่นเดียวกับการสื่อสารในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในเด็กเล็ก ในสัดส่วนที่เท่ากัน แต่เมื่อมองด้านความรู้สึกของนักเรียนแล้ว จากการสัมภาษณ์ เด็กจำนวนครึ่งหนึ่งรู้สึกเบื่อเมื่อครูพูดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิดเพราะเขาเข้าใจอยู่แล้วจึงรู้สึกเบื่อและเด็กจำนวนมากรู้สึกว่าการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน เด็กโตชอบให้ครูปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่าเพราะเมื่อครูทำท่าที่ไม่ถูก จะสร้างสีสันให้กับห้องเรียน เกิดความสนุกสนานขึ้นในห้อง และนักเรียนได้เห็นการปฏิบัติท่าที่ไม่ถูกต้อง ตูตลก นักเรียนไม่อยากเป็นตัวตลก จึงพยายามปรับปรุงแก้ไขท่าที่ผิดนั้นให้ดีขึ้น

4) พุดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “นักเรียนต้องจับแบบนี้ทุกครั้งนะคะ” สีนหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ยกมือซ้ายทำเป็นจับขึ้นด้านหน้าของตัวเอง สายตามองไปยังนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียน จากนั้นจึงเปลี่ยนสายตาดูกลับมาที่มือที่กำลังทำท่าจับของตัวเอง พุดพร้อมกับพยักหน้าลงช้า ๆ 1 ครั้ง

การปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องให้นักเรียนเห็นเท่านั้นและไม่แสดงให้เห็นถึงด้านที่ไม่ถูกต้องเป็นวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้และวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนไม่เกิดการจำในแบบที่ไม่ถูกต้อง ป้องกันการสับสนของนักเรียน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ยกเท้าหน้าปลายเท้าเปิดไปด้านบน” สีนหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยเสียงดังกว่าปกติ ใบหน้าปกติไม่ยิ้มแยม

การสื่อสารแต่สิ่งที่ถูกต้องพร้อมกับการใช้น้ำเสียงจริงจัง สีนหน้าไม่ยิ้มแยมจะช่วยให้เด็กตั้งใจและเชื่อในสิ่งที่ครูผู้สอนบอก

5) ไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดแต่จะพุดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “กระดกเท้าแบบนี้คะ ทำแบบนี้สวยกว่า” สีนหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ยกเท้าซ้ายส่งเข้าไปที่ด้านหลังแล้วกระดกเท้าซ้ายขึ้นทำให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง มือทั้งสองข้างเท้าสะเอว สายตามองไปยังนักเรียนคนหนึ่งในห้องที่กำลังกระดกเท้า

การไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดและใช้วิธีการพุดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า เป็นเสมือนการให้ตัวเลือกแก่นักเรียนปนการให้ความคิดเห็นส่วนตัวของครูผู้สอน วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกกำลังถูกครูผู้สอนตำหนิหรือสั่งให้ทำ ซึ่งทำให้นักเรียนยินดีแก้ไขมากกว่าการออกคำสั่ง

วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน

1) ชมเฉพาะกรณีที่ดีแต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “หนูทำได้ถูกต้อง ไหนทำให้เพื่อนดูแบบเมื่อกี้ซิคะ” สีนหน้า/ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใบหน้ายิ้มแยม พุดด้วยเสียงดังขึ้นเล็กน้อย สายตาสอบตากับนักเรียนคนที่กำลังพุดถึง

ครูบางคนกล่าวว่าเขาจะไม่พยายามชมนักเรียนแต่เมื่อนักเรียนทำได้ดีจะใช้วิธีการไม่เข้าไปตำหนิ เพราะไม่อยากชมนักเรียนมากนัก ครูกล่าวว่านักเรียนบางคนจะรู้สึกว้าวเมื่อได้รับคำชมแล้วแสดงว่าเขาทำได้ดีมาก ได้อย่างที่ครูต้องการแล้ว เขาก็จะไม่เกิดการพัฒนาตัวเอง ไม่พยายามต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

2) ขมนักเรียนทุกครั้งที่ทำดีขึ้น หรือมีการพัฒนาขึ้น

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ก้าวเท้าสวยแล้วเดี๋ยวนี้ ไม่ต้องให้เตือนเลย” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียนพร้อมกับใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส

การให้คำขมนักเรียนในทุก ๆ ครั้งที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีขึ้น พร้อมกับการใช้สีหน้าที่แสดงออกถึงความจริงใจจากครูผู้สอนนั้น เสมือนเป็นการเสริมแรงทางบวกให้นักเรียนทุกครั้งปฏิบัติทำได้ดี

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “จิบสวยมากค่ะ” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยน้ำเสียงปกติ เมื่อพูดจบประโยคยิ้มเห็นฟัน

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ครูผู้สอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการชมเชยนักเรียน ทุกครั้งที่นักเรียนทำดีหรือนักเรียนมีการพัฒนาขึ้น โดยครูผู้สอนกล่าวว่าการให้เขาเกิดความจำว่า สิ่งนี้ดีทำแล้วถูกต้องเมื่อทำถูกต้องจะรับคำชม แต่จากการสัมภาษณ์เด็กกลุ่มหนึ่งรู้สึกว่าการชมบ่อยหรือถี่เกินไป ทำให้เขาไม่รู้สึกภาคภูมิใจกับการได้รับคำขมนั้นมากเท่าที่ควร

3) ค่อย ๆ ชมทีละนิด ไม่ชมมากจนเกินไปจนดูเหมือนไม่จริงใจ

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “วันนี้ทำได้ดีแล้วนะคะทุกคน” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยเสียงดังขึ้นจากปกติ พร้อมกับใบหน้ายิ้มเล็กน้อย สายตามองผ่านนักเรียนในห้องโดยมิได้เจาะจงลงไปทีนักเรียนคนใดเป็นพิเศษ

ครูผู้สอนบางท่านจะไม่ให้การชมเชยนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะไม่ต้องการให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองได้เปรียบหรือเก่งกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ และทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองเก่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องพัฒนา แต่ครูผู้สอนเองก็จำเป็นต้องให้คำชมแก่นักเรียนเพื่อเป็นการให้กำลังใจนักเรียนที่มีความพยายามและปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น การใช้การชมเชยด้วยการกล่าวคำชมเชยโดยรวมจึงเป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกว่าตนเองเก่งแล้วและไม่จำเป็นต้องพัฒนา

4) ขมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “วันนี้ครูให้เต็ม 10 ทุกคนเลย ทำได้ดีมาก” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยน้ำเสียงปกติ มือขวายกขึ้นยกนิ้วโป้งขึ้น สายตามองไปทั่ว ๆ ห้องเรียน เมื่อพูดจบริมฝีปากยิ้มเล็กน้อย

วิธีการของครูผู้สอนโดยการให้แรงเสริมด้วยสิ่งตอบแทน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกเพราะธรรมชาติของนักเรียนในวัยนี้ชอบการแข่งขัน

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “บวกให้ 1 คะแนนสำหรับคนที่ครูเดินไปแตะตัวเมื่อกี้ แสดงว่าหนูทำท่าได้ถูกต้อง” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พุดด้วยน้ำเสียงปกติ พร้อมกับใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สายตามองไปยังนักเรียนที่เพิ่งเดินเข้าไปหาจากนั้นเปลี่ยนสายตาไปยังนักเรียนอีกคนหนึ่งที่ได้เดินไปแตะตัวก่อนหน้า

การชมนักเรียนโดยให้เป็นคะแนนหรือรางวัลเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ครูผู้สอนกลุ่มหนึ่งเลือกใช้ การใช้วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็กบางคนกล่าวว่าเขาอยากทำดีให้ได้รางวัล เยอะ ๆ และอยากได้เยอะกว่าเพื่อน จึงต้องพยายามควบคุมร่างกาย ควบคุมท่าทางให้ทำได้ถูกต้องเพื่อจะได้รับรางวัล เด็กบางคนกล่าวว่าเขาต้องการเอารางวัลไปอวดคุณพ่อคุณแม่

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน

1) ทำให้รู้สึกในห้องเรียนไม่มีความกดดัน

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “วันนี้เราเรียนกันแบบสบาย ๆ ดีกว่า”

สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนคนหนึ่ง พูดด้วยน้ำเสียงปกติ เมื่อพูดจบ ผงกศีรษะขึ้นด้านบน 1 ครั้ง

การสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากมาเรียน จากการสัมภาษณ์นักเรียน กลุ่มตัวอย่างบางคนกล่าวว่าเขาไม่ยอมมาเรียนเพราะคุณครูชอบกดดัน เช่นบังคับให้ทำทันทีได้โดยเร็ว ซึ่งบางครั้งเขายังไม่เข้าใจวิธีการที่ครูสอน เขาจึงรู้สึกไม่ยอมมาเรียน รู้สึกอึดอัดในขณะเดียวกันเมื่อสัมภาษณ์เด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศภายในห้องให้มีความเป็นกันเอง สบาย ๆ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า จำนวนของนักเรียนที่มาเรียนจะมากกว่าห้องเรียนที่ครูผู้สอนสร้างความกดดันในห้องเรียน โดยนักเรียนกล่าวว่าอยากมาเรียนเพราะรู้สึกมาแล้วรู้สึกผ่อนคลายเหมือนได้มาเล่นกับเพื่อน ๆ คุณครูก็น่ารักพูดจาเป็นกันเองเหมือนเป็นเพื่อนคนหนึ่ง

2) ให้ความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ครูว่ารอบต่อไป หนูยืนยกขาได้แน่นอน

เชื่อครู” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงหนักแน่นและดังขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย สายตามองไปยังนักเรียนคนที่กำลังสื่อสาร เมื่อพูดจบประโยคพยักหน้าลง 1 ครั้ง

เมื่อนักเรียนแสดงความท้อแท้จากการพยายามแล้วตนเองยังทำได้ไม่ดี วิธีการที่ครูผู้สอนปฏิบัติควรนำมาปฏิบัติคือการให้กำลังใจด้วยการใช้ถ้อยคำให้ความมั่นใจแก่นักเรียนพร้อมด้วยสีหน้าที่แสดงออกด้วยความจริงใจ

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ทำนี้ไม่ยาก ครูว่าหนูทำได้” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียน พูดด้วยน้ำเสียงหนักแน่น สบสายตากับนักเรียนคนที่กำลังสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ถึงการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการให้กำลังใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้มากที่สุดและเป็นวิธีการที่ได้ดีจำนวนมากที่สุดรู้สึกว่าเขาจะทำทำนั้น ๆ ได้เมื่อครูให้ความมั่นใจในตัวเขา เขาจะพยายามทำให้ได้ดีเพราะครูเชื่อมั่นในตัวเขาแล้ว เขาจึงกล้าและมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น

3) สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้คืออยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ตามที่ครูบอก

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “รำสวยแล้วคะ เพิ่มเอียงหัวอีกหน่อยจะดี มากเลย รอบต่อไปนะ อีกรอบเดียว” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียน มือขวาแตะที่หัวไหล่ของนักเรียนเบา ๆ ท้ายประโยคใช้เสียงสูงขึ้นกว่าปกติ

การให้เงื่อนไขด้วยระยะเวลาเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่ครูผู้สอนบางท่านเลือกใช้เพราะนักเรียนจะยินดีพยายามต่อไปหากเขารู้จุดหมายว่าเขาต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะเพียงพอ การพยายามของเขามีใช่เป็นการพยายามไปอย่างไม่มีจุดหมาย

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “จิบสวยแล้วอย่าลืมส่งไปข้างหลังนะคะ” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ท้ายประโยคใช้เสียงดิ่งขึ้นและสูงขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย สายตามองไปที่รูปภาพด้านหลังห้อง สีน้หน้าปกติใส

การให้กำลังใจนักเรียนโดยการบอกว่าเขาทำได้คืออยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ตามที่ครูบอก จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า เขาจะใช้วิธีการกล่าวถึงจุดหมายปลายทางของการพยายามนั้น ๆ เช่น บอกว่าหากหนูจิบสวยแบบนี้ไปเรื่อย ๆ อีก 2 อาทิตย์หนูจะได้คะแนนเพิ่มขึ้นแน่นอน หรือบอกว่า เขาจะรำสวยเหมือนรุ่นพี่ในอีก 1 เดือนเป็นต้น

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียน

1) การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เวลาขึ้นเวทีเราจะรำสวยเหมือนพี่ ๆ เลยนะคะ” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงกว่าปกติและดิ่งขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย เดินเข้าไปหากลุ่มนักเรียนห้องเรียน มองกลุ่มนักเรียนผ่านกระจกหน้าต่างเรียนโดยที่มีได้เจาะจงที่ใครเป็นพิเศษ

การให้ตัวอย่างจากบุคคลที่นักเรียนเคยเห็นว่าเขาทำได้สวยงามเกิดการชื่นชมอยู่แล้วนั้น จะยิ่งทำให้นักเรียนเห็นแบบอย่างและอยากจะทำได้อย่างต้นแบบจึงเกิดการพยายามเป็นให้ได้ ดั่งต้นแบบที่ตนเห็นและชื่นชม

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูตั้งใจเรียนหนูจะได้แสดง” สีน้หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยระดับเสียงดิ่งกว่าปกติ ผงกศีรษะลง 1 ครั้ง สายตาสบสายตากับนักเรียนคนหนึ่งที่กำลังสื่อสารด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนบางคนกล่าวว่ารู้สึกอยากเป็นแบบบุคคลต้นแบบ (Idol) ที่ครูสร้างขึ้นมา รู้สึกเกิดแรงบันดาลใจจึงอยากมาเรียน อยากฝึกซ้อมและพัฒนาตัวเองมากยิ่งขึ้น

2) เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “มือทั้งสองมือแหวกว่ายเป็นปลา กวาดสายน้ำ ออกไปด้านข้าง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ยกมือทั้งสองข้างขึ้น ดันมือที่ละข้างสลับกันไป ที่ ด้านหลัง สายตามองกวาดไปทั่วๆห้อง พูดด้วยเสียงดังขึ้นจากปกติ เดินไปด้านซ้ายและขวา

การโน้มน้าวใจให้นักเรียนกลับมาอยู่ในบทเรียนด้วยการสร้างเรื่องราว เป็นวิธีการที่จะทำให้ นักเรียนเกิดความสนุกสนานระหว่างเรียน เป็นวิธีการที่จะดึงนักเรียนกลับสู่บทเรียนได้อย่างรวดเร็ว

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “กวางกระโดดโลดเต้นไปบนทุ่งหญ้ากว้าง ใหญ่ กระโดดเร็ว ๆ นะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยระดับความเร็วช้าลงกว่าปกติ ยืด คำในบางคำ เสียงดังขึ้นเมื่อพูดมาถึงท้ายประโยค สายตามองไปที่เท้าของนักเรียนคนหนึ่ง

ในการโน้มน้าวใจเพื่อให้เกิดความสนใจในการเรียนนั้นวิธีการที่มีจำนวนนักเรียนสนใจและทำ ให้อยากมาเรียนในเด็กช่วงอายุ 9-12 ปี มากที่สุดคือ การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความ สนุกสนาน จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนเกือบทั้งหมดกล่าวว่าชอบให้ครูใช้วิธีการนี้ มากที่สุด และจากการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนจำนวนครึ่งหนึ่งจาก จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะใช้วิธีการสื่อสารในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนด้วย วิธีการนี้

3) สร้างความน่าตื่นเต้นและน่าติดตามในการมาเรียน

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “พักเสร็จแล้วเราจะให้กลับมาเล่นเกม โดย การให้รำเพลงที่ครูจะเปิดทีละแถว” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: น้ำเสียงปกติ สายตามองไปที่ นักเรียนกลุ่มหนึ่งในห้องเรียนคิ้วทั้งสองข้างยกขึ้นด้านบนเล็กน้อย

วิธีการสร้างความน่าตื่นเต้นและน่าติดตามในการมาเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการให้นักเรียน แข่งขันกันในห้อง เช่น การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ แล้วให้แข่งขันกันทำทำให้ถูกต้องที่สุด หรือการบอกว่าถ้าใครเดินช้าไม่กลับไปเข้าที่ของตัวเอง นักเรียนคนนั้นต้องทำท่าที่ครูสอน 10 รอบ เต็ก ๆ จึงเกิดความตื่นตัวและรู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียน

4) ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เรียนเสร็จแล้วเราไปกินขนมกันดีกว่า เดี่ยว คุณครูพาไป” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยน้ำเสียงปกติ ใบหน้าอมยิ้ม สายตามองไปที่ นานาฬิกาด้านหลังห้องเรียน

ครูผู้สอนบางท่านให้ความสนิทสนมกับนักเรียนและวางตนเองให้เป็นเสมือนเพื่อนที่นักเรียนจะ เข้ามาคุยกับตนได้ทุกเรื่องแม้ไม่ใช่เรื่องภายในบทเรียนเท่านั้น วิธีการนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกผูกพันและเกิด ความรักในตัวครูผู้สอน นักเรียนบางคนอยากมาเรียนเพราะอยากมาเจอครูผู้สอนที่ตนเองรัก

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ไหน ๆ สอนคุณครูซิ” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: เดินเข้าไปหานักเรียนในขณะที่พูดด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มือข้างซ้ายทำท่าในแบบที่นักเรียนกำลังทำอยู่

การให้ความสนทนเป็นกันเองของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ครูผู้สอนใช้วิธีการพูดคุยด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียน ไม่ใช่ภาษาที่เป็นทางการ ถ้ามองถึงเรื่องราวที่นักเรียนไปเจอมาระหว่างไปโรงเรียน ทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดคุยกับครู ใฝ่ใจครูและเล่าเรื่องที่ตนไปพบเจอมาที่โรงเรียนตลอด 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางคนนำเรื่องส่วนตัวมาปรึกษากับครู เพราะเห็นว่าครูเป็นเพื่อนที่เขาไว้ใจได้

วิธีการสื่อสารของครูเพื่อควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน

1) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ใครมาช้าจะไม่ให้เข้าห้องเรียน” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยโทนเสียงปกติ สายตามองไปยังนักเรียนที่ยังออกันอยู่ที่หน้าประตูห้องเรียน

การลงโทษด้วยการไม่ให้เข้าห้องเรียนเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนรู้สึกที่ตนเองถูกแยกออกจากกลุ่มเพื่อนและรู้สึกอึดอัดไม่ชอบการถูกออกจากกลุ่ม วิธีการนี้เป็นเสมือนการลงโทษนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยโดยไม่ใช้ความรุนแรงที่ทำให้นักเรียนสำนึกผิดได้อีกวิธีการหนึ่ง

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ถ้าไม่ยกขาสูง ครูจะหัก 1 แต้ม” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพร้อมกับเดินไปที่โต๊ะพักครูที่หน้าห้องเรียน พร้อมกับหยิบปากกาขึ้นมาจากนั้นหันกลับมามองนักเรียนในห้องเรียน ไม่ยิ้มแย้ม

การลดคะแนนเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะทำให้นักเรียนกลับมาอยู่ในระเบียบวินัย เพราะเด็กในวัยนี้จะถูกปลูกฝังให้กลัวการถูกหักคะแนนมาตั้งแต่เด็ก

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ต่อไปนี้จะจดชื่อคนคุย” สี่หน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยโทนเสียงปกติพร้อมกับเดินไปที่โต๊ะ หยิบกระดาษกับปากกาขึ้นมาถือไว้ในมือ

การใช้การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยด้วยการจดชื่อเป็นเสมือนการใช้การลงโทษด้วยวิธีการทำให้นักเรียนรู้สึกที่ตนเองกำลังทำผิด ที่ไม่ใช่ความรุนแรงกับนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะกลัวการถูกโดนจดชื่อเพราะไม่รู้ว่าครูผู้สอนจะนำรายชื่อของตนเองไปทำอะไร จึงหยุดการปฏิบัติเพราะไม่อยากโดนจดชื่อ

2) ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใด

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “กฎของห้องเรามีอะไรบ้างนะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยเสียงดังกว่าปกติ สายตามองขึ้นบนเพดานจากนั้นกลับมาสบตากับนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียน

วิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการควบคุมนักเรียนในทางอ้อมนักเรียนจะเกิดการระลึกถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติอยู่เสมอ

3) ใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ถ้าหนูไม่ขออนุญาตคุณครูเวลาจะออกนอกห้องเรียน ถ้าออกไปแล้วมีใครมาจับตัวไปคุณครูตามหาไม่ได้เลยนะคะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดด้วยเสียงดังพร้อมกับยกนิ้วชี้ด้านขวามือขึ้น สายตามองไปที่ประตูแล้วกลับมาสบสายตากับนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียน

นักเรียนในวัยนี้ ต้องการที่ไปที่มาของสิ่งที่เขาจำเป็นต้องปฏิบัติ เมื่อครูผู้สอนต้องการจะควบคุมเขาไม่ให้ทำสิ่งใดนั้น ครูผู้สอนต้องอธิบายถึงเหตุผลของการที่ครูให้ปฏิบัติในสิ่งนั้น ๆ ด้วย หากครูผู้สอนอธิบายด้วยเหตุผล นักเรียนในวัยนี้จะเต็มใจอยู่ในระเบียบวินัยเพราะไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์อย่างที่ครูสอนบอกเกิดขึ้นกับตัวเขา

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “รู้มั๊ยคะ ทำไมครูต้องห้ามหนูคุย เพราะถ้าหนูคุยกันตาคูก็จะมองเพื่อน ไม่มองคุณครูเวลาครูทำท่าให้ดู แล้วหนูก็ทำไม่ได้” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: พูดพร้อมกับสบสายตากับนักเรียนที่ละคนในห้องเรียนด้วยน้ำเสียงดังขึ้นจากปกติ สีน้าจริงจังไม่ยิ้มแย้ม

เมื่อพิจารณาแล้ว เราจะพบว่าวิธีการที่ครูจะสามารถควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและพร้อมที่จะเรียน โดยที่นักเรียนจะไม่รู้สึกในเชิงลบหรือรู้สึกไม่ดีกับครูผู้สอนและผู้เรียนอยากจะทำตามที่ครูบอก ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย เช่น “ถ้าหนูออกไปยืนที่ระเบียง แล้วครูไม่ทันมอง หากหนูพลัดตกลงไปข้างล่าง จะไม่มีใครช่วยหนูขึ้นมาได้นะคะ ครูจึงต้องบอกให้เด็ก ๆ ทุกคนอย่าวิ่งออกไปที่ระเบียงหรือออกไปนอกห้องเรียนไฉน” จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกล่าวว่า วิธีการนี้จะทำให้เด็กเข้าใจว่าเพราะเหตุใดครูจึงต้องห้ามเขา ครูห้ามเขาเพราะครูเป็นห่วง ระหว่างพูดกับนักเรียนครูผู้สอนต้องพูดด้วยน้ำเสียงหนักแน่นและแสดงความเป็นห่วงนักเรียนจริง ๆ

4) กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่

ครู C (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “แต่ทุกคนมีจุดที่ตัวเองต้องอยู่แล้วจำได้ไหมคะ หนูไปยืนตรงจุดของตัวเองเลยนะ” สีน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงสูงขึ้นจากปกติ สายตามองนักเรียนผ่านกระจกหน้าต่างห้องเรียน คิ้วทั้งสองข้างยกสูงขึ้น

การกำหนดตำแหน่งให้นักเรียนในครั้งแรกเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเสมือนการวางหน้าที่ให้กับนักเรียน ครูผู้สอนต้องสื่อสารด้วยสีหน้าที่เอาจริงเอาจังการพูดครั้งนี้มิใช่เป็นการพูดเล่น แต่เป็นการที่ครูตั้งใจวางตำแหน่งให้กับนักเรียนจริง ๆ

ครู D (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “กลับเข้าแถว เข้าที่ของตัวเองเลยคะ” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ตะโกนด้วยเสียงดัง พร้อมกับยกมือทั้งสองข้างขึ้นทำท่าดั้นให้นักเรียนกลับไปทางด้านหลังห้อง สายตามองไปที่ด้านหลังห้องเรียน

การกำหนดตำแหน่งให้นักเรียนเป็นเสมือนการให้หน้าที่แก่นักเรียน เขาจะรู้สึกว่าคุณถ้าเขาไม่ได้ อยู่ในตำแหน่งที่ครูมอบหมายไว้หรือไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง จะเป็นความผิดที่เขาไม่อยู่ในหน้าที่ เมื่อครูเตือนเขาจึงเต็มใจกลับไปอยู่ในตำแหน่งที่ครูสอนบอก เพราะตำแหน่งนั้นคือที่ของเขา ในขณะที่เดียวกันก็ไม่รู้สึกว่าครูผู้สอนกำลังว่ากล่าวตักเตือนเพราะเขารู้สึกเองว่าเป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ

5) เปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตลกหรือไม่สวยงาม

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ชนเป็นลิงเลย ไม่ฟังครูเอาแต่คุยกัน” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: ใช้โทนเสียงปกติ กวาดสายตามองไปยังทั่วห้องเรียน สีหน้าปกติ

นักเรียนในวัยนี้จะมีชุดรูปแบบของสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่สวยงาม ตลกขบขันหรือเป็นสิ่งที่ไม่น่าชื่นชม อยู่ภายในใจ เมื่อครูผู้สอนยกสิ่งเหล่านี้ที่นักเรียนไม่เชื่อถือในทางบวกขึ้นมาเปรียบเทียบกับท่าทางที่ไม่สวยงาม นักเรียนจะไม่อยากให้ตัวเองเป็นอย่างในสิ่งนั้น จึงเกิดการพัฒนาตัวเองให้ไม่เป็นเหมือนอย่างสิ่งนั้นที่ครูผู้สอนยกมาเปรียบเทียบ

6) ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดุและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง

ครู A (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เดือนครั้งที่สอง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: คิ้วทั้งสองข้างขมวดเข้าหากันเล็กน้อย ใช้น้ำเสียงแข็งกร้าว สายตามองไปที่นักเรียนคนหนึ่ง เอียงศีรษะทางด้านซ้ายเล็กน้อย

การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยด้วยการใช้ท่าทีและสีหน้าที่ต่างไปจากปกติ ทำให้นักเรียนสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของครูผู้สอนและเกิดการหยุดการปฏิบัติสิ่งในสิ่งนั้นทันทีที่ครูผู้สอนแสดงสีหน้าโกรธ

ครู B (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ครูบอกแล้วใช้ไหมคะว่าต้องทำยังไง” สีหน้า/ ท่าทางของครูเมื่อสื่อสาร: สายตามองไปยังนักเรียนที่กำลังสื่อสารด้วย น้ำเสียงหนักแน่น ใบหน้าปกติไม่แสดงสีหน้า

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 ท่าน ถึงวิธีการสื่อสารเพื่อการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดจะใช้วิธีการแสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงที่ดุและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง จากการ

สัมภาษณ์ครูผู้สอนกล่าวว่าในการตักเตือนครั้งแรกน้ำเสียงและสีหน้าก็ต้องแสดงออกถึงความจริงจัง เพื่อให้เด็กฟังและทำตามแต่เมื่อเด็กนักเรียนยังไม่สนใจในสิ่งที่ครูพูดหรือยังคุ้ยเล่นกันอยู่ ครูผู้สอนก็ต้องเพิ่มน้ำเสียงและสีหน้าให้มากขึ้น ซึ่งวิธีการที่ครูใช้มากที่สุดนี้ เมื่อมองในด้านความรู้สึกของผู้เรียน เมื่อครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมดังกล่าว นักเรียนในช่วงอายุ 9-12 ปี จะไม่ยอมทำตามแต่ก็ต้องจำใจทำ และรู้สึกไปในทางลบ รู้สึกไม่ชอบครูมากที่สุด

ตารางที่ 4.4: สรุปจำนวนนักเรียนช่วงอายุ 9-12 ปี ของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ท่าน ที่สอบผ่าน

ครู นักเรียน	A	B	C	D
จำนวน (คน)	4	5	3	4

จากตารางสรุปวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนและจำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเลื่อนระดับชั้นเรียนของครูแต่ละท่าน พบว่าจากจำนวนนักเรียนของครูแต่ละห้อง ห้องละ 5 คน นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนของครู B สอบผ่านทุกคน รองลงมาเป็นนักเรียนของครู A และครู D สอบผ่านจำนวน 4 คน และนักเรียนของครู C สอบผ่านจำนวน 3 คนตามลำดับ

จากการสังเกตและสัมภาษณ์วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์พบว่าวิธีการที่เกิดประสิทธิผลมากที่สุดในสื่อสารกับนักเรียนวัย 9-12 ปีคือการสื่อสารโดยการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมาประกอบกับการใช้การสื่อสารโดยสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน ครูผู้สอนกล่าวว่านักเรียนในวัยนี้จะมีความตั้งใจเรียนมากขึ้นและต้องการให้ครูผู้สอนอธิบายอย่างชัดเจนตรงไปตรงมาบางครั้งต้องครูผู้สอนต้องเข้าไปจัดทำทาง สัมผัสตำแหน่งที่ถูกต้องให้นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนรู้สึกได้ถึงบริเวณตำแหน่งของท่าที่ถูกต้อง

เมื่อนักเรียนปฏิบัติผิดพลาดวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนคือการกล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด ครูผู้สอนจะไม่ตำหนินักเรียนโดยตรงเพราะไม่ต้องการให้บรรยากาศในห้องเรียนเสียและบางครั้งครูผู้สอนจะปฏิบัติทำในแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันเพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียนครูผู้สอนจะให้เป็นคะแนนหรือรางวัลว่าเขาอยู่ในระดับไหนแล้ว เนื่องจากธรรมชาตินักเรียนในวัยนี้จะชอบการเปรียบเทียบและมักจะวัดระดับความสามารถของตนเองกับเพื่อน ๆ อยู่เสมอ

เมื่อต้องให้กำลังใจนักเรียนครูผู้สอนจะสื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอกเพื่อให้นักเรียนเห็นถึงเป้าหมาย ทำให้เขาเกิดกำลังใจในการปฏิบัติต่อไป

การสร้างเป้าหมาย (Goal) หรือสร้างต้นแบบ (Idol) ยังเป็นวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้ในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนประกอบกับเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำเพื่อสร้างความสนุกสนานและให้ความสนทนเป็นกันเองกับนักเรียน

วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนวิธีการที่ได้ผลที่สุดในการสื่อสารกับนักเรียนวัย 9-12 ปี คือการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน ทำให้เขารู้ว่าสิ่งใดปฏิบัติได้สิ่งใดไม่สมควรปฏิบัติและใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดุและแข็งขื่นกว่าเดิมเมื่อต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง

การเรียนรู้ของเด็กนั้นนอกจากการเรียนรู้ที่วัดได้จากระดับการสอบผ่าน/ไม่ผ่านของนักเรียนนั้น การเรียนรู้ของเด็กยังสามารถเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาทางทักษะที่บางครั้งไม่สามารถวัดได้ด้วยระดับการสอบ หากแต่เป็นทักษะที่พัฒนาขึ้นภายในตัวของนักเรียน ซึ่งตัวนักเรียนเองรวมถึงผู้ปกครองก็รู้สึกได้ถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้น รวมถึงทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ที่เปลี่ยนแปลงไปนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งจากตัวเด็กและผู้ปกครองอีกด้วย

บทที่ 5

การเรียนรู้ของเด็กและความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเลือกนักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้งหมด 8 คน แบ่งเป็น นักเรียนและผู้ปกครองจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในช่วงอายุ 6-8 ปี 4 คน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนและผู้ปกครองจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในช่วงอายุ 9-12 ปี 4 คน เพื่อสัมภาษณ์ถึงวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย รวมถึงสุ่มเลือกนักเรียนและผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้งหมด 4 คน เพื่อสัมภาษณ์ถึงการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนนาฏศิลป์และเกิดการพัฒนาทักษะของนักเรียนซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงการให้คุณค่า ค่านิยมต่อการเรียนนาฏศิลป์จากก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งจากตัวนักเรียนเองและผู้ปกครอง โดยนักเรียนที่มาเรียนจะเริ่มเรียนวันแรกพร้อมกันและโรงเรียนจะมีการประเมินนักเรียนเพื่อเลื่อนระดับเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 เดือน ได้ผลดังต่อไปนี้

5.1 การเรียนรู้ของเด็กและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อวิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ของเด็กวัย 6-12 ปี

5.1.1 วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “การบอกเด็กอย่างตรงไปตรงมาและชัดเจนเด็กจะเข้าใจง่ายกว่า”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “บางทีครูต้องเข้าไปตัด แต่สัมผัสร่างกาย ลูกบอกว่าทำให้รู้ว่าต้องขยับส่วนไหนของร่างกายจึงจะถูกต้อง”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “การที่ครู B ยกตัวอย่างจากสิ่งของที่อยู่ในห้องเรียนทำให้เด็กเข้าใจเร็วขึ้น”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ลูกกลับไปเล่าให้ฟังที่บ้านว่าวันนี้ครูเล่าเรื่องกินนรีให้ฟังเขาบอกว่าวันนี้เขาตั้งใจเรียนมากและอยากให้อาจารย์หน้าแล้ว จะได้ไปเรียนรำอีก”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกชอบให้ครูอธิบายวิธีการปฏิบัติทำซ้ำ ๆ ชัดเจน”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกบอกบางทีครูมาจับที่ไหล่หนูทำให้หนูเอาไหล่ลง เพราะหนูไม่รู้ตัวว่าไหล่หนูกำลังยกอยู่”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ครูตัดมือลูก ทำให้ลูกมีอารมณ์ขึ้น และลูกก็รู้จำวิธีการที่ครูจับมือไปตัดมือเองที่บ้าน”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกบอกว่าชอบให้ครูบอกวิธีการปฏิบัติทำอย่างชัดเจน ไม่ต้องอ้อมค้อม”

5.1.2 วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “การชมเขาก่อนแล้วค่อยให้เขาแก้ไข ทำให้ลูกไม่รู้สึกรู้สึกว่ากำลังถูกตำหนิ และยินดีทำใหม่ให้ถูกต้องโดยไม่โกรธครู”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ทำให้เขาแก้ไขท่าเมื่อตนเองทำผิดด้วยความเข้าใจและเห็นภาพในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูเก่งมาก ใช้วิธีการถามสิ่งที่ลูกเคยทำแล้วบอกว่าสิ่งดี ๆ เหล่านั้นหายไปไหน เช่น จีบสวย ๆ ของคุณครูหายไปไหน ทำให้ลูกรีบแก้ไขได้โดยเร็ว โดยไม่รู้สึกรู้สึกว่ากำลังถูกตำหนิ”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ลูกชอบให้ครูทำท่าที่สวย ๆ ให้ดูกับท่าที่ไม่สวยให้ดู แล้วเขาจะทำท่าแบบสวย ๆ ให้คุณครูดูเอง”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “เด็กเริ่มมีความคิดเป็นของตนเองจึงไม่ชอบให้ใครมาตำหนิบ่อย ๆ”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “บางที่ต้องให้เค้ามืออิสระทางความคิดคุณแม่เห็นวิธีการที่คุณครูใช้มันทำให้ลูกได้เลือกเอง ตรงกับสิ่งที่เขาต้องการ”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การกล่าวชมก่อนแล้วจึงบอกว่ายังมีส่วนที่ต้องแก้ไข วิธีการนี้ทำให้เด็กไม่รู้สึกรู้สึกว่ากำลังถูกตำหนิ”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การปฏิบัติทั้งแบบที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องของครูให้เขาดู ทำให้เขาได้เห็นถึงความแตกต่าง เหมือนเป็นการชี้ให้เขาเห็นทั้ง 2 ด้าน”

5.1.3 วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ลูกบอกว่าวันนี้หนูจะเป็นเด็กดี คุณครูมีรางวัลให้ หนูจะเอามาอวดคุณแม่”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เด็ก ๆ ชอบ เมื่อคุณครูมีรางวัลให้จึงตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้รางวัลอีก”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “การให้เด็กที่ทำดีออกมาทำเป็นตัวอย่าให้เพื่อน ๆ ดูหน้าชั้นเรียน เป็นการทำให้นักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกในครั้งต่อไป”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “บางครั้งครูเอาแต่ ชม ชม ชม หนูก็เบื่อ”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การให้คำชมเป็นรางวัล ทำให้ลูกมีกำลังใจ”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ให้รางวัล ได้ผลสุด”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การชมนักเรียนเฉพาะคนที่ทำดี ทำให้เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ อยากทำดีบ้าง”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกจะดี ไม่อยู่นิ่งแค่ไหน พอเอารางวัลมาล่อสงบหมด”

5.1.4 วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ต้องตั้งเป้าหมาย บอกอย่างทีครูพูดถูกต้องแล้ว ไม่งั้นเขาจะไม่อยากทำ”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “นักเรียนจะยินดีพยายามต่อไป หากเขาเข้าใจจุดหมาย”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ต้องบ้วน่อย แบบอีกนิด ๆ ๆ ๆ ก็เสร็จแล้ว”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูต้องบอกให้ชัดเจน ไม่งั้นเด็กมันท้อ”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การสร้างเป้าหมายให้เด็กเห็น ทำให้เด็กรู้สึกว่าจะทำไปไม่เสียเปล่า”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “บางที่ต้องยกตัวอย่างจากเพื่อนหรือรุ่นพี่ว่าเขาพยายามมาขนาดไหน”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกบอกว่า ทีแรกหนูก็ขี้เกียจทำ พอครูบอกอีก 2 ครั้งเล็ก หนูก็เลยทำ”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “บางที่ต้องใช้ทั้งไม่อ่อนไม่แข็งปราบลิงพวกนี้ บอกเป็นว่าให้ทำอีกทีรอบแล้วจะให้พักแบบนี้ก็ดี เห็นเด็กก็ตั้งใจขึ้น”

5.1.5 วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียน

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เด็ก ๆ ชอบให้ครูเล่านิทาน ประกอบกับทำท่าที่เขาต้องเรียนไปด้วย คุณแม่ว่าวิธีการนี้ทำให้เขาตั้งใจเรียนขึ้นมาก”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ลูกมาเล่าให้ฟังเรื่องนิทานที่ครูเล่าในห้อง เขาบอกว่าอยากให้อาจารย์หน้าเร็ว ๆ จะได้ไปฟังต่อ”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ลูกบอกว่ารักครูมาก ครูเหมือนเพื่อนของเขาเลย”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “เขารักและไว้วางใจครู B มากกว่าคุณแม่อีกบางที”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “อยู่ที่บ้านบางที่คุณแม่จะตี เขาบอกว่าหนูจะไปฟ้องครู A”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “คุณครูวางตัวเป็นเหมือนเพื่อน ทำให้เขาไว้วางใจและอยากมาเรียนอยากมาเจอครู”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การจะดึงเค้ากลับมา บางทีต้องยกตัวอย่างคนที่เก่ง ๆ ให้เขาเห็น”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ลูกชอบครู เวลาจำสวดย ๆ เลยอยากจำสวดย ๆ ได้บ้าง”

5.1.6 วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย

ผู้ปกครอง 1 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนทำให้เด็กรู้หน้าที่และรู้ว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ”

ผู้ปกครอง 2 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูต้องดุขึ้นกว่านี้หน่อย เปลี่ยนสีหน้าเด็กก็จะกลัวและกลับมาสู่ระเบียบเร็วขึ้น”

ผู้ปกครอง 3 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “กำหนดไปเลยว่าสิ่งไหนห้ามทำเด็กจะรู้ว่าถ้าเขาทำ เขาละเมิดกติกา ดังนั้นเข้ากำลังทำผิดนะ”

ผู้ปกครอง 4 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 ตุลาคม 2557) “ครูต้องยับยั้ง ๆ คุณแม่ก็ชอบพูดยับยั้ง ๆ ว่าอะไรทำไม่ได้ เขาก็จะรู้เอง”

ผู้ปกครอง 5 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การที่ครูเพิ่มกฎถ้าเขายังทำผิดอยู่ก็เป็นวิธีการที่ใช้ได้ผล และเพื่อนก็จะคอยเตือนเพื่อน ๆ ด้วยว่าอย่าทำแบบนี้เดี๋ยวครูเพิ่มกฎอีกวิธีการนี้ใช้ได้ดี”

ผู้ปกครอง 6 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของครูเด็กก็สัมผัสได้ เขาไม่ยอมให้ครูโกรธ เขาจึงหยุด”

ผู้ปกครอง 7 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “ต้องบอกตั้งเป็นกฎควบคุมภายในห้องเรียนให้ชัดเจน”

ผู้ปกครอง 8 (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 ตุลาคม 2557) “การบอกว่าถ้าทำผิดละเมิดกฎแล้วครูจะไม่รักเป็นวิธีการที่ยังใช้ได้ผล คุณแม่เห็นเด็ก ๆ กลัวครูไม่รักกันทุกคน”

ตารางที่ 5.1: การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียนผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียนผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
1. วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์	1. สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา	นักเรียนชอบให้ครูผู้สอนสื่อสารอย่างชัดเจนว่าต้องการให้เขาปฏิบัติแบบใดเพราะเขาจะเกิดความเข้าใจ ไม่สับสน	1. สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา	การบอกสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการอย่างตรงไปตรงมาทำให้นักเรียนเข้าใจได้ทันทีและเด็กวัยนี้สามารถทำตามตามที่ครูผู้สอนบอกได้อย่างถูกต้องหากครูผู้สอนมีการอธิบายที่ชัดเจน การสื่อสารในลักษณะนี้จึงเหมาะสมกับช่วงวัยของเขา
	2. สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน	เด็กวัยนี้จะรับรู้การสัมผัสได้ดีแต่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้การสัมผัสนั้นมีความรุนแรงเพราะจะทำให้เด็กนักเรียนหวาดกลัว และหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้	2. สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน	เด็กวัย 9-12 ปี จะปฏิบัติทำได้อย่างถูกต้องและสวยงามยิ่งขึ้นหากครูผู้สอนเข้าไปแตะบริเวณที่ต้องการให้เขาปฏิบัติ เป็นวิธีการที่ทำให้เขาเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
	3. สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็น ภาพ และยกตัวอย่างประกอบ จากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน	การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัว ของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและ ชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดี ทำให้ นักเรียนไม่ยอมเป็นเหมือนสิ่งที่ ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เด็กเกิด การเรียนรู้ได้เร็วขึ้น		
	4. สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การ เล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทาง และน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทาง และเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ	การสื่อสารลักษณะนี้จะใช้ได้ดีใน การสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นเด็ก เล็กเนื่องจากตามธรรมชาติของ เด็กเล็กจะชอบการจินตนาการ การเล่าเรื่องราวประกอบ จินตนาการของเด็กและโยงเข้าสู่ สิ่งที่ครูผู้สอนต้อง การสื่อสารจะ ยังเป็นการเสริมธรรมชาติของ เด็กทำให้เด็กเกิดความสนใจ และจดจำได้มากยิ่งขึ้น		

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
2. วิธีการสื่อสารของครู ในการแก้ไขข้อผิดพลาด	1. กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึง บอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด	การที่ครูผู้สอนใช้การชมเชยใน เบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้ การปฏิบัติของนักเรียนสวยงาม ยิ่งไปกว่าเดิม จะทำให้นักเรียน พร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตาม มากกว่าการใช้การว่ากล่าว ติเตียน	1. กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึง บอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด	เด็กวัยนี้เริ่มมีความคิดเป็นของ ตนเองจึงไม่ชอบให้ใครมาตำหนิ บ่อย ๆ การใช้วิธีการกล่าวชม ก่อนการบอกสิ่งที่ต้องแก้ไขทำ ให้เขาเต็มใจที่จะปรับปรุงเช่น เดียวกับเด็กวัย 6-8 ปี
	2. ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูก ให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียน เลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่า กัน	ทำให้เขาแก้ไขทำเมื่อตนเองทำ ผิดด้วยความเข้าใจและเห็นภาพ ในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำ ในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง การทำให้นักเรียนเห็นถึงความ แตกต่างระหว่างทำร้ายทั้งสอง	2. ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูก ให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียน เลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน	เด็กวัย 9-12 ปีชอบที่จะเป็นผู้ ตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วย ตนเอง การสื่อสารในลักษณะนี้ จึงทำให้เขามีอิสระทางความคิด และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก วัย 9-12 ปี

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
		<p>แบบและให้เขาเป็นผู้พิจารณาเอง เลือกเองว่าทำแบบไหนจึงจะดูสวยงามกว่ากัน เด็กวัยนี้จะรักสวยรักงาม เขาจะเห็นภาพของการปฏิบัติแบบผิด ๆ เกิดการจดจำและไม่อยากปฏิบัติแบบผิด ๆ เพราะดูไม่สวยงาม</p>		
	<p>3. ถ้ามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำแทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ</p>	<p>การสื่อสารในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเขินอาย หากเด็กวัย 6-8 ปี รู้สึกเขินอายเมื่อตนยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้องหรือลืมปฏิบัติในบางส่วนไปอาจทำให้นักเรียนในวัยนี้ไม่อยากมาเรียนอีกต่อไป</p>		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
3. วิธีการสื่อสารของครู ในการชมเชยนักเรียน	1. ชมนักเรียนโดยการให้เป็น คะแนนหรือรางวัล	วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความ ตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็ก บางคนกล่าวว่าเขาอยากทำดีให้ ได้รางวัลเยอะ ๆ และเอารางวัล ไปอวดคุณพ่อคุณแม่	1. ชมนักเรียนโดยการให้เป็น คะแนนหรือรางวัล	การให้รางวัลมิได้ทำให้เขาดีใจ หรืออยากได้ของรางวัลมากนักแต่ ในเด็กวัย 9-12 ปีการให้รางวัล เป็นการสร้างความสนุกสนานให้ เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง โดยเด็กวัยนี้ไม่ต้องการให้ได้รับ คำชมมากนักเพียงแต่การชื่นชม ในแต่ละครั้งต้องออกมาจาก ความจริงใจและตั้งใจจริงจาก ครูผู้สอน
	2. ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ดี แต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมาจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำ	เป็นการทำให้นักเรียนคนที่ ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิด กำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีก ในครั้งต่อ ๆ ไป เนื่องจากเด็กใน		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
	ให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง	วัยนี้ชอบความเป็นพิเศษ รู้สึกว่า ตนเองเป็นคนสำคัญ		
<u>4. วิธีการสื่อสารของครู ในการให้กำลังใจ นักเรียน</u>	1. สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดี อยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็ก น้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลา ที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ ครูบอก	นักเรียนจะยินดีพยายามยาม ต่อไปหากเขารู้จุดหมายว่าเขา ต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะ เพียงพอ	1. สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดี อยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วน เล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไข เวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดี อย่างที่ครูบอก	ในเด็กวัย 9-12 ปี ต้องการเห็น ถึงจุดหมายในสิ่งที่เขากำลัง ปฏิบัติวิธีการนี้จึงช่วยให้เด็กใน วัยนี้ยินดีทำตามที่ครูผู้สอนบอก เพราะมองเห็นภาพของจุดหมาย อย่างที่ครูผู้สอนกล่าวไว้
<u>5. วิธีการสื่อสารของครู ในการโน้มน้าวใจเพื่อ สร้างความสนใจในการ เรียนแก่นักเรียน</u>	1. เล่าเรื่องราวประกอบการ ปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน	การใช้เรื่องราวที่ทำให้นักเรียน ทำท่า พร้อมกับสร้าง จินตนาการร่วมด้วยนั้น ทำให้ เขารู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการ เรียน	1. เล่าเรื่องราวประกอบการ ปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน	ในเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการนี้ก็ยิ่ง เป็นวิธีการที่ทำให้เด็กกลับสู่ บทเรียนได้ดีที่สุดเมื่อสมาธิเด็ก หลุดไป การเล่าเรื่องทำให้เด็ก ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดรู้สึกกลับมา สนใจในบทเรียนได้อีกครั้งหนึ่ง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
	2. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง กับนักเรียน	ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณคือพวกของ เขา ไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขา จึงยินดีที่จะมาเรียน	2. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง กับนักเรียน	นักเรียนรู้สึกผูกพันและเกิด ความรักในตัวครูผู้สอน นักเรียน บางคนอยากมาเรียนเพราะ อยากมาเจอครูผู้สอนที่ตนเองรัก เด็กวัยนี้เริ่มโตขึ้นและเมื่อเขา รู้สึกถึงความเป็นมิตร ความเป็น เพื่อนที่ไว้วางใจได้ ครูผู้สอนก็จะ เปรียบเสมือนบุคคลที่เค้าให้เป็น เพื่อนและอยากจะมาเรียน
			3. การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)	เขารู้สึกอยากเป็นแบบบุคคล ต้นแบบ (Idol) รู้สึกเกิดแรง บันดาลใจจึงอยากมาเรียน อยากฝึกซ้อมและพัฒนาตัวเอง มากยิ่งขึ้น

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
6. วิธีการสื่อสารของครู ในการควบคุมนักเรียน ให้อยู่ในระเบียบวินัย	1. กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเข้าใจ เหตุผลที่ครูต้องลงโทษ ดังนั้นจึง เป็นการสร้างนิสัยของควมมี เหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัว นักเรียน	1. กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	เด็กวัยนี้จะมีความรู้หน้าที่ความ รับผิดชอบของตนเอง รู้ว่าสิ่งใด ควรปฏิบัติสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน จึงทำให้เขารู้ว่าสิ่งนี้คือกติกาจึง ไม่ละเมิด เพราะเค้าเองจะรู้สึก ผิดในจิตใจ
	2. ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและ แข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือน ให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง	เด็กวัย 6-8 ปี จะสัมผัสได้ถึง ความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของ ครูได้ดี เมื่อเขารู้สึกว่าการ กระทำเช่นนี้ทำให้ครูเปลี่ยนไป เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ	2. ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและ แข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือน ให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง	ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็ง ขันจึงยังเป็นสิ่งที่ใช้ได้ผลสำหรับ เด็กในวัยนี้เพราะเด็กวัย 9-12 ปี จะสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยน แปลงทางอารมณ์ของครูผู้สอน และเกิดการหยุดการปฏิบัติใน สิ่งนั้นทันทีที่ครูผู้สอนแสดงสี หน้าโกรธ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
	3. ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำอะไร	วิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการควบคุมนักเรียนในทางอ้อมเด็กวัยนี้จะเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ยินซ้ำ ๆ		
	4. กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่	เด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้กับนักเรียนนักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็ว		
	5. สร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ	เด็กวัยนี้จึงรู้ว่าถ้ายังละเมิดกฎเรื่อย ๆ กฎก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ เพราะเกิดความกลัว		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ): การสื่อสารที่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้สื่อสารและความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 6-8 ปี	การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี	ความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนวัย 9-12 ปี
	6. สร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครู จะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบ วินัย	เด็กวัยนี้ต้องการความรัก ความ สนใจ และความเป็นที่รัก ดังนั้น เมื่อครูยกเงื่อนไขของการไม่เป็น ที่รักเขาจึงรีบปฏิบัติตามในทันที		

5.2 การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-12 ปี

จำแนกตามระดับการแบ่งชั้นเรียน 2 ช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี

5.2.1 การสื่อสารที่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 6-8 ปี

วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี

โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมาผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่าพวกเขาส่วนใหญ่ชอบให้ครูผู้สอนสื่อสารอย่างชัดเจนว่าต้องการให้เขาปฏิบัติแบบใดเพราะเขาจะเกิดความเข้าใจ ไม่สับสน ประกอบกับการสื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียนเพราะเด็กวัยนี้จะรับรู้การสัมผัสได้ดี แต่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้เกิดการสัมผัสนั้นมีความรุนแรงเพราะจะทำให้เด็กนักเรียนหวาดกลัวและหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้บางครั้งอาจใช้การสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนประกอบเพราะการยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดีทำให้นักเรียนไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งที่ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเด็กในช่วงอายุ 6-8 ปี ยังเป็นช่วงวัยที่ชอบคิดชอบจินตนาการหากครูผู้สอนสื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราวพร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึกเพื่อให้นักเรียนเข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ จะทำให้เด็กจดจำได้เร็วขึ้น

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการกล่าวขมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิดผู้ปกครองกล่าวว่าการใช้การชมเชยในเบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนสวยงามยิ่งไปกว่าเดิมจะทำให้เด็กนักเรียนพร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตามมากกว่าการใช้การว่ากล่าว ตีเตือนร่วมกับการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันวิธีการนี้จะทำให้เขาแก้ไขท่าเมื่อตนเองทำผิดด้วยความเข้าใจและเห็นภาพในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้องการทำให้เด็กนักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างท่าท่าทั้งสองแบบและให้เขาเป็นผู้พิจารณาเอง เลือกเองว่าท่าแบบไหนจึงจะดูสวยงามกว่ากัน เด็กวัยนี้จะรักสวยรักงาม เขาจะเห็นภาพของการปฏิบัติแบบผิด ๆ เกิดการจดจำและไม่อยากปฏิบัติแบบผิด ๆ เพราะดูไม่สวยงาม การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ หากครูผู้สอนใช้การสื่อสารในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเขินอาย หากเด็กวัย 6-8 ปี รู้สึกเขินอายเมื่อตนยังทำท่าท่าที่ไม่ถูกต้องหรือลืมปฏิบัติในบางส่วนไปอาจทำให้นักเรียนในวัยนี้ไม่อยากมาเรียนอีกต่อไป

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการขมนักเรียนโดย

การให้เป็นคะแนนหรือรางวัล วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็กบางคนมาบอกกับผู้ปกครองว่าเขาอยากทำดีให้ได้รางวัลเยอะ ๆ และเอารางวัลไปอวดคุณพ่อคุณแม่หรือให้ครูผู้สอนชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่นักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่างวิธีการนี้จะเป็นการทำให้นักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกในครั้งต่อไป เนื่องจากเด็กในวัยนี้ชอบความเป็นพิเศษรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนสำคัญ

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือให้ครูผู้สอนสื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอกผู้ปกครองกล่าวว่่านักเรียนจะยินดีพยายามต่อไปหากเขาจริงจังหมายความว่าเขาต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะเพียงพอ

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนานเพราะการใช้เรื่องราวที่ทำให้นักเรียนทำท่าพร้อมกับการสร้างจินตนาการร่วมด้วยนั้น ทำให้เขารู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียน และครูผู้สอนควรให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียนเขาจะเกิดความไว้วางใจและรู้สึกว่าคุณคือพวกของเขาไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขาจึงยินดีที่จะมาเรียน

วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 6-8 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือครูผู้สอนควรที่จะกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนเนื่องจากวิธีการนี้ทำให้นักเรียนเข้าใจเหตุผลที่ครูต้องลงโทษ ดังนั้นจึงเป็นการสร้างนิสัยของความมีเหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัวนักเรียนร่วมกับการใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้งผู้ปกครองกล่าวว่าเด็กวัย 6-8 ปี จะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของครูได้ดี เมื่อเขารู้สึกว่าการกระทำเช่นนี้ทำให้ครูเปลี่ยนไปเขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ และครูผู้สอนควรที่จะย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำอะไรเพราะวิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการควบคุมนักเรียนในทางอ้อมเด็กวัยนี้จะเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ยินซ้ำ ๆ หรือการกำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่ที่เขาต้องอยู่ เด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้กับนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็ว การสร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ เด็กวัยนี้จึงรู้ว่าถ้ายังละเมิดกฎเรื่อย ๆ กฎก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ เพราะเกิดความกลัวประกอบกับการสร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าคุณจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบ

วินัยเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความรัก ความสนใจ และความเป็นที่รัก ดังนั้นเมื่อครูยกเงื่อนไขของการไม่เป็นที่รักเขาจึงรีบปฏิบัติตามในทันที

5.2.2 การสื่อสารที่เด็กนักเรียนผู้ปกครองสนับสนุนให้ครูนาฏศิลป์ใช้ในเด็กวัย 9-12 ปี

วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการสื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมาประกอบกับการสื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่านักเรียนการที่ครูผู้สอนบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างชัดเจนจะทำให้ให้นักเรียนไม่เกิดความสับสนและหากครูผู้สอนใช้การสื่อสารผ่านการสื่อสารโดยวจนภาษาเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอ การที่ครูผู้สอนใช้การเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายในส่วนบริเวณของร่างกายที่ต้องการให้เค้าปฏิบัติจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกถึงส่วนที่ต้องเคลื่อนไหว รับรู้ความรู้สึกจากการแตะสัมผัสจากครูผู้สอน นักเรียนจึงเข้าใจ นักเรียนส่วนหนึ่งกล่าวว่าเมื่อครูผู้สอนเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายในส่วนที่ต้องการให้ปฏิบัติ ทำให้พวกเขาเข้าใจว่าต้องใช้กล้ามเนื้อส่วนใดและต้องปฏิบัติท่าอย่างไรให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการกล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิดและการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่าการกล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่เกิดความตึงเครียด เด็ก ๆ จะไม่ชอบบรรยากาศที่ครูดุและเสียงดัง ทำให้เด็ก ๆ ไม่อยากมาเรียนและการที่ครูผู้สอน เลือกใช้วิธีการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน วิธีการนี้จะเหมือนการเปิดทางเลือกให้นักเรียนได้เห็นว่ามีแบบไหนทำแล้วดีกว่ากัน นักเรียนจะเข้าใจและเลือกแก้ไขตัวเองให้ปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องเสมอ

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล ผู้ปกครองกล่าวว่าเมื่อกลับบ้านเด็ก ๆ จะนำรางวัลมาอวดผู้ปกครองและเล่าที่มาที่ไปของการได้มาซึ่งรางวัลขึ้นนี้ให้ผู้ปกครองฟัง พวกเขาเกิดความภาคภูมิใจและสังเกตได้ว่าเมื่อมาเรียนในครั้งถัดไปเด็ก ๆ จะมีการพัฒนาที่ดีขึ้นวิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่ได้ผลที่สุดในมุมมองของผู้ปกครอง

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการสื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ตามที่ครูบอก ผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่าวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติทำได้ดีมากที่สุดเนื่องจากพวกเขาจะรู้สึกว่ามีอีกนิดเดียวก็จะทำได้สำเร็จ เป็นการวางเป้าหมายให้กับเขาทำให้เขาเกิดแรงเกิดความมุ่งมั่นที่จะพยายามปฏิบัติทำต่อไป

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนานให้ความสนิสนมเป็นกันเองกับนักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนกล่าวว่าการเล่านิทานหรือเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทที่นักเรียนกำลังจะเรียนนั้นทำให้พวกเขาเกิดความตื่นตัวและสนใจอยากจะทำเรื่องประกอบกับการสื่อสารของครูผู้สอนที่เป็นกันเอง วางตัวสนิสนมเป็นเสมือนเพื่อนที่เด็ก ๆ จะไว้วางใจได้ ทำให้พวกเขาสนใจและชอบเรียนนาฏศิลป์ขึ้นมาก

วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมที่สุดในช่วงอายุ 9-12 ปี โดยสำรวจจากความคิดเห็นของเด็กนักเรียนและผู้ปกครองคือการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนประกอบกับการใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขื่นกว่าเดิม ผู้ปกครองกล่าวว่าวิธีการที่จะทำให้เด็กนักเรียนกลับมาอยู่ในระเบียบวินัยได้ดีที่สุดคือการทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการระเบียบวินัยเป็นเรื่องสำคัญ เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจังครูผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนเมื่อมีนักเรียนไม่เคารพกฎระเบียบที่วางไว้ร่วมกันนี้ เป็นเสมือนการฝึกสติ เมื่อมีผู้ละเมิดกติกาครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องแสดงสีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขื่นกว่าเดิมเพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการเคารพกฎกติกาที่วางไว้ร่วมกัน ทำให้กฎระเบียบเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ

การพิจารณาวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในมุมมองของผู้ปกครองและนักเรียนเป็นเสมือนการตรวจสอบซึ่งวิธีการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผล เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้รับสารต้องการเพื่อการสื่อสารอย่างเหมาะสมที่สุดที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยเลือกนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนที่เรียนกับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละท่านโดยวิธีการสุ่มเลือกเพื่อศึกษาถึงการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนนาฏศิลป์และเกิดการพัฒนาทักษะของนักเรียนซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงการให้คุณค่า ค่านิยมต่อการเรียนนาฏศิลป์จากก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งจากตัวนักเรียนเองและผู้ปกครอง จากการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2: สรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

กลุ่ม ตัวอย่างการเรียนรู้	นักเรียน		ผู้ปกครอง	
	ก	ข		
การเรียนรู้ที่วัดผลจาก คะแนนสอบ	ก	ผ่าน	-	
	ข	ผ่าน	-	
	ค	ไม่ผ่าน	-	
	ง	ผ่าน	-	
การเรียนรู้ที่วัดผลจากการ เกิดทักษะ	ก	สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้	นักเรียน ก. สามารถสอนเพื่อน ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ ให้เข้าใจได้ดีขึ้น	
	ข	เกิดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนชำนาญ	เกิดทักษะทางอารมณ์และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น	
	ค	การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า การมีสติ	การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า การมีสติ	
	ง	เกิดการฝึกฝน เกิดทักษะสามารถใส่ทำลงไปในการทำงานเพลง ได้ด้วยตนเอง	สามารถผสมผสานท่าทางจากสิ่งที่เรียนมาใส่ทำลงไปตาม ทำงานองเพลงได้ด้วยตนเอง	
การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	ก	ก่อนเรียน	ไม่ใส่ใจจนรอบข้างมากนัก ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง	-
		หลังเรียน	มีน้ำใจ เป็นห่วงคนรอบข้างมากขึ้น	-
	ระดับความ พึงพอใจ		พอใจ	พอใจ
	ข	ก่อนเรียน	ใจร้อน สน ไม่อยู่นิ่ง ขาดสมาธิ	-
		หลังเรียน	มีความอดทนสูงขึ้น มีสมาธิมากขึ้น ใจเย็นลง	-

ตารางที่ 5.2 (ต่อ): สรุปรูปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

กลุ่ม ตัวอย่างการเรียนรู้	นักเรียน		ผู้ปกครอง	
	ระดับความ พึงพอใจ	พอใจ		พอใจ
ค	ก่อนเรียน	ขาดสมาธิ ผลการเรียนรู้ไม่ค่อยดี	-	
	หลังเรียน	มีสมาธิสูงขึ้น มีความอดทน ผลการเรียนรู้ดีขึ้น มีความ รับผิดชอบสูงขึ้น รู้จักแบ่งเวลา รู้จักหน้าที่	-	
ระดับความ พึงพอใจ	พอใจ		พอใจ	
ง	ก่อนเรียน	ไม่ค่อยมีเพื่อน เกือบตัว ซื่อาย ไม่กล้าพูดคุยกับใคร	-	
	หลังเรียน	กล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตัวเองกล้าเข้าไป คุยกับเพื่อนจึงมีเพื่อนที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น	-	
ระดับความ พึงพอใจ	พอใจ		พอใจ	
การเห็นคุณค่าของการ เรียนนาฏศิลป์	ก	ก่อนเรียน	เด็กเห็นคุณค่าและอยากมาเรียนด้วยตนเอง	ผู้ปกครองเห็นคุณค่าและสนับสนุน
		หลังเรียน	เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์เพิ่มมากขึ้น	สนับสนุนให้เรียนต่อไป
	ข	ก่อนเรียน	ไม่เห็นคุณค่าและไม่อยากมาเรียน	ผู้ปกครองเห็นคุณค่าและสนับสนุน
		หลังเรียน	เห็นคุณค่าและอยากเรียนต่อไป	สนับสนุนให้เรียนต่อไป

ตารางที่ 5.2 (ต่อ): สรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง

กลุ่ม ตัวอย่างการเรียนรู้	นักเรียน		ผู้ปกครอง
	ค	ก่อนเรียน	เห็นคุณค่าและอยากมาเรียนด้วยตนเอง
หลังเรียน		เห็นคุณค่าเพิ่มมากขึ้นและอยากเรียนต่อไป	เห็นคุณค่าและสนับสนุนให้เรียนต่อไป
ง	ก่อนเรียน	ไม่เห็นคุณค่าและไม่อยากมาเรียน	ไม่เห็นคุณค่า
	หลังเรียน	เห็นคุณค่าและอยากเรียนต่อไป	เห็นคุณค่าและสนับสนุนให้เรียนต่อ

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ก.

นักเรียน ก. จากการสัมภาษณ์ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ ผลการสัมภาษณ์พบว่า การที่เด็กเข้ามาสมัครเรียนนั้นเพราะเป็นสิ่งที่เด็กชอบเป็นการส่วนตัว เห็นเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนแสดง นาฏศิลป์กันก็อยากจะได้รับคัดเลือกให้ไปแสดงบนเวทีในงานประจำปีของโรงเรียนบ้างและชอบที่สุด เวลาได้เรียนวิชานาฏศิลป์ที่โรงเรียนจึงขออนุญาตผู้ปกครองให้มาสมัครเรียนให้ จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองพบว่า เป็นครอบครัวที่ส่งเสริมให้ลูกทำกิจกรรมที่หลากหลายอยู่เป็นทุนเดิมและคุณแม่ก็ เรียนนาฏศิลป์มาก่อนตั้งแต่เด็กจึงอยากให้ลูกเรียนนาฏศิลป์ด้วย ครอบครัวเป็นครอบครัวที่ส่งเสริม การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย จึงเลือกให้ลูกมาเรียนนาฏศิลป์ไทยแทนการไปเรียนเต้นรำ แต่หากลูก ขอร้องว่าอยากจะเรียนวิชาอะไรด้วยตนเองครอบครัวก็พร้อมจะส่งเสริม ก่อนเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครองกล่าวว่านักเรียน ก. เป็นเด็กกล้าแสดงออกและอยากจะได้แสดง เหมือนที่เพื่อน ๆ ได้แสดงในงานประจำปีของโรงเรียนแต่ไม่ได้รับคัดเลือกเพราะรำได้ไม่สวยเท่า เพื่อน ๆ เมื่อมาเรียนนักเรียน ก. ก็มีพัฒนาการทางนาฏศิลป์เพิ่มมากขึ้น รำสวยขึ้น ภายหลังครูที่ โรงเรียนก็คัดเลือกให้นักเรียน ก. ได้ขึ้นเวทีแสดงเพราะรำสวย นักเรียน ก. จึงดีใจมากและทำให้เขารัก นาฏศิลป์เพิ่มขึ้น ผู้ปกครองสังเกตเห็นว่าจากการที่เขาได้รับคัดเลือกให้แสดงและเริ่มเก่งขึ้นกว่าเพื่อน คนอื่น ๆ เขจะมีน้ำใจสอนเพื่อนคนอื่น ๆ คอยแนะนำและเป็นห่วงเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ยังรำไม่ได้ อยู่ เสมอ และคิดถึงคนรอบข้างมากขึ้น จากการสัมภาษณ์นักเรียนเขากล่าวว่าเขาไปสอนเพื่อน ๆ เพราะ อยากให้เพื่อน ๆ ได้แสดงไปพร้อมกับเขาไม่อยากให้ครูคัดเลือกใครออก อยากให้เพื่อนทุกคนได้ แสดงไปพร้อม ๆ กับเขา และการมาเรียนนาฏศิลป์ก็ทำให้ได้เจอเพื่อนใหม่ ๆ ได้เจอครูใจดีและทำให้ เขารำสวยได้ขึ้นเวทีแสดงที่โรงเรียน เขารู้สึกภาคภูมิใจมากและจะไม่เลิกเรียนนาฏศิลป์เพราะชอบ และรักที่จะเรียนต่อไป

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ข.

นักเรียน ข. จากการสัมภาษณ์ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียน ข. เข้ามาเรียนในครั้งแรกนี้ได้เป็นความชอบส่วนตัวจากตัวเด็กแต่เป็นสิ่งที่ครอบครัวส่งเสริม จึงมาเรียนเพราะครอบครัวพามาสมัครเรียน ครอบครัวอยากให้ลูกมาเรียนเพราะรู้สึกว่าการเรียนนาฏศิลป์ จะทำให้ลูกเรียนรู้อะไรขึ้น อ่อนหวานขึ้นเพราะลูกค่อนข้างขง ไม่อยู่นิ่ง จึงอยากให้ลูกมีสมาธิขึ้น ครอบครัวหาข้อมูลมาก่อนว่าวิชานาฏศิลป์ผู้เรียนต้องฝึกฝนและมีการดัดร่างกายให้อ่อนช้อยงดงาม ผู้เรียนจึงต้องมีความอดทน จึงต้องการฝึกความอดทนให้กับลูก จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหลังจาก ที่ลูกเรียนนาฏศิลป์ ผู้ปกครองกล่าวว่านักเรียน ข. มีสมาธิจดจ่อในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ครูที่โรงเรียนกล่าวว่าเขามีสมาธิในการเรียนวิชาต่าง ๆ มากขึ้น จากที่เคยไม่ฟังใครเป็นเด็กค่อนข้าง อารมณ์ร้อนก็ใจเย็นลง จากการสัมภาษณ์นักเรียน ข. เขากล่าวว่ามาเรียนแล้วมีเพื่อนเยอะขึ้นและเขา

รู้สึกว่าการได้เรียนนาฏศิลป์รู้สึกสนุกเพราะครูสอนสนุกจึงตั้งใจเรียนและเริ่มชอบวิชานาฏศิลป์เพราะเห็นพี่ ๆ ที่เรียนรำสวย ๆ ได้ทำท่าสวย ๆ ก็อยากจะทำท่าสวย ๆ เหมือนพี่ ๆ บ้าง เขาจึงพยายามฝึกฝนเองจนสอบผ่าน

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ค.

นักเรียน ค. จากการสัมภาษณ์ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ ผลการสัมภาษณ์พบว่านักเรียน ค. เข้ามาเรียนในครั้งแรกเพราะขอผู้ปกครองมาเรียนเอง เนื่องจากเห็นในโทรทัศน์แล้วชอบจึงอยากทำได้บ้าง ผู้ปกครองของนักเรียน ค. ไม่ส่งเสริมในครั้งแรกเพราะอยากเอาเวลาไปให้เรียนวิชาการเพราะต้องการเพิ่มเกรดในโรงเรียน แต่ก็ไม่ยอมขัดใจลูกจึงยอมให้ลูกมาเรียน เมื่อนักเรียน ค. ได้มาเรียนแล้วจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองกล่าวว่าเมื่อการแสดงประจำปีของโรงเรียนที่ผ่านมานักเรียน ค. เป็นหนึ่งในผู้ร่วมแสดงครั้งนั้นไปด้บขณะทำการแสดงทำให้เสียงเพลงหยุด นักเรียนคนอื่น ๆ หยุดการแสดงและยืนนิ่งมองหน้ากันไปมา แต่นักเรียน ค. ไม่มีที่ท่าตกใจเท่าเพื่อนคนอื่น ๆ แต่กลับรำต่อไปจนเสียงเพลงกลับเข้ามาอีกครั้งนักเรียน ค. ก็สามารถรำต่อไปได้โดยไม่แสดงที่ท่าเคอะเขิน ผู้ปกครองกล่าวว่าอาจเป็นเพราะการเรียนนาฏศิลป์ทำให้นักเรียน ค. ได้แสดงบ่อยครั้ง ชินกับการขึ้นเวที จึงไม่แสดงอาการตกใจและแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี ภายหลังจากได้เข้าเรียนนาฏศิลป์ได้เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ผลการเรียนที่โรงเรียนของนักเรียน ค. ก็เพิ่มสูงขึ้นจากการสอบถามผู้ปกครอง ผู้ปกครองรู้สึกว่าคุณมีสมาธิและมีความอดทนเพิ่มขึ้นจากแต่ก่อนมาก ผู้ปกครองรู้สึกว่าการมาเรียนนาฏศิลป์ให้อะไรมากกว่าที่เขาคิด นักเรียน ค. กลับกลายเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ รู้จักแบ่งเวลา รู้จักหน้าที่ของตัวเองมากขึ้น นักเรียน ค. จึงสามารถทำกิจกรรมที่เขาชอบควบคู่กับการแบ่งเวลาอ่านหนังสือได้ดี การรู้จักแบ่งเวลาและการมีสมาธิที่ดีขึ้นทำให้ผลการเรียนของนักเรียน ค. ดีขึ้นตามไปด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองกล่าวว่า จะส่งเสริมให้น้องของนักเรียน ค. มาเรียนนาฏศิลป์อีกด้วยเช่นกันและถ้ามีใครถามว่าควรให้บุตรหลานมาเรียนนาฏศิลป์หรือไม่ครอบครัวก็ไม่ลังเลที่จะสนับสนุนให้มาเรียนเพราะลูกของเขาได้อะไรที่ครอบครัวเองก็ยังไม่ถึงแม้การสอบผ่านระดับชั้นในครั้งนี้นักเรียน ง. จะยังสอบไม่ผ่าน ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองผู้ปกครองกล่าวว่าไม่รู้สึกเสียใจที่ลูกสอบนาฏศิลป์ในครั้งนี้อันผ่านและคิดว่าลูกได้อะไรที่มากกว่าความรู้จากคะแนนสอบในการมาเรียนนาฏศิลป์ครั้งนี้

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ง.

นักเรียน ง. จากการสัมภาษณ์ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ ผลการสัมภาษณ์พบว่าในตอนแรกตัวนักเรียนเองไม่ได้ชอบและไม่อยากมาเรียนแต่ที่ต้องมาเรียนเพราะผู้ปกครองให้มาเรียนเมื่อสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงการส่งลูกเข้ามาเรียนนาฏศิลป์ ผู้ปกครองกล่าวว่าไม่ได้คิดมาก่อนว่าจะให้ลูกเรียนวิชานาฏศิลป์แต่เนื่องด้วยญาติผู้ใหญ่ที่บ้านสนับสนุนเพราะอยากเห็นหลานรำเป็นจึงบอกให้ทางครอบครัวนำลูกเข้ามาเรียน ครอบครัวจึงให้นักเรียน ง. สมัครเรียนนาฏศิลป์ตามความประสงค์

จากทางญาติผู้ใหญ่ที่สนับสนุนค่าเล่าเรียนให้ เมื่อนักเรียน ง. เรียนต่ออย่างเนื่องเป็นเวลา 2 เดือน ผู้ปกครองสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นและเริ่มชอบนาฏศิลป์ เมื่ออยู่บ้านขณะญาติผู้ใหญ่เปิดเพลง นักเรียน ง. จะทำท่าร้ายรำ ผสมผสานท่าทางจากสิ่งที่เรียนมาใส่ท่าลงไปตามทำนองเพลงด้วยตนเองและผู้ปกครองสังเกตเห็นว่าลูกกล้าร้องและมีชีวิตชีวามากกว่าเดิมภายหลังจากได้เรียนนาฏศิลป์ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ผู้ปกครองกล่าวว่านักเรียน ค. มักจะไม่ค่อยมีเพื่อนที่โรงเรียนเพราะเป็นเด็กค่อนข้างจะเก็บตัว ขี้อาย ไม่กล้าพูดคุยกับใคร แต่เมื่อมาเรียนแล้วนักเรียน ค. กล้าพูดกล้าคุย กล้าแสดงออกมากขึ้น เริ่มเปิดตัวเองให้รู้จักเพื่อน ๆ เพราะเริ่มมีความมั่นใจในตัวเอง กล้าเข้าไปคุยกับเพื่อนจึงมีเพื่อนที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นเขายังเกิดทักษะในการฟังทำนองและการร้องเพลงมากขึ้น เพราะนาฏศิลป์ไทยบางครั้งต้องมีการขับร้องไปพร้อม ๆ กับการร้ายรำ ผสมผสานกับทำนองเพลง นักเรียน ค. จะร้องเพลงที่ครูสอนไปพร้อม ๆ กับการทำร้ายรำแสดงให้ญาติผู้ใหญ่ที่บ้านชม ทำให้นักเรียน ง. เกิดทักษะทางดนตรีได้ควบคู่กันไปกับทักษะทางนาฏศิลป์ อาจารย์ที่โรงเรียนมักจะบอกแก่นักเรียน ง. มีทักษะทางการฟังดีกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน เมื่ออาจารย์วิชาดนตรีกดเปียโนและให้นักเรียนเปล่งเสียงตาม นักเรียน ง. จะเป็นคนเดียวที่ร้องทำนองไม่ผิดเพี้ยน และสามารถเอื้อนเอ่ยทำนองได้โดยไม่เคอะเขิน ผู้ปกครองกล่าวว่าไม่คิดว่าวัฒนธรรมไทยอย่างนาฏศิลป์ไทยจะให้อะไรกับลูกเขาได้มากขนาดนี้และเป็นการเปลี่ยนความคิดของเขาจากการส่งเสริมให้ลูกเรียนแต่วิชาการก็กลับยินดีส่งเสริมให้เขาเรียนสิ่งที่เป็วัฒนธรรมไทยอื่น ๆ เพิ่มเติมอย่างดนตรีไทย ซึ่งตอนนี้ทางครอบครัวก็ได้ส่งเสริมให้บุตรหลานคนอื่น ๆ เรียนนาฏศิลป์และดนตรีไทยกันทุกคน

การเรียนนาฏศิลป์ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้ในหลากหลายด้าน ด้านทักษะทางนาฏศิลป์กลุ่มตัวอย่างสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้จากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนชำนาญเกิดทักษะทางอารมณ์และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้นสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดีขึ้น เกิดทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดการประดิษฐ์ท่าลงไปในการทำนองเพลงได้ด้วยตนเองและสามารถ ผสมผสานท่าทางจากสิ่งที่เรียนมาให้เกิดความสอดคล้องกับท่วงทำนองของดนตรี เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมพบว่าเด็กมีความ คิดถึงคนรอบข้างมากและมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทนสูงขึ้น มีสมาธิจดจ่อ ส่งผลให้ผลการเรียนในวิชาอื่น ๆ ดีขึ้น เด็กจะรู้หน้าที่ของตนเองและรู้จักการแบ่งเวลามีวินัยในตนเอง เด็กบางคนที่เคยขี้อาย ไม่กล้า ก็กลายเป็นเด็กที่กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตัวเองเป็นที่น่าพอใจของผู้ปกครองตั้งนั้นเด็กและผู้ปกครองจากกลุ่มตัวอย่างภายหลังจากการเรียนนาฏศิลป์จึงเห็นคุณค่าของศาสตร์แขนงนี้ แม้ในตอนต้นผู้ปกครองบางครอบครัวจะไม่สนับสนุน แต่เมื่อได้เปิดใจให้บุตรหลานมาเรียนเรียนแล้ว จึงพบคุณค่าจากการเรียนนาฏศิลป์และยินดีสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานสืบสานศาสตร์ทางนาฏศิลป์ต่อไป

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี” เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาการสื่อสารของครูผู้สอนในอันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในผู้เรียนอายุ 6-12 ปี ในชั้นเรียนการสอนนาฏศิลป์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนในการใช้เป็นแนวทางการสื่อสารที่เกิด ประสิทธิภาพและเป็นการสร้างความเข้าใจและความต้องการที่ตรงกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อันจะ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะทางนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่การพัฒนาการถ่ายทอด ศาสตร์นาฏศิลป์ในประเทศไทยต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเกตการณ์อย่างไม่มี ส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ในชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็ก เพื่อให้เห็นภาพรวมของการสื่อสารในชั้นเรียน ร่วมกับการสัมภาษณ์ (Interview) ครูผู้สอนเพื่อทราบ ถึงวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้รวมถึงสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองเพื่อทราบความรู้สึกและความ คิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครองนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากห้องเรียนที่เริ่มเปิดให้มีการเรียนการสอน ขึ้นใหม่ โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลในวันที่ 2 ส.ค. 2557 มีห้องเรียนที่เปิดใหม่สำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี ทั้งหมด 4 ห้องเรียน ใน 1 ห้องเรียนมีจำนวนครู 1 ท่านและนักเรียนจำนวน 5 คน และวันที่ 3 ส.ค. 2557 เป็นห้องเรียนที่เปิดใหม่สำหรับเด็กอายุ 9-12 ปี 4 ห้องเรียน ใน 1 ห้องเรียนมีจำนวนครู 1 ท่านและนักเรียนทั้งหมด 4 คน นักเรียนที่มาเรียนจะเริ่มเรียนวันแรกพร้อมกันและโรงเรียนจะมีการ ประเมินนักเรียนเพื่อเลื่อนระดับเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 เดือน หลักสูตรวิชานาฏศิลป์ของแหล่ง เรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์บางบัวทอง จะมีการเลื่อนระดับการเรียนโดยการต่อเพลงที่ยาก ขึ้นไปตามความสามารถของผู้เรียน ผู้วิจัยศึกษาในการเรียนการสอนเด็กช่วงอายุ 6-8 ปี และ 9-12 ปี ทั้งสองช่วงอายุ

6.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลตามคำถามนำวิจัย ดังต่อไปนี้

คำถามนำวิจัย: ครูผู้สอนมีวิธีการสื่อสารอย่างไรในชั้นเรียนนาฏศิลป์

การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในชั้นเรียนเด็กวัย 6-8 ปี สามารถจำแนกได้เป็น

- 1) วิธีการสื่อสารการสอนของครูในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 2) วิธีการสื่อสารการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 3) วิธีการสื่อสารเพื่อชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 4) วิธีการสื่อสารเพื่อให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

5) วิธีการสื่อสารในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

6) วิธีการสื่อสารเพื่อควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

1) วิธีการสื่อสารการสอนของครูในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบไปด้วย

- 1.1) สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้วาทศิลป์เกินจริง
- 1.2) สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน
- 1.3) สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา
- 1.4) สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ
- 1.5) กระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงความเก่งให้ครูเห็น
- 1.6) สื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน
- 1.7) พูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวยและไม่น่าดู เพื่อให้นักเรียนแก้ไข
- 1.8) สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน
- 1.9) สื่อสารโดยใช้การปฏิบัติท่าทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพและเข้าใจว่าท่าที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติอย่างไร

2) วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบด้วย

- 2.1) กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด
- 2.2) ถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ
- 2.3) ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน
- 2.4) พูดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด
- 2.5) ไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดแต่จะพูดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า
- 2.6) สมมติให้นักเรียนเป็นตัวละครเช่น เจ้าหญิง พร้อมกับบอกว่าถ้าแก้ไขตามสิ่งที่ครูบอกไปได้นักเรียนจะสวยแบบสิ่งนั้น

3) วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้
ประกอบด้วย

- 3.1) ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่นักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียน
มากจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง
- 3.2) ชมนักเรียนทุกครั้งที่ทำดีขึ้น หรือมีการพัฒนาขึ้น
- 3.3) ค่อย ๆ ชมทีละนิด ไม่ชมมากจนเกินไปจนดูเหมือนไม่จริงใจ
- 3.4) ชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล

4) วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้
ประกอบด้วย

- 4.1) ทำให้รู้สึกว่ายากที่ห้องเรียนไม่มีความกดดัน
- 4.2) ยกตัวอย่างจากรุ่นพี่
- 4.3) ให้ความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้
- 4.4) แอบไปกระซิบ ให้กำลังใจนักเรียนส่วนตัว เพื่อให้เขา รู้สึกว่าได้รับคำชมพิเศษจากครู
- 4.5) สร้างเรื่องขึ้นมาเปรียบเทียบกับนักเรียนฟังโดยบอกว่าเขายังทำได้ดีกว่านักเรียนรุ่น
ก่อน ๆ ที่ครูเคยสอนมา
- 4.6) สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุ
เงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก

5) วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนในชั้นเรียน
นาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบด้วย

- 5.1) การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)
- 5.2) เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน
- 5.3) สร้างความน่าตื่นเต้นและน่าติดตามในการมาเรียน
- 5.4) ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน

6) วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน
ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบด้วย

- 6.1) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน
- 6.2) ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใด
- 6.3) ใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย
- 6.4) กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่ที่เขาต้องอยู่
- 6.5) เปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตลกหรือไม่สวยงาม

6.6) สร้างจินตนาการให้นักเรียนปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย แต่ยังไม่ให้อยู่
ในระเบียบวินัย

6.7) ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัย
หลายครั้ง

6.8) ชมนักเรียนที่มาตรงเวลาหรืออยู่ในความมีระเบียบเรียบร้อยให้เพื่อนฟัง

6.9) สร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ

6.10) สร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย

การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในชั้นเรียนเด็กวัย 9-12 ปี

การสื่อสารของครูนาฏศิลป์ในชั้นเรียนเด็กวัย 9-12 ปีสามารถจำแนกได้เป็น

- 1) วิธีการสื่อสารการสอนของครูในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 2) วิธีการสื่อสารการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 3) วิธีการสื่อสารเพื่อชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 4) วิธีการสื่อสารเพื่อให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 5) วิธีการสื่อสารในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย
- 6) วิธีการสื่อสารเพื่อควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนใน

ชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทย

1) วิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้

ประกอบด้วย

1.1) สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนโดยตรงไปตรงมา

1.2) สื่อสารกับนักเรียนโดยการให้เหตุผลที่ชัดเจน

1.3) พูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการทำให้ตัวเองดูดี สวยงาม เนื่องจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติไม่สวย
และไม่น่าดู เพื่อให้ให้นักเรียนแก้ไข

1.4) สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน

1.5) สื่อสารโดยใช้การปฏิบัติทำทางที่ถูกต้อง สวยงามให้นักเรียนดู เพื่อให้ให้นักเรียนเห็น
ภาพและเข้าใจว่าทำที่ถูกต้องควรจะปฏิบัติอย่างไร

2) วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาดในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้

ประกอบด้วย

2.1) กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด

2.2) ถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ

2.3) ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน

2.4) พุดแต่สิ่งที่ถูกและปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกให้นักเรียนเห็น ไม่สาธิตอะไรที่ผิด

2.5) ไม่กล่าวติเตียนเมื่อนักเรียนทำผิดแต่จะพุดถึงสิ่งที่ถูกแล้วบอกว่าถ้าทำแบบนี้จะสวยกว่า

3) วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ประกอบด้วย

3.1) ไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป ชมในกรณีที่ทุกคนทำไม่ดีแต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียว และให้ทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง

3.2) ชมนักเรียนทุกครั้งที่ทำดีขึ้น หรือมีการพัฒนาขึ้น

3.3) การชมจะค่อย ๆ ชมทีละนิด ไม่ชมมากจนเกินไปจนดูเหมือนไม่จริงใจ

3.4) ชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัลว่าเขาอยู่ในระดับไหนแล้ว

4) วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ประกอบด้วย

4.1) ทำให้รู้สึกในห้องเรียนไม่มีความกดดัน

4.2) ให้ความมั่นใจและให้ความเชื่อมั่นว่าเขาจะทำได้

4.3) สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก

5) วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบด้วย

5.1) การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)

5.2) เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน

5.3) สร้างความน่าตื่นเต้นและน่าติดตามในการมาเรียน

5.4) ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน

6) วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียนในชั้นเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยทั่วไปที่ครูผู้สอนใช้ ประกอบด้วย

6.1) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

6.2) ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใด

6.3) ใช้เหตุผลอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่อยู่ในระเบียบวินัย

6.4) กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่

6.5) เปรียบเทียบตัวนักเรียนที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยกับสิ่งที่ตลกหรือไม่สวยงาม

6.6) ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง

จากการสื่อสารทั้งหมดที่ครูผู้สอนใช้ผู้วิจัยสรุปเป็นวิธีการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ซึ่งวัดผลจากคะแนนสอบของนักเรียนและจากการสังเกตการณ์ในห้องเรียนของผู้วิจัยประกอบกับบทสัมภาษณ์จากครูผู้สอนถึงวิธีการสื่อสารที่จะทำให้เด็กวัย 6-12 ปี เข้าใจได้ง่ายร่วมกับการสัมภาษณ์จากนักเรียนเองและผู้ปกครองถึงวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6.1: แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปี จาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
1. วิธีการสื่อสาร การสอนนาฏศิลป์	1. สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา	นักเรียนชอบให้ครูผู้สอนสื่อสารอย่างชัดเจนว่าต้องการให้เขาปฏิบัติแบบใดเพราะเขาจะเกิดความเข้าใจ ไม่สับสน	1. สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา	การบอกสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการอย่างตรงไปตรงมาทำให้เด็กเข้าใจได้ทันทีและเด็กวัยนี้สามารถทำตามตามที่ครูผู้สอนบอกได้อย่างถูกต้อง หากครูผู้สอนมีการอธิบายที่ชัดเจน การสื่อสารในลักษณะนี้จึงเหมาะสมกับช่วงวัยของเขา
	2. สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน	เด็กวัยนี้จะรับรู้การสัมผัสได้ดีแต่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้เกิดการสัมผัสนั้นมีความรุนแรงเพราะจะทำให้เด็กนักเรียนหวาดกลัว และหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้	2. สื่อสารโดยใช้การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน	เด็กวัย 9-12 ปี จะปฏิบัติทำได้อย่างถูกต้องและสวยงามยิ่งขึ้นหากครูผู้สอนเข้าไปแตะบริเวณที่ต้องการให้เขาปฏิบัติ เป็นวิธีการที่ทำให้เขาเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปี จาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
	3. สื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน	การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่อยากเป็นเหมือนสิ่งที่ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น		
	4. สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งทำท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดจินตนาการเข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ	การสื่อสารในลักษณะนี้จะใช้ได้ดีในการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กเล็กจะชอบการจินตนาการ การเล่าเรื่องราวประกอบจินตนาการของเด็กและโยงเข้าสู่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการสื่อสารจะยิ่งเป็นการเสริมธรรมชาติของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำได้มากยิ่งขึ้น		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
<u>2. วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด</u>	1. กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด	การที่ครูผู้สอนใช้การชมเชยในเบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนสวยงามยิ่งไปกว่าเดิม จะทำให้นักเรียนพร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตามมากกว่าการใช้การว่ากล่าว ตีเตือน	1. กล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด	เด็กวัยนี้เริ่มมีความคิดเป็นของตนเองจึงไม่ชอบให้ใครมาตำหนิ บ่อย ๆ การใช้วิธีการกล่าวชมก่อนการบอกสิ่งที่ต้องแก้ไขทำให้เขาเต็มใจที่จะปรับปรุงเช่นเดียวกับเด็กวัย 6-8 ปี
	2. ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน	ทำให้เขาแก้ไขทำเมื่อตนเองทำผิดด้วยความเข้าใจและเห็นภาพในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติทำในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง การทำให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างทำร้ายทั้งสองแบบและให้เขาเป็นผู้พิจารณาเอง เลือกลงเองว่าทำแบบไหนจึงจะดูสวยงามกว่ากัน เด็กวัยนี้จะรักสวยรักงาม เขาจะเห็นภาพของการปฏิบัติ	2. ปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน	เด็กวัย 9-12 ปีชอบที่จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การสื่อสารในลักษณะนี้จึงทำให้เขามีอิสระทางความคิดและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัย 9-12 ปี

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปี จาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
		แบบผิด ๆ เกิดการจดจำและไม่อยากปฏิบัติแบบผิด ๆ เพราะดูไม่สวยงาม		
	3. ถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ	การสื่อสารในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรังเกียจ หากเด็กวัย 6-8 ปี รู้สึกเขินอายเมื่อตนยังทำไม่ได้ไม่ถูกต้องหรือลืมนักเรียนในบางส่วนไปอาจทำให้นักเรียนในวัยนี้ไม่อยากมาเรียนอีกต่อไป		
<u>3. วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียน</u>	1. ชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล	วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็กบางคนกล่าวว่าเขาอยากทำดีให้ได้รางวัลเยอะ ๆ และเอารางวัลไปอวดคุณพ่อคุณแม่	1. ชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล	การให้รางวัลมีได้ทำให้เขาดีใจหรืออยากได้ของรางวัลมากนับแต่ในเด็กวัย 9-12 ปีการให้รางวัลเป็นการสร้างความสนุกสนานให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง โดยเด็กวัยนี้ไม่ต้องการให้ได้รับคำชมมากนัก เพียงแต่การ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
	2. ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ดี แต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียวไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไป และให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อนๆดูเป็นตัวอย่าง	เป็นการทำให้นักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกในครั้งต่อ ๆ ไป เนื่องจากเด็กในวัยนี้ชอบความเป็นพิเศษ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ		ชื่นชมในแต่ละครั้งต้องออกมาจากความจริงใจและตั้งใจจริงจากครูผู้สอน
<u>4. วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียน</u>	1. สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อยพร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก	นักเรียนจะยินดีพยายามยามต่อไปหากเขารู้จุดหมายว่าเขาต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะเพียงพอ	1. สื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก	ในเด็กวัย 9-12 ปี ต้องการเห็นถึงจุดหมายในสิ่งที่เขากำลังปฏิบัติวิธี การนี้จึงช่วยให้เด็กในวัยนี้ยินดีทำตามที่ครูผู้สอนบอกเพราะมองเห็นภาพของจุดหมายอย่างที่ครูผู้สอนกล่าวไว้
<u>5. วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียน</u>	1. เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน	การใช้เรื่องราวที่ทำให้นักเรียนทำท่า พร้อมกับการสร้างจินตนาการร่วมด้วยนั้น ทำให้เขารู้สึกสนุกไปพร้อม ๆ กับการเรียน	1. เล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน	ในเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการนี้ก็ยังเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กกลับสู่บทเรียนได้ดีที่สุดเมื่อสมาธิเด็กหลุดไป การเล่าเรื่องทำให้เด็กไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดรู้สึกกลับมาสนใจในบทเรียนได้อีกครั้งหนึ่ง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปี จากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
	2. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน	ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณครูคือพวกเขา ไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขา จึงยินดีที่จะมาเรียน	2. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน	นักเรียนรู้สึกผูกพันและเกิดความรักในตัวครูผู้สอน นักเรียนบางคนอยากมาเรียน เพราะอยากมาเจอครูผู้สอนที่ตน เองรัก เด็กวัยนี้เริ่มโตขึ้นและเมื่อเขาารู้สึกถึงความ เป็นมิตร ความเป็นเพื่อนที่ไว้วางใจได้ ครูผู้สอนก็จะเปรียบเสมือนบุคคลที่เค้าให้เป็นเพื่อนและอยากจะมาเรียน
			3. การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol)	เขารู้สึกอยากเป็นแบบบุคคลต้นแบบ (Idol) รู้สึกเกิดแรงบันดาลใจจึงอยาก มาเรียน อยากฝึกซ้อมและพัฒนาตัวเอง มากยิ่งขึ้น
6. วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย	1. กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเข้าใจ เหตุผลที่ครูต้องลงโทษ ดังนั้นจึงเป็นการสร้างนิสัยของความมีเหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัวนักเรียน	1. กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	เด็กวัยนี้จะมีความรู้หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนจึงทำให้เขารู้ว่าสิ่งนี้คือกติกาจึงไม่ละเมิด เพราะเค้าเองจะรู้สึกผิดในจิตใจ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
	2. ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง	เด็กวัย 6-8 ปี จะสัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของครูได้ดี เมื่อเขารู้สึกว่าการกระทำเช่นนี้ทำให้ครูเปลี่ยนไป เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ	2. ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง	ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันจึงยังเป็นสิ่งที่ใช้ได้ผลสำหรับเด็กในวัยนี้ เพราะเด็กวัย 9-12 ปี จะสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของครูผู้สอนและเกิดการหยุดการปฏิบัติสิ่งในสิ่งนั้นทันทีที่ครูผู้สอนแสดงสีหน้าโกรธ
	3. ย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใด	วิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการควบคุมนักเรียนในทางอ้อมเด็กวัยนี้จะเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ยินซ้ำ ๆ		
	4. กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่	เด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้กับนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็ว		

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ): แสดงการสื่อสารที่ครูนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-12 ปีและความคิดเห็นของเด็กนักเรียน

วิธีการสื่อสาร	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 6-8 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 6-8 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง	การสื่อสารที่ครูผู้สอนนาฏศิลป์ใช้แล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ในเด็กวัย 9-12 ปี	การเรียนรู้ในเด็กวัย 9-12 ปีจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง
	5. สร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ	เด็กวัยนี้จึงรู้ว่าถ้ายังละเมิดกฎเรื่อย ๆ กฎก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ เพราะเกิดความกลัว		
	6. สร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย	เด็กวัยนี้ต้องการความรัก ความสนใจ และความเป็นที่รัก ดังนั้นเมื่อครูยกเงื่อนไขของการไม่เป็นที่รักเขาจึงรีบปฏิบัติตามในทันที		

จากตารางวิธีการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครองได้แก่

1) การบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา

นักเรียนชอบให้ครูผู้สอนสื่อสารอย่างชัดเจนว่าต้องการให้เขาปฏิบัติแบบใดเพราะเขาจะเกิดความเข้าใจ ไม่สับสน การบอกสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการอย่างตรงไปตรงมาทำให้นักเรียนเข้าใจได้ทันที และเด็กวัยนี้สามารถทำตามตามที่ครูผู้สอนบอกได้อย่างถูกต้องหากครูผู้สอนมีการอธิบายที่ชัดเจน การสื่อสารในลักษณะนี้จึงเหมาะสมกับช่วงวัยของเขา

2) การสัมผัสเพื่อจัดทำทางให้นักเรียน

เด็กวัยนี้จะรับรู้การสัมผัสได้ดีแต่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องระมัดระวังคือเมื่อเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายของนักเรียนต้องระวังไม่ให้การสัมผัสนั้นมีความรุนแรงเพราะจะทำให้เด็กหวาดกลัว และหวาดระแวงเมื่อครูผู้สอนเดินเข้ามาใกล้ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ทำให้เขาเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการเหล่านี้เพิ่มเติมได้แก่

1) การอธิบายให้เห็นภาพ ยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน

การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนที่นักเรียนรู้จักและชี้ให้เห็นในด้านที่ไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่ยอมเป็นเหมือนสิ่งที่ครูยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

2) การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งจัดทำทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนเกิด

จินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ

การสื่อสารในลักษณะนี้จะใช้ได้ดีในการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กเล็กจะชอบการจินตนาการ การเล่าเรื่องราวประกอบจินตนาการของเด็กและโยงเข้าสู่สิ่งที่ครูผู้สอนต้องการสื่อสารจะยิ่งเป็นการเสริมธรรมชาติของเด็ก ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและจดจำได้มากยิ่งขึ้น

วิธีการสื่อสารในการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่

1) การกล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด

การที่ครูผู้สอนใช้การชมเชยในเบื้องต้นและเพิ่มสิ่งที่จะเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนสวยงาม ยิ่งไปกว่าเดิม จะทำให้นักเรียนพร้อมจะแก้ไขและปฏิบัติตามมากกว่าการใช้การว่ากล่าว ดิเตียนเด็กวัยนี้เริ่มมีความคิดเป็นของตนเองจึงไม่ชอบให้ใครมาตำหนิบ่อย ๆ การใช้วิธีการกล่าวชมก่อนการบอกสิ่งที่ต้องแก้ไขทำให้เขาเต็มใจที่จะปรับปรุง

2) การปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ลูกให้นักเรียนเห็น ให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่า ทำให้เขาแก้ไขท่าเมื่อตนเองทำผิดด้วยความเข้าใจและเห็นภาพในสิ่งที่ครูกล่าวว่าการปฏิบัติท่าในลักษณะใดจึงจะไม่ถูกต้อง การทำให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างท่าทั้งสองแบบและให้เขาเป็นผู้พิจารณาเอง เลือกว่าท่าแบบไหนจึงจะดูสวยงามกว่ากัน เด็กวัยนี้จะรักสวยรักงาม เขาจะเห็นภาพของการปฏิบัติแบบผิด ๆ เกิดการจดจำและไม่อยากปฏิบัติแบบผิด ๆ เพราะดูไม่สวยงาม เด็กวัยนี้เริ่ม เป็นผู้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การสื่อสารในลักษณะนี้จึงทำให้เขามีอิสระทางความคิดและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการเหล่านี้เพิ่มเติม ได้แก่

1) การถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำ การสื่อสารในลักษณะนี้ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเขินอาย หากเด็กวัย 6-8 ปี รู้สึกเขินอายเมื่อตนยังทำท่าได้ไม่ถูกต้องหรือลืมปฏิบัติในบางส่วนไปอาจทำให้นักเรียนในวัยนี้ไม่อยากมาเรียนอีกต่อไป วิธีการสื่อสารในการชมเชยนักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครองได้แก่

1) การชมนักเรียนโดยการให้เป็นคะแนนหรือรางวัล

วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดความตื่นตัวและอยากได้รางวัล เด็กบางคนกล่าวว่าเขาอยากทำดีให้ได้รางวัลเยอะ ๆ และเอารางวัลไปอวดคุณพ่อคุณแม่ แต่การให้รางวัลไม่ได้ทำให้เขาดีใจหรืออยากได้ของรางวัลมากนักแต่ในเด็กวัย 9-12 ปี การให้รางวัลเป็นการสร้างความสนุกสนานให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อีกวิธีหนึ่ง โดยเด็กวัยนี้ไม่ต้องการให้ได้รับคำชมมากนักเพียงแต่การชื่นชมในแต่ละครั้งต้องออกมาจากความจริงใจและตั้งใจจริงจากครูผู้สอน

ในเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการเหล่านี้เพิ่มเติม ได้แก่

ชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ดีแต่มีนักเรียนคนหนึ่งทำดีอยู่คนเดียว ไม่ชมนักเรียนมากจนเกินไปและให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อนๆ เป็นตัวอย่างเพิ่มเติม เป็นการทำให้นักเรียนคนที่ปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่แล้วเกิดกำลังใจในการปฏิบัติให้ได้ดีอีกในครั้งต่อ ๆ ไป เนื่องจากเด็กในวัยนี้ชอบความเป็นพิเศษ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ

วิธีการสื่อสารของครูในการให้กำลังใจนักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่

การบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำ ให้ปฏิบัติทำได้ดีอย่างที่ครูบอก

นักเรียนจะยินดีพยายามต่อไปหากเขารู้จุดหมายว่าเขาต้องพยายามถึงเท่าไรจึงจะเพียงพอในเด็กวัยนี้ต้องการเห็นถึงจุดหมายในสิ่งที่เขากำลังปฏิบัติวิธีการนี้จึงช่วยให้เด็กในวัยนี้ยินดีทำตามที่ครูผู้สอนบอกเพราะมองเห็นภาพของจุดหมายอย่างที่ครูผู้สอนกล่าวไว้

วิธีการสื่อสารของครูในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียนแก่นักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็ก 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครองได้แก่

1) การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำ สร้างความสนุกสนาน

การใช้เรื่องราวที่ทำให้นักเรียนทำท่า พร้อมกับสร้างจินตนาการร่วมด้วยนั้น ทำให้เขารู้สึกสนุกไปพร้อมๆกับการเรียน วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ทำให้เด็กกลับสู่บทเรียนได้ดีที่สุดเมื่อสมาธิเด็กหลุดไป การเล่าเรื่องทำให้เด็กไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดรู้สึกกลับมาสนใจในบทเรียนได้อีกครั้งหนึ่ง

2) ครูต้องให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียน

วิธีการนี้ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ นักเรียนจะรู้สึกว่าครูคือพวกของเขา ไม่ใช่คนอื่นหรือเป็นศัตรูเขาจึงยินดีที่จะมาเรียน นักเรียนจึงรู้สึกผูกพันและเกิดความรักในตัวครูผู้สอน นักเรียนบางคนอยากมาเรียนเพราะอยากมาเจอครูผู้สอนที่ตนเองรักเด็กวัยนี้เริ่มโตขึ้นและเมื่อเขารู้สึกถึงความ เป็นมิตร ความเป็นเพื่อนที่ไว้วางใจได้ ครูผู้สอนก็จะเปรียบเสมือนบุคคลที่เค้าให้เป็นเพื่อนและอยากจะมาเรียน

ในเด็กวัย 9-12 ปี ครูผู้สอนต้องเพิ่ม

การสร้างเป้าหมาย (Goal) และสร้างต้นแบบ (Idol) ให้กับเด็กวัยนี้

เนื่องจากเขารู้สึกอยากเป็นแบบบุคคลต้นแบบ (Idol) รู้สึกเกิดแรงบันดาลใจจึงอยากมาเรียน อยากฝึกซ้อมและพัฒนาตัวเองมากยิ่งขึ้น

วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่

1) การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเข้าใจเหตุผลที่ครูต้องลงโทษ ดังนั้นจึงเป็นการสร้างนิสัยของความมีเหตุผลให้เกิดขึ้นได้ในตัวนักเรียน เด็กวัยนี้จะมีความรู้หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนจึงทำให้เขารู้ว่าสิ่งนี้คือกติกาจึงไม่ละเมิด เพราะเค้าเองจะรู้สึกผิดในจิตใจ

2) ใช้สีหน้า น้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อครูต้องเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัยหลายครั้ง

เด็กวัยนี้สัมผัสได้ถึงความรู้สึกที่แสดงผ่านสีหน้าของครูได้ดี เมื่อเขารู้สึกว่าการกระทำเช่นนั้นทำให้ครูเปลี่ยนไป เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ เด็กจะสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของครูผู้สอนและเกิดการหยุดการปฏิบัติสิ่งในสิ่งนั้นทันทีที่ครูผู้สอนแสดงสีหน้าโกรธ

สำหรับเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนต้องเพิ่ม

1) การสื่อสารโดยใช้วิธีการย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกอย่างชัดเจนว่าห้ามทำสิ่งใด

วิธีการย้ำด้วยระเบียบวินัยให้นักเรียนจดจำเป็นเสมือนการควบคุมนักเรียนในทางอ้อมเด็กวัยนี้จะเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้ยินซ้ำ ๆ

2) กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่

เด็กวัยนี้มักจะชอบการใช้สัญลักษณ์แทนตน เมื่อครูกำหนดสัญลักษณ์ให้กับนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกถึงหน้าที่และปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้อย่างรวดเร็ว

3) สร้างกฎภายในห้องเรียนและเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ

เด็กวัยนี้จึงรู้ว่าถ้ายังละเมิดกฎเรื่อย ๆ กฎก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เขาจึงหยุดการกระทำนั้น ๆ เพราะเกิดความกลัว

4) ใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย

เด็กวัยนี้ต้องการความรัก ความสนใจ และความเป็นที่รัก ดังนั้นเมื่อครูยกเงื่อนไขของการไม่เป็นที่รักเขาจึงรีบปฏิบัติตามในทันที

6.2 อภิปรายผลการสื่อสารของครูนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี

วิธีการสื่อสารการสอนของครูในการสอนนาฏศิลป์

ในเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนควรใช้วิธีการสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน ครูผู้สอนควรใช้การสื่อสารพร้อมๆกับการยกตัวอย่างสิ่งรอบตัวซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย เช่น การสอนให้ทำท่าบิณห์และยกตัวอย่างนกที่กำลังบินผ่านหน้าต่าง บอกให้นักเรียนทำท่าบิณห์เหมือนนกที่กำลังบินผ่านหน้าต่างไป การสื่อสารโดยการอธิบายให้เห็นภาพ และยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน เป็นวิธีการสื่อสารเพื่อการสอนที่ตามพัฒนาการของเด็กวัย 6-8 ปี ที่มีความสนใจสิ่งรอบข้าง สังเกตและจดจำจดจำสิ่งแวดล้อมรอบข้างได้อย่างแม่นยำ พัฒนาการทางความคิดและภาษาของเด็กวัยนี้จะเข้าใจและตอบสนองสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้มีกว่านามธรรม สิ่งที่เคยพบเห็นจากสิ่งใกล้ตัว เขาจะเข้าใจและปฏิบัติตามสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการได้ การที่ครูผู้สอนใช้วิธีการสื่อสารโดยการยกตัวอย่างประกอบจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน ถือได้เป็นการสื่อสารที่สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการทางความหมายร่วมกัน (Coordinated Management of Meaning -CMM) โดยทฤษฎีนี้กล่าวถึงการที่บุคคลมีกฎของการสื่อสารของตนเอง ตามแต่ละประสบการณ์ อายุ ความคิด ที่แต่ละบุคคลพบเจอมา การที่ครูผู้สอนใช้การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนจึงเป็นการที่ครูผู้สอนต้องปรับการสื่อสารของตนเอง จัดการทางความหมายร่วมกันกับนักเรียนเพื่อการสื่อสารที่เกิดประสิทธิผล ครูจึงควรใช้วิธีการยกตัวอย่างจากสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและอยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากกว่าการยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวครูผู้สอน

สื่อสารกับนักเรียนผ่านการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา ครูผู้สอนควรบอกสิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างช้า ๆ และชัดเจนและใช้ภาษาที่ฟังง่าย เข้าใจง่ายเพราะเด็กวัย 6-8 ปี จะเข้าใจภาษาง่าย ๆ การยกคำศัพท์ทางวิชาการหรือการใช้ภาษานาฏยศัพท์จึงยังไม่เหมาะสมกับการสื่อสารเพื่อการสอนเด็กวัย 6-8 ปี

สื่อสารกับนักเรียนโดยใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ ใช้การเล่าเรื่องราว พร้อมทั้งท่าทางและน้ำเสียงแสดงความรู้สึก เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการ เข้าใจที่มาของการแสดงท่าทางและเรื่องราวของการแสดงนั้น ๆ ประกอบ ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กวัย 6-8 ปี เป็นวัยที่มีจินตนาการสูง หากครูผู้สอนใช้การเล่าเรื่องราวประกอบการสื่อสารจะทำให้เด็กเกิดจินตนาการไปตามเรื่องราวที่ครูผู้สอนเล่าเชื่อมโยงประกอบไปได้โดยง่าย เด็กจะเกิดความรู้สึกร่วมและปฏิบัติท่าออกมาจากความรู้สึก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และจดจำได้อย่างรวดเร็ว

การสื่อสารในการสอนนาฏศิลป์สื่อสาร หากครูผู้สอนใช้การสื่อสารผ่านการสื่อสารโดยวัจนภาษาเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอ เนื่องจากวิชานาฏศิลป์เป็นทักษะที่เกี่ยวเนื่องกับการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกัน การพูดอธิบายวิธีการใช้ร่างกายนั้นยังไม่อาจครอบคลุมการปฏิบัติและไม่อาจทำให้นักเรียนเข้าใจหรือเกิดการเข้าใจผิดได้ การที่ครูผู้สอนใช้การเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายในส่วนบริเวณของร่างกายที่ต้องการให้คำปฏิบัติจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกถึงส่วนที่ต้องเคลื่อนไหว รับรู้ความรู้สึกจากการแตะสัมผัสจากครูผู้สอน นักเรียนจะเข้าใจ นักเรียนส่วนหนึ่งกล่าวว่าเมื่อครูผู้สอนเข้าไปแตะสัมผัสร่างกายในส่วนที่ต้องการให้ปฏิบัติ ทำให้พวกเขาเข้าใจว่าต้องใช้กล้ามเนื้อส่วนใดและต้องปฏิบัติท่าอย่างไรให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

สำหรับเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการที่เกิดประสิทธิผลมากที่สุดในสื่อสารกับนักเรียนวัยนี้คือการสื่อสารโดยการบอกสิ่งที่ควรปฏิบัติแก่นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา ตามแนวคิดของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กในช่วงวัยนี้ที่จะสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้มากขึ้น ทำให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่ครูผู้สอนต้องการอธิบาย ซึ่งต่างกับการสื่อสารกับเด็กวัย 6-8 ปี ที่อาจยังไม่เข้าใจสิ่งที่ครูผู้สอนบอกอย่างตรงไปตรงมาในทันที ครูผู้สอนต้องใช้การยกตัวอย่างจากสิ่งใกล้ตัวนักเรียนนำมาอธิบายหรือเปรียบเทียบให้เห็นภาพ นักเรียนในวัย 9-12 ปี ยังต้องการใช้การสื่อสารโดยสัมผัสเพื่อจัดทำท่า การใช้การสัมผัสโดยเข้าไปแตะตัวเด็ก หรือส่วนที่ครูผู้สอนต้องการให้เด็กเคลื่อนไหว จะทำให้เขาเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง การใช้การสัมผัสจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากทั้งในเด็กเล็กและเด็กโต ในเด็กโตนั้นท่าจะมีความยากขึ้น เด็กต้องอาศัยทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายที่สูงขึ้นไปดังนั้นการสัมผัสตำแหน่งที่ถูกต้องให้กับนักเรียนเพื่อให้เขารู้สึกได้ถึงบริเวณตำแหน่งที่ต้องเคลื่อนไหวจึงยังเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารการสอนวิชานาฏศิลป์

วิธีการสื่อสารของครูในการแก้ไขข้อผิดพลาด

ในเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนควรใช้การกล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิดบางครั้งจะใช้คำถามถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำ แทนการสั่งนักเรียนว่าห้ามทำจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเชื่อว่าการแก้ไขโดยการใช้แรงบวก เช่นการพูดถึงสิ่งดี ๆ ที่นักเรียนเคยทำให้ครูเห็นและเพิ่มเติมบางส่วนลงไป แทนการบอกนักเรียนว่าเขาทำผิดนั้น จะช่วยให้ห้องเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียนกว่าการที่ครูผู้สอนตำหนินักเรียนบ่อย ๆ ตามแนวคิดทฤษฎีของการให้การเสริมแรงทางบวกของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) ที่เชื่อว่าเด็กจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาจากการให้การเสริมแรง แต่ต่างกันตรงที่แนวคิดทฤษฎีของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) นั้น การเสริมแรงมีทั้ง 2 ทาง ทั้งการให้การเสริมแรงทางบวกและการให้การเสริมแรงทางลบ ไม่ว่าจะเป็นการให้การเสริมแรงทางใดก็ตามการให้แรงเสริมจะทำให้สิ่งเร้าเกิดการพัฒนา แต่การแก้ไขข้อผิดพลาดในการสื่อสารการสอนนาฏศิลป์นั้น สิ่งที่เด็กปฏิบัติทำผิดไปมิใช่ความผิดของเด็ก การที่เด็กทำผิดอาจเป็นเพราะเขายังไม่เข้าใจว่าทำที่ถูกต้องควรจะเป็นอย่างไรและกำลังพยายามปรับปรุง การที่ครูผู้สอนใช้การให้แรงเสริมทางลบกับสิ่งที่เด็กคิดว่ามิใช่ความผิดของเขา จะทำให้เขารู้สึกเสียใจและนำไปสู่ความท้อแท้และหมดความพยายามในการเรียน เมื่อถูกตำหนิจากครูผู้สอน เด็กในวัยนี้จะไม่เข้าใจถึงหลักเหตุผลและไม่เข้าใจว่าเหตุใดครูผู้สอนจึงต้องตำหนิเขา ทั้ง ๆ ที่เขาก็ได้พยายามอย่างเต็มที่แล้ว เขารู้สึกน้อยใจและเสียความรู้สึก ดังนั้นเมื่อครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนปฏิบัติทำไม่ได้ไม่ต้อง ครูผู้สอนยังไม่ควรเข้าไปตำหนิเขาโดยตรง แต่ควรใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะอื่นที่ได้กล่าวมาข้างต้นหรือการเลือกใช้วิธีการปฏิบัติแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากัน วิธีการนี้จะเหมือนการเปิดทางเลือกให้นักเรียนได้เห็นว่าเป็นแบบไหนทำแล้วดีกว่ากัน นักเรียนจะเข้าใจและเลือกแก้ไขตัวเองให้ปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องเสมอ

ในขณะที่เด็กวัย 9-12 ปี เมื่อนักเรียนปฏิบัติผิดพลาดวิธีการสื่อสารของครูผู้สอนคือการกล่าวชมนักเรียนก่อน แล้วจึงบอกนักเรียนว่ายังมีส่วนที่ไม่ถูกต้องและให้แก้ไขสิ่งที่ผิด โดยตามธรรมชาติของเด็กในวัย 9-12 ปีจะสามารถยอมรับความจริงต่าง ๆ ได้มากกว่าเด็กวัย 6-8 ปี ครูผู้สอนสามารถตำหนิเขาตรง ๆ ได้มากกว่าในเด็กเล็กแต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนอาจไม่ใช้วิธีการตำหนิโดยตรง แต่เป็นการกล่าวชมนักเรียนก่อนแล้วจึงบอกสิ่งที่ยังต้องแก้ไขเพื่อไม่ต้องการให้บรรยากาศในห้องเรียนเสียและไม่ต้องการให้เด็กคนอื่น ๆ ต้องรู้สึกแย่ตามไปด้วย การที่ครูผู้สอนใช้การกล่าวชมก่อนจะทำให้ข้อผิดพลาดนั้นดูเบาบางลง เด็กจะไม่รู้สึกแค้นในเด็กบางคนอาจทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านนำมาสู่การไม่อยากมาเรียน ครูผู้สอนเด็กในวัย 9-12 ปีอาจใช้การปฏิบัติทำในแบบที่ผิดกับแบบที่ถูกให้นักเรียนเห็นและให้นักเรียนเลือกว่าชอบแบบไหนมากกว่ากันได้ เนื่องจากตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางธรรมชาติของเด็กในวัยนี้จะสามารถแยกแยะสิ่งที่ถูก-ผิดและเลือกที่จะทำในสิ่งที่ถูกได้อย่างชัดเจนการ

ชี้ให้เด็กเห็นถึงความแตกต่างของสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการไตร่ตรองและการคิดจากตัวเด็กเอง

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการชมเชยนักเรียน

ในเด็กวัย 6-8 ปี เมื่อต้องการชมเชยนักเรียนครูผู้สอนไม่ควรชมนักเรียนมากจนเกินไป บางครั้งอาจใช้การชมเฉพาะกรณีที่ทุกคนทำไม่ได้แต่นักเรียนคนหนึ่งทำได้อยู่คนเดียวครูผู้สอนจึงเลือกชมพร้อมกับกำหนัดให้นักเรียนที่ทำดีออกมาทำให้เพื่อน ๆ ดูเป็นตัวอย่าง การให้คำชมแก่นักเรียนและให้นักเรียนคนนั้นออกมาแสดงเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ เห็นหน้าห้องเรียนจะทำให้ให้นักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนพยายามทำท่าของตนให้สวยงามถูกต้องตามที่ครูผู้สอนบอกยิ่งขึ้นเพราะต้องการออกมาทำท่าเป็นตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดูบ้าง และบางครั้งครูผู้สอนจะให้การชมเชยเป็นรางวัลเพื่อเสริมกำลังใจแก่นักเรียน การให้คำชมนักเรียนตรงตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เป็นเสมือนการเสริมแรง (Reinforcement) ใช้การชมเป็นแรงเสริมทางบวก นำมาซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นอีกในภายหลัง เมื่อเด็กได้พยายามแล้วแต่ผลลัพธ์อาจยังไม่ดีเท่าที่ควร ครูผู้สอนก็ต้องชมเขาเพื่อให้เกิดกำลังใจในการพยายามทำต่อไปให้ดียิ่งขึ้น การให้แรงเสริม (Reinforcement) ตามทฤษฎีของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) จึงเป็นส่วนที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการได้รับแรงเสริมทางบวกของครูผู้สอน

สำหรับเด็กช่วงอายุ 9-12 ปี วิธีการสื่อสารของครูในการชมเชยนักเรียนครูผู้สอนจะให้เป็นคะแนนหรือรางวัลว่าเขาอยู่ในระดับไหนแล้ว ตรงกับแนวคิดทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement) ของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) จึงนำมาซึ่งการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ได้อีกในภายหลัง และธรรมชาตินักเรียนในวัยนี้จะชอบการเปรียบเทียบและมักจะวัดระดับความสามารถของตนเองกับเพื่อน ๆ อยู่เสมอ การที่ครูผู้สอนจัดการสื่อสารให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย เข้าใจถึงธรรมชาติของเด็กและจัดการสื่อสารและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับตัวเด็กนั้นจึงตรงกับแนวคิดทฤษฎีของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) ที่มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของนักเรียนจะเป็นไปได้ด้วยดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดสิ่งแวดล้อมของครู การที่ครูผู้สอนเข้าใจความต้องการและธรรมชาติของเด็กในแต่ละช่วงวัย สามารถสื่อสารออกมาได้ตรงกับสิ่งที่เด็กจะรับรู้และเข้าใจได้ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้ตรงกับความต้องการของเด็ก เด็กจะเกิดการเรียนรู้

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการให้กำลังใจนักเรียน

การเรียนนาฏศิลป์เป็นวิชาที่ต่างจากการเรียนในวิชาอื่น ๆ ที่เด็กได้เรียนที่โรงเรียน เด็กต้องใช้การตัดร่างกาย การปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ที่บางครั้งต้องฝืนกับสรีระตามธรรมชาติของเด็กและอาจทำให้เด็กวัย 6-8 ปี เกิดความเมื่อยล้า ท้อแท้ ครูผู้สอนจึงต้องหมั่นให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอครูผู้สอนอาจใช้วิธีการสื่อสารโดยบอกว่าเขาทำได้อยู่แล้ว ขาดไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้อย่างที่ครูบอก การเสริมตัวชี้วัดเป็นเวลา เช่น หากตั้งใจทำ

อีก 2 ครั้ง นักเรียนจะได้พัก ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการปฏิบัติทำต่อไปแต่ในทางกลับกันหากครูผู้สอนไม่พูดให้กำลังใจนักเรียนในห้องเรียนบ้างแต่หวังจะให้เด็กตั้งใจปฏิบัติทำต่อไปเพียงอย่างเดียวจะทำให้เด็กเรียนรู้สึกท้อแท้เพราะวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวร่างกาย การปฏิบัติทำนาน ๆ จะทำให้เหนื่อย เมื่อยล้า และนักเรียนจะหมดความพยายาม ระหว่างการสอนครูผู้สอนจึงควรหมั่นพูดให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอ ตรงตามทฤษฎีของการให้แรงเสริมทางบวกของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) อีกเช่นกัน สกินเนอร์ (Skinner, 1974) กล่าวไว้ว่า ถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใด ก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัยต่อไป

การเรียนนาฏศิลป์เป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนในเด็กวัย 9-12 ปีนี้ ก็ต้องใช้ความอดทนและความพยายาม บางครั้งต้องฝืนธรรมชาติของร่างกายและทนต่อการเจ็บปวดเช่นเดียวกัน แต่เด็กในช่วงวัยนี้จะมีความอดทนสูงกว่าเด็กในช่วงวัย 6-8 ปี ทว่าการให้กำลังใจยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องคอยหมั่นเติมให้กับเด็กอยู่เสมอ แม้เขาจะเริ่มโตขึ้นแล้ว เริ่มมีความอดทนสูงขึ้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามความพยายามแล้วยังไม่ประสบผลสำเร็จก็นำมาซึ่งความท้อแท้ได้เสมอ ๆ ไม่ว่าวัยจะสูงขึ้นเพียงใดก็ตาม ในเด็กวัย 9-12 ปี วิธีการสื่อสารในการให้กำลังใจนักเรียนด้วยวิธีการบอกว่าเขาทำได้ดีอยู่แล้ว ชาติไปเพียงบางส่วนเล็กน้อย พร้อมทั้งระบุเงื่อนไขเวลาที่จะทำให้ปฏิบัติทำได้อย่างที่ครูบอก เพื่อให้เด็กเห็นถึงเป้าหมาย เป็นเสมือนการให้การเสริมแรงตามทฤษฎีของ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) เป็นการให้แรงเสริมทางบวก อย่างที่ สกินเนอร์ (Skinner, 1974) กล่าวไว้ว่า หากต้องการให้เขาพยายามทำทำต่อไปในพฤติกรรมเดิม จำเป็นต้องให้การเสริมแรงทางบวก ประกอบกับการกำหนดเงื่อนไขเวลาลงไปจะทำให้เด็กเห็นเป้าหมายที่ชัดเจน และไม่รู้สึกลัวความอดทนของเขาต้องทำไปเรื่อย ๆ ไม่มีจุดหมายและไม่รู้ว่าต้องพยายามไปถึงเท่าไรจึงจะดีนำมาซึ่งความท้อแท้และขาดกำลังใจ ครูผู้สอนนาฏศิลป์จึงต้องกำหนดเงื่อนไขของเวลาให้กับเขา เช่น ให้ตัดแขนอีก 10 นาทีแล้วแขนของเขาจะอ่อนโรยสบาย แม้ในบางครั้งการสื่อสารด้วยวิธีการนี้อาจจะไม่ใช่อะไรที่จริงจัง แต่ถือเป็นกลวิธีทางการสื่อสารที่ใช้แล้วได้ผลที่ครูผู้สอนจะนำไปปฏิบัติได้ เด็กจะเกิดกำลังใจในการปฏิบัติทำต่อไป

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการโน้มน้าวใจเพื่อสร้างความสนใจในการเรียน

เมื่อนักเรียนวัย 6-8 ปี เริ่มไม่สนใจบทเรียนครูผู้สอนควรใช้การเล่าเรื่องราวประกอบการปฏิบัติทำเพื่อโน้มน้าวให้นักเรียนกลับเข้าสู่บทเรียน การเล่าเรื่องราวเช่น นิทาน หรือเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนกำลังเรียนเช่น เล่าเรื่องรามเกียรติ์ให้นักเรียนฟัง ซึ่งเรื่องราวมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติ นักเรียนจะชอบและตั้งใจฟังมากเป็นพิเศษด้วยธรรมชาติของนักเรียนวัยนี้ตามแนวความคิดพัฒนาการของเด็กวัย 6-8 ปี ในด้านอารมณ์และสังคม ทฤษฎีนี้กล่าวถึง การที่เด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็นและชอบที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การที่ครูผู้สอนเล่าเรื่องราวให้เด็ก ๆ ฟังจะเป็นเสมือนการที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตามพัฒนาการทางธรรมชาติของเขา เด็กจะรู้สึกสนุก สนใจ

และกลับเข้าสู่บทเรียนได้อีกครั้งนอกจากนั้นครูผู้สอนยังต้องให้ความสนใจสนทนากับนักเรียน สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนรู้สึกไว้นั่นคือใจครูผู้สอน และคิดเสมอว่าครูผู้สอนเป็นเสมือนเพื่อน เป็นบุคคลที่เข้าใจไว้วางใจได้รู้สึกชอบเมื่อได้อยู่กับครูผู้สอน นักเรียนจะอยากมาเรียนในครั้งถัดไปเพราะ ต้องการมาเจอครูผู้สอนที่เขารัก

สำหรับเด็กวัย 9-12 ปีนี้ ครูผู้สอนควรใช้การสร้างเป้าหมาย (Goal) หรือสร้างต้นแบบ (Idol) ให้กับนักเรียน การสื่อสารกับเด็กในวัยนี้จะมิใช่การสื่อสารเพื่อการมาเรียนแล้วได้รางวัลหรือ การได้รับคำชมจากผู้ปกครองเท่านั้นแล้ว แต่การมาเรียนในครั้งนี้ครูผู้สอนต้องชี้ให้เด็กในวัยนี้เห็นถึง คุณประโยชน์ของการเรียน ใช้การเชื่อมโยงกับทฤษฎีธรรมชาติของเด็กในวัย 9-12 ปี ที่รักสวยรักงาม ครูผู้สอนต้องสื่อสารกับเขาด้วยวิธีการบอกว่าการเรียนนาฏศิลป์ทำให้เขาโตขึ้นไปมีบุคลิกที่สง่างาม สวยงาม และเด็กในวัยนี้จะเข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้ดีกว่าเด็กในวัย 6-8 ปี ดังนั้นครูผู้สอนจะ เสริมด้วยการบอกถึงข้อดีของการเรียนนาฏศิลป์ในการนำไปต่อยอดเพื่อการนำไปใช้เป็นความสามารถ พิเศษเพื่อสอบเข้าในโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ต้องการหรือการใช้วิชาชีพเพื่อการประกอบ อาชีพของเด็กต่อไปได้ในอนาคตอย่างไรก็ตามครูผู้สอนยังต้องใช้ความสนุกสนานเช่น การเล่าเรื่องราว ประกอบการปฏิบัติทำเพื่อตึงให้นักเรียนยังสนใจในบทเรียนและให้ความสนใจสนทนากับตนเอง ความ สนทนสนมของครูผู้สอนกับนักเรียนนี้จะนำมาซึ่งความไว้นั่นคือใจ ความไว้วางใจของนักเรียนกับ ครูผู้สอนนำมาซึ่งการเปิดประตูบานใหญ่ที่จะทำให้ครูผู้สอนกับนักเรียนเข้าใจกันและกันยิ่งขึ้น

วิธีการสื่อสารของครูผู้สอนในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในสภาพพร้อมที่ จะเรียน

การควบคุมหรือการสร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็กเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องปลูกฝัง ในขณะที่เด็กยังเป็นเด็กเล็กซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงที่สุด ตามหลักแนวคิดพัฒนาการของเด็ก วัย 6-8 ปี ทางด้านอารมณ์และสังคม เด็กในวัยนี้จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีและเป็นช่วงเวลาที่จะปลูกฝัง หรือสร้างนิสัยที่ดีให้กับเด็ก เช่น การมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร การรู้หน้าที่ของตนเอง วิธีการสื่อสารของครูในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย บางครั้งต้องมีการกำหนดบทลงโทษ ที่ชัดเจนและย้ำเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนอยู่เสมอ บอกให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่าห้าม ปฏิบัติสิ่งใดและสิ่งใดปฏิบัติได้เพื่อสร้างเป็นค่านิยมในห้องเรียน นักเรียนจะรู้สึกเคารพกฎและไม่ ละเมิดเพราะไม่อยากทำผิด ทฤษฎีนี้กล่าวถึงธรรมชาติของเด็กวัยนี้ที่จะไม่อยู่นิ่ง ครูผู้สอนจึงต้อง กำหนดตำแหน่งตายตัวให้นักเรียนและบอกให้เขาจดจำที่เขาต้องอยู่ สร้างเป็นหน้าที่ให้กับเขา ครูผู้สอนควรใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูและแข็งขันกว่าเดิมเมื่อต้องการเตือนให้อยู่ในระเบียบวินัย ประกอบกับการกำหนดว่าเมื่อมีการฝ่าฝืนจะเพิ่มกฎขึ้นเรื่อย ๆ นักเรียนจะปฏิบัติตามเพราะไม่ ต้องการให้เพิ่มกฎ การสร้างเงื่อนไขกับนักเรียนว่าครูจะไม่รัก ถ้าเขาไม่อยู่ในระเบียบวินัย เป็นอีกหนึ่ง วิธีการสื่อสารที่ใช้ได้ผลกับนักเรียนวัย 6-8 ปี แนวคิดพัฒนาการของเด็กวัย 6-8 ปี กล่าวถึงธรรมชาติ

ของเด็กวัยนี้ที่ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ถ้าครูยื่นข้อเสนอว่าจะไม่รักเขาหรือไม่สนใจเขาหากเขาไม่เคารพกฎในห้องเรียน นักเรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมในทันที

สำหรับวัย 9-12 ปี ครูผู้สอนควรใช้คือกำหนดยกโทษที่ชัดเจน ทำให้เขารู้ว่าสิ่งใดปฏิบัติได้สิ่งใดไม่สมควรปฏิบัติ ตามหลักแนวคิดทฤษฎีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนของ บรูเนอร์ (Bruner, 1960) นั้น หากครูผู้สอนต้องการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ครูผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ก่อนเป็นเบื้องต้น เด็กวัย 9-12 ปีจะให้ความสำคัญกับเพื่อนและมีเพื่อนเป็นผู้ให้แรงเสริม การที่ครูผู้สอนต้องการให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยตามแบบแผนที่กำหนดนั้นครูผู้สอนต้องทำให้ข้อกำหนดนี้เป็นกฎที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับกันทั้งห้องเรียน แล้วเด็กเองเมื่อเห็นเพื่อน ๆ ยอมรับในกฎที่ครูผู้สอนกำหนดนี้จะเกิดยอมรับตามกันและเกิดเป็นแรงกระตุ้นให้ทั้งห้องเรียนปฏิบัติไปในระบบแบบแผนเดียวกัน นำมาซึ่งค่านิยมภายในห้องเรียนที่นักเรียนจะปฏิบัติตามกฎที่ได้มีการกำหนดวางไว้ เพื่อนคนไหนฝ่าฝืนจะถูกมองว่าเป็นคนผิด ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดแรงเสริม (Reinforcement) ทางลบจากตัวกลุ่มเพื่อนเอง เด็กจะคอยเตือนกันเองให้เพื่อนอยู่ในกฎตรงตามที่ครูผู้สอนต้องการ แต่ในทางกลับกันหากครูผู้สอนไม่กำหนดกฎตายตัวที่ชัดเจน จากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ที่มีเพื่อนเป็นแรงเสริมหลัก หากครูผู้สอนไม่เข้มงวดในสิ่งที่ตนกำลังสื่อสารเด็กก็จะพากันไม่เชื่อฟังและไม่เห็นความสำคัญกันไปทั้งห้องเรียน ในกรณีนี้บางครั้งครูผู้สอนต้องใช้ทั้งการผ่อนหนักผ่อนเบากับเด็ก ใช้สีหน้าและน้ำเสียงที่ดูขี้กว่าเดิมบ้างแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องใช้ความเข้าใจและความอ่อนโยนเข้าช่วย การดุหรือใช้น้ำเสียงดังรุนแรง ไม่ได้หมายถึงการที่จะสามารถควบคุมเด็กให้อยู่ภายใต้ระเบียบวินัยได้เสมอไป

คำถามนำวิจัย: ผู้เรียนในชั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กเกิดการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-12 ปี

การเรียนนาฏศิลป์มิใช่แต่จะเป็นเพียงศาสตร์ที่ถ่ายทอดท่าทางการรำรำที่สืบเนื่องต่อ ๆ กันมาเท่านั้นเท่านั้น หากแต่ศาสตร์ทางนาฏศิลป์ยังแฝงไว้ด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของชนรุ่นก่อนที่สืบสานกันต่อเนื่องมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรม และเนื่องจากวิชานาฏศิลป์มิได้เป็นวิชาที่ถูกบรรจุไว้ให้เป็นวิชาหลักที่ใช้สอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปอย่างวิชาทางวิชาการ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศาสตร์ ฯลฯ การส่งบุตรหลานเข้าศึกษานาฏศิลป์หรือไม่ในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสะท้อนค่านิยมบางประการของครอบครัวไทยในยุคปัจจุบันที่มองเรื่องของขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีเป็นเรื่องไกลตัวและไม่อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในยุคโลกาภิวัตน์ อีกทั้งการไม่ได้รับการสนับสนุนให้เห็นความสำคัญอย่างต่อเนื่องของการเรียนนาฏศิลป์จึงยังทำให้ผู้ปกครองมองไม่เห็นคุณค่า ความสำคัญของการส่งบุตรหลานเข้าเรียนนาฏศิลป์และคิดว่าควรให้เวลาบุตรหลานไปเรียนวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะที่จับต้องได้โดยตรงอย่างการเรียนวิชาเพื่อผลสัมฤทธิ์เป็นคะแนนสอบของบุตรหลานที่เพิ่ม

มากขึ้น ตีมูลค่าเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้และชัดเจนกว่าการส่งเสริมให้สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี
รากฐานของประเทศอย่างการเรียนนาฏศิลป์

เด็กวัย 6-12 ปี เป็นวัยที่ต้องอาศัยความรักความเอาใจใส่จากคนรอบข้างและผู้ใกล้ชิดการ
ปลูกฝังทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาเพื่อการบูรณาการและนำไปปรับใช้ในด้านอื่น ๆ ของชีวิต
เกิดขึ้นได้จากการพัฒนาทางทักษะที่บางครั้งไม่สามารถวัดได้ด้วยระดับการสอบ หากแต่เป็นทักษะที่
พัฒนาขึ้นภายในตัวของนักเรียน ซึ่งตัวนักเรียนเองรวมถึงผู้ปกครองก็รู้สึกได้ถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้น
ทั้งการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งจากตัวเด็กและ
ผู้ปกครอง

การวัดผลการเรียนรู้ในวิชานาฏศิลป์จึงกว้างไปกว่าการตีมูลค่าเป็นคะแนนหรือเกณฑ์การ
สอบ หากแต่ยังเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเกิดพัฒนาการทางทักษะ
และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นในตัวบุตรหลานภายหลังจากได้เข้าเรียนวิชา
นาฏศิลป์ จุดนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยมองว่าเกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนที่เป็นเด็กวัย 6-12 ปี

ผู้วิจัยจึงแบ่งการสรุปผลการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) การเรียนรู้ที่มาจากคะแนนสอบ
- 2) การเรียนรู้ที่เกิดจากการเกิดทักษะ
- 3) การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- 4) การเรียนรู้ที่ทำให้เห็นคุณค่าของการเรียนนาฏศิลป์

การเรียนรู้ที่มาจากคะแนนสอบ

จำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 80 สอบผ่านการเลื่อนชั้นให้ไปเรียนในระดับที่สูงขึ้น นักเรียน
จำนวนร้อยละ 20 ที่สอบไม่ผ่านมีพัฒนาการทางการควบคุมอารมณ์ มีความอดทน และมีสมาธิสูงขึ้น

การเรียนรู้ที่เกิดจากการเกิดทักษะ

เด็กวัย 6-12 ปี ที่เรียนนาฏศิลป์ เกิดทักษะทางนาฏศิลป์ในขั้นที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้
เกิดการพัฒนาทักษะทางการเข้าสังคม เด็กเกิดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนชำนาญ มีความอดทนสูงขึ้น
เกิดทักษะทางอารมณ์และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าเมื่อเกิด
เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขณะทำการแสดง เกิดการพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ เด็กสามารถใส่ท่า
ลงไปในการทำนองเพลงได้ด้วยตนเองผสมผสานท่าทางจากสิ่งที่เรียนมาลงไปในคำร้อง เกิดทักษะทางดนตรี
และการฟังเพิ่มมากขึ้น

การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

จากเด็กที่ไม่ใส่ใจคนรอบข้างและยึดตนเองเป็นศูนย์กลางกลับกลายเป็นเด็กที่มีน้ำใจและห่วงใย
ห่วงคนรอบข้างมากขึ้น จากพฤติกรรมซุกซนใจร้อน ไม่อยู่นิ่งและขาดสมาธิ กลับกลายเป็นเด็กที่ใจเย็นลง
มีความอดทนสูงขึ้นและมีสมาธิ นำมาซึ่งผลการเรียนในวิชาอื่น ๆ ที่ดีขึ้นตามไป เด็กจะรู้จักการแบ่งเวลา

มีวินัยและรู้จักหน้าที่ของตนเองและมีความรับผิดชอบ เด็กบางคนไม่ค่อยมีเพื่อน มีพฤติกรรมชอบเก็บตัว มักจะขี้อายและไม่กล้าพูดคุยกับใคร ภายหลังจากการเรียนก็ทำให้เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น ว่าจะเรียงและมีชีวิตชีวา กล้าพูดกล้าคุย กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตัวเองกล้าเข้าไปคุยกับเพื่อนจึงทำให้มีเพื่อนที่โรงเรียนและเป็นที่ยอมรับของทุกคน

การเรียนรู้ที่ทำให้เห็นคุณค่าของการเรียนนาฏศิลป์

การได้เข้าเรียนหรือการส่งบุตรหลานเข้าเรียนนาฏศิลป์ทำให้ค่านิยมของทั้งตัวเด็กเองและผู้ปกครองต่อการเรียนนาฏศิลป์เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยสนับสนุนและคิดว่าจะสนับสนุนให้เรียนต่อไปหรือไม่ก็ไม่ลังเลที่จะสนับสนุนต่อไป จากบางครอบครัวที่มองข้ามความสำคัญก็กลับมาให้การสนับสนุนและชักชวนคนใกล้ชิดหรือคนรู้จักให้ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน แม้ว่าการเรียนนาฏศิลป์จะไม่สามารถนำไปตีมูลค่าเป็นคะแนนสอบแต่วิชานาฏศิลป์ให้ทักษะและทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ส่งผลให้เด็กเกิดพัฒนาการในตัวเองด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและสังคม เมื่อเด็กเกิดการพัฒนาภายในตัวบุคคลนำมาซึ่งการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีวินัยจึงเป็นส่วนสนับสนุนการเรียนในวิชาอื่น ๆ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อเด็กต้องเรียนร่วมกับคนหมู่มากและอาศัยทักษะความเป็นหมู่คณะเด็กจึงได้พัฒนาทักษะทางการเข้าสังคมและความกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนนาฏศิลป์ที่สำคัญศาสตร์ที่เป็นวัฒนธรรมรากฐานของชาติยังเป็นสิ่งจรรโลงใจและยกระดับจิตใจมนุษย์ให้เกิดความอ่อนโยน เกิดสุนทรียภาพ นำมาซึ่งความสุขอันเป็นสิ่งจำเป็นต่อความเป็นมนุษย์ที่ผู้ที่ได้เข้ามามีส่วนสัมผัสกับนาฏศิลป์มองเห็นคุณค่าและพร้อมที่จะส่งเสริมให้ศาสตร์การเรียนนาฏศิลป์อยู่คู่กับเด็กไทยสืบต่อไปตราบนานเท่านาน

6.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและพื้นฐานของครอบครัวแต่ใช้การศึกษาการสื่อสารของครูนาฏศิลป์เป็นหลัก ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตถึงพื้นฐานการเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวประกอบ

- 1) ควรมีการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนข้างเคียงอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนนาฏศิลป์ร่วมด้วย เพื่อผลการวิจัยที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น
- 2) การศึกษาในขั้นต่อยอดควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการจัดกลุ่มสนทนาประกอบเพื่อทราบผลการวิจัยที่เป็นมิตรร่วมกันของกลุ่มที่ศึกษานำมาซึ่งมุมมองที่อาจเปลี่ยนแปลงไป
- 3) การวิจัยในขั้นต่อไปอาจเพิ่มเติมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและกระจายกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น รวมถึงการเพิ่มระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประกอบ

4) การศึกษาวิจัยในขั้นต่อไปควรให้มีการศึกษาการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และการเรียนรู้ของเด็กในวัยอื่นที่นอกเหนือไปจาก 6-12 ปี เช่น การศึกษาการสื่อสารของครูผู้สอนนาฏศิลป์และเรียนรู้ของเด็กในวัยรุ่น เป็นต้น

5) ควรมีการศึกษาการสื่อสารของครูกับเด็กในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่อาศัยการปฏิบัติร่างกาย นอกเหนือไปจากวิชานาฏศิลป์ เช่น การสื่อสารของครูผู้สอนเทควันโด การสื่อสารของโค้ชในการฝึกซ้อมนักกีฬา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ ชีวพันธุ์ศรี. (2545). *สมองกับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ส่งเสริมการศึกษาและจริยธรรม.
- กันยา สุวรรณแสง. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. (2550). *การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา รูปแบบและการใช้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิการ์ อัครเดชา. (2550). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา สุรสสนธิ. (2557). *ความรู้ทางการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- กรีช สีสอนธิ. (2537). *วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในองค์กร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศกัญญา ชาญเขียวกอบกิจ. (2549). *กระบวนการสื่อสารในการเรียนร่วมของเด็กตาบอดกับเด็กสายตาบอดในห้องเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คนารักษ์ โชติจันทิก. (2548). *ผลของการสอนคิดนอกกรอบในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา วีระวานิช. (2556). *คู่มือครู การสอนและการจัดการแสดง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิน และคณะ.
- จินตนา มานิตย์โชติพิสิฐ. (2542). *การโน้มน้าวใจในกลุ่มผู้ใช้บริการและผู้ที่ยังไม่ใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจตนา นาควัชร. (2549). *วิธีแห่งการวิจารณ์ ประสพการณ์จากสามทศวรรษ*. กรุงเทพฯ: ชมนาด.
- จำเนียร ช่วงโชติ, ศิริรัตน์ เพชรทองคำ และจิตรา วสุวานิช. (2555). *จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชชลวรรณ เวชชธรรม. (2549). *การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎี บริพัตร ณ อุธยา. (2522). *วิธีสอนดนตรีนาฏศิลป์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2527). *พฤติกรรมกรรมการสื่อสารระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ แนวคิด และกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: ธนบรรณ.
- ธีรวัฒน์ ช่างसान. (2553). *พรานโนรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ พระธานี. (2554). *อภิสซิม การสอนพูดและการรักษาบำบัดแบบสหสาขาวิทยาการ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

benjarat nuchana. (2552). *พัฒนาการของเด็กวัยเรียน 6 – 12 ปี*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/305008>.

ประสาธ อิศรปริดา. (2556). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พีชนิ เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒน์านุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2541). *แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์: ประมวลคัพทวิชากร ทฤษฎีสำคัญ วิธีศึกษาวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

พิมพ์ภรณ์ นวลมี. (2547). *รูปแบบหลักในการสื่อสารของครูกับเด็กปัญญาอ่อนระดับตติยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พีรพัฒน์ ถวิลรัตน์. (2547). *การเสริมสร้างการสื่อสารแบบสอดคล้องของกลุ่มครูที่เลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพบุลย์ เทวรักษ์. (2540). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส การพิมพ์.

ภัสสรฯ แสงมาลี. (2549). *การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม ของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาทิษฐ์ ตรีสกุล. (2554). *หลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

มันทนา เกวียนสูงเนิน. (2540). *ผลของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจสามแบบต่อการเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อ เจตนาและพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ ในการเซ็นชื่อเข้าหน่วยรักษาผู้ติดยาสูบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มณฑา หิรัญบุญ. (2539). *ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟฟิก ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มีต่อ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุพา ชนะกุลนานนท์. (2532). *คู่มือการสอนนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เรณู โกศินานนท์. (2542). *สืบสานนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

รจนา สุนทรานนท์. (2551). *วิธีสอนและเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ไทย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ลัดดา ภูเกียรติ, สุมิตรา เทียนตระกูล, ภคินันท์ อุ่นแจ่ม. (2549). *กลยุทธ์การสอนของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ ปานทอง. (2548). *ผลของการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติ ที่มีต่อพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2556). *ทฤษฎีให้บริการปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตร ศรีสอาน. (2539). *การยกสถานภาพของครูในกระแสโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิภาวดี โพธิ์งาม. (2539). *การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ เดชะ. (2549). *การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสองภาษาและโรงเรียนทั่วไป: การศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวณิกา บวรสิน. (2541). *ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2554). *ศิลปวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- สุชา จันทน์เอม. (2543). *จิตวิทยาเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุโท เจริญสุข. (2520). *จิตวิทยา พัฒนาการเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมิทร เทพวงษ์. (2547). *สารานุกรม ระบาย รำฟ้อน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรัตน์ ตรีสกุล. (2548). *หลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2541). *กว่าจะเห็นเป็นโฆษณา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา แสงसानนท์. (2550). *กระบวนการสื่อสารในการสอนเต้นบัลเล่ต์สำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา กล้าเจริญ. (2535). *วิธีสอนนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, เมตตา วิวัฒนานุกูล และโสวรรณ คงสวัสดิ์. (2543). *การเสนอภาพของเด็กในข่าวหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรรรณ ปิรันธน์โอวาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรรรณ ปิรันธน์โอวาท. (2554). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Becker, R. E., Heimberg, R. G., & Bellack, A. S. (1987). *Social skills training treatment for depression*. New York: Pergamon Press.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Bettinghaus, E. P., & Cody, M. J. (1994). *Persuasive communication* (4th ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Cherry, C. (1971). *World communication: Threat or promise? a socio technical approach*. London: Wiley.
- DeFleur, M. L., & Dennis, E. E. (1998). *Understanding mass communication: A liberal arts perspective* (6th ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Hovland, C. I., Janis, I. L., & Kelley, H. H. (1968). *Communication and persuasion psychological studies of opinion change*. New Haven: Yale University Press.
- Miller, G. A., & Johnson-Laird, P. N. (1976). *Language and perception*. Cambridge, MA: The President and Fellows of Harvard College.
- Ruesch, J., & Bateson, G. (1968). *Communication the social matrix of psychiatry*. New York: W.W. Norton.
- Schramm, W. (1988). *The Story of Human Communication cave painting to microchip*. New York: Harper & Row.
- Shannon, C. E., & Weaver, W. (1969). *The mathematical theory of communication*. Urbana, IL: The University of Illinois Press.
- Signorielli, N., & Gerbner, G. (1988). *Violence and terror in the mass media: An annotated bibliography*. New York: Greenwood Press.
- Skinner, B. F. (1974). *About behaviorism*. New York: Alfred A. Knopf.
- Smith, M. B., Bruner, J. S., & White, R. W. (1967). *Opinions and personality*. New York: John Wiley.

ประวัติเจ้าของผลงาน

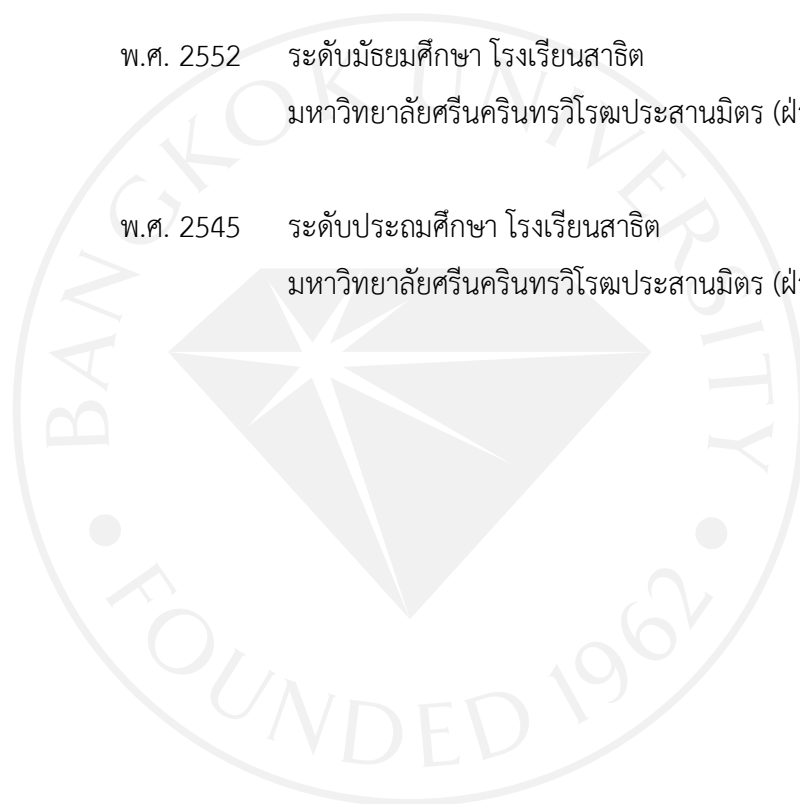
ชื่อ - นามสกุล นางสาวพนทิพา ศรีสมบัติ

อีเมล fontipa_fon@hotmail.com

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2555 ระดับมหาวิทยาลัย รัฐศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2552 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

พ.ศ. 2545 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ฝนทิภา คุ้มมณี อยู่บ้านเลขที่ 8/401
ซอย โรจน์ ถนน บางกอก-โทนา ตำบล/แขวง บางนา
อำเภอ/เขต บางนา จังหวัด นนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 1116
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7550300297
ระดับปริญญา ตรี โท เอก
หลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะ นิเทศศาสตร์
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของกรุงเทพมหานคร และการแข่งขันขององค์กร 6-12 ปี

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนา งาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่น ๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาที่ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ฝนกัหา ศัสสมบัติ)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ดร.ชนันนา รอดสุทธิ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤติกา ลิ้มลาวัลย์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(ดร.ปฐมา สตะเวทิน)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร